

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Diplomová práce

**„Azyl v Rakousku a České republice
(kritická komparace)“**

Katedra správního práva a správní vědy

Adéla Charvátová

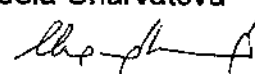
Vedoucí diplomové práce:

Doc. JUDr. Richard Pomahač, CSc.

Chtěla bych na tomto místě vyjádřit dík vedoucímu mé diplomové práce panu doc. JUDr. Richardu Pomahačovi, CSc. za jeho zásadní a koncepční rady pro zpracování této práce.

Prohlašuji, že tuto diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že jsem uvedla názvy všech děl autorů, z nichž jsem citovala.

Adéla Charvátová

Obsah

Obsah.....	3
Úvod.....	6
1. Pojem azylu, jeho historie a současný stav ve světě.....	8
1. 1. Pojem azylu.....	8
1. 2. K historii institutu azylu v evropských dějinách.....	8
1. 3. Současný stav institutu azylu v Evropě.....	18
1. 3. 1. Německá spolková republika.....	18
1. 3. 2. Velká Británie.....	19
2. Institut azylu v mezinárodním právu.....	22
2.1. Úmluva o právním postavení uprchlíků ve znění Protokolu.....	23
2. 1. 1. Legální definice pojmu „uprchlík“.....	24
2. 1. 1. 1. Pronásledování.....	27
2. 1. 1. 2. Oprávněné obavy.....	30
2. 1. 1. 3. Existence relevantního důvodu pronásledování.....	30
2. 1. 1. 4. Přičitatelnost.....	33
2. 1. 1. 5. Uprchlík se nachází mimo svou vlast nebo mimo zemi svého dosavadního pobytu.....	37
2. 1. 1. 6. Neexistence vylučujících důvodů.....	37
Obecné aplikační zásady exkluzivních klauzulí.....	38
2. 1. 1. 7. Suspenzivní důvody.....	41
2. 1. 2. Zásada Non – Refoulement.....	42
2. 1. 2. 1. Předpoklady (článek 33 cifra 1 Úmluvy).....	43
2. 1. 2. 2. Výjimky ze zákazu vyhoštění (článek 33 cifra 2 Úmluvy).....	44
2. 2. Úmluva o zamezení mučení a jiného nelidského zacházení.....	45
2. 3. Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách.....	45
3. Azyl v evropském (unijním) právu.....	48
3. 1. Jednotný evropský akt.....	49
3. 2. Schengenská dohoda.....	49
3. 3. Dublin I.....	50
3. 4. Londýn.....	52
3. 5. Maastrichtská smlouva.....	52
3. 6. Amsterdamská smlouva.....	54
3. 7. Summit v Tampere.....	58
3. 8. Dublin II.....	59
3. 9. Sekundární komunitární právo.....	61
4. Institut azylu v Rakousku ve srovnání se stavem v České republice.....	63
4. 1. Úvod.....	63
4. 1. 1. Vývoj azylové legislativy v České republice.....	64
4. 1. 2. Vývoj azylové legislativy v Rakousku.....	68
4. 2. Komparace jednotlivých institutů.....	71
4. 3. Správní úřady činné v řízení o udělení mezinárodní ochrany, soudy a azylová zařízení.....	73
4. 3. 1. Přijímací středisko.....	73
4. 3. 2. Spolkový azylový úřad a odbor zahraniční a migrační politiky.....	74
4. 3. 3. Nezávislý spolkový azylový senát a krajský soud.....	74

4. 3. 4. Pečovatelská zařízení a pobytová střediska	76
4. 3. 5. UNHCR	77
4. 3. 6. Právní poradenství	79
4. 3. 7. Uprchlíčí poradci.....	81
4. 4. Obecné zásady řízení	82
4. 5. Protokolovaný výslech	87
4. 6. Práva žadatele o mezinárodní ochranu	89
4. 7. Povinnosti úřadu vůči žadateli o mezinárodní ochranu	94
4. 8. Práva úřadů	96
4. 9. Povinnosti žadatele o mezinárodní ochranu	100
4. 10. Žádost o mezinárodní ochranu	103
4. 10. 1. Podání žádosti o mezinárodní ochranu a prohlášení o mezinárodní ochraně	111
4. 10. 2. Žádost o mezinárodní ochranu podaná na hranici	112
4. 10. 3. Žádost o mezinárodní ochranu podaná uvnitř státu	114
4. 10. 4. Žádost o mezinárodní ochranu podaná na letišti.....	114
4. 10. 5. Žádost o mezinárodní ochranu podaná na rakouských zastupitelských úřadech	115
4. 10. 6. Oprávnění podat žádost o mezinárodní ochranu a oprávnění učinit prohlášení o mezinárodní ochraně	116
4. 10. 7. Forma žádosti o mezinárodní ochranu	117
4. 10. 8. Předložení žádosti o mezinárodní ochranu a podání žádosti o mezinárodní ochranu.....	118
4. 10. 9. Právní účinky podání žádosti o mezinárodní ochranu	118
4. 11. Řízení v přijímacím středisku.....	120
4. 12. Letištní řízení	123
4. 13. Rodinné řízení.....	126
4. 14. Oprávnění k pobytu.....	128
4. 15. Zjišťovací řízení	129
4. 16. Rozhodovací činnost úřadů činných v řízení o udělení mezinárodní ochrany	131
4. 17. Odvolání a žaloba	135
4. 18. Opravné prostředky k Ústavnímu a Správnímu soudnímu dvoru a kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu.....	141
4. 19. Humanitární azyl	144
5. Závěr	145
6. Přílohy	147
6.1. Statistiky	147
6. 2. Schémata.....	155
6. 2. 1. Zahájení azylového řízení v Rakousku.....	155
6. 2. 2. Zahájení azylového řízení v České republice.....	156
6. 2. 3. Přehled průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany v Rakousku	157
6. 3. Úplné znění rakouského azylového zákona 2005.....	158
6. 3. Překlad rakouského azylového zákona 2005.....	193
Seznam použité literatury	223

Internetové zdroje.....	224
Prameny	225

Úvod

Předložená diplomová práce se soustředí na problematiku srovnání institutu azylu, respektive mezinárodní ochrany u nás a v Rakousku. I když jde o rozsahem a počtem obyvatel plně srovnatelné státy, které mají shodné kulturní zakotvení a v minulosti sdílely i historii jediného státního útvaru, jejich přístupy k azylu vázané na historická fakta druhé poloviny minulého století vykazují zřetelné odlišnosti a odtud pramenící i různé politické a právní zkušenosti. Na druhé straně jde dnes o dva členské státy Evropské unie, které se podílejí na postupném utváření harmonizovaného přístupu k institutu azylu v celém jejím rámci tak, jak jej formuloval summit v Tampere v říjnu 1999. Unifikace zásadních principů státních politik v rámci evropského azylového systému je živým obsahem současného vývoje v rámci Evropské unie. Nicméně jde o proces, který v žádném případě zcela nepotlačuje důležitou úlohu každého státu, včetně respektování jeho kulturních a právních tradic, při udělování mezinárodní ochrany.

Komparace institutu mezinárodní ochrany u nás a v Rakousku musí zachytit zprvu zřetelné difference v zkušenostech a principech obou zemí do konce osmdesátých let minulého století stejně jako současné snahy o sblížení právního zakotvení a reálné praxe azylové politiky v obou státech. Ústřední cíl mé práce spočívá v zevrubném porovnání naší a rakouské situace v tomto směru tak, aby na jejím základě bylo posléze možné posuzovat například procesy reálné implementace tzv. Kvalifikační směrnice z roku 2004 či tvořit právní scénáře možného budoucího vývoje v oblasti udělování mezinárodní ochrany v rámci Evropy.

K tvorbě mé diplomové práce bezesporu přispěl i můj roční studijní pobyt na Vídeňské univerzitě Karla Ferdinanda v rámci programu Erasmus/Sokrates v akademickém roce 2005/2006, kde jsem vedle studia teoretických východisek rakouského přístupu měla možnost osobně se zúčastnit i zasedání tzv. Nezávislého spolkového azylového senátu, jakož

se seznámit i s činností tzv. Spolkového azylového úřadu, které jsou institucionálními ohnisky rakouské reálné praxe udělování mezinárodní ochrany.

Do přílohy práce jsem zařadila i svůj vlastní překlad rakouského azylového zákona 2005, spolu s jeho originálem, jako předpoklad a pramenný zdroj dalších možných komparatistických záměrů.

Celé pojetí mé diplomové práce vychází z historického kontextu vývoje institutu azylu a z jeho obsahu a postavení v mezinárodním právu.

1. Pojem azylu, jeho historie a současný stav ve světě

1. 1. Pojem azylu

Etymologickým východiskem pro pojem azyl je řecké slovo *asylos*, jež znamená bezpečí. Akademický slovník cizích slov vykládá pod pojmem azyl jednak místo skýtající pocit bezpečí, klidu apod., ale i pobyt, který poskytuje stát na svém území cizímu státnímu příslušníkovi, aby jej chránil před zásahem státu jeho příslušnosti.

Cesta od prvního významu azylu k druhému výše zmíněnému začala již v dávných dobách a byla zpravidla spjata s určitým prvkem páchaného nebo hrozícího násilí. Této cestě, od náboženského azylu, přes azyl diplomatický až k současnému azylu územnímu bude věnován následující výklad.

1. 2. K historii institutu azylu v evropských dějinách

(od „svatých míst“ přes „města útočiště“ k „teritoriálnímu určení“)

Skutečnost azylu provází lidstvo od dávných dob. Při jeho historickém a věcném rozboru se mnozí autoři zmiňují o jeho sebezáchovných motivech, o hledání útočišť a záchrany před přírodními hrozbami a divokou zvěří. Azyl v tomto rudimentárním pojetí představoval jakési sebezáchovné prostředí života. Tato zjevně pudová interpretace azylu v prehistorických dobách lidstva se s postupem času začala vyvíjet.

Patrně nejrozšířenějším útočištěm byla tzv. svatá místa, na nichž byl azyl umožňován jejich tzv. vysvěcením. Ve skutečnosti však azyl představuje dějinný konstrukt v rámci mezilidských a interinstitucionálních vztahů. Poskytování bezpečného přístřeší je nejfrekventovaněji spojováno s činností církví. I když se důvody poskytování azylu v historii více či méně lišily (jak vyplyne z následujícího přehledu), nejčastěji je spojováno právě

s církevními pravidly a normami. Důležitým momentem svatých míst jako azylového prostředí bylo jejich respektování společností samou.

Azyl je vždy spjat s ochranou někoho před někým. Azylová historie má vždy nejméně tři zásadní aktéry: tzv. azylanta, způsobitele a poskytovatele azylu. Zpravidla byla způsobitelem azylu světská moc, chtějící azylanta potrestat. Azylanty byli jedinci, kteří se dostali do konfliktu se způsobitelem azylu, tj. světskou mocí a konečně poskytovatelem azylu byla církev prostřednictvím svatých míst. Je přirozené, že v případě, kdy světská a státní moc byly sloučeny do moci jediné, došlo ke ztotožnění možného způsobitele a poskytovatele azylu, a praxe azylu pak nenastala. To byl případ určitých civilizací v Asii a Africe, který dokazuje, že užívání azylu není historickým automatismem lidské společnosti, ale vyžaduje určité kulturní a organizační podmínky dané civilizace.¹

O rozvoj institutu azylu se zejména zasloužily čtyři civilizační kultury, a to židovská, řecká, římská a křesťanská.

Starý zákon se zmiňuje o azylu od panování krále Šalamouna. Radikální omezení azylu se však týkala nejtěžších zločinů, zejména vražd, které byly v prostředí zákonů odvety (lex talionis) tvrdě trestány a navíc tento trest, odvěta byla chápána jako morální povinnost. Podle starozákonných pravidel zvěstovaných Mojžíšem byl člověku vědomě vraždícímu odmítnut jakýkoliv azyl a viník byl popraven. Nebylo-li však jisté, že jakýkoliv kriminální čin nebyl proveden úmyslně, institut azylu byl poskytnut do vyjasnění činu.

S příchodem Židů do Palestiny začaly vznikat speciální útvary, tzv. města – útočiště. Sám Mojžíš založil tři taková města útočiště, jmenovitě Bezer, Ramoth a Golan. Po přechodu Jordánu pak nařídil výstavbu tří dalších měst útočišť, a to Kadeshe v Galilei, Sichemu v Samaře a Hebronu v Judey. Ten, kdo se dopustil kriminálního činu a nebylo dosud zřejmé, že tak jednal ze své vůle, byl nucen pobývat v některém z těchto měst útočišť do rozhodnutí svého případu. Ukázalo – li se, že jednal

¹ Viz *Kozłobrodszky, Le droit d'asyle*, Leyden, 1962.

vědomě a čin zavínil, byl popraven. V případě, že nejednal záměrně, mohl v daném městě útočišti zůstat minimálně do doby smrti nejvyššího duchovního daného města útočiště. Tak mělo být dosaženo, že pachatel nebude na očích příbuzných oběti a bude mimo dosah jejich možné krvavé odplaty, aby bylo usnadněno vytvářet podmínky k usmíření.²

Biblické zákony ještě rozšířil Talmud, který požadoval útočiště pro jakýkoliv kriminální čin. Institut azylu tak působil jako pojistka proti možným tak říkajíc zbrklým a nevratným výkonům zákona odvety. Tento židovský přístup nechápe místa azylu jako svatá, vysvěcená místa (což je typické pro křesťanství), ale spíše jako zvolené teritoriální lokace pro viníky, očekávající rozsouzení. V tomto židovském odkazu vývoje institutu azylu dochází k pozoruhodnému faktu – způsobitel azylu iniciuje poskytnutí azylu, které je dočasné a o jeho výsledku rozhoduje poskytovatel azylu. Tato kvalita azylu jako nástroje odstraňování nevratných výkonů talia (lex talionis) je sice dnes již minulostí, nicméně naznačuje, že historie azylu není lineárním procesem.³

U Řeků nebyla prostředím azylu města útočiště, ale především chrámy. Pluralita řeckých bohů, kteří byli diferencováni podle různých aglomerací, zpravidla vázala institut azylu na boha v tom či onom městě uctívaného. Moc řeckých svatých míst byla absolutní na rozdíl od židovských měst útočišť. Ti, co spáchali kriminální čin, který byl uznán i tribunálem, byli nepostižitelní, pakliže se nacházeli na svatém místě. Zatímco židovská dikce azylu mírnila možné tresty zákona odvety, řecká svatá místa poskytovala beztrestnost pro každého, neopustil-li svaté místo. Židovská města útočiště byla konstruktem ovládaným společností samou, řecká svatá místa byla nadspolečenským územím a institut azylu nebyl dán jakýmkoliv posouzením kriminálního činu, ale statusem absolutní svatosti daného místa. Navíc status svatosti chrámového místa vzbuzoval respekt i ze strachu, poruší – li jej někdo a nebude respektovat jeho azylovou moc,

² Viz *Timbal Duchaux de Martin, D., Le droit d'asyle, Paříž, 1939.*

³ Viz *Recht, C., The Right of Asylum, New York, 1935.*

stihne ho trest. Mohlo tak docházet k situacím, že neupuštění od potrestání kohokoliv na svatém místě, přivodí vykonavateli spravedlnosti silnou újmu zpravidla věštecky manifestovanou.

I Římanům byl znám institut azylu, nicméně jeho užití bylo řádově nižší. Římské právo totiž odmítlo fanaticky talionistické verze zákonů, čímž se snížilo nebezpečí neoprávněných trestů. Je pravdou, že i Římané používali praxi svatých míst – jistým novým místem byly sochy vládců, pod nimiž hledali svá útočiště pronásledovaní. Stojí za zmínku, že Římané po podmanění Řecka respektovali místní svatá místa. Dokonce i barbarští Vizigóti, kteří pod vedením krále Alaricha vyplenili počátkem 5. století Řím, ponechali bez poskvrny svaté místo, které představovala Basilika Svatých Apoštolů.⁴

Ve svých dávných podobách tedy představoval azyl určité místo, být v azylu bylo pobývat na tomto určitém místě. Právo azylu nestálo v centru pozornosti – u Židů byl vlastně donucen každý, kdo se dopustil kriminálního činu, odejít do města útočiště, kde byl v bezpečí před odvetou příbuzných oběti až doby rozsouzení svého případu, u Řeků měl na svatá místa přístup každý.

Poskytovatelem azylu je prostřednictvím svatých míst Bůh, způsobitelem azylu zpravidla světské autority. Jde tedy o interakci suverenity Boží se suverenitou světskou. Společným jmenovatelem veškerých azylových praxí je, že jsou vázány na určité teritorium, což nazýváme teritoriálním znakem azylu.

V podmínkách středověku se problematika azylu stala jedním z pilířových témat kanonického práva. Počínaje Konstantinovým tolerančním ediktem z r. 313 n. l. začíná éra církevní ochrany uprchlíků. Rozsah a počet statusově svatých míst, tedy azylových teritorií, se

⁴ Viz *Phillipson, C.*, *The International Law and Custom of the Greeks and Romans*, Londýn, 1911.

zvětšoval. Nebyly to již jen chrámové prostory, ale sídla biskupů, kláštery, univerzity a nemocnice.⁵

V roce 681 n. l. Toledský koncil zavedl, že kruh kolem kostela ve vzdálenosti 35 kroků bylo nutné považovat za svaté (azylové) teritorium, kde bylo zakázáno pronásledovat uprchlíky i pachatele kriminálních činů.

V roce 1140 papež Gracián kodifikoval v rámci církevního práva institut azylu, při čemž jisté typy provinění z institutu azylu vyloučil jako vraždu, návrat k judaismu, nerespektování azylových pravidel jako takových, padělání apoštolských spisů a peněz či účast v soubojích.

V letech 1591 a 1725 papeži Řehoř XIV. a Benedikt XIII. dále upravili kanonické právo týkající se azylu, které za svatá místa považovalo i Boží muka podél cest.⁶

S postupem času však duchovní ráz církevního azylu získával stále více kritiků především z řad osvícenských juristů a byl potlačován vzrůstajícím vlivem národních států. Vítězila doktrína, že institut azylu je lidský výtvar, zkušenost a potřeba, která musí být podřízena světské moci a státní jurisdikci. Žádná místa daná kanonickými zákony nesmí být považována za svatá v souvislosti s institutem azylu.

Již počátkem 16. století žádali katoličtí panovníci Svatou Stolicí o omezení práv církve a oslabení kanonických zákonů, které značně znesnadňovaly a komplikovaly výkon spravedlnosti světskou mocí. Odmítavé stanovisko Říma v tomto směru vedlo francouzského krále Ludvíka XII. k jednostrannému ukončení institutu církevního azylu ve Francii v roce 1515, které bylo definitivně zrušeno nařízením Františka I. z roku 1539.⁷

Podle nařízení Jindřicha II. z roku 1539 bylo možné veškeré uprchlíky hledat a zatýkat i na místech, jež byla kanonickými zákony prohlášena za svatá.

⁵ Viz *Trenkolme, N. M.*, *The Right of Sanctuary in England. A Study in Institutional History*, Columbia, Missouri, 1903.

⁶ Viz *Wallon, H. A.*, *Du droit d'asyle*, Paříž 1837.

⁷ Viz tamtéž, pozn. č. 6.

S téměř stoletým opožděním byl institut církevního azylu zrušen v Anglii usnesením Parlamentu (1625).

Poslední zmínky o církevním azylu ve Švýcarsku pocházejí z roku 1528.

Církev se houževnatě bránila všem více i méně radikálním restrikcím kanonických zákonů. Tendence vývoje však byla nezadržitelná i v takových baštách katolické autority, jakými byly např. Španělsko a Itálie.

Je pravdou, že španělský král Filip II. nařídil zrušení církevního azylu ve Španělsku již v roce 1570, avšak efektivní implementace tohoto rozhodnutí musela počkat až do 19. století.

Rušení institutu církevního azylu probíhalo v celé Evropě: v Prusku bylo dokončeno v roce 1794, v Bavorsku 1818 a v Sasku 1727.

Tento proces probíhal i na území dnešní Itálie – v Sardinském království byl završen v roce 1850.⁸

Celkově lze říci, že proces odstranění církevního azylu byl v celoevropských měřítcích dovršen do poloviny 19. století, jinými slovy institut azylu byl zbaven veškerých božích a náboženských aspektů. To však neznamenalo, že by idea pohostinnosti a poskytování útočiště pronásledovaným byla opuštěna nadobro.

Jistým paradoxem vývoje je skutečnost, že katolická církev sama jako dosavadní poskytovatel azylu se dostávala do role vyvolatele azylu pronásledováním příslušníků jiné víry, v evropských podmínkách zejména protestantismu. Období reformace a dlouhotrvajících bojů zejména třicetileté války vyvolaly právě v Evropě řádový růst uprchlíků zejména z náboženských důvodů. V těchto dramatických dějinách vznikaly mezinárodně uznávané suverénní národní a mnohonárodní státy (zejména po Vestfálském míru v roce 1648) a tisíce lidí se stalo pronásledovanými uprchlíky – např. téměř 30 000 Angličanů emigrovalo za vlády Marie Tudorovny do Holandska. Velká množství protestantů z Francie a

⁸ Viz tamtéž, pozn. č. 3.

Rakouska odešla do německých zemí, Holandska a skandinávských zemí.⁹

Dochází tedy k přelomovému zvratu oproti starověku a středověku: azylanty již nejsou ti, kteří prchají před mnohdy slepou spravedlností, ale především emigranti, utečenci z vlastních zemí, kde panovalo jiné náboženství než to, které oni vyznávali. Tito emigranti pocházeli ze všech sociálních vrstev, avšak s převahou lidí učených a kvalifikovaných, kteří přinášeli do zemí svých emigračních destinací značný profesionální potenciál, a proto byli převážně vřele přijímáni a byl jim poskytnut azyl.

17. století tedy představuje v dějinách institutu azylu zásadní kvalitativní přelom. Církevní azyl spjatý s rudimentární křesťanskou etikou a s kategorií tzv. svatých míst (tedy míst, kde nedělitelně panovala „Boží suverenita“) byl nahrazován azylem na celém teritoriu, kde panovala příslušná světská moc (proto také hovoříme o tzv. „teritoriálním azylu“).¹⁰

Azylanty nebyli již ubozí uprchlíci, ale emigranti s vyhraněnými sociálními statusy.

Proměnil se i význam azylu. Nešlo již pouze o dobrotu a péči poskytovanou azylantovi, ale o prospěch, který azylant přinášel poskytovateli azylu. Různost náboženství, víry, která převažovala jako důvod poskytování azylu, se postupně rozšiřovala na různost názorů a politického přesvědčení.

Právníci již od 17. století odmítali spojovat institut azylu s poskytováním útočišť těm, kteří se dopustili jakýchkoli kriminálních činů, ale akceptovali pouze právo na azyl těm, kteří byli perzekuováni pro jiné náboženské a politické názory.

Velká francouzská revoluce jako dominanta evropských dějin 18. století prosadila v duchu svého zásadního osvícenského paradigmatu „volnost, rovnost, bratrství“ i právo občanů na vzpouru, a proto poskytování

⁹ Viz Weiss, C., *Historie de réfugiés de France depuis la révocation de l'Edit de Nantes jusqu'à nos jours*, 1853.

¹⁰ Viz Moore, J. B., *A Digest of International Law*, Washington, 1906.

azyly těm, kteří se ve svých zemích vzbouřili proti panovnickému absolutismu, se stalo platným legálním principem. Proto zejména v době po Velké francouzské revoluci nabývá světský teritoriální azyl politický charakter na více než půldruhého století.¹¹

Institut azylu se tak vyvinul v tzv. politický azyl.

Zajímavým momentem v historii azylu je nepochybně ztvárněn institutem tzv. azylu diplomatického.

Vestálský kongres v roce 1648 proměnil dosavadní praxi dočasných a přechodných pobytů diplomatů v cizích zemích v jejich trvalý pobyt v dané zemi, v níž byly zřizovány ambasády jako teritoria vysílaných zemí, která byla vlastně jejich dislokovanou součástí, proto zde platilo specifická forma diplomatického azylu. Tento azyl se již nevztahoval pouze k osobám diplomatů, tedy jako specifický typ jejich imunity, ale rozšířil se na teritoriální residence vyslanců.

Již v roce 1554 bylo v Benátské republice uzákoněno, že uprchlík nesměl být pronásledován na teritoriích diplomatického azylu s výjimkou politických delikventů, což ostatně platilo v Evropě obecně až do 19. století.

Jedněmi z prvních právníků, kteří se hlouběji zabývali diplomatickým azylem byli např. Alberico Gentili (1552 – 1608) či Francisco Suarez (1548 – 1617).

Je přirozené, že právě proces utváření diplomatického azylu rozpoutal diskusi o tom, zda je institut azylu věcí duchovní (tedy Boží) či světskou (tedy říditelnou panovníky a dalšími světskými autoritami). Na přelomu 16. a 17. století byl totiž pojem suverenity dosud silně vázán na dominující úlohu církve ve světovém uspořádání a moc světská byla od ní odvozována. Proto pojetí diplomatického azylu jako lidského práva řízeného světskými panovníky států byla s dosud převažujícím chápáním obecné suverenity inkompatibilní.¹²

¹¹ Viz Reale, E., *La régime des passeports et la Société des Nations*, Paříž, 1930.

¹² Viz Ronning, C. N., *Diplomatic Asylum: Legal Norms and Political Reality*, Haag, 1965.

Věhlasný právník raného novověku Hugo Grotius ve své práci „De jure belli ac pacis“ z roku 1625 komparuje diplomatický azyl s podřízeností víře v zemi, v níž je azyl poskytnut. Aby koncepčně překonal tuto kolizi suverenity, v níž duchovní byla převážně nadřazena světské, zavádí právě Grotius tzv. princip (či chceme – li umělou představu, fikci) exterritoriality, který byl užíván jako součást tzv. „droit diplomatique“ až do 19. století. Jeho podstatou bylo vyjmutí teritoria ambasády z působnosti místní jurisdikce s výjimkou, že by porušení tohoto vyjmutí odsouhlasil ad hoc sám ambasador.

Diplomatický azyl na bázi exterritoriality poskytoval ochranu osob nacházejících se na jeho území v rámci tzv. „franchise des quartiers“, která byla hojně užívána během 16. a 17. století v Římě, Benátkách, Madridu a řadě dalších míst. Tato skutečnost vedla k mnohým svárům, které potvrzovaly, že ovládání území nelze pokládat za znak plné suverenity. Ani řešení tohoto problému významným představitelem přirozeného práva Hugo Grotiem pomocí koncepce exterritoriality, jak jsme uvedli výše, tyto sváry nepřekonala.

Významný právník Abraham de Wicquefort odmítal užití diplomatického azylu pro ty, kteří se dopustili kriminálních činů, i když samotný princip exterritoriality uznával.

Jiný věhlasný právník Cornelius van Bynkershoek považoval za absurdní, že by institut diplomatického azylu, který měl výlučně zajistit ambasadorovu bezpečnost při výkonu jeho funkcí, mohl být využit pro skrývání a vyhýbání se trestnímu stíhání těch, kteří se dopustili kriminálních činů.

Právnícké kvalifikace pro vyjmutí z diplomatického azylu těch, kteří se takových kriminálních činů dopustili, neustále sílily. Tak např. J. K. Bluntschli ve své práci „Das moderne Völkerrecht der zivilisierten Staaten“ (1870) či De Martens v prestižní práci „Guide Diplomatique“ a řada dalších dospívala k názoru, že každý, kdo se dopustil trestného činu a nachází se v prostorách, jež mu skýtají diplomatický azyl, má být neprodleně vydán

místním autoritám k trestnímu stíhání. Jedinou výjimkou byly činy politického charakteru.

Již výše jsem zmínila doktrínu Francouzské revoluce, že každý má právo na vzpouru proti útlaku. Právě tato doktrína začala být využívána institutem diplomatického azylu, zejména pak v zemích, kde dosud v průběhu 19. století docházelo k politickému pronásledování jako např. ve Španělsku, Portugalsku či Turecku.

Tak např. spory a nepokoje ve Španělsku od 30. do 80. let 19. století (po smrti krále Ferdinanda VII.) vedly dosti často k udělení diplomatického azylu obětem těchto ve své podstatě politických zápasů.

V Portugalsku během revoluce v roce 1910 byl diplomatický azyl poskytnut řadě představitelů starého režimu, aby jim byl umožněn odchod ze země.

V Turecku byl politický azyl často spojen i s vírou, zejména pak v provinciích jako Arménie či Kréta.¹³

Éra diplomatického azylu, resp. jeho využívání politickými uprchlíky v Evropě počátkem 20. století, se radikálně vyčerpává a Velká Británie a Spojené státy takový postup odmítli. Jistou výjimku tvořilo využívání diplomatického azylu Spojenými státy a Jugoslávií během revolučních událostí v Maďarsku v roce 1956.

Ačkoliv předmětem mé práce budou právní obsahy a formy současného územního azylu, zmíníme se pouze krátce i o dalším typu neteritoriálního azylu, kterým je tzv. azyl námořní. Jde o institut dosti specifický, který prakticky nebývá používán jako nástroj pro získání teritoriálního azylu (na rozdíl od diplomatického azylu). Je členěn na azyl na veřejných a soukromých plavidlech. Prvý z nich vychází z doktríny, že státní loď je považována za teritorium země, která ji vlastní, na důkaz čehož je vybavena státní vlajkou či dalšími znaky. Vyjmutí lodního teritoria z jurisdikce země, v jejíchž výsostrných vodách se nachází, není chápáno jako absolutní právo, ale jako široce akceptovaná mezinárodní konvence.

¹³ Viz tamtéž, pozn. č. 11.

Koncept exteriority je v tomto případě, stejně jako u privátních plavidel, v kontradikci s nutností těchto plavidel respektovat mnohé celní a sanitární normy, navigační a policejní příkazy.

Daleko úžeji je pojímán azyl na soukromých plavidlech. Námořního azylu na rozdíl od azylu diplomatického nebylo využíváno k ochraně a poskytování útočiště politických uprchlíků.^{14, 15}

1. 3. Současný stav institutu azylu v Evropě

Ačkoliv se tato práce týká současného rakouského a českého azylového práva, může být pro účel této práce přínosem pozastavit se nad úpravou a praxí i ve dvou jiných evropských zemích, kterými jsou Spolková republika Německo a Velká Británie.

1. 3. 1. Německá spolková republika

Německá spolková republika má s problematikou udělování azylu a s propracovaností azylové politiky bohaté zkušenosti.

Krátce po skončení 2. světové války musela azylově vstřebat 10 miliónů Němců násilně vystěhovaných z východní Evropy a 3,5 milionů Němců, kteří byli evakuováni ze sovětské zóny po válce rozděleného Německa. Tento dramatický úkol byl úspěšně zvládnut. Do té doby řádově bezprecedentní množství vystěhovaných a evakuovaných bylo v režimu azylu plně integrováno do celku života v Německé spolkové republice za necelé dvě dekády.

V Ústavě Německé spolkové republiky je explicitě uvedeno, že „lidé, kteří jsou perzekvováni z politických důvodů, mají právo na azyl“. Tato humanitární doktrína spolu s udivující dynamikou hospodářského rozvoje vedla k mimořádnému růstu uprchlíků, žádajících o azyl právě v Německu.

¹⁴ Viz *Smith, H. A.*, *The Law and the Custom of the Sea*, Londýn, 1959.

¹⁵ *Srov. Prakash Sinha, S.*, *Asylum and International Law*, The Hague, 1971.

Tento růst byl téměř geometrický – v letech 1980 – 1993 vzrostl počet azylantů v Německu téměř osmtisíckrát! Zvládnutí takových azylových kvót bylo stále náročnější, zejména pokud šlo o náklady na vytváření příslušné infrastruktury. Začaly se objevovat prvé vážné politické nepokoje s tvrdým zaměřením proti azylantům, které neadekvátním způsobem vyjadřovaly silící nespokojenost vlastního obyvatelstva nejen s enormními výdaji (tvořily v té době, tj. na počátku devadesátých let minulého století, podle kvalifikovaných odhadů téměř dvě miliardy dolarů ročně), ale i s množstvím azylantů, které bylo mnohdy pocítováno jako ekonomické a sociální ohrožení.

Proto Ulrich Kortmann z Kolínského uprchlického centra musel v roce 1992 připustit, že nelze dále akceptovat řády počtů azylantů, kterých bylo dosaženo.

Již v roce 1990 prohlašoval tehdejší bavorský ministr vnitra Edmund Stoiber, že jeho odpovědností jako politika je optimalizovat podmínky života místního obyvatelstva, a nikoliv léčit všechny problémy světa.

Absorpční kapacita Německa byla vyčerpána, a tak po období 80. let minulého století, kdy došlo ke kulminaci udělení německých azylu žadatelům z ciziny, dochází k zřetelnému poklesu.

Nicméně počet žádostí o udělení azylu činil v roce 1996 téměř 116 400, v roce 2000 už jenom 78 000.

Německo poskytuje ročně azyl v měřítcích daleko překračující průměrné evropské standardy.¹⁶

1. 3. 2. Velká Británie

Počty žádostí o udělení azylu byly ve Velké Británii vždy řádově nižší než v Německu.

¹⁶ Srov. *Gibney, Matthew J., The Ethics and Politics of Asylum, Liberal Democracy and the Response of Refugees, Cambridge University Press, 2004, str. 85 – 106.*

Ale i zde docházelo k určité dynamice. Jestliže v 80. letech minulého století se pohyboval počet žádostí o udělení azylu ročně kolem 5000, pak v roce 1991 obdržela Británie více než 44 800 žádostí.

Tento růst zapříčinil, že britský ministerský předseda Tony Blair prohlásil, že je nutné hledat reformy stávajících azylových procedur.

Velká Británie nebyla plně připravena na vzrůstající azylové požadavky z celkem přirozených důvodů. Jako největší koloniální velmoc měla svá nejrozsáhlejší teritoria mimo Anglii a naprostá většina těch, kteří do Velké Británie přicházeli i s cílem se zde usadit, byla vlastně příslušníky britské říše.

Asimilace cizinců byla ve Velké Británii početně daleko nejrozšířenějším jevem ve srovnání s ostatní Evropou.

Fenomén přistěhovalectví byl v Británii v převažující míře spojen s pohybem z kolonií do mateřské země. Nešlo tedy politicky o pohyb z jednoho teritoria do druhého, ale o pohyb v rámci jednoho rostoucího teritoria. Proto se nelze divit lordu Rookerovi, státnímu ministru Velké Británie, že na dotaz lorda Dholakia ze Sněmovny lordů, zda existují legální normy pro postup žadatele o udělení azylu ve Velké Británii, odpověděl zcela automaticky a přesvědčivě: „ne!“ (Tento dotaz i odpověď jsou datovány rokem 2002).

Přesto i Velká Británie zaznamenala růst žádostí o azyl, ale řádově nižší než Spolková republika Německo. Jestliže růst žádostí o azyl v Německu lze dokumentovat počtem, který v roce 1983 činil 19 737, pak v roce 1989 vzrostl na 121 318, zatímco ve Velké Británii představoval v roce 1983 pouhých 4 296, aby vzrostl na 15 530 v roce 1989.

Vidíme tedy, že růst v Německu se za dané období blížil šestinásobku, ve Velké Británii byl pouze o málo větší než trojnásobný. V průběhu roku 1993 obdrželo v Německu azyl přes 320 000 žadatelů, zatímco ve Velké Británii to bylo za stejné období desetkrát méně!

Je zajímavé, že britští úředníci se bránili zvyšování utečenců i z bývalých britských kolonií. Když v roce 1985 zpřísnila holandská vláda

restrikce pro udělování azylu, což mělo za následek odmítnutí žádostí o azyl tisíců Tamilců, Velká Británie okamžitě zavedla vízovou povinnost pro cestující se Srí Lanskými pasy.

I když si Velká Británie vedla při udělování víz mnohem ostražitěji než Německá spolková republika, přesto i ona zaznamenala na konci 90. let minulého století dosti strmý nárůst žádostí především občanů z Kosova, Albánie, Afganistánu a Iráku (v roce 2000 – 1 šlo o 79 125 žádostí).

Přestože Velká Británie nezná ústavní zakotvení udělování politického azylu a neexistuje pevný legální rámec azylové politiky, byla vytvořena řada administrativních a faktických zábran, které de facto tlumí růst počtu žadatelů o azyl.

Ani Velká Británie není zemí, která by problematiku azylu považovala za uzavřenou, zejména pak pokud jde o její reálné procedury a kritéria. Britská vláda slíbila zpracovat poprvé jistý dokument, který bude nutno respektovat při žádostech o azyl ve Velké Británii, což s povděkem přijali i představitelé UNHCR.

Sněmovna lordů usnesla, že nelze dále přecházet hazardní cesty přes kanál. V rámci nově zavedených procedur však Británie očekává, že počet azylantů v nově implementovaných podmínkách nepřekročí počet 500 ročně.¹⁷

¹⁷ Srov. *Gibney, Matthew J., The Ethics and Politics of Asylum, Liberal Democracy and the Response of Refugees, Cambridge University Press, 2004, str. 107 – 131.*

2. Institut azylu v mezinárodním právu

Jak je z předchozího výkladu seznatelné, uprchlictví není fenoménem pouze minulého století. Nicméně zmatek a utrpení způsobené dvěma světovými válkami významně přispěly k tomu, že se mezinárodní společenství začalo cítit odpovědné za ochranu uprchlíků a z tohoto důvodu vytvořilo nástroje pro jejich ochranu. Tedy „jakkoliv je sociální problém uprchlíků starý, do pozitivního mezinárodního práva se dostal až začátkem 20. století.“¹⁸

Prvním právně relevantním dokumentem dotýkajícím se institutu azylu byla Všeobecná deklarace lidských práv (1948), konkrétně ve svém 14. článku.¹⁹

Dále bylo v rámci mezinárodního společenství přijato mnoho ad-hoc dohod a úmluv, týkajících se specifických skupin uprchlíků. Tyto se ale vztahovaly pouze na národnostní skupiny a omezovaly se na doporučení postrádající právní závaznost.

Po druhé světové válce byla zřízena Mezinárodní organizace uprchlíků jako první organizace podřízená Spojeným národům. Zabývala se aspekty uprchlictví a existovala do roku 1951.

V prosinci roku 1949 byl zřízen Úřad Vysokého komisaře pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees) jako podorgán Generálního shromáždění Spojených národů.

28. července 1951 byla podepsána po dlouhém vyjednávání, které bylo poznamenáno vzrůstajícím napětím mezi východem a západem stejně jako neustávajícím prouděním uprchlíků, Úmluva o právním postavení uprchlíků.²⁰ Tato úmluva se vyznačovala omezenou působností.

¹⁸ Srov. Šturma, Pavel, Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv, 2. doplněné vydání, C. H. Beck, 2003, str. 55.

¹⁹ Srov. *Yearbook of the United Nations 1948 – 49*, str. 535 a násled., čl. 14: „(1) Everyone has the right to seek and to enjoy in other countries asylum from persecution. (2) This right may not be invoked in the case of prosecutions genuinely arising from non-political crimes or from acts contrary to the purposes and principles of the United Nations“;

²⁰ Sdělení MZV č. 208/1993 Sb.

Vztahovala se pouze na osoby, které se v důsledku událostí, které nastaly v Evropě před 1. 1. 1951, staly uprchlíky. Jelikož se ale již v následujícím roce ukázalo, že uprchlictví není pouze jevem evropským, musela být Úmluva této skutečnosti přizpůsobena.

31. 1. 1967 byl přijat Protokol o právním postavení uprchlíků. Díky němu byly odstraněny časová i územní omezení působnosti Úmluvy o právním postavení uprchlíků.

Počátek snahy kodifikace práva azylu lze vysledovat už do poválečných let, kdy ji Komise pro mezinárodní právo zařadila do seznamu předběžně vybraných kodifikačních úkolů. Po dlouhých peripetiích však kodifikační záměr Konference OSN o územním azylu v roce 1977 neuspěl. Právo azylu setrvává tudíž v rámci mezinárodního práva na úrovni obyčejové normativní kategorie a zůstává nadále na doktríně obstarávat výklad tohoto institutu.²¹

Vzhledem k tomu, že ještě nedošlo ke kodifikaci práva územního azylu, zastupuje tuto úlohu do značné míry Úmluva o právním postavení uprchlíků, jež představuje v současné době základní pramen mezinárodních závazků států na univerzální úrovni.²²

2.1. Úmluva o právním postavení uprchlíků ve znění Protokolu

Tato 55 let stará Úmluva čítá v současnosti 141 signatářů, smluvní stranou Protokolu je 139 států, 136 států signovalo oba dokumenty, přičemž signatářů alespoň jednoho z obou dokumentů je 144.²³

²¹ Více k tomuto tématu viz Čepelka, Jílek, Šturma, *Azyl a uprchlictví v mezinárodním právu*, 1997, str. 9 – 13.

²² Srov. Šturma, Pavel, *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*, 2. doplněné vydání, C. H. Beck, 2003, str. 56.

²³ Albánie, Alžírsko, Angola, Antigua a Barbuda, Argentina, Arménie, Austrálie, Ázerbajdžán, Bahamy, Belgie, Belize, Benin, Bělorusko, Bolívie, Bosna a Hercegovina, Botswana, Brazílie, Bulharsko, Burkina Faso, Burundi, Čad, Česká republika (Úmluva :

„Jedná se o první vskutku mezinárodní dohodu, která řešila základní aspekty života uprchlíků. Představuje záruku souboru základních lidských práv, která by měla být přinejmenším stejná jako svobody, jichž užívají cizí státní příslušníci žijící legálně v dané zemi, a mnohdy by měla být rovna svobodám občanů dané země. Znamenala uznání mezinárodního rozměru uprchlických krizí a nutnosti mezinárodní spolupráce při řešení tohoto problému včetně sdílení daného břemene mezi jednotlivými státy.

Jsou v ní vyjmenována práva uprchlíků, mj. svoboda vyznání a pohybu, právo na práci, vzdělání a přístup k cestovním dokladům, ale také se zdůrazňují závazky uprchlíka vůči hostitelské zemi. Jedno z klíčových ustanovení uvádí, že uprchlíci nesmějí být navraceni (tzv. *refoulement*) do zemí, kde se mohou obávat pronásledování. Také jsou v ní stanoveny osoby nebo skupiny osob, na něž se Úmluva nevztahuje.“²⁴

Mezi základní ustanovení této Úmluva patří především legální definice uprchlíka.

2. 1. 1. Legální definice pojmu „uprchlík“

Podle článku 1 odstavce A 2 se pro účely této Úmluvy pojem „uprchlík“ vztahuje na kteroukoliv osobu, jež se v důsledku událostí, které

11.5.1993, Protokol : 11.5.1993), Čína, Dánsko, Džibutsko, Dominika, Dominikánská republika, Ekvádor, Egypt, Estonsko, Etiopie, Federace Svatý Kitts a Nevis, Fidži, Filipíny, Finsko, Francie, Gabon, Gambie, Ghana, Gruzie, Guatemala, Guinea, Guinea-Bissau, Haiti, Honduras, Chile, Chorvatsko, Island, Írán, Irsko, Izrael, Itálie, Jamajka, Japonsko, Jemen, Jihoafrická republika, Jugoslávie, federativní republika, Kambodža, Kamerun, Kanada, Kazachstán, Kapverdy, Keňa, Kolumbie, Kongo, Konžská dem. Republika, Korejská republika, Kostarika, Kypr, Kyrgyzstán, Lesotho, Lotyšsko, Libérie, Lichtenštejnsko, Litva, Lucembursko, Madagaskar, Maďarsko, Makedonie, Malawi, Malí, Malta, Maroko, Mauretánie, Mexiko, Moldavsko, Monako, Mozambik, Namibie, Německo, Nizozemsko, Nikaragua, Niger, Nigérie, Norsko, Nový Zéland, Panama, Papua-Nová Guinea, Paraguay, Peru, Pobřeží slonoviny, Polsko, Portugalsko, Rakousko (Úmluva : 1.11.1954, Protokol : 5.9.1973), Rovnická Guinea, Rumunsko, Ruská federace, Rwanda, Řecko, Salvador, Samoa, Senegal, Seychely, Sierra Leone, Slovensko, Slovinsko, Somálsko, Spojené státy americké, Středoafrická republika, Súdán, Surinam, Sv. Tomáš a Princův ostrov, Sv. Vincenc a Grenadiny, Svazijsko, Šalomounovy ostrovy, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Tádžikistán, Tanzanie, Togo, Trinidad a Tobago, Tunisko, Turecko, Turkmenistán, Tuvalu, Uganda, Ukrajina, Uruguay, Vatikán, Velká Británie, Venezuela, Zambie a Zimbabwe.

²⁴ <http://www.unhcr.cz/zakladni/?cid=17#intprot>.

nastaly před 1. lednem 1951, nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.

Tato obecná definice se skládá ze tří částí, a to ze:

- 1) **Zahrnující (inkluzivní) klauzule,**
- 2) **Vylučující (exkluzivní) klauzule,**
- 3) **Pozastavující (suspenzivní) klauzule.²⁵**

Ad 1): Podle zahrnující klauzule je uprchlíkem kterákoliv osoba, jež se nachází mimo svou vlast a splňuje i další podmínky vyjádřené v článku 1 odstavce A 2.

Ad 2): Podle článku 1 odstavce F Úmluva se ustanovení této úmluvy nevztahují na žádnou osobu, o níž jsou vážné důvody se domnívat, že

- a) se dopustila zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti, ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;
- b) se dopustila vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než jí bylo povoleno se tam usadit jako uprchlík;
- c) je vinna činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Spojených národů.

²⁵ Srov. Šturma, Pavel, Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv, 2. doplněné vydání, C. H. Beck, 2003, str. 56, 57.

Ad 3): Podle článku 1 odstavce C tato úmluva pozbývá platnosti pro jakoukoli osobu spadající pod podmínky odstavce A, jestliže:

1. se dobrovolně znovu postavila pod ochranu země své státní příslušnosti; nebo
2. potom, co ztratila státní příslušnost znovu ji dobrovolně nabyla; nebo
3. nabyla novou státní příslušnost a nachází se pod ochranou země své nové státní příslušnosti; nebo
4. dobrovolně se znovu usadila v zemi, kterou opustila, nebo do které se nevrátila z obav před pronásledováním; nebo
5. nemůže dále odmítat ochranu země své státní příslušnosti, poněvadž okolnosti, pro které byla uznána uprchlíkem, tam přestaly existovat.
6. je-li osobou bez státní příslušnosti, je uprchlík schopen vrátit se do země svého bývalého pobytu, poněvadž okolnosti, pro které byl uznán uprchlíkem, tam přestaly existovat.

Uvedené dva poslední odstavce se nevztahují na uprchlíka spadajícího pod odstavec A 1 tohoto článku, který je schopen uvést naléhavé důvody podložené předchozím pronásledováním nebo předchozím pronásledováním pro odmítnutí návratu do země svého bývalého pobytu.

Tato definice uprchlíka obsahuje tedy následující prvky, které musejí být ve smysluplném pořadí prověřeny a v rámci správního řízení provedeny ze strany státu, ve kterém je o azyl žádáno. Jsou to:

1. **Pronásledování: relevantní chráněné hodnoty, intenzita, aktuálnost, individualita;**
2. **Oprávněné obavy;**
3. **Existence relevantního důvodu pronásledování;**
4. **Přičitatelnost: nemožnost požadování ochrany ze strany domovského státu;**

5. Uprchlík se nachází mimo svou vlast nebo mimo zemi svého dosavadního pobytu;
6. Neexistence vylučujících důvodů.

Úmluva o právním postavení uprchlíků zakotvuje tzv. materiální definici uprchlíka, to znamená, že osoba se stává uprchlíkem nikoliv uznáním za uprchlíka, ale uznání za uprchlíka proběhne, jelikož tato osoba uprchlíkem je.²⁶

2. 1. 1. 1. Pronásledování

Pronásledování je neoprávněný zásah ze strany země původu do chráněných sfér jednotlivce.

a) **Relevantní chráněné hodnoty:** hodnotami chráněnými podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků jsou lidská práva, zvláště pak život, tělesná integrita a svoboda. Preambule Úmluvy obsahuje jednoznačnou lidskoprávní klauzuli. Z prvního odstavce vyplývá, že všem lidem náleží užívat základní práva a svobody stanovená všeobecnou deklarací bez rozdílu. Uprchlíkům náleží tudíž mezinárodní ochrana z toho důvodu, že tato jejich práva jsou ohrožena. Ohrožení života či svobody člověka z důvodu jeho rasy, náboženství, politického přesvědčení atd. představuje sice pronásledování ve smyslu Úmluvy, ale i závažná porušení jiných základních práv mohou znamenat pronásledování v jejím smyslu. Chráněné právní zájmy jako jsou život, tělesná integrita a svoboda jsou těmi nejzákladnějšími a užívají tudíž absolutní ochranu. K pronásledování dochází každopádně v případě, když se uprchlík musí obávat o svůj život, když je jeho tělesná a duchovní nedotknutelnost narušena, či je zbaven své fyzické svobody nebo by byl v případě svého návratu této zbaven. Při svobodu omezujících opatřeních je třeba se soustředit nejen na jejich dobu trvání, nýbrž i na jejich druh a způsob. Také jiná závažná porušení lidských práv jsou předmětem ochrany ze strany Úmluvy, např. právo na svobodný

²⁶ Viz UNHCR, Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, Ženeva, 1979; UNHCR, Interpretace článku 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, duben 2001.

výkon náboženství či svoboda mínění. Jestliže porušování těchto práv znamenají pronásledování, záleží na okolnostech toho daného případu a zvláště na intenzitě tohoto porušování. Zásahy do nejzákladnějších lidských práv uprchlíka jsou pro Úmluvu bez výjimky relevantní, tedy neodvislé od obecné situace obyvatelstva v zemi původu. Jinak by vyvstalo nebezpečí absurdního rezultátu, že příchozím osobám z jednoho státu by byl tím méně udělován azyl, čím více a čím systematictější by byla v takovém státě porušována lidská práva a čím totálnější by bylo utiskování ze strany státu.²⁷

b) **Intenzita:** Porušování chráněných hodnot musí probíhat s určitou intenzitou, respektive musí existovat nebezpečí porušování, že vzhledem k jeho intenzitě nelze spravedlivě požadovat setrvání v zemi původu. Diskriminaci a šikanu jako samotné nelze kvalifikovat jako pronásledování. V jednotlivých případech mohou tyto skutečnosti dosáhnout takové intenzity, že je lze postavit na roveň pronásledování. Žadatel o mezinárodní ochranu mohl být vystaven celé řadě zacházení, které není možné samotné označit za pronásledování, ke kterým se ovšem přidala celá řada jiných faktorů, které mu ve finálním důsledku znemožnily setrvat v domovském státě. Z této kumulace důvodů vzešla určitá intenzivní a dalekosáhlá diskriminace, která je rovna pronásledování. Při hodnocení, zda žadatel splňuje podmínky pro přiznání statutu uprchlíka, se musí tudíž k celému případu přistupovat komplexně.

c) **Aktuálnost:** Oprávněná obava z pronásledování musí být aktuální, to znamená, že musí existovat časová souvislost mezi jednáním pronásledování a aktem útěku. Není ale rozhodující, zda oprávněná obava před pronásledováním trvala do časového momentu výjezdu, respektive zda obava před pronásledováním byla podmíněna určitou událostí z minulosti. Rozhodující je, zda je aktuální v rozhodném momentu, tedy v okamžiku vydání rozhodnutí.^{28, 29}

²⁷ Srov. Kälin, Grundriß des Asylverfahrens, 1990, str. 47

²⁸ Srov. UNHCR, Flüchtlingsalltag in Österreich, 1996, str. 212

d) *Individualita*: Neutěšená obecná situace v domovském státě pro přiznání statutu uprchlíka nepostačí. Žadatel o mezinárodní ochranu musí jmenovat důvody, kvůli nimž se on osobně obává pronásledování. Tento požadavek nemůže být však vyložen tak, že např. v případě občanské války nesmí vyvstat obava před pronásledováním a nesmí být opomněna skutečnost, že válka může být často využívána jako metoda pronásledování či útisku. V této souvislosti jsou zvláštními případy skupinové pronásledování a tzv. příbuzenská odpovědnost. Pronásledování může být namířeno proti osobám, jež se vyznačují společnými znaky, jako jsou rasa, náboženství, sociální charakteristika a politické přesvědčení. Je myslitelné, že pronásledovatelé se zaměří nikoliv jen na jednotlivce takové skupiny, ale i na celou skupinu jako takovou. V takovém případě hovoříme o kolektivním nebo skupinovém pronásledování. Takováto skutečnost má za následek, že každý takový příslušník této skupiny vzhledem k represím namířeným proti skupině jako celku se musí obávat již jenom kvůli své příslušnosti k této skupině individuálně namířeného pronásledování. Skupinové pronásledování nevylučuje zaměřenost, ale znamená pouze, že pronásledování je namířeno vůči značnému počtu lidí, kteří se vyznačují určitým společným rysem, právě na které navazuje ono konkrétní pronásledování.³⁰ Záměr pronásledovatelů může vést k tomu, že se pronásledování rozšíří i na celé příbuzenstvo. Touto skutečností vzniká také ostatním příslušníkům rodiny důvod pronásledování. V daném případě lze rodinu považovat za sociální skupinu ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků.³¹

²⁹ Rozhodnutí Správního soudního dvora z 18.12. 1996, 95/20/0609; Rozhodnutí Správního soudního dvora z 7. 11. 1995, 94/20/0793.

³⁰ Srov. *Kálin*, Grundriß des Asylverfahrens, 1990, str. 77 a násl.; např. Rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu z 27. 4. 1999, 206.535/0-VIII/24/98, z 29. 6. 1999, 208.059/0-I/03/99.

³¹ Rozhodnutí Správního soudního dvora z 19.12. 2001, 98/20/0312; z 19. 12. 2002, 98/20/0030; Rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu z 8. 4. 2003, 2002/01/0058.

2. 1. 1. 2. Oprávněné obavy

Pojem oprávněné obavy se skládá ze dvou složek, a to ze subjektivní obavy před pronásledováním a objektivním odůvodněním této obavy.

Subjektivní složka zahrnuje duševní rozpoložení a subjektivní vnímání žadatele o mezinárodní ochranu. Je třeba přihlídnout k osobním důvodům, situaci v rodině žadatele, příslušnosti k určité etnické, náboženské, národní, sociální či politické skupině, vlastnímu zhodnocení své situace, osobním zkušenostem atd., tedy všemu, co by mohlo poukazovat na oprávněné obavy, jež byly motivem útěku žadatele.

K zhodnocení objektivní složky, tedy zda je subjektivní obava žadatele zdůvodněna objektivními skutečnostmi, bude posouzena výpověď žadatele ve srovnání s poměry v domovském státě. Obavy žadatele je nutné spatřovat jako odůvodněné a oprávněné v tom případě, když může dostatečně doložit, že další setrvání v zemi původu by bylo z důvodů uvedených v definici neúnosné, nebo by návrat do této země byl neúnosný. Z existence oprávněných obav lze vždy vycházet, pakliže se stal žadatel již v minulosti obětí pronásledování. Nicméně pro získání statutu uprchlíka není důležitá skutečnost, že k pronásledování již došlo.

2. 1. 1. 3. Existence relevantního důvodu pronásledování

Opatření ze strany státu je relevantní z hlediska azylu v tom případě, když bylo učiněno z důvodu rasy, náboženství či národnosti uprchlíka, kvůli jeho příslušnosti k určité sociální skupině nebo jeho politického přesvědčení. Důvody zmíněné v Úmluvě se překrývají, může se tudíž stát, že je odkázáno zároveň na více důvodů.

Tato skutečnost předpokládá, že pronásledujícímu státu musela být jedna z těchto osobních vlastností nebo přesvědčení uprchlíka známa nebo že mu byla přisuzována. Relevantními jsou z tohoto důvodu ne pouze

skutečně existující, ale i přisouzené a domnělé důvody stejně jako pouhá politická neutralita.³²

a) **Nebezpečí pronásledování z důvodu rasy.** Pojem rasa zahrnuje veškeré etnické skupiny, dále také veškeré příslušníky určité specifické skupiny se stejným původem, která tvoří v dané populaci menšinu. Tento důvod se velmi často překrývá s důvodem národnosti.

b) **Nebezpečí pronásledování z důvodu náboženství.** Náboženství může na jedné straně představovat příčinu nebezpečí pronásledování, na straně druhé i jednu z hodnot chráněných Úmluvou. Všeobecná deklarace lidských práv garantuje právo svobodu myšlení, svědomí a vyznání. Poslední ze zmíněných zahrnuje právo každého člověka změnit své vyznání, je veřejně i soukromě projevovat, je učit a vykonávat, stejně jako praktikovat jeho rity (modlitby, bohoslužby). Pojem náboženství je přitom třeba vykládat široce. Tento pojem v žádném případě nezahrnuje pouze uznávaná světová náboženství, nýbrž každé náboženské nebo konfesní vyznání, příslušnost k církvi či náboženskému spolku. Náboženství může být spatřováno naopak i v pouhé skutečnosti, že člověk není příslušníkem žádného náboženského spolku nebo je bezvěrcem. Pronásledování z důvodu náboženství se může projevit různými formami, např. zákazem příslušnictví k určité náboženské společnosti, zákazem učení v rámci daného náboženství či zákazem soukromého nebo veřejného praktikování, dále diskriminací z důvodu příslušnost k dané náboženské společnosti atd.. Příslušnost k určité náboženské společnosti samotná obecně nepostačí, aby bylo možno na jejím základě přiznat statut uprchlíka. Jsou ale myslitelné okolnosti, za nichž v souvislosti s jinými skutkovými podstatami či z důvodu veliké intenzity, by byla náboženská příslušnost dostačujícím důvodem pro přiznání statutu uprchlíka.

³² UNHCR, Interpretace článku 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, duben 2001, str. 8; Rozhodnutí Správního soudního dvora z 25. 3. 1999, 98/20/0431; z 21. 11. 2002, 99/20/0545; Rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu z 17. 10. 2002, 217.512/0-VIII/23/00.

c) **Nebezpečí pronásledování z důvodu národnosti.**

Národnost může být spatřována jako státní příslušnost či příslušnost k určité etnické skupině, jež se definuje skrze společnou řeč, výchovu, kulturu, tradici či původ. Pod tuto složku relevantních důvodů pronásledování náleží i pronásledování apatridů, kteří právě kvůli absenci státní příslušnosti se mohou obávat závažných útoků. Pronásledování se může projevit nepřátelským jednáním a učiněním nepřátelských opatření vůči národním (etnickým, jazykovým) menšinám, přičemž může být samotným důvodem, proč se osoba může oprávněně obávat pronásledování, příslušnost k takovéto minoritě.

d) **Nebezpečí pronásledování z důvodu politického přesvědčení.** Politické přesvědčení jako příčina hrozícího útoku hraje v praxi nejdůležitější úlohu. Politická činnost není pouze členství v určité politické straně, nýbrž veškeré jednání, jež má ve vztahu ke státu, jeho uspořádání, zachování pořádku a klidného spoluzití lidských individuí v dané společnosti význam. Nemusí se tedy jednat o rozhodnou politickou ideologii. Existence obavy před pronásledováním předpokládá, že uprchlík zastává ze strany orgánů státu netolerované názory, přičemž je politické stanovisko exponovaných osob (učitelé, novináři) pro daný stát seznatelné s vyšší pravděpodobností. Bude pravděpodobně málokdy možné prokázat kauzální souvislost mezi jednáním pronásledování a politickým přesvědčením, jelikož opatření ze strany státu v daném případě jsou málokdy odůvodněné netrpěným politickým přesvědčením, nýbrž jsou velmi často deklarovány jako sankcionování určitého trestného jednání.³³ Uplatňování obavy před pronásledováním nepředpokládá, že žadatel o mezinárodní ochranu prokáže, že jeho politické přesvědčení bylo orgánům domovského státu známo. Postačí, když lze jeho tvrzení považovat za věrohodné. Odůvodněná obava z pronásledování může vzniknout i tehdy, když žadatel své politické přesvědčení tajil a doposud žádnému pronásledování vystaven nebyl. Směrodatné je pak zhodnocení otázky,

³³ Rozhodnutí Správního soudního dvora z 25. 3. 2003, 2001/01/0470.

s jakými důsledky by se žadatel o mezinárodní ochranu mohl potýkat z důvodu svého politického přesvědčení v případě svého návratu. Relevantní z hlediska azylu může být i pronásledování, a to tehdy, jestliže bylo žadateli o azyl určité – ve skutečnosti neexistující – politické přesvědčení přisuzováno.³⁴

e) **Nebezpečí pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině.** V případě Úmluvou zakotvené příslušnosti k určité sociální skupině se jedná o subsidiární relevantní důvod pronásledování, jež se může překrývat s ostatními důvody, nicméně je stanoven širěji než tyto.³⁵ Uvnitř určité sociální skupiny se nalézají osoby stejného původu, věku, s podobnými zvyky a podobným sociálním postavením. Také příslušnost k určitému pohlaví může zakládat příslušnost k určité sociální skupině, jež při zásahu vykazujícím podstatnou intenzitu do určitých chráněných hodnot může být určující skutečností pro přiznání statutu uprchlíka.³⁶

2. 1. 1. 4. Přičitatelnost

Uprchlík je osobou, jež nepožívá ochrany domovského státu. Aby mohlo být určité jednání tohoto státu z hlediska uprchlického práva relevantní, musí být možné mu je určitým způsobem přičíst. Z žádného ustanovení Úmluvy ovšem nevyplývá, že by byl způsobilý pronásledování jakýmkoliv způsobem rozhodující. Tato skutečnost odpovídá i cíli a účelu Úmluvy.³⁷ Toto je pak případ, kdy je domovský stát sám pronásledovatelem (státní nebo přímé pronásledování) ale i případ, kdy daný stát nechce či není s to ochránit žadatele o mezinárodní ochranu před jeho

³⁴ Rozhodnutí Správního soudního dvora z 21. 11. 2002, 99/20/0545; Rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu z 17. 2. 2003, 213.568/0-V/14/99.

³⁵ Srov. *Grahl – Madsen*, *The Status of Refugees in International Law*, 1996, str. 219; *Rohrböck*, *Das Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl*, odst. 406.

³⁶ Rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu z 21. 3. 2002, 208.291/13-1/01/02.

³⁷ *UNHCR*, *Interpretace článku 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků*, duben 2001, str. 6.

pronásledovateli (nepřímé nebo zprostředkované pronásledování, z hlediska azylového práva relevantní nestátní pronásledování).

a) **Státní pronásledování/ přímé pronásledování.** Státní respektive přímé pronásledování se vyskytuje vždy v případech, kdy jsou jeho způsobilci státní orgány. Přitom je rovnocenné, zda se jedná o legislativní, exekutivní či judikativní bezpráví, se kterým se žadatel o mezinárodní ochranu setkal. Státu lze přičíst jednání všech formálních i neformálních nositelů státních funkcí. Státu musejí být přičtena i veškerá jednání, k nimž dochází nejen při plnění, ale také při zneužití úředních povinností. Dovolí – li stát, aby k takovému zneužívání docházelo či mu nemůže zabránit, stává se za ně sám odpovědným.³⁸ Pouze v případech, během nichž státní orgán přistoupil k pronásledování „na vlastní pěst“, přičemž toto jednání je z pohledu státu trestné a jako takové je skutečně a efektivně potřebováno, lze spatřovat podmínku přičitatelnosti jako nesplněnou.

b) **Nestátní pronásledování/ nepřímé pronásledování.** Z hlediska azylového práva je relevantní nestátní či nepřímé pronásledování tehdy, když domovský stát nechce či není v pozici, aby žadatele o mezinárodní ochranu ochránil před třetími osobami, tedy jeho pronásledovateli. Nevůle státu ochránit žadatele znamená, že daný stát podporuje či nabádá, toleruje či inaktivně přijímá určitá jednání jednotlivců či skupin.³⁹ To znamená, že stát žadatelů o azyl z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, politického přesvědčení nebo příslušnosti k určité sociální skupině odmítá poskytnout ochranu či je smířen s daným pronásledováním či je s ním dokonce srozuměn a souhlasí s ním. Skutečnost, že stát není v pozici, aby mohl danému pronásledování zabránit, se vyskytuje většinou v případech válečných konfliktů či občanských válek, během nichž stát nemůže dostatečně vykonávat a uplatňovat svou státní moc na svém celém území nebo na jeho části. Je nedůležité, zda neschopnost státu poskytnout ochranu pramení

³⁸ Srov. Kálin, Grundriß des Asylverfahrens, 1990, str. 61 a násled.

³⁹ Srov. Kálin, Grundriß des Asylverfahrens, 1990, str. 63 a násled.

z absolutního selhání státu či přes opakované snahy byl stát příliš slabý, aby své konání v poskytování ochrany před pronásledovateli dokončil.⁴⁰ Relevantními je množství dalších faktorů jako třeba „obecný stav práva, pořádku a justice v daném státě a jejich průraznost, dostupnost a schopnost a připravenost státu tyto odpovídajícím a účinným způsobem nasadit.“⁴¹

c) *Tzv. vnitrostátní alternativa útěku.* Nástroj vnitrostátní alternativy útěku není v Úmluvě o právním postavení uprchlíků zakotven, nýbrž byl vytvořen ze strany západních průmyslových států v 90. letech. Bylo argumentováno v mezinárodním právu veřejném rozšířenou zásadou „exhaustion of domestic remedies“, tedy vyčerpáním národních opravných prostředků před vznesením požadavku na mezinárodní ochranu. Jestliže byl žadatel o mezinárodní ochranu ve svém domovském státě pronásledován, mohl ale v jiné části daného státu nalézt před tímto pronásledováním útočiště, neměl by mít nárok na mezinárodní ochranu. V některých státech byl tento instrument zneužíván a přiznání uprchlického statutu bylo upřeno osobám, které na něj měly nárok. Úvodem je třeba poukázat na skutečnost, že využití tohoto instrumentu musí nutně předcházet přiznání jedné z vlastností uprchlíka podle Úmluvy. Odporovalo by totiž zásadám logiky, kdyby zamítnutí žádosti o udělení azylu bylo zdůvodněno tím, že žadatel mohl najít útočiště před pronásledováním, aniž by se ze samotné existence pronásledování vycházelo. Existence vnitrostátní alternativy útěku by měla být zvážena vždy až poté, když se oprávněná obava před pronásledováním ukázala jako věrohodná. Alternativa útěku přichází v úvahu pouze tehdy, když je oprávněná obava z pronásledování omezena pouze na určité území daného státu a lze očekávat, že na jiném místě uvnitř daného státu toto pronásledování

⁴⁰ Srov. Rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu z 26. 6. 2003, 219.087/0-II/39/00; z 28. 3. 2003, 219.174/0-XII/05/00.

⁴¹ UNHCR, Interpretace článku 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, duben 2001, str. 5 a 10.

nebude více hrozit.⁴² Tímto jsou z použití tohoto nástroje vyloučeny veškeré případy, v nichž vychází obávané pronásledování ze státních míst nebo je těmito schvalováno či trpěno. Z různých variant pronásledovatele aa) státní pronásledovatel; bb) nestátní pronásledovatel – stát nechce žadatele chránit; cc) stát není v pozici, v níž by mohl zajistit žadateli ochranu; zůstává pro aplikaci instrumentu vnitrostátní alternativy útěku pouze v případě cc) prostor. Neboť v dané oblasti musí aktivně existovat poskytování ochrany ze strany domovského státu. Alternativa útěku neznamena, že se žadatel o mezinárodní ochranu musí skrývat na určitém místě s nadějí, že jej pronásledující stát nenajde, respektive jeho orgány. Tato interpretace vyplývá nutně ze znění Úmluvy, podle které uprchlík odmítá či není schopen požívat ochranu své vlasti. Státní ochrana chybí také tehdy, když stát nemůže své aktéry kontrolovat. Stejně málo lze o státní ochraně hovořit v případě, kdy je daná oblast kontrolována lokálními mocnostmi. Nepostačí, když je uprchlík v dané oblasti v bezpečí před útoky státních pronásledovatelů, ale musí zde být navíc ještě zřetelná nabídka poskytnutí ochrany ze strany nějakého seskupení osob s lokální mocenskou kontrolou dané oblasti. Ochrana musí být dosažitelná a dostatečná. Jak již bylo řečeno, relevantními je množství dalších faktorů jako třeba obecný stav práva, pořádku a justice v daném státě a jejich průraznost, dostupnost a schopnost a připravenost státu tyto odpovídajícím a účinným způsobem nasadit. Aplikuje – li se tento instrument vnitrostátní alternativy útěku, musí azylový úřad žadateli konkrétně namítnout, v jaké části své vlasti by zřejmě mohl nalézt útočiště. Žadatel sám nemusí pro každou možnou část svého domovského státu prokazovat, že by mu v ní i nadále hrozilo pronásledování. Směrodatným momentem pro rozhodnutí je okamžik posuzování žádosti o azyl. Nezáleží tedy na tom, zda si uprchlík mohl v momentě svého útěku zvolit jinou alternativu, nýbrž na tom, jestli se nyní v případě zamítnutí jeho žádosti a následného navrácení může vrátit

⁴² UNHCR, Interpretace článku 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, duben 2001, str. 5.

do oblasti, kde se bude cítit bezpečně.⁴³ Tento nástroj vnitrostátní alternativy útěku nelze stavět na roveň „trestu“ za to, že si uprchlík zvolil špatnou variantu útěku. Pakliže je určitá část domovského státu uprchlíka spatřována jako možná alternativa, je třeba mít na zřeteli, že uprchlík musí mít do této fakticky možný, jistý a legální přístup.⁴⁴ Je – li návrat do dotyčné oblasti de facto možný, nicméně by byl spjat s cestou skrze nebezpečné území a není – li možné pro uprchlíka se v této oblasti následně legálně zdržovat, přestává být daná oblast alternativou pro daný případ. Ochrana v dané oblasti musí být trvalá.⁴⁵ Nesmí existovat žádné reálné riziko pronásledování. Podmínky v domněle „bezpečné“ oblasti by neměly být ničivé a neúnosné tak, že uprchlík je opětovně nucen k útěku. Uprchlík by neměl být nucen rezignovat na svá základní lidská práva, aby se mohl na dotyčném území zdržovat. V takovém případě také nelze hovořit o vnitrostátní alternativě útěku.⁴⁶

2. 1. 1. 5. Uprchlík se nachází mimo svou vlast nebo mimo zemi svého dosavadního pobytu

Další složka pojmu uprchlík spočívá v tom, že se uprchlík nachází mimo území země svého původu. Země původu odpovídá v zásadě vlasti uprchlíka, u apatridů je odkazováno na zemi jeho posledního pobytu (většinou jeho bývalá vlast).

2. 1. 1. 6. Neexistence vylučujících důvodů

Určité osoby jsou z možnosti přiznání statutu uprchlíka vyloučeny, ačkoliv naplňují podmínky stanovené v legální definici zakotvené Úmluvou. Vylučující důvody vyrůstají z myšlenky, že určité zločiny jsou natolik závažné, že si jejich pachatelé mezinárodní ochranu nezaslouží.

⁴³ UNHCR, Interpretace článku 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, duben 2001, str. 5; srov. Rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu z 15. 2. 2001, 202.410/0-1/01/98.

⁴⁴ Rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu z 12. 7. 2002, 218.088/0-VII/43/00.

⁴⁵ Rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu z 29. 4. 2002, 224.219/0-IV/10/01.

⁴⁶ Srov. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva *Chahal* z 15. 11. 1996.

Pachatelé opovržených skutků a těžkých trestných činů by neměli zneužívat azylové právo k tomu, aby unikli odpovědnosti a soudu. Článek 1 F litera a a c se vztahují na zločiny nezávisle na tom, kdy a kde byly spáchány, zatímco článek 1 F lit b se výslovně vztahuje na zločiny, jež byly spáchány vně státu, v němž je o azyl žádáno, a ještě předtím, než bylo dané osobě povoleno se v tomto státě usadit jako uprchlík. Je třeba proto odlišovat článek 1 F od článku 33 odstavce 2 Úmluvy.

Obecné aplikační zásady exkluzivních klauzulí

Následující zásady platí pro všechny vylučující klauzule:

a) V případě vylučujících klauzulí článku 1 F Úmluvy se jedná o taxativní výčet.

b) Vzhledem k závažným důsledkům musejí být tyto klauzule aplikovány s nejvyšší opatrností a teprve po obsáhlém zhodnocení specifických okolností případu. Exkluzivní by měly být vykládány restriktivně.⁴⁷

c) Aplikace ustanovení článku 1 F Úmluvy vede k úplnému vyloučení mezinárodní ochrany. Z tohoto důvodu je aplikace daného ustanovení omezena pouze na extrémní případy. Samotná účast na ozbrojených akcích proti vládnímu vojsku nebrání přiznání statutu uprchlíka.⁴⁸

d) Dále je velmi často podceňována skutečnost, že aplikace těchto vylučujících klauzulí předpokládá předchozí uznání naplnění podmínek pro přiznání statutu uprchlíka. Pouze ten, kdo je uprchlíkem, může být z požívání ochrany podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků vyloučen. Z tohoto důvodu by měly vylučující důvody brány v úvahu – podle zásady „inclusion before exclusion“ – jako poslední, poté, co byla prověřena a prokázána existence zbylých složek pojmu uprchlík. Vylučujícími důvody jsou dle stanoviska UNHCR:

⁴⁷ UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně: Aplikace vylučujících důvodů, září 2003, str. 2; srov. Rozhodnutí ExComu č. 82 (XLVIII) z roku 1997.

⁴⁸ Rozhodnutí Správního soudního dvora z 14. 3. 1995, 94/20/0761.

- když byla podána obžaloba u mezinárodního trestního soudu,
- když zjevné důkazy poukazují na spáchání zvláště těžkého zločinu,
- v řízení o opravném prostředku, v jehož středu pozornosti je vyloučení.⁴⁹

e) Musí existovat závažné důvody pro podezření, že osoba hledající ochranu se dopustila takovýchto závažných deliktů. Musí pro to být jasné a věrohodné důkazy, samotná domněnka nepostačí. Nedostatečná ochota žadatele o mezinárodní ochranu spolupracovat nemůže být samotná interpretována jako důkaz viny.

f) Vyloučení předpokládá existenci osobní odpovědnosti. Osoba musela trestný čin spáchat buď sama, nebo podstatně k jeho provedení přispět s vědomím, že její konání či nekonání ulehčí provedení daného zločinu. To znamená, že:

- Daná osoba jednala vědomě a úmyslně;
- Deliktní způsobilost není u dané osoby vyloučena nepřičetností, duševní chorobou, nedobrovolnou intoxikací či nedostatečnou zralostí. Vylučující klauzule lze aplikovat i na nezletilé, ale pouze tehdy, pakliže jsou trestně odpovědní a duševně zralí, aby mohli být za zločin voláni k odpovědnosti;
- Je třeba zohlednit důvody k ospravedlnění a omluvě. Rozkaz může samozřejmě platit za omluvný důvod pouze tehdy, když byla k jeho uposlechnutí daná osoba právně zavázána, o jeho protiprávnosti nevěděla a rozkaz se nejevil očividně jako právo porušující. Dále může být jako omluvný důvod spatřována skutečnost, když daná osoba byla k určité protiprávnímu jednání donucena ze strachu před hrozcí smrtí či vážným ublížením na zdraví. Škoda, které se pachatel díky tomuto

⁴⁹ UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně: Aplikace vylučujících důvodů, září 2003, str. 8, 9.

konání vyhnul by neměla být ale v hrubém nepoměru ke škodě, jež sám způsobil;

- Zločin proti míru stejně jak čin proti cílům a zásadám Spojených národů může spáchat pouze osoba, jež zastává vysoké místo v mocenské struktuře a stát nebo státu podobný útvar zastupuje, respektive má podstatný vliv v určité organizaci na aktivity této skupiny. Skutečnost, že osoba byla v určitém okamžiku hodnostně vyšším příslušníkem utiskující vlády či organizace, není ale sama o sobě dostačujícím důvodem zakládajícím osobní odpovědnost. Musí být zohledněna existence organizační struktury, postavení a vážnost dané osoby v této organizaci stejně jako eventuelní fragmentace skupiny;
- Příslušnost k určité organizaci nemůže sama o sobě vést k vyloučení, nýbrž je třeba zodpovědět otázku osobní odpovědnosti. Roli zde hraje samozřejmě fakt, zda tato organizace byla notoricky násilná či zda bylo členství této osoby v dané organizaci dobrovolné či nikoliv.

g) Vylučující důvod musí být aktuální. Odpykala – li si osoba již odpovídající trest za svůj zločin, stal – li se tento zločin před značnou dobou, je – li pachatel prokazatelně kající a resocializoval – li se, není už aplikace vylučující klauzule oprávněná.

h) Vylučujícím důvodem je zločin, který svou zavržením hodností jasně převyšuje zájem na ochraně pronásledovaného a lze tudíž přistoupit k jeho aplikaci.⁵⁰ Přitom je třeba posoudit druh a rozsah hrozícího pronásledování oproti potenciálnímu nebezpečí pro veřejnost. Čím je hrozící pronásledování vyšší, tím dříve převáží individuální zájmy na ochraně veřejný zájem na neudělení azylu. Hrozící mučení a smrt by

⁵⁰ Rozhodnutí Správního soudního dvora z 31. 1. 2002, 99/20/0372; Rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu z 5. 4. 2002, 216.705/0-VI/42/00.

zřejmě převážily veřejný zájem ve většině případů. Relevantní je i chování žadatele o mezinárodní ochranu od doby spáchání zločinu.

i) Rozhodnutí o existenci vylučujících důvodů směji být učiněna pouze v rámci řádného azylového řízení a v žádném případě v řízení povolovacím či zrychleném.

j) Břemeno důkazu spočívá na státu a v případě pochyb – ostatně jako ve všech azylových řízeních – by mělo být rozhodnuto ve prospěch žadatele. Výjimku předpokládá UNHCR v případech, ve kterých byla osoba odsouzena mezinárodním trestním soudem a existují zde veřejné důkazy svědčící pro spáchání zvláště závažného zločinu. Pouze v těchto v případech je pak na dotčeném, aby domnělou nutnost aplikace exkluzivní klauzule vyvrátil.

k) Žádné vyloučení by nemělo být podloženo anonymními a tajnými informacemi. Výjimky jsou přípustné pouze tehdy, kdy je anonymita zdroje vzhledem k ochraně svědků bezpodmínečně nutná a není tím značně omezena možnost žadatele prokázat nepravdivost obsahu těchto výpovědí.⁵¹

l) Použití exkluzivní klauzule a s tím spojené zamítnutí žádosti o azyl ponechává povinnosti vyplývající pro určitý stát z ostatních mezinárodněprávních dokumentů nedotčené. Přes zamítnutí žádosti o udělení azylu může být z ustanovení Evropské úmluvy o základních právech a svobodách nebo Úmluvy OSN o zákazu mučení a jiného nelidského zacházení vyvozena povinnost poskytnout ochranu formou Non – refoulement. Před završením azylového řízení každopádně nelze přistoupit k aktu vyhoštění.

2. 1. 1. 7 Suspenzivní důvody

Suspenzivní důvody jsou upraveny v článku 1 C Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Ztráta statusu uprchlíka přitom nepředstavuje žádný trest, nicméně vyplývá z principu, že azylové právo představuje

⁵¹ UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně: Aplikace vylučujících důvodů, září 2003, str. 9.

pouze jistou náhradu za chybějící ochranu země původu. Využití institutu suspenzivní klauzule přichází v úvahu pouze tehdy, když byla dané osobě již předtím azyl udělen.⁵² Ve srovnání s tím se osobě, u které je třeba použít exkluzivní klauzule, azyl vůbec neudělí, ačkoliv naplňuje ustanovení o definici uprchlíka. Pozastavující důvody musí být aktuální. Odpadnutí suspenzivních důvodů vede ke znovunabytí znaků uprchlíka, pakliže nebezpečí pronásledování se objevilo znovu nebo vyvstalo zcela nově. Uprchlík ztrácí udělenou ochranu podle Úmluvy a jí zaručená práva ex nunc, nastaly – li okolnosti představované suspenzivní klauzulí obsažené v článku 1 C Úmluva o právním postavení uprchlíků.

Ztráta statusu uprchlíka nepředstavuje, jak bylo výše řečeno, žádný trest, nýbrž vyplývá z principu, že azylové právo má sloužit jako substitut jeho nulitní ochrany ze strany země jeho původu.

Ztráta statusu uprchlíka ale nemusí nutně znamenat, že může být suspendováno i oprávnění k pobytu dané osoby. Přes její ztrátu se může v takovém případě uplatnit zásada Non – Refoulement.⁵³

2. 1. 2. Zásada Non – Refoulement

Zásada Non – Refoulement znamená, že nikdo nesmí být vyhoštěn do státu, ve kterém by byl vystaven nebezpečí, aby tak došlo k fundamentálnímu závažnému porušení jeho lidských práv.

Tato zásada je v Úmluvě o právním postavení uprchlíků upravena v článku 33:

1. „Žádný smluvní stát nevyhostí jakýmkoli způsobem nebo nevrátí uprchlíka na hranice zemí, ve kterých by jeho život či osobní svoboda byly ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení.

⁵² Rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu z 4. 3. 1998, 200.377/0-1/03/98.

⁵³ Především ve smyslu článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

2. Výhody tohoto ustanovení však nemohou být požadovány uprchlíkem, který z vážných důvodů může být považován za nebezpečného v zemi, ve které se nachází, nebo který poté, co byl usvědčen konečným rozsudkem ze zvláště těžkého trestného činu, představuje nebezpečí pro společnost této země.”

Zásada Non – Refoulment obsažená v Úmluvě o právním postavení uprchlíků je upravena v rámci práv uprchlíka a je proto pojata úžeji než zásada Non – Refoulment obsažená v Evropské úmluvě o lidských právech. Chrání pouze uprchlíky ve smyslu článku 1 A, zatímco zásada podle Evropské úmluvy a Konvence proti mučení chrání i jedince, kteří uprchlíky nejsou.

2. 1. 2. 1. Předpoklady (článek 33 cifra 1 Úmluvy)

Pod ochranu článku 33 cifry 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíka spadají všechny osoby splňující předpoklady vyjádřené v článku 1 A, tedy uprchlíci.

Jelikož Úmluva o právním postavení uprchlíků vychází z tzv. materiálního pojmu uprchlíka⁵⁴, vzniká ochrana nezávisle na stadiu řízení. Materiální pojem uprchlíka znamená, že existence vlastnosti uprchlíka neodvisí od formálního rozhodnutí úřadu. Uprchlíkem je každý, kdo naplňuje předpoklady v článku 1 A Úmluvy nehledě na to, zda tato skutečnost byla úřadem zjištěna či nikoliv.

Článek 33 cifra 1 Úmluvy chrání před opatřeními ukončujícími pobyt, jako jsou vykázaní, odmítnutí, vyhoštění apod. Pojem vyhoštění je v tomto případě třeba vykládat extenzivně, tedy jako jakékoliv odstranění ze

⁵⁴ *UNHCR*, Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, Ženeva, 1979; *UNHCR*, Interpretace článku 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, duben 2001.

země. A proto by bylo možné pod něj subsumovat i odmítnutí na hranici, o němž bude pojednáno níže.⁵⁵

Zákaz vyhoštění se nevztahuje pouze jen na zemi původu uprchlíka, nýbrž na každý stát, ve kterém je jeho život nebo svoboda ohroženy. Vyhoštění je nepřipustné do každého státu, tedy nejen do země původu, ale do každého jiného státu, ve kterém se uprchlík musí obávat pronásledování ve smyslu článku 1 A Úmluvy nebo v tomto státu existuje nebezpečí, že by z tohoto státu byl vyhoštěn (tzv. řetězové vyhoštění).

Ochrana před vyhoštěním předpokládá ohrožení života a svobody uprchlíka. Ohrožení jeho života spočívá v tom, že je uprchlík vystaven přímému a vážnému nebezpečí smrti. Ohrožení svobody v tom, že je svoboda pohybu omezena (například uvěznění, pracovní tábory, domácí vězení atd.).

2. 1. 2. 2. Výjimky ze zákazu vyhoštění (článek 33 cifra 2 Úmluvy)

Podle článku 33 cifry 2 Úmluva o právním postavení uprchlíků se nemůže uprchlík odvolávat na zákaz vyhoštění tehdy, když z vážných důvodů může být považován za nebezpečného v zemi, ve které se nachází, nebo který poté, co byl usvědčen konečným rozsudkem ze zvláště těžkého trestného činu, představuje nebezpečí pro společnost této země.

Existují – li tyto předpoklady, nepoživá osoby ochrany před vyhoštěním ve smyslu Úmluvy. Vykázání nebo odmítnutí je pak přípustné, přičemž je nelze vnímat jako trest nebo k odsouzení přistoupivší sankci.⁵⁶

Vzhledem k tomu, že článek 5 Úmluvy o právním postavení uprchlíků obsahuje ustanovení, že žádné ustanovení této Úmluvy nesmí být na újmu jakýmkoliv právům a výsadám uděleným uprchlíkům smluvními státy nezávisle na této Úmluvě, je možné aplikovat výhodnější ustanovení Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách. Přes existenci konstelace podle článku 33 cifry 2 Úmluvy může být aplikován zákaz vyhoštění podle Evropské úmluvy o lidských právech a

⁵⁵ Srov. Článek 3 Deklarace Spojených národů o teritoriálním azylu z 14. 12. 1967.

⁵⁶ Rozhodnutí Správního soudního dvora z 18. 1. 1995, 94/01/0746.

základních svobodách nebo Úmluvy o zákazu mučení a jiného nelidského zacházení. Tyto jsou pojaty šířeji než zásada Non – Refoulement Úmluvy o právním postavení uprchlíků: na jednu stranu nechrání jen uprchlíky ve smyslu článku 1 A Úmluvy, na druhou stranu je zákaz mučení obsažený v článku 3 Evropské úmluvy o lidských právech respektive v článku 3 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání absolutní.

2. 2. Úmluva o zamezení mučení a jiného nelidského zacházení

Také článek 3 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání z 10. prosince 1984 normuje ve svém článku 3 výslovně zásadu Non – Refoulement:

1. "Žádný stát, který je smluvní stranou této Úmluvy, nevypoví, nevrátí či nevydá osobu jinému státu, jsou – li vážné důvody se domnívat, že by jí v něm hrozilo nebezpečí mučení.
2. Pro účely stanovení toho, zda existují takovéto důvody, vezmou příslušné orgány v úvahu veškeré související okolnosti, včetně, v odůvodněných případech, existence trvalého hrubého, zřejmého nebo masového porušování lidských práv v daném státě."⁵⁷

2. 3. Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách

Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách (EÚLP) obsahuje katalog práv a svobod stejně jako procesněprávní část

⁵⁷ Srov. *Blake, Nicholas and Husain, Raza*, Immigration, asylum, and human rights, Oxford: Oxford University Press, 2003, str. 64 a násl.

zabývající se možnostmi dovolávat se práv obsažených v této Úmluvě nebo jí doplňujících protokolech před Soudem pro lidská práva ve Štrasburku (individuální nebo státní stížnost).

Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách byla přijata Radou Evropy, Rakouskem byla podepsána v roce 1958 a roku 1964 byla prohlášena za součást ústavního pořádku Rakouska, takže jí garantovaná práva stojí na stejné úrovni jako další základní práva (například vyplývající ze spolkového ústavního zákona, státního základního zákona 1867, spolkového ústavního zákona k ochraně osobní svobody atd.).⁵⁸ Na práva obsažená v této Úmluvě se lze tedy odvolat nejen ve Štrasburku, ale i před rakouskými úřady (např. Nezávislý spolkový azylový senát) a soudy (např. Ústavní soudní dvůr).

Pro Českou a Slovenskou Federativní Republiku vstoupila Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách v platnost v souladu s článkem 66 odst. 3 dnem 18. března 1992.⁵⁹

Téhož dne vstoupil v platnost pro ČSFR na základě svého článku 6 i Dodatkový protokol (Protokol č. 1) stejně jako Protokol č. 4.

Protokol č. 6 vstoupil pro ČSFR v platnost na základě svého článku 8 odst. 1 dnem 1. dubna 1992. O dva měsíce později pak i Protokol č. 7.

Dnem 1. října 1994 vstoupil tentokrát již samostatně pro Českou republiku Protokol č. 9.

Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách se skládá ze základního textu a 13 doplňujících protokolů, které z části rozšiřují katalog práv a svobod, z části se týkají procesněprávních a organizatorních změn.⁶⁰

Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách má pro účely azylového práva zásadní význam v tom, že je

⁵⁸ Rakousko podepsalo 1. (3. 9. 1958), 4. (18. 9. 1969), 6. (1. 3. 1985) a 7. (1. 11. 1988) dodatkový protokol; Protokol č. 11 byl vyhlášen pod č. 1998/30 Sbírky spolkových zákonů III.

⁵⁹ Zák. č. 209/1992 Sb.

⁶⁰ Zvláště pak 11. Protokol

mezinárodněprávním instrumentem záruky lidských práv a základních svobod, která mohou být vůči jejich nositelům během azylového řízení dotčena.

Jednotlivými právy podle Evropské úmluvy jsou především:

- právo na život (článek 2),⁶¹
- zákaz mučení a nelidského zacházení a trestání (čl. 3),⁶²
- právo na svobodu a osobní bezpečnost (článek 5),
- právo na spravedlivý proces (článek 6),⁶³
- právo na soukromý a rodinný život (článek 8),⁶⁴
- právo na účinný právní prostředek nápravy (článek 13),⁶⁵
- zákaz diskriminace (článek 14).

Úmluva o právním postavení uprchlíků ve znění Protokolu, stejně také jako Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod jsou vedle úmluv a aktů přijatých v rámci EU považovány za neoddělitelnou součást *acquis* Evropské unie a jejích členských států.

⁶¹ Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 18. 6. 2002, *Orhan*, č. 25656/94, řádek 328 a násl.

⁶² Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 9. 1997, případ *Aydin*; Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 28. 7. 1999, případ *Selmouni*; Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 1. 1976, *Irsko proti Spojenému království*; Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. 10. 2000, *Kudla*; Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 7. 7. 1989, *Soering*; Rozhodnutí Evropské komise pro lidská práva ze dne 14. 12. 1976, *Tyrer* apod.

⁶³ Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. 7. 1971, *Ringeisen*; Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 5. 10. 2000, *Maaouia*.

⁶⁴ Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 6. 1979, *Marckx*; Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. 7. 1997, *K. proti Švýcarsku*; Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 18. 2. 1991, *Moustaquim*; Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. 10. 1997, *Boujlifa*; Rozhodnutí Evropské komise pro lidská práva ze dne 9. 3. 1988, *Price*; Rozhodnutí Evropské komise pro lidská práva ze dne 15. 5. 1996, *Röösli*.

⁶⁵ Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 8. 7. 1986, *Tugar*; Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. 2. 1990, *Powell a Rayner*; Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 11. 7. 2000, *Jabari*.

3. Azyl v evropském (unijním) právu

V současné době chybí na univerzální úrovni právně závazná procesní pravidla uprchlického práva, což má za následek, že státy, jež jsou signatáři Úmluvy o právním postavení uprchlíků a některých jiných úmluv, přijímají svá vlastní legislativní opatření na úrovni práva vnitrostátního. Tato skutečnost skýtá ovšem řadu nevýhod a rizik, jelikož vede k roztříštěnosti postupů při projednávání žádosti o udělení azylu různých států. Dvěma největšími riziky jsou tzv. „flying on orbit“ a „forum shopping“. Prvé z uvedených trefně popisuje situaci, do níž se uprchlík dostane v případě, že žádný stát nepřevzme odpovědnost za přijetí a vyřízení žádosti, což má za následek, že je uprchlík poslán z jednoho státu do druhého, aniž by byla jeho žádost meritorně prozkoumána. Druhá varianta spočívá v tom, že je více států kompetentních zahájit azylové řízení, bez ohledu na to, že byla daná žádost již projednána a zamítnuta v jiném státě. Tato situace skýtá živnou půdu pro využívání, ba dokonce zneužívání správních řízení o azylu jednotlivých států.⁶⁶

„Potřeba koordinace a postupného přijímání společné úpravy azylových procedur se nejdříve objevila v rámci supranacionální organizace Evropských společenství (dnešní Evropské unie).“⁶⁷

„Evropská unie je složitá institucionální struktura, která od konce druhé světové války, kdy se myšlenka „sjednocené Evropy“ zrodila, prošla přirozeným vývojovým procesem. Unie byla považována za nezbytný prostředek pro zajišťování míru na kontinentu a pro podporu ekonomického a sociálního pokroku v duchu kolektivní, multilaterální spolupráce namísto toho, aby se individuální státy spoléhaly jen na své vlastní úsilí, často v tvrdé vzájemné konkurenci.“⁶⁸

⁶⁶ Srov. Šturma, Pavel, Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv, 2. doplněné vydání, C. H. Beck, 2003, str. 60, 61

⁶⁷ Srov. tamtéž, pozn. č. 66, str. 61

⁶⁸ http://www.unhcr.cz/dokumenty/evropsky_azylovy_system.doc, odst. 4.

3. 1. Jednotný evropský akt

V ranných fázích evropského integračního procesu se pozornost soustředila především na ekonomickou spolupráci. Až do roku 1986 spadala opatření v politické sféře a v oblasti azylové a imigrační do výhradní jurisdikce jednotlivých členských států tehdejšího Evropského společenství. V roce 1986 však byl přijat Jednotný evropský akt, který měl jako jeden ze svých klíčových cílů vytvořit evropský prostor bez vnitřních hranic a hraničních kontrol zaručující volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu, a začaly probíhat mezivládní konzultace v oblasti azylové a migrační politiky. V zakládajících smlouvách tehdy ještě neexistovalo jasné zmocnění pro orgány Společenství, bylo tedy třeba použít mezinárodních smluv jako nástroje mezivládní spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. K těmto postupem času přibyla řada právně nezávazných a doplňujících instrumentů přijímaných orgány a členskými státy Evropské unie. Souhrn všech těchto standardů se nazývá „acquis Evropské unie a členských států“, tedy EU acquis, jež byl v azylově relevantní oblasti justice a vnitřních věcí roku 1998 schválen Výborem stálých zástupců členů Rady (COREPER).^{69, 70}

3. 2. Schengenská dohoda

V roce 1985 byla podepsána Schengenská dohoda, jejímž cílem bylo postupné odstranění kontrol na společných hranicích. Signatářskými státy této dohody byly Německo, Francie, Belgie, Nizozemí a Lucembursko. Pět let po první Schengenské dohodě byla přijata druhá (doplňující první) Schengenská dohoda, která upravovala podrobněji odstraňování kontrol na vnitřních hranicích, provádění kontrol na vnějších hranicích, harmonizovala

⁶⁹ Srov. Šturma, Pavel, *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*, 2. doplněné vydání, C. H. Beck, 2003, str. 61

⁷⁰ http://www.unhcr.cz/dokumenty/evropsky_azylový_system.doc, odst. 5.

podmínky vstupu a pobytu občanů třetích států, posuzování žádostí o azyl, policejní spolupráci, spolupráci justičních orgánů, potírání kriminality v oblasti drog a schengenský informační systém. Význam pro oblast azylového práva měla především Kapitola 7, jež obsahuje procesní závazky k určení smluvní strany, která je odpovědná za řízení ve věci získání statusu uprchlíka.⁷¹

3. 3. Dublin I

Dublinká úmluva, uzavřená v roce 1990 původně mezi 12 členskými státy, není komunitárním instrumentem, nýbrž mezinárodní smlouvou. Je ovšem součástí EU acquis (Amsterdamská smlouva, 1997) a tudíž nové členské státy k ní musí přistoupit. Tato úmluva vstoupila v platnost pro 12 členských států 1. 9. 1997, pro Rakousko 1. 10. 1997.⁷² Jelikož stanoví kritéria pro určení státu odpovědného za vyřízení žádosti o azyl, na jejím základě posuzuje jednotlivé žádosti o azyl ten stát EU, který je stanoven postupem obsaženým v článcích 4 až 8. Jejich pořadí je odrazem jejich důležitosti. Článek 4 je založen na zásadě jednoty rodiny. Podle Dublinké úmluvy je tudíž k řízení o žádosti o azyl příslušný ten stát, který již přiznal status uprchlíka legálně se na území zdržujícím rodinnému příslušníku žadatele. Tento článek se omezuje na tzv. nukleární rodinu, tedy manželé, rodiče a děti mladší 18 let. Článek 5 poté stanoví příslušnost k projednání žádosti státu, který žadateli vydal povolení k pobytu nebo platné vízum s určitými výjimkami. První výjimkou je situace, během níž stát vydal vízum na základě písemného pověření jinou stranou. V tomto případě je druhý jmenovaný příslušný k řízení o žádosti. Druhá taková situace může nastat, když žadateli bylo vydáno tranzitní vízum a předloží žádost jinému smluvnímu státu, který vízum nepožaduje. V tomto případě se bude muset žádostí zabývat stát, který vízum nepožaduje. Třetím případem je situace,

⁷¹ Srov. Šturma, Pavel, *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*, 2. doplněné vydání, C. H. Beck, 2003, str. 61, 62.

⁷² Po Českou republiku vstoupila v platnost pochopitelně 1. 5. 2004.

kdy žadatel disponuje tranzitním vízem a předloží žádost o azyl státu, který toto tranzitní vízum vydal, ale cílový stát prostřednictvím svých diplomatických a konzulárních úřadů vyjádřil úmysl upustit v tomto případě od vízového požadavku a žadateli povolit vstup, čímž se cílový stát stal příslušným pro řízení o žádosti. Článek 6 upravuje příslušnost k projednání žádosti, na základě ilegálního vstupu žadatele na území smluvního státu. Článek 7 se zabývá legálním vstupem žadatele na území smluvního státu. V tomto případě je příslušný tento stát, který žadateli umožnil legální vstup, ledaže si žadatel o mezinárodní ochranu vybral za cílový stát jiný smluvní stát, který také nevyžaduje vstupní vízum. Členský stát nevyžadující vstupní vízum a který povolí bez víza přechod přes tranzitní zónu letiště, není považován za odpovědný za kontrolu vstupu u cestujících, kteří neopustili tranzitní prostor. Toto neplatí, když cizinec předloží žádost v tranzitním prostoru letiště: v tomto případě je tento stát příslušným k řízení o žádosti. Článek 8 se zabývá místem, kde byla žádost předložena. Pakliže se podle předchozích hledisek nepodařilo určit příslušný stát, nastupuje pravidlo, že je příslušný ten stát, jež obdržel žádost jako první. I toto pravidlo však může výjimečně ustoupit principu teritoriální jurisdikce. Podle čl. 18 Dublinské úmluvy se zřídí Výbor ze zástupců smluvních států. Pravomoci tohoto Výboru se týkají výkladu a provádění procesních závazků. V článku 3 odst. 5 je upravena možnost státu podle svých zákonů žádost odmítnout a uchazeče vrátit do třetí bezpečné země.

11. května 1992 bylo zřízeno Rozhodnutím na ministerské úrovni Středisko pro informace, úvahy a konzultace o azylu v souladu s článkem 15 Dublinské úmluvy jako neformální forum pro výměnu informací bez rozhodovacích pravomocí.⁷³

⁷³ Srov. Šturma, Pavel, *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*, 2. doplněné vydání, C. H. Beck, 2003, str. 62, 63.

3. 4. Londýn

30. 11. a 1. 12. 1992 byla v Londýně přijata Rezoluce o zjevně neodůvodněných žádostech o azyl, krátce označována jako Londýnská rezoluce I. Byla přijata na ministerské úrovni, definuje zjevně neodůvodněnou žádost o azyl a stanoví, že tyto žádosti mohou být projednány ve zkráceném řízení kratším než jeden měsíc.

Rezoluce o harmonizovaném přístupu k otázkám týkajícím se hostitelských třetích zemí, krátce Londýnská rezoluce II, z roku 1992, definuje pojmy „bezpečná třetí země“ a „bezpečná země původu“.

Londýnská rezoluce III, Závěry o zemích, v nichž obecně neexistuje závažné riziko pronásledování, stanoví základní prvky, z nichž lze usuzovat bezpečnost třetí země, což je velice určující pro případné odmítnutí žádosti jako zjevně neodůvodněné.⁷⁴

3. 5. Maastrichtská smlouva

„Azylové a migrační otázky byly formálně uznány jako „oblast společného zájmu“ všech členských států až Maastrichtskou smlouvou o Evropské unii, která byla podepsána 7. ledna 1992 a vstoupila v platnost v listopadu 1993. Maastrichtská smlouva zavedla pro tvorbu zákonů zvláštní strukturu, známou pod názvem „třetí pilíř“ Evropské unie, která má řídit legislativu v oblasti azylové a migrační politiky a ve většině dalších oblastí justice a vnitřních záležitostí. Začlenění azylových a migračních otázek do kompetence Evropské unie (i když mimo oblast působnosti Evropského společenství) bylo sice důležitým prvním krokem, avšak proces přípravy harmonizovaných stanovisek k těmto otázkám byl pomalý a těžkopádný.“⁷⁵

⁷⁴ Srov. Šturma, Pavel, Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv, 2. doplněné vydání, C. H. Beck, 2003, str. 63 – 65.

⁷⁵ http://www.unhcr.cz/dokumenty/evropsky_azylový_system.doc, odst. 5, 6.

30. listopadu 1994 a 24. července 1995 byla vydána dvě doporučení Rady, týkající se readmisních dohod. Jsou sice uváděny jako součást EU acquis k otázkám migrace, mají ale i význam pro uprchlickou problematiku, jelikož readmisní dohody jsou určeny k případnému usnadnění návratu žadatelů o azyl, jejichž žádosti byly odmítnuty z důvodu příchodu žadatele z bezpečné třetí země nebo jejich žádost byla odmítnuta jako zjevně nedůvodná. První doporučení obsahuje vzorovou bilaterální dohodu mezi členským státem a třetí zemí. Druhé stanoví procesní zásady, jež mají být dodržovány při provádění protokolů o provádění těchto readmisních dohod.

Dále mohla Maastrichtská smlouva ke svým důležitým výsledkům počítat *Rezolucí o minimálních zárukách v azylovém řízení* z 20. června 1995, která byla přijata v souladu s články K 3 a 4 Smlouvy o Evropské unii. Obsahuje seznam minimálních práv žadatele o mezinárodní ochranu ve všech stádiích azylového řízení. Dalším dokumentem doporučující povahy byla *Rezoluce Rady o sdílení zátěže vzhledem k přijímání a pobytu vysídlených osob na dočasném základě* z 25. září 1995. Tato rezoluce upravuje institut tzv. dočasného útočiště, které je poskytováno místo udělení azylu. Je tak vyjádřena potřeba přijímat osoby před ozbrojenými konflikty, občanskými válkami a jinými podobnými situacemi, které mají za následek masivní migraci a vyžadují rychlé řešení. Dále rezoluce upravuje solidární opatření a sdílení nákladů v takovýchto případech, což je založeno na příspěvcích každého členského státu pro prevenci a řešení takového konfliktu. Nadto bylo 4. března 1996 vydáno *Rozhodnutí Rady o pohotovosti a nouzovém postupu pro sdílení zátěže vzhledem k přijímání a pobytu vysídlených osob na dočasném základě*, které dalo členským státům, předsednictví EU nebo Komisi možnost svolat Koordinační výbor podle článku K. 4 Smlouvy o Evropské unii, aby posoudil, zda nastala situace vyžadující sladěný postup Evropské unie pro přijetí a pobyt dočasných běženců na jejím území. Dalším významným dokumentem dotýkajícím se dokonce i materiálního uprchlického práva bylo *Společné*

stanovisko k harmonizované aplikaci definice uprchlíka podle Ženevské úmluvy z 4. března 1996. Toto stanovisko bylo definované Radou na základě článku K. 3 Smlouvy o Evropské unii a jedná se o nástroj, jež se uplatňoval v rámci druhého pilíře Evropské unie a měl sloužit jako návod správním orgánům členských států zabývajících se projednáváním žádostí o azyl. Jeho cílem je harmonizace uplatňování kritérií pro uznání uprchlíkem v azylových řízeních členských států. 26. června 1997 byla přijata Rezoluce Rady o nedoprovázených nezletilcích, kteří jsou občany třetích zemí. Stanoví obecné zásady pro zacházení s nedoprovázenými nezletilci, pokud jde o podmínky přijetí, pobytu a návratu a také vyřizování jejich žádostí o azyl, a to s přihlédnutím k jejich zvláštním potřebám a jejich zranitelnému postavení.⁷⁶

3. 6. Amsterdamská smlouva

K dalšímu významnému kroku v oblasti politických opatření Evropské unie reagujících na azylové a imigrační otázky došlo 1. května 1999, kdy vstoupila v platnost Amsterdamská smlouva podstatným způsobem revidující smlouvu Maastrichtskou.

„Amsterdamská smlouva převedla klíčové otázky azylové a imigrační politiky ze třetího do prvního pilíře pod novou Kapitolu IV věnovanou „vízové, azylové, imigrační a další politice v oblasti volného pohybu osob“. Koncepční základ opatření, která mají být v této oblasti přijata, stanovuje článek 61 této smlouvy, jehož cílem je „postupně vybudovat oblast svobody, bezpečnosti a spravedlnosti.“⁷⁷

Amsterdamskou smlouvou se tedy azylové a imigrační záležitosti konečně dostaly do oblasti standardní legislativní normotvorby Evropské unie a kompetence v této oblasti tak získaly nadnárodní instituce Unie (Evropská komise, Rada, Soudní dvůr a Parlament), jejichž úkolem je

⁷⁶ Srov. Šturma, Pavel, Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv, 2. doplněné vydání, C. H. Beck, 2003, str. 65 – 67.

⁷⁷ http://www.unhcr.cz/dokumenty/evropsky_azylovy_system.doc, odst. 7.

připravovat legislativu Společenství. I když členské státy se tímto vzdaly svého suverénního práva na vlastní národní politiku v azylové a migrační oblasti, zachovaly si během pětiletého období od vstupu Smlouvy v platnost právo veta prostřednictvím pravidla o jednomyslném hlasování.

Byla stanovena také určitá omezení demokratické kontroly Evropského parlamentu a kompetence Evropského soudního dvora. Parlament sice získal větší konzultativní pravomoci, jeho názory a návrhy se však Rada nebo Komise nemusí řídit.

Co se týče kompetence Soudního dvora v oblasti azylových a imigračních záležitostí, článek 68 Smlouvy omezuje jeho jurisdikci na předběžná rozhodnutí o interpretačních otázkách, požádá-li o vydání takového rozhodnutí národní soud nebo tribunál poslední instance. V článku 62 a 63 Amsterdamské smlouvy je uveden vyčerpávající seznam imigračních a azylových opatření a opatření v oblasti kontroly hranic, která mají být přijata jako závazný nástroj Společenství (tj. ve formě nařízení, směrnic nebo rozhodnutí). Tato opatření musí být přijata do pěti let po vstupu Smlouvy v platnost.“

Mezi opatření uvedená v článku 63, která souvisí s azylovou problematikou, patří:

- (1) **Dublinká směrnice:** Kritéria a mechanismy stanovující, který členský stát je zodpovědný za posouzení azylové žádosti podané státním příslušníkem třetí země v jednom z členských států;
- (2) **Směrnice v oblasti přijímání:** Minimální standardy v oblasti přijímání žadatelů o azyl v členských zemích;
- (3) **Směrnice o postavení uprchlíka:** Minimální standardy v oblasti možností státních příslušníků třetích zemí získat postavení uprchlíka;
- (4) **Procedurální směrnice:** Minimální standardy v oblasti postupů členských států při přiznávání nebo odnímání postavení uprchlíka;

- (5) **Směrnice o dočasné ochraně:** Minimální standardy pro poskytování dočasné ochrany přesídleným osobám ze třetích zemí, které se nemohou vrátit do své země původu;
- (6) **Směrnice o subsidiární ochraně:** Minimální standardy pro poskytování dočasné ochrany osobám, které potřebují jiný typ mezinárodní ochrany;⁷⁸
- (7) **Evropský uprchlický fond:** Podpora rovnováhy úsilí v oblasti přijímání uprchlíků členskými státy a v oblasti důsledků přijímání uprchlíků a přesídlených osob.

Členskými státy a evropskému parlamentu byl ze strany Evropské komise předložen kompletní soubor návrhů opatření uvedených v článku 63. V červenci 2001 bylo formálně přijato Nařízení Rady o dočasné ochraně a v prosinci následujícího roku Rozhodnutí Rady o Evropském uprchlickém fondu.

V červnu 1997 schválila Evropská Rada během mezivládní konference konané v Amsterdamu Protokol o azylu pro státní příslušníky členských zemí Evropské unie (tzv. Azylový protokol).⁷⁹ Tento Protokol je

⁷⁸ Plánovaná ekonomická opatření společenství související s postavením uprchlíka a subsidiární ochranou byla sloučena do jediného návrhu nařízení Rady o „minimálních standardech možností získání postavení uprchlíka či získání statusu osoby potřebující jinou mezinárodní ochranu státními příslušníky třetích zemí nebo osobami bez státního občanství“ (*Kvalifikační směrnice*).

⁷⁹ Hlavní článek Protokolu uvádí: „Na základě úrovně ochrany základních lidských práv a svobod členskými státy Evropské unie se budou členské státy vzájemně považovat za bezpečné země původu pro všechny právní a praktické účely související s azylem. Každá azylová žádost podaná státním příslušníkem členského státu bude proto zvážena nebo přijata k posouzení jiným členským státem pouze v následujících případech:

- (a) pokračuje-li členský stát, jehož je daná osoba občanem, po vstupu Amsterdamské smlouvy v platnost v přijímání opatření omezujících na jeho území jeho závazky vyplývající z Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a využívá přitom ustanovení článku 15 této Úmluvy;
- (b) byla-li iniciována procedura uvedená v článku F.1(1) Smlouvy o Evropské unii dokud Rada ve vztahu k ní nepřijme rozhodnutí;
- (c) pokud Rada na základě článku F.1(1) Smlouvy o Evropské unii ve vztahu k členskému státu, jehož je dotyčná osoba občanem, rozhodla o existenci závažného a přetrvávajícího porušování principů uvedených v článku F.1(1) tímto členským státem;
- (d) pokud tak jeden členský stát učiní jednostranně ve vztahu k žádosti občana jiného členského státu; v tomto případě bude Rada okamžitě informována; žádost bude posouzena na základě předpokladu, že jde o zjevně neopodstatněnou žádost bez

integrální součástí Amsterdamské smlouvy a na jeho základě je možné vyloučit z možnosti získání azylu občany členských zemí Evropské unie.

Členský stát může podle tohoto Azylového protokolu přijmout žádost státního příslušníka jiného členského státu Evropské unie, jestliže se žadatelova země původu formálně odchýlila od svých závazků plynoucích z jí ratifikované Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách, nebo Rada Evropské unie rozhodla o existenci závažného a přetrvávajícího porušování lidských práv v tomto členském státě. Dále je ale možné, aby stát jednostranně rozhodl o přijetí žádosti o azyl příslušníka členského státu Evropské unie, to ovšem pouze za podmínky, že takové rozhodnutí sdělí okamžitě Radě, tedy všem ostatním členským státům, včetně země původu žadatele, a že taková žádost je posuzována jako zjevně neopodstatněná.⁸⁰

Azylový protokol se tedy opírá o myšlenku, že úroveň ochrany lidských práv v Evropské unii dosáhla takového stupně, že je možné všechny členské státy ve vztahu k azylové problematice vnímat jako tzv. bezpečné země původu.^{81, 82}

jakéhokoliv omezení rozhodovacích pravomocí členského státu (ať se jedná o jakýkoliv případ)."

⁸⁰ Belgie vydala prohlášení, kterým se vyjímá z platnosti Azylového protokolu.

⁸¹ Stanovisko UNHCR k Azylovému protokolu: nemají-li žadatelé o azyl přístup k azylovému řízení, nemohou státy vědět, kdo je a kdo není uprchlíkem potřebujícím mezinárodní ochranu. Není možné vyloučit, že někdo může mít v určité zemi opodstatněnou obavu z pronásledování bez ohledu na to, jak vysoká je vyspělost této země v oblasti lidských práv a zákonnosti. Z principiálního hlediska jde o univerzální, geograficky neomezenou platnost ustanovení Ženevské úmluvy a jejího Protokolu z roku 1967.

Nástroje společenství připravované v souladu s článkem 63 Amsterdamské smlouvy výslovně omezují svou aplikovatelnost pouze na občany třetích zemí, přestože samotná formulace článku 63 je nejednoznačná - někde se hovoří o „občanech třetích zemí“, jinde o „žadatelích o azyl“ nebo jen o „osobách“. Co je však ještě důležitější, článek 63, odst. 1) Amsterdamské smlouvy výslovně uvádí, že tyto nástroje společenství mají být „v souladu se Ženevskou úmluvou z 28. července 1951 a Protokolem z 31. ledna 1967 o postavení uprchlíků a s dalšími relevantními smlouvami.

⁸¹ To znamená, že ustanovení těchto mezinárodních nástrojů mají být nadřazena Amsterdamské smlouvě a jejímu Azylovému protokolu, jelikož z článku 30(2) Vídeňské úmluvy o smluvním právu z roku 1969 je jasné, že „... uvádí-li smlouva, že podléhá nebo že nemá být považována za nekompatibilní s nějakou dřívější či následnou smlouvou, budou mít přednost ustanovení této druhé smlouvy.“

⁸² http://www.unhcr.cz/dokumenty/evropsky_azylový_system.doc, odst. 7 – 16.

3. 7. Summit v Tampere

Důležitým milníkem ve vztahu k azylové problematice znamenal zvláštní summit o budování „oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti“ v Evropské unii ve finském Tampere konaný 15. a 16. října 1999.

Podle Tamperekého summitu je důležitou a nutnou součástí oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti vytvoření společné politiky Evropské unie v oblasti azylové a imigrační, která se sestává ze čtyř pilířů:

- partnerství se zeměmi původu;
- společný evropský azylový systém;
- spravedlivé zacházení se státními příslušníky třetích zemí;
- řízení migračních toků.

V druhé zmíněné oblasti, tedy ve společném evropském azylovém systému, se účastníci summitu shodli na dvoufázovém přístupu. V krátkodobé perspektivě bylo předpokládáno pokračování v realizaci azylové kapitoly Amsterdamské smlouvy prostřednictvím přípravy společných minimálních standardů v souladu s článkem 63 Smlouvy. V dlouhodobém horizontu se předpokládá připravení pravidel Společenství překračující minimální úroveň standardů a mající za cíl vybudování jednotné azylové procedury v rámci Evropské unie.

Průběh tohoto dvoufázového procesu má být podle závěrů summit v Tampere podepřen sérií zásad:

- Azylové a migrační otázky jsou dvě různé, ale zřejmě úzce související oblasti.
- Při přípravě společné politiky v azylové a imigrační oblasti je cílem vybudovat otevřenou a bezpečnou Evropskou unii dodržující plně své závazky podle Úmluvy o uprchlících z roku 1951 a dalších relevantních nástrojů z oblasti lidských práv.
- Společné postupy připravované v azylové a imigrační oblasti musí být založeny na principech nabízejících dostatečné záruky osobám hledajícím ochranu nebo přístup do Evropské unie.

- Ústředním bodem společného evropského azylového systému je absolutní respektování práva osob požádat o azyl.
- Společný evropský azylový systém musí být založen na plné a všeobsahující aplikaci Úmluvy o uprchlících z roku 1951 zajišťující, že nikdo nebude odeslán do místa, kde by mu hrozilo pronásledování.
- Energičtější integrační politika by se měla snažit poskytnout občanům třetích zemí legálně pobývajícím v členských státech EU práva a povinnosti srovnatelné s právy a povinnostmi občanů EU.
- Evropská unie musí k problematice migrace přistupovat komplexně a musí se zabývat politickými a rozvojovými problémy a otázkami lidských práv v tranzitních zemích a v zemích původu. Klíčovým prvkem takové politiky je lepší soudržnost vnitřních i vnějších postupů Evropské unie.⁸³

3. 8. Dublin II

Dublinká úmluva (Dublin I) vstoupila v platnost 1. 9. 1997, v současnosti je až na jednu výjimku v aplikaci nahrazena Nařízením Rady (ES) č. 343/2003, označované též jako Dublin II. Lze konstatovat, že rozdíly mezi Dublínem I a II jsou minimální.

Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 reaguje na některé problémy, které se objevily v souvislosti s aplikací předchozí směrnice, např. okruh rodinných příslušníků, zavedení nového kritéria - tranzitní zóna mezinárodního letiště, jiné lhůty. Obě úpravy však fungují na stejných principech.⁸⁴

⁸³ http://www.unhcr.cz/dokumenty/evropsky_azylovvy_system.doc, odst. 17 – 19.

⁸⁴ Dublin I. není zcela nahrazen Dublínem II pouze z důvodu specifického postavení Dánska v ES. To znamená, že mezi všemi členskými státy ES a Dánskem (po 1. 5. 2004 včetně ČR) je nadále uplatňována Dublinká úmluva (Dublin I). Ve všech ostatních případech se uplatňuje Nařízení 343/2003 (Dublin II).

Zmíněné právní úpravy jsou postaveny na principu, že pouze jediný členský stát určený podle stanovených objektivních kritérií, je odpovědný za posouzení žádosti o udělení azylu podané na území členských států Evropských společenství. Pro žadatele o azyl to znamená, že právo na meritorní posouzení žádosti o azyl má pouze v jednom členském státě (tzv. „once – chance – only princip“).

Cílem takto stanoveného přístupu je spravedlivě rozložit finanční břemeno spojené s řízením o udělení azylu a následnou integrací azylantů či vycestování neúspěšných žadatelů o azyl a zabránit druhotnému nekontrolovatelnému pohybu žadatelů o udělení azylu po území členských států, konkrétně vzniku negativního jevu tzv. „asylum shopping“, tj. situace, kdy se současným či postupným podáváním žádostí o udělení azylu ve více členských státech žadatelé pokoušejí získat azyl.

Dále pak jevu v odborné terminologii známému pod názvem „refugee in orbit“, kdy naopak žádný stát díky aplikaci institutu třetí bezpečné země neuznává svou příslušnost k meritornímu posouzení podané žádosti o azyl, přičemž žadatel je tímto dlouhodobě ponecháván v právní nejistotě ohledně toho, zda vůbec a jakým členským státem bude ve věci jeho žádosti o udělení azylu rozhodnuto. Povinnosti vyplývající členskému státu z takto nastaveného systému je v případě své příslušnosti meritorně posoudit (prozkoumat veškeré důvody) žádosti o udělení azylu a v případě jejího zamítnutí přijmout taková opatření, aby neúspěšný žadatel o udělení azylu opustil území členských států. Sankcí za nesplnění výše uvedeného je na základě žádosti jiného členského státu povinnost vzít žadatele zpět. Předpokládaným přínosem tohoto systému je snížení celkových finančních nákladů, vynakládaných jednotlivými členskými státy v souvislosti s azylovým řízením.⁸⁵

⁸⁵ <http://www.mvcr.cz/azyl/azyl.html#dublin>

3. 9. Sekundární komunitární právo

Dalšími sekundárními právními prameny evropského práva v souvislosti s právem azylovým (vedle Dublinu II) jsou:

- a. Nařízení EUODAC č. 2725/2000, kterým se zřizuje databáze otisků prstů žadatelů o azyl starších 14 let;
- b. Nařízení Rady (ES) č. 407/2002 z 28. února 2002, o procesních ustanoveních k nařízení Rady (ES) č. 2725/2000 z 11. prosince 2000, EUODAC, kterým se zřizuje databáze otisků prstů žadatelů o azyl starších 14 let;
- c. Směrnice Rady č. 2001/40/ES ze dne 28. května 2001, o vzájemném uznávání rozhodnutí o vyhoštění příslušníků třetích států;
- d. Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001, o minimálních standardech pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatření k podpoře vyváženého sdílení břemene jednotlivými členskými státy při přijetí těchto osob a důsledcích z něho vyplývajících;
- e. Směrnice Rady 2003/9/ES ze dne 27. ledna 2003, stanovící minimální požadavky pro přijímání žadatelů o azyl;
- f. Směrnice Rady 2003/86/ES, o právu na sloučení rodiny;
- g. Nařízení Komise (ES) č. 1560/2003 z 2. září 2003, stanovující podrobná pravidla pro aplikaci na Nařízení Rady (ES) č. 343/2003;
- h. Směrnice Rady č. 2003/86/ES ze dne 22. září 2003, týkající se práva na spojení rodiny;
- i. Směrnice Rady č. 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003, týkající se právního postavení příslušníků třetích států s dlouhodobým právem k pobytu;
- j. Směrnice Rady č. 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004, o minimálních standardech pro kvalifikaci a status občanů třetích států a osob bez státní příslušnosti jako uprchlíků a jako osob jinak vyžadujících mezinárodní ochranu (tzv. „Kvalifikační směrnice“);

- k. Směrnice Rady č. 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004, o vydávání povolení k pobytu příslušníkům třetích zemí, kteří se stali oběťmi obchodování s lidmi nebo činů usnadňující nelegální migraci, a kteří spolupracují s příslušnými orgány;
- l. Směrnice Rady č. 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005, o minimálních procesních standardech pro udělování a odjímání postavení uprchlíka; tato směrnice musí být transponována do 1. prosince 2007, s výjimkou jejího článku 15, jehož obsah musí být transponován do 1. prosince 2008 (tzv. „Procedurální směrnice“).⁸⁶

⁸⁶ <http://www.mvcr.cz/eunie/azyl.html#azyl>

4. Institut azylu v Rakousku ve srovnání se stavem v České republice

4. 1. Úvod

Na předchozích stránkách byl obecně popsán současný stav institutu azylu v rámci mezinárodního práva veřejného, evropského (unijního) práva i vztah tohoto institutu k lidskoprávní problematice. Předmětem dalšího zaměření této práce bude snaha porovnat situaci týkající se azylové problematiky ve dvou členských státech Evropské unie, tj. v Rakousku a České republice.

Z důvodu požadavku, aby členské státy Evropské unie uvedly v účinnost právní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicemi Rady, konkrétně v tomto případě Směrnice č. 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních standardech pro kvalifikaci a status občanů třetích států a osob bez státní příslušnosti jako uprchlíků a jako osob jinak vyžadujících mezinárodní ochranu, kterou bylo třeba transponovat do 10. října 2006, přijalo Rakousko zcela nový Azylový zákon 2005 a Česká republika podstatně novelizovala zákon o azylu č. 325/1999 Sb.

Komparace institutu azylu u nás a v Rakousku představuje konkrétní „case study – výzvu“ pro další rozvoj tzv. evropského srovnávacího práva jako organické součásti evropského správního práva. „Srovnávací věda má v současnosti řadu proudů, jímž všem je patrně společné to, že se pokoušejí srovnáním různých právních jevů objevit to, co lze v izolovaných právních jevech objevit jen těžce, či co se objevení naprosto vzpírá... Komparativní model práva může být využíván při zkvalitňování vnitřního zákonodárství i pro cíle právní integrace ve společenství států.“⁸⁷

⁸⁷ Viz *Hendrych, D. a kolektiv*, Správní právo, 5. rozšířené vydání, C. H. Beck, Praha 2003, část osmá, jmenovitě pak její XIII. kapitola *R. Pomahače*, str. 728 – 729.

V tomto smyslu se vlastně následující část mé práce případově dotýká vlastně veškerých ohnisek, v souladu s díkčí R. Pomahače „krystalizujícího správního společenství a jemu odpovídajících postupů:

- *harmonizačních*, s důrazem na sblížení a sladění různorodých právních postupů a kritérií,
- *standardizačních*, s důrazem na výběr a doporučení adekvátních vzorů a principů,
- *unifikačních*, s důrazem na sjednocení pravidel,
- *kodifikačních*, s důrazem na uspořádání sjednocených pravidel a vymezení jejich vztahu k jiným systémům, či
- *integračních*, s důrazem na propojení uvedených postupů s cílem vytváření vyšších typů inovací nejen v právním řádu samotném, ale i ve způsobech jeho implementace v rozdílném socioekonomickém, politickém a institucionálním prostředí.⁸⁸

4. 1. 1. Vývoj azylové legislativy v České republice

Rok 1989 byl pro tehdejší Československo zlomovým i ve vztahu k uprchlickému právu. Z důvodu politického režimu komunistického státu, který byl fakticky pod kontrolou okupační moci Sovětského svazu před listopadem 1989, bylo tehdejší Československo státem, který produkoval množství emigrantů, kteří z důvodů politických i ekonomických hledali útočiště v sousedních státech i ve vzdálenějších oblastech světa.

Po politickém převratu v listopadu 1989 bylo zřejmé, že nový svobodný stát začne hrát zcela jinou úlohu v evropské migrační politice. Toto zlomové období lze považovat za počátek azylového práva ve své moderní podobě na našem území.

Politické změny tohoto období se promítly do všech oblastí veřejného života, tedy i do oblastí migrační a azylové politiky. Otevření

⁸⁸ Viz kapitola XLIII výše zmíněné publikace (pozn. č. 87), zpracovaná R. Pomahačem, str. 730.

hranic s sebou přineslo nejen možnost neomezeného cestování pro všechny obyvatele tehdejšího Československa, ale i fenomén příchodích uprchlíků.⁸⁹

Po roce 1989 neexistovala v tehdejším Československu ucelená legislativní úprava, která by byla s to reagovat na příliv migrantů ze zahraničí a která by vyhovovala požadavkům mezinárodních smluv uprchlického práva.

Prvním legislativním počinem bylo v tomto směru přijetí zákona o uprchlících, jehož návrh byl vypracován v průběhu roku 1990, a který nabyl účinnosti 1. ledna 1991. Jednalo se o velmi lakonicky pojatý dokument, který obsahoval dvacet pět paragrafů. Zákon řešil právní postavení žadatelů o přiznání postavení uprchlíka a osob, kterým byl již tento status přiznán. V podstatě opisoval inkuzivní klauzuli vyjádřenou v Úmluvě o právním postavení uprchlíků. Z těchto důvodů bylo možno postavení uprchlíka získat. Dalším důvodem pro přiznání postavení uprchlíka bylo sloučení rodiny žadatele. Zároveň byla v tomto zákoně inkorporována i exkluzivní klauzule Úmluvy, tedy, za jakých podmínek postavení uprchlíka přiznat nelze. "Přísnost zákona o uprchlících vzhledem k dnešní úpravě nespočívala tedy ani tak v podmínkách hmotněprávních, ale spíše v procesních ustanoveních, kdy úmysl požádat o přiznání postavení uprchlíka musel budoucí žadatel projevit již při překročení státní hranice. Navíc zde byly poměrně přísné lhůty pro přepravu do uprchlického zařízení a podání samotné žádosti. V případě nesplnění podmínek byl potenciální žadatel automaticky „diskvalifikován“ ze správního řízení o přiznání postavení uprchlíka. Takový postup by v současné době za účinnosti zákona o azylu vylučoval naprostou většinu potenciálních žadatelů o azyl z účasti na azylovém řízení."⁹⁰

⁸⁹ "V jistém smyslu se s uprchlickou vlnou setkali obyvatelé zejména Prahy již v měsících září a října 1989, kdy tisíce obyvatel tehdejší Německé demokratické republiky prchaly na velvyslanectví Spolkové republiky, kde tyto lidé žádali o udělení azylu a tedy i o uznání statusu uprchlíka. Formálně vzato se jednalo o postavení tehdejšího Československa jako tranzitní země."

⁹⁰ Viz *Bavor, Vít*, diplomová práce na téma "Azylové řízení v ČR", 2006, str. 15, 16.

Ke dni 31. prosince 1992 zanikla existence České a Slovenské federativní republiky a k 1. lednu 1993 vznikla samostatná Česká republika. V souvislosti s novým státním uspořádáním byla přijata tzv. recepční norma.⁹¹ Podle tohoto ústavního zákona „působnost ústředních orgánů státní správy ČSFR jejím zánikem přebírají ústřední orgány státní správy České republiky, které jsou podle předpisů o působnosti ústředních orgánů státní správy České republiky podle povahy věci k tomu zřízeny nebo jimž je tato působnost podle povahy věci nejbližší“.⁹² Tím byly kompetence Federálního ministerstva vnitra též v problematice uprchlíků převedeny na Ministerstvo vnitra České republiky.

V roce 1999 byl vypracován a schválen zákon o azylu⁹³, který zrušil dosavadní zákon o uprchlících a který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2000. Ve srovnání s předchozí právní úpravou se jednalo o zákon mnohem podrobnější a propracovanější.

Novelou přijatou v listopadu roku 2001, jež nabyla účinnosti 1. 1. 2002, se okruh adresátů pro učinění prohlášení o azylu rozšířil o další dvě možnosti, a to o odbor cizinecké a pohraniční policie, pokud se na něj dostavil dobrovolně, a také o zařízení pro zajištění cizinců. Další významnou změnou, kterou tato novela přinesla, bylo rozšíření původních šesti důvodů pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné o dalších pět, stejně jako stanovení třicetidenní lhůty pro vydání rozhodnutí o žádosti označující ji za zjevně nedůvodnou. Dále bylo touto novelou zrušeno celé ustanovení zákona o rozkladu, nicméně bylo nutné zajistit dvoustupňovost azylového řízení, a proto mohl žadatel podat opravný prostředek k soudu proti nepravomocnému rozhodnutí Ministerstva vnitra do 15, resp. 7 dnů, podle typu rozhodnutí, a to ode dne jeho doručení, na rozdíl od dřívější třicetidenní lhůty k podání žaloby. Tato praxe se opírala o ustanovení § 53 tehdejšího správního řádu. Dnes již novelizované ustanovení § 33 zákona o azylu, stanovilo, že opravný prostředek se k soudu podává prostřednictvím

⁹¹ Ústavní zák. č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem ČSFR.

⁹² čl. 3 odst. 3 zák. č. 4/1993 Sb.

⁹³ zák. č. 325/1999 Sb., dále jen zákon o azylu.

Ministerstva vnitra, které mohlo jakožto správní orgán rozhodující v prvním stupni plně vyhovět podanému opravnému prostředku v rámci autoremedury a v opačném případě postoupilo věc příslušnému soudu.

Novela azylového zákona č. 217/2002 Sb., která nabyla z větší části účinnosti až 1. 1. 2003, upřesnila postavení žadatele o azyl ve správním řízení. Člověk, který požádal Českou republiku o ochranu formou azylu, má podle této novely postavení žadatele po celou dobu správního řízení a také po celou dobu soudního řízení o žalobě podané proti rozhodnutí Ministerstva vnitra.⁹⁴ Takové soudní řízení se řídilo úpravou obsaženou v páté části občanského soudního řádu, od nabytí jeho účinnosti 1. 1. 2003 soudním řádem správním.

Novela azylového zákona č. 501/2004 Sb. upravila podmínky použití správního řádu⁹⁵ v azylovém řízení. Určuje, že správní řád platí subsidiárně a taxativně vyjmenovává případy, kdy toto neplatí.⁹⁶ Do přijetí této novely azylový zákon výslovně vylučoval použití správního řádu pouze v případě odvolacího řízení, tudíž se oblast postupů ve správním řízení samostatně upravených v azylovém zákoně podstatně rozšířila.

Další novela č. 57/2005 Sb. byla poměrně rozsáhlá. Především se jednalo o provedení evropské legislativy, konkrétně Nařízení Rady (ES) č. 343/2003, kterým se stanovují kritéria a mechanismy pro určení odpovědnosti členského státu za posouzení žádosti o poskytnutí azylu podané státním příslušníkem třetí země v jednom členském státě (tzv. dublinské nařízení nebo „Dublin II“) a Nařízení Komise (ES) 1560/2003, stanovující podrobná pravidla pro aplikaci na Nařízení Rady (ES) č. 343/2003. Další změny v zákoně o azylu se týkaly vydávání víz, průkazů žadatelů o azyl, pobytu v azylových zařízeních apod.

I následující novela č. 350/2005 Sb. byla reakcí na sekundární právo ES, konkrétně na Nařízení EURODAC č. 2725/2000, kterým se zřizuje databáze otisků prstů žadatelů o azyl starších 14 let a Nařízení Rady

⁹⁴ čl. III odst. 1 zák. č. 217/2002 Sb.

⁹⁵ zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, který nahradil dřívější zák. č. 71/1967 Sb.

⁹⁶ § 9 zákona o azylu.

(ES) č. 407/2002 z 28. února 2002 o procesních ustanoveních k nařízení Rady (ES) č. 2725/2000 z 11. prosince 2000. Cizinec, který učinil prohlášení o azylu, je povinen strpět sejmutí daktyloskopických otisků prstů a pořízení obrazového záznamu s cílem zjistit nebo ověřit jeho totožnost. Tato opatření souvisejí s plánem plného zavedení systému EURODAC v Evropské unii, který by měl usnadnit evidenci žadatelů o azyl prostřednictvím technických prostředků. Další změnou byla možnost dohodnutí se na tzv. adrese pro doručování. Významnou změnu zaznamenalo i ustanovení zákona o azylu, týkající se přezkumu rozhodnutí soudem, a to konkrétně § 32, podle něhož nemají nadále všechna odvolání odkladný účinek. Od účinnosti této novely jej nemá žaloba proti rozhodnutí ministerstva vnitra o zastavení řízení a také v případech, kdy žadatel přichází z tzv. „bezpečné země původu“, resp. „třetí bezpečné země“ nebo pokud má více než jedno státní občanství. Na základě této novely zaznamenal důležité změny i soudní řád správní,⁹⁷ které měly vliv na průběh azylového řízení, neboť o podané žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra rozhoduje již specializovaný samosoudce. Změny se odrazily i v případě zastoupení v soudním řízení.⁹⁸

Poslední velmi rozsáhlá změna zákona o azylu byla uskutečněna přijetím zákona č. 165/2006 Sb., jehož vydání bylo také ze značné části reakcí na evropskou legislativu, především na tzv. Kvalifikační směrnici, která nabyла účinnosti dne 10. října 2006.

4. 1. 2. Vývoj azylové legislativy v Rakousku

Vzhledem k odlišné politické konstelaci se moderní azylové právo začalo v Rakousku vyvíjet nepoměrně dříve než na našem území.

Do vydání azylového zákona 1968 prověřovali existenci vlastnosti uprchlíka pouze orgány cizinecké policie jako předběžnou otázku v cizineckém řízení. Odlišně od tehdejší právní úpravy bylo upraveno zkoumání existence vlastnosti uprchlíka podle Úmluvy o právním postavení

⁹⁷ Zákon č. 150/2002 Sb.

⁹⁸ Srov. Bavor, Vít, diplomová práce na téma "Azylové řízení v ČR", 2006, str. 13 – 29.

uprchlíka, a to výnosy Spolkového ministerstva vnitra.⁹⁹ V řízení podle těchto výnosů bylo po provedení zjišťovacího řízení, které skončilo rozhodným (interním) zjištěním vlastnosti uprchlíka, vydáno po vyznačení ve spise "potvrzení postavení uprchlíka" ve formě průkazu s fotografií. V případě negativního výsledku zjišťování, byla otázka existence vlastnosti uprchlíka řešena jako předběžná otázka podle pasového zákona, případně zákona o cizinecké policii.¹⁰⁰

Azylovým zákonem 1968 byly právně zakotveny předpoklady pro přiznání postavení uprchlíka vyjádřené v článku 1 A Úmluvy o právním postavení uprchlíka, stejně jako vylučující důvody vyjádřené v jejím článku 1 C a F. O tato ustanovení Úmluvy se opíralo postavení uprchlíka ve smyslu azylového zákona 1968 a za splnění bližších podmínek i trvalé právo k pobytu na spolkovém území Rakouska. Subsidiární platnost zákona o cizinecké policii zůstala nedotčena.

Od roku 1983 stále stoupající počet žadatelů o azyl podmínil stále se prodlužující délku řízení a s tím spojené zvětšující se finanční, sociální a humanitární problémy.¹⁰¹ Následující novely zákona o cizinecké policii 1992 s sebou přinesly významné zostření cizineckého práva.¹⁰²

⁹⁹ Výnosy Spolkového ministerstva vnitra z 29. 3. 1958 a 28. 6. 1961, vytištěno v *Hermann, Das österreichische Pass- und Fremdenrecht einschließlich der Konvention über die Rechtstellung der Flüchtlinge*, 1962.

¹⁰⁰ K tomuto řízení viz. blíže *Ermacora, Asylwerber und gesetzlicher Richter*, 1965, str. 602 a násl.; *Pfeifer, Das neue österreichische Asylgesetz*, 1969, str. 57 a násl.

¹⁰¹ *Geistlinger, Der Beitrag des neuen österreichischen Fremdenrechts zur Fremdenfeindlichkeit in Österreich*, Hödl, *Der Umgang mit „Anderen“*, 1996, str. 123 a násl.

¹⁰² Zák. č. 1990/190 zák. č. 1990/451 Sbírky spolkových zákonů; *Davy U., Die Neuordnung des österreichischen Asylrechts*, ZAR, 1993, str. 71; *Nowak, Verschärfung des Fremdenrechts*, in *Kritik und Fortschritt im Rechtsstaat*. 17. Tagung der Österreichischen Juristenkommission, 1990 a 1991, str. 175; *Grussmann, Die Entwicklung des österreichischen Ausländerrechts vor dem Hintergrund einer zunehmenden Harmonisierung der europäischen Ausländerpolitik*, Althaler/Hohenwarter, *Torschluss. Wanderungsbewegungen und Politik in Europa 1992*, str. 70; *Geistlinger, Der Beitrag des neuen österreichischen Fremdenrechts zur Fremdenfeindlichkeit in Österreich*, Hödl, *Der Umgang mit „Anderen“*, 1996, str. 121.

Vydáním azylového zákona 1991¹⁰³ bylo azylové řízení zcela reformováno, a to pod záštitou argumentu zamezení zneužívání institutu azylu.¹⁰⁴

Dne 1. ledna 1993 byl existující zákon o cizinecké policii nahrazen novým cizineckým zákonem.¹⁰⁵ Tento zákon obsahoval sice určité pozitivní změny, které však byly v praxi často obcházeny.¹⁰⁶

Dne 1. července 1993 nabyl účinnost zákon o pobytu, který obsahoval další omezení možnosti přicestování a práva k pobytu cizinců.

Azylový zákon 1997¹⁰⁷ nabyl účinnost dne 1. ledna 1998 spolu s novým cizineckým zákonem 1997¹⁰⁸, spolkovým zákonem o nezávislém spolkovém azylovém senátu¹⁰⁹, stejně jako s ústavní novelou týkající se ústavněprávního zmocnění k vytvoření tohoto senátu¹¹⁰. Stěžejní změnou přinesenou azylovým zákonem 1997 byla pozměněná klauzule týkající se třetích států, která vyžadovala vytvoření prognózy ohledně bezpečnosti v jiném státě, a dále ustanovení nezávislého spolkového azylového senátu jako odvolacího úřadu.¹¹¹ Azylový zákon 1997 byl vícekrát novelizován, případně měněn nálezy Spolkového ústavního dvora.¹¹²

¹⁰³ Zák. č. 1992/8 ve znění zák. č. 1992/838 Sbírký spolkových zákonů, zák. č. 1993/437 a zák. č. 1994/610 Sbírký spolkových zákonů.

¹⁰⁴ *Geistlinger*, Der Beitrag des neuen österreichischen Fremdenrechts zur Fremdenfeindlichkeit in Österreich, Hödl, Der Umgang mit „Anderen“, 1996, str. 130 a násl.; *Rohrböck*, Das Asylgesetz 1991. Völkerrechtliche, verfassungs- und verfahrensrechtliche Probleme, 1994; *Davy U.*, Die Neuordnung des österreichischen Asylrechts, ZAR, 1993, 72; *Rohrböck*, Asylpolitik und Asylgesetz in Österreich, in *Althaler/Hohenwarter*, Torschluss. Wanderungsbewegungen und Politik in Europa, 1992, str. 84.

¹⁰⁵ *Wiederin*, Aufenthaltsbeendende Maßnahmen im Fremdenpolizeirecht. Eine rechtsdogmatische Untersuchung zur Zurückschiebung, Ausweisung und Abschiebung nach dem Fremdengesetz 1992, 1993, str. 6.

¹⁰⁶ *Davy U.*, Die Neuordnung des österreichischen Asylrechts, ZAR, 1993, str. 78.

¹⁰⁷ zák. č. 1997/76 Sbírký spolkových zákonů I.

¹⁰⁸ zák. č. 1997/75 Sbírký spolkových zákonů I.

¹⁰⁹ zák. č. 1997/77 Sbírký spolkových zákonů I.

¹¹⁰ čl. 129c a čl. 131 odst. 3 Spolkového ústavního zákona (zák. č. 1997/87 ve znění zák. č. 1999/148 Sbírký spolkových zákonů I).

¹¹¹ čl. 129c Spolkového ústavního zákona; § 61 rakouského Azylového zákona 2005; spolkový zákon o Nezávislém spolkovém azylovém senátu (UBASG), zák. č. 1997/77, zák. č. 1999/128 und zák. č. 2003/101 Sbírký spolkových zákonů I.

¹¹² zák. č. 1998/106; zák. č. 1998/110; zák. č. 1999/4; zák. č. 1999/41; zák. č. 2001/82; zák. č. 2002/126; zák. č. 2003/105 a zák. č. 2003/101, zák. č. 1999/196 Sbírký spolkových zákonů

Spolkový zákon, kterým byla změněna Spolková ústava a byl vydán azylový zákon 2005¹¹³, zákon o cizinecké policii 2005, usídlovací a pobytový zákon, spolkový zákon o nezávislém spolkovém azylovém senátu, úvodní zákon k zákonům upravujícím správní řízení, jakož i další zákony, a kterým byly předchozí zákony zrušeny, byl zveřejněn dne 16. srpna 2005¹¹⁴ a účinnosti nabyl dne 1. ledna 2006. Jedná se jako v případě poslední novely českého zákona o azylu o transpozici tzv. Kvalifikační směrnice do vnitrostátní právní úpravy.

4. 2. Komparace jednotlivých institutů

Rakouské spolkové ústavní právo není koncentrováno v jednom legislativním díle, nýbrž je roztrženo do mnoha pramenů.¹¹⁵ Spolkový ústavní zákon obsahuje sice důležité části spolkového ústavního práva, je ale změněn, modifikován a doplněn značnou řadou jiných právních předpisů.¹¹⁶

Jedinou zmínkou v Spolkovém ústavním zákoně týkající se institutu azylu je ustanovení týkající se zmocnění legislativy ke zřízení Nezávislého spolkového azylového senátu jako nejvyššího odvolacího úřadu ve věcech azylu.¹¹⁷

Dále je nejen pro azylovou problematiku důležitá skutečnost, že Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách je formálně součástí ústavního pořádku Rakouska,¹¹⁸ neboť rakouský ústavní pořádek neobsahuje souborný právní předpis obdobný české Listině základních práv a svobod,¹¹⁹ která je součástí ústavního pořádku České republiky,¹²⁰ a která výslovně uvádí, že „Česká republika poskytuje azyl cizincům

¹¹³ zák. č. 2005/100, článek 2, dále jen azylový zákon 2005.

¹¹⁴ zák. č. 2005/100 Sbírky spolkových zákonů.

¹¹⁵ *Öhlinger, Theo*, Verfassungsrecht, Wien 2005, str. 295 a násl.

¹¹⁶ *Walter/ Mayer*, Bundesverfassungsrecht, 2000.

¹¹⁷ Čl. 129c odst. 1 Spolkového ústavního zákona.

¹¹⁸ Spolkový úst. zák. č. 1964/59 Sbírky spolkových zákonů.

¹¹⁹ ústavní zák. č. 2/1993 Sb.

¹²⁰ čl. 3, čl. 112 Ústavy ČR.

pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod," přičemž azyl „může být odepřen tomu, kdo jednal v rozporu se základními lidskými právy a svobodami.“¹²¹ Kromě výčtu základních práv a svobod Listina také zdůrazňuje, že v České republice jich požívají též cizinci, pokud nejsou přiznána výslovně občanům.¹²²

Rakouský azylový zákon 2005 nabyl účinnosti dne 1. ledna 2006.¹²³

Všechna řízení zahájená 31. prosince 2005 se dovedou do konce podle ustanovení předchozího azylového zákona 1997. V řízení zahájeném podle azylového zákona 1991, se pokračuje do 31. prosince 2007 podle ustanovení azylového zákona 1991. V řízení zahájeném podle azylového zákona 1997 se pokračuje do 31. prosince 2007 podle ustanovení azylového zákona 1997.¹²⁴

Novela českého zákona o azylu nabyla účinnosti dne 1. září 2006.¹²⁵

Cizinec, který pobývá na území na základě překážky vycestování, je povinen si svůj další pobyt na území upravit již podle novelizovaného znění, přičemž se v těchto případech na podání žádosti o mezinárodní ochranu novelizované ustanovení § 10 odst. 3 zákona o azylu nevztahuje. Žádosti o udělení azylu, o kterých nebylo pravomocně rozhodnuto ministerstvem do dne nabytí účinnosti této novely, se považují za žádosti o mezinárodní ochranu podle novelizovaného znění.¹²⁶

¹²¹ čl. 43 Listiny.

¹²² čl. 42 odst. 2 Listiny.

¹²³ § 73 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

¹²⁴ § 75 rakouského azylového zákona 2005.

¹²⁵ Část devatenáctá, čl. XXI zák. č. 165/ 2006 Sb.; s výjimkou ustanovení čl. V bodu 34, pokud jde o § 115 odst. 3 písm. b), které nabývá účinnosti dnem odstranění kontrol na státních hranicích, stanoveným v rozhodnutí Rady Evropské unie o vstupu v platnost Úmluvy podepsané dne 19. června 1990 v Schengenu mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Francouzskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím a Nizozemským královstvím k provedení dohody podepsané dne 14. června 1985 o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích pro Českou republiku, a čl. XVIII, který nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2007.

¹²⁶ Čl. II zák. č. 165/ 2006 Sb.

4. 3. Správní úřady činné v řízení o udělení mezinárodní ochrany, soudy a azylová zařízení

4. 3. 1. Přijímací středisko

Rakouský spolkový ministr vnitra je oprávněn zřizovat přijímací střediska. Tyto jsou součástí spolkového azylového úřadu a jako takové jsou podřízeny jejich vedoucímu, řediteli.¹²⁷ V současné době existují tři přijímací střediska, a to přijímací středisko „Východ – Traiskirchen“, „Západ – St. Georgen“ a „Letištní přijímací středisko – Schwechat“.¹²⁸ Žádosti o mezinárodní ochranu mohou být podány pouze v přijímacích střediscích. Poté zde probíhá tzv. povolovací řízení. Žadateli o azyl je vystavena tzv. průkaz řízení, který jej opravňuje k pobytu v přijímacím středisku a jsou v něm zaznamenávány procesní úkony. Dochází zde také k prověření dokumentů, šetření, zda po žadateli není pátráno z důvodu spáchání trestného činu, a sejmutí otisků prstů pro účely EURODACu.¹²⁹

V České republice v současnosti existují dvě přijímací střediska, a to přijímací středisko Vyšní Lhoty a přijímací středisko Letiště – Ruzyně. Zřizuje je a provozuje je, stejně jako v Rakousku, Ministerstvo vnitra.¹³⁰ V těchto přijímacích střediscích probíhá základní vstupní procedura, skládající se z identifikačních úkonů prováděných cizineckou policií,¹³¹ zahájení azylového řízení správním orgánem a, oproti Rakousku, i z povinné komplexní zdravotní prohlídky. „Absolvování této procedury je povinné; přijímacím střediskem proto musí projít každý žadatel o azyl, který zde setrvává nezbytně nutnou dobu. Jedná se o uzavřené zařízení, které z karanténních důvodů není dovoleno opouštět.“¹³²

¹²⁷ § 59 rakouského Azylového zákona 2005.

¹²⁸ § 3 prováděcího nařízení k azylovému zákonu č. 2004/162 Sbírky spolkových zákonů II

¹²⁹ Nařízení EURODAC č. 2725/2000, kterým se zřizuje databáze otisků prstů žadatelů o azyl starších 14 let.

¹³⁰ § 80 odst. 1 a 2 českého zákona o azylu.

¹³¹ Viz § 59 rakouského azylového zákona 2005.

¹³² <http://www.mvcr.cz/ministerstvo/suz/zarizeni.html>.

4. 3. 2. Spolkový azylový úřad a odbor zahraniční a migrační politiky

Rakouský Spolkový azylový úřad sídlící ve Vídni je úřad podřízený spolkovému ministru vnitra a jako takový je vázán jeho pokyny. Vedoucí spolkového azylového úřadu, ředitel, může s ohledem na počet žadatelů o udělení mezinárodní ochrany v jednotlivých spolkových zemích zřizovat tzv. pobočky spolkového azylového úřadu. V současné době jich je osm (Vídeň, Traiskirchen, Eisenstadt, Štýrský Hradec, Linec, Salcburk, Innsbruck a Klagenfurt).¹³³

V České republice stejnou funkci jako pracovníci rakouského Spolkového azylového úřadu vykonávají pracovníci Ministerstva vnitra z Odboru azylové a migrační politiky (OAMP).

4. 3. 3. Nezávislý spolkový azylový senát a krajský soud

V rámci sekundárního komunitárního práva bylo přijato několik směrnic týkajících se azylového řízení, z nichž nejdůležitější je směrnice Rady ES „o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka,“¹³⁴ obsahující zakotvení opravného prostředku. „Směrnice ES zavazují členské státy Unie k provedení jejich ustanovení a je na samotných členských státech, jakým způsobem a formou tato ustanovení promítnou do vnitrostátní legislativní úpravy. Směrnice doporučuje svěřit přezkoumávání správního rozhodnutí soudu nebo jinému nezávislému orgánu příslušnému k přezkoumávání.“¹³⁵

Podle rakouské právní úpravy rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutí spolkového azylového úřadu Nezávislý

¹³³ Nařízení o zřízení poboček Spolkového azylového úřadu č. 1992/272 Sbírký spolkových zákonů.

¹³⁴ Směrnice Rady EU č. 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005, Kapitola V, článek 39, která nabude účinnosti až 1. prosince 2007; předtím se tuto materii upravovala Směrnice Rady EU č. 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004.

¹³⁵ Viz Bavor, Vít, diplomová práce na téma „Azylové řízení v České republice“, 2006, str. 49.

spolkový azylový senát.¹³⁶ Skládá se z předsedy, zástupce předsedy a ze zbývajících členů. V současné době je jmenováno 38 zbývajících členů.¹³⁷ Všichni členové, předseda i jeho zástupce jsou jmenováni spolkovým prezidentem na dobu neurčitou.¹³⁸ Nezávislý spolkový azylový senát je zřízen jako nezávislý správní senát.¹³⁹ Jeho členové jednají nezávisle a nejsou vázáni žádnými pokyny či příkazy.¹⁴⁰ Funkce jednotlivých členů končí nástupem do penze, ukončením služebního poměru, stejně jako zbavením funkce během plenárního zasedání.¹⁴¹ Vedle vedení úřadu přísluší předsedovi také působit na co možná nejjednotnější rozhodovací praxi Nezávislého spolkového azylového senátu.¹⁴² Nezávislý spolkový azylový senát rozhoduje samosoudcem. Rozdílné je to při rozhodování o opravných prostředcích, pakliže předseda Nezávislého spolkového azylového senátu považuje rozhodovaný případ za obzvláště důležitý, nebo se chce samosoudce odchýlit od ustálené rozhodovací praxe Správního soudního dvora či Nezávislého spolkového azylového úřadu, nebo daná právní otázka nebyla dosud jednotně vyřešena. V takových případech rozhoduje tříčlenný senát.¹⁴³

V České republice může účastník azylového řízení proti rozhodnutí Ministerstva vnitra podat žalobu ke krajskému soudu. Na rozdíl od dřívější úpravy (před rokem 2002), kdy existoval institut rozkladu v azylovém řízení, je dnes vypuštěna dvoustupňovost správního azylového řízení. Ta byla určitým způsobem zachována i v průběhu roku 2002, kdy odvolacím orgánem proti nepravomocnému rozhodnutí byl soud. Dnes je řízení jednostupňové. Je ale možné podat žalobu ve správním soudnictví proti pravomocnému rozhodnutí („jednokolovému“). Od účinnosti novely č.

¹³⁶ Čl. 129a Spolkového ústavního zákona, zák. č. 2004/162 Sbírky spolkových zákonů II, § 61 rakouského azylového zákona 2005.

¹³⁷ § 2 odst. 1 zákona o Nezávislém spolkovém azylovém senátu.

¹³⁸ § 2 odst. 2, § 13a odst. 1 zákona o Nezávislém spolkovém azylovém senátu.

¹³⁹ Čl. 129a Spolkového ústavního zákona.

¹⁴⁰ §§ 3 a 4 odst. 1 zákona o Nezávislém spolkovém azylovém senátu.

¹⁴¹ § 4 odst. 2, 3, 4 zákona o Nezávislém spolkovém azylovém senátu.

¹⁴² § 6 odst. 3 zákona o Nezávislém spolkovém azylovém senátu.

¹⁴³ § 61 rakouského azylového zákona 2005.

350/2005 Sb. rozhoduje o podané žalobě proti rozhodnutí ministerstva vnitra již specializovaný samosoudce krajského soudu.¹⁴⁴

Ačkoliv není rakouský Nezávislý spolkový azylový senát soudem, nýbrž správním úřadem, nelze konstatovat, že by v případě Rakouska těžiště kontroly rozhodnutí správního orgánu obecně zůstávalo zcela ve vnitřní kontrole moci výkonné, právě z důvodu nevázanosti příkazy a nezávislosti jeho členů. Z toho důvodu nelze namítat, že by toto uspořádání bylo přímo v rozporu s evropskými standardy práva na spravedlivý proces a standardy řízení o řádném opravném prostředku. Mezi výhody existence tohoto nezávislého specializovaného senátu lze zahrnout takové skutečnosti, jako právě jeho specializaci či zmenšení zatížení správního soudnictví. Mezi nevýhody naopak třeba skutečnost, že Nezávislý spolkový azylový senát má hlavní sídlo ve Vídni a pouze jednu pobočku v Linci,¹⁴⁵ případně jeden z členů působí v přijímacím středisku na letišti Schwechat, a pro žadatele o mezinárodní ochranu z jiných částí Rakouska může být často velmi obtížné dostavit se k ústnímu jednání. V tomto ohledu se zjevuje přezkum rozhodnutí krajskými soudy v České republice jako nesporně příznivější.

4. 3. 4. Pečovatelská zařízení a pobytová střediska

V Rakousku mohou být žadatelé o mezinárodní ochranu ubytováni po dobu trvání azylového řízení v tzv. pečovatelských zařízeních.¹⁴⁶ Po dobu povolovacího řízení se zaopatřují v přijímacích střediscích.¹⁴⁷ Po povolení řízení může být žadatel o mezinárodní ochranu přidělen jinému pečovatelskému zařízení ve spolkových zemích (uprchlické domovy, pensionáty).¹⁴⁸

¹⁴⁴ Viz *Bavor, Vít*, diplomová práce na téma „Azylové řízení v České republice“, 2006, str. 50.

¹⁴⁵ § 1 zákona o Nezávislém spolkovém azylovém senátu.

¹⁴⁶ Nařízení č. 2005/2 Sbírký spolkových zákonů II; v současné době jich existuje pět: Traiskirchen, Thalman, Schwechat, Bad Kreuzen, Reichenau.

¹⁴⁷ § 3 provádějícího nařízení k azylovému zákonu č. 2004/12 Sbírký spolkových zákonů II.

¹⁴⁸ Čl. 6 odst. 1 bod 1 Dohody o zvláštní péči č. 2004/80 Sbírký spolkových zákonů I.

V České republice se prakticky, co se týče účelového zaměření, totožná zařízení nazývají pobytová střediska, kterých v současnosti existuje pět. Jsou to Zastávka u Brna, Havířov, Kostelec nad Orlicí, Stráž pod Ralskem a Zbýšov.¹⁴⁹ Tato pobytová střediska slouží k ubytování žadatele do doby právní moci rozhodnutí o azylu. „Poskytované služby jsou zde obdobné jako v přijímacím středisku, na rozdíl od něj se však jedná o otevřené zařízení; jeho obyvatelé se tedy mohou volně pohybovat mimo areál střediska. Pravidla pohybu žadatelů o azyl stanovuje zákon o azylu.

Pobytová střediska se interně dělí na prvoinstanční a druhoinstanční. Žadatelé o azyl, kteří ještě neobdrželi rozhodnutí ve věci své žádosti o azyl, jsou umístěni v prvně jmenovaných; ti, kteří v případě zamítavého rozhodnutí Ministerstva vnitra podali proti tomuto rozhodnutí žalobu, jsou postupně přemísťováni do druhoinstančních středisek. Toto rozdělení má význam především z důvodu potřeby častého kontaktu žadatelů s pracovníky správního orgánu - odboru azylové a migrační politiky (OAMP) během první fáze řízení. OAMP má proto v prvoinstančních azylových zařízeních stálá pracoviště. Po vydání zamítavého rozhodnutí, kdy o případné žalobě rozhoduje soud, již trvalá přítomnost pracovníků OAMP v azylovém zařízení není nutná.“¹⁵⁰

4. 3. 5. UNHCR

Podle rakouské právní úpravy musí být žadateli o mezinárodní ochranu dána možnost kdykoliv se obrátit na Vysokého komisaře pro uprchlíky. Vysoký komisař pro uprchlíky se neprodleně uvědomí o zahájení veškerých řízeních o žádosti o mezinárodní ochranu a řízeních o odmítnutí, navrácení (oboje v rámci letištního řízení), vykázání, vydání zákazu pobytu nebo odnětí azylu. Dále je Vysoký komisař pro uprchlíky oprávněn požadovat informace, nahlížet do spisů, být přítomen dotazování, výslechům a ústním jednání a kdykoliv navázat s žadatelem o mezinárodní ochranu kontakt. Prováděcí předpisy k azylovému zákonu 2005 se mu

¹⁴⁹ <http://www.mvcr.cz/ministerstvo/suz/zarizeni.html#ias>.

¹⁵⁰ <http://www.mvcr.cz/ministerstvo/suz/zarizeni.html>.

neprodleně předloží, stejně jako prováděcí předpisy k usídlovacímu a pobytovému zákonu nebo zákonu o cizinecké policii, jestliže mají pro žadatele o mezinárodní ochranu nebo osoby, jimž byla již udělena, význam.¹⁵¹

Český zákon o azylu ve své šesté hlavě obsahuje velmi obdobná ustanovení týkající se Úřadu Vysokého komisaře, existují však rozdíly.

České Ministerstvo vnitra informuje Úřad Vysokého komisaře pouze o počtu zahájených řízení, a to pouze na požádání tohoto Úřadu. Podle rakouské právní úpravy se tak děje ze zákona, a to o veškerých řízeních.¹⁵² Oproti tomu předává české Ministerstvo vnitra Úřadu vysokého komisaře vždy kopii rozhodnutí vydaného v řízení podle zákona o azylu.

Stejně jako v Rakousku i podle české právní úpravy umožní Ministerstvo vnitra, popřípadě další orgány státu nebo veřejné správy, pověřenému zástupci Úřadu Vysokého komisaře na jeho žádost bez průtahů kdykoliv navázat s účastníkem řízení kontakt, být přítomen pohovoru a nahlížet do spisu účastníka, s tím rozdílem, že podle české právní úpravy je nahlížení do spisů podmíněno předchozím souhlasem účastníka řízení, stejně jako ohledně přítomnosti při ústním jednání. Rakouský azylový zákon podmínku souhlasu účastníka nezakotvuje. Jediné omezení by v tomto směru bylo možno spatřovat v ustanovení § 17 odst. 3 obecného správního zákona.¹⁵³

Rakouský azylový zákon neobsahuje žádné ustanovení svým obsahem obdobné českému § 37 odst. 3, podle kterého smí Úřad Vysokého komisaře údaje, s nimiž se seznámil při nahlížení do spisu nebo při ústním jednání, užívat pouze pro potřeby plnění svých úkolů v oblasti mezinárodní ochrany.

¹⁵¹ § 63 rakouského azylového zákona 2005.

¹⁵² § 63 odst. 2 rakouského azylového zákona.

¹⁵³ § 17 odst. 3 obecného správního zákona, č. 1991/51 Sbírky spolkových zákonů – “Z nahlížení do spisu jsou vyňaty ty části spisu, jejichž shlednutí by znamenalo poškození oprávněných zájmů jedné strany nebo třetích osob, či by s sebou mohlo přinést ohrožení plnění úkolů úřadu nebo narušení průběhu řízení.”

4. 3. 6. Právní poradenství

Poté, co spolkový azylový úřad provede v rámci povolovacího řízení zjišťování, a jakmile sdělí podle § 29 odst. 3 rakouského azylového zákona 2005 žadateli o udělení mezinárodní ochrany procesním příkazem, že hodlá žadateli udělit pouze status osoby s právem na subsidiární ochranu (cifra 3) nebo že hodlá žádost o mezinárodní ochranu odmítnout či zamítnout (cifry 4 a 5), je takový žadatel odkázán na právního poradce.

Právním poradci jsou osoby znalé práva se speciálními znalostmi v oblasti azylového a cizineckého práva. Při plnění svých úkolů jsou zavázáni k úřední mlčenlivosti. Jsou nezávislí a své povinnosti vykonávají bez vázanosti pokyny.

Výběr a jmenování právních poradců provádí Spolkový ministr vnitra, přičemž může přihlídnout k návrhům Vysokého komisaře pro uprchlíky nebo Poradního sboru pro azylové a migrační otázky.

Právní poradce podporuje žadatele o mezinárodní ochranu při procesních úkonech, při kterých zákon jeho přítomnost předepisuje a při přípravě těchto úkonů. Především je žadateli nápomocen po prvním výsledku v povolovacím řízení o azylovém řízení a informuje ho o jeho výhledech na výsledek. Pro tyto účely jim je přidělen Spolkovým azylovým úřadem tlumočnick. Dále má právní poradce povinnost být přítomen u všech dalších následujících výsledků.

V povolovacím řízení nedoprovázených nezletilých uprchlíků a v řízení v letištním přijímacím středisku, musí být právní poradce přítomen u všech výsledků, včetně prvního.

Zastoupení na základě zmocnění je v povolovacím řízení možné jen omezeně, jelikož je přijímací středisko doručovacím místem pro osobní doručování podle doručovacího zákona.¹⁵⁴ Nadto se pozvání v povolovacím řízení doručují jen žadateli o azyl osobně, nebo jeho právnímu poradci v přijímacím středisku.

¹⁵⁴ zák. č. 1982/200 Sbírký spolkových zákonů.

Zmocněný zástupce může být v rámci povolovacího řízení informován o stavu řízení a pozváních, jestliže si to žadatel přeje.

Právními poradci se mohou stát absolventi studia právních věd, ledaže by se jednalo o osoby, které jsou, nebo byly alespoň pět let činní v církevní nebo soukromé organizaci v placené funkci.

Trvání jejich právněporadenského poměru se řídí podle sjednané smlouvy se spolkovým ministrem vnitra. Minimální doba, na kterou lze tuto smlouvu sjednat, je pět let a její případné prodloužení v žádném případě nemůže zakládat časově neomezený smluvní poměr. V případě opakovaného a vytrvalého porušování smlouvou stanovených povinností právním poradcem, může být tato smlouva kdykoliv s okamžitou platností vypovězena.

Náklady právního poradenství nese stát.

V České republice má žadatel o azyl podle § 20 odst. 2 zákona o azylu právo se po celou dobu azylového řízení nechat zastupovat.

V § 21 zákona o azylu je stanoveno, že žadatel o azyl má právo požádat o pomoc právníckou nebo fyzickou osobu zabývající se poskytováním právní pomoci uprchlíkům. Pokud tato osoba poskytuje žadateli právní pomoc bezplatně, může Ministerstvo vnitra přispět na úhradu nákladů spojených s poskytováním této pomoci na základě písemně uzavřené smlouvy.¹⁵⁵

V České republice se žadatel o azyl může obrátit na specializované nevládní organizace, které se zabývají mimo jiné právním poradenstvím. Mezi takové patří například Organizace pro pomoc uprchlíkům, Poradna pro uprchlíky, Centrum pro integraci cizinců nebo Český helsinský výbor.

Jedná se tedy o odlišnou konstrukci než jaká existuje v rakouské právní úpravě. V Rakousku existuje Ministerstvem jmenovaný sbor právních

¹⁵⁵ Takovými nevládními organizacemi jsou např. - Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE) či Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU); <http://www.mvcr.cz/ministerstvo/suz/spoluprace.html>.

poradců, k jejich „nasazení“ se přistupuje ze zákona v zákonem uvedených případech a náklady právního poradenství nese plně spolkový stát.

Ačkoliv lze konstatovat, že se v případě české právní úpravy jedná ze strany Ministerstva vnitra o možnost aktivního přístupu, pokud jde o obhajobu práv žadatelů o udělení mezinárodní ochrany a tím o zabezpečení spravedlivého průběhu azylového řízení, jeví se rakouská právní úprava pro žadatele jako zřetelně výhodnější.

4. 3. 7. Uprchlíční poradci

V Rakousku jsou do poboček Spolkového azylového úřadu nasazováni tzv. uprchlíční poradci jmenovaní Spolkovým ministrem vnitra. Na požádání je jimi cizinec informován o všech otázkách týkajících se azylového práva, podporují ho při podávání žádosti, zastupují jej v azylovém a cizineckém řízení, jsou nápomocni při předložení písemností a přípravě tlumočnicků a eventuálně mohou poskytovat i pomoc pro případný návrat. Uprchlíční poradci jsou vybíráni a jmenováni Spolkovým ministrem vnitra a náklady jejich činnosti hradí stát.

V České republice bohužel osoby s obdobným speciálním pověřením neexistují. Podle českého zákona o azylu má být žadateli o udělení mezinárodní ochrany právo být po celou dobu řízení ve styku s organizacemi, které se zabývají ochranou práv uprchlíků. V § 21 větě druhé českého zákona o azylu je stanoveno, že pokud poskytuje tato osoba žadateli právní pomoc bezplatně, může Ministerstvo vnitra přispět na úhradu nákladů spojených s poskytováním této pomoci na základě písemně uzavřené smlouvy. Toto ustanovení se týká pouze případu poskytování právní pomoci, nikoliv pomoci pro případný návrat. „Při zajišťování doplňkových služeb pro žadatele o azyl spolupracuje Správa uprchlických zařízení s řadou nevládních organizací, a to většinou na základě smluvního ujednání. Těmito organizacemi jsou: Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE), Charity z Prahy, Hradce Králové, Brna, Ostravy, České

Lípy a Litoměřic, Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU) a Centrum pro integraci cizinců (CIC).

SOZE působí v azylových zařízeních a zařízeních pro zajištění cizinců (ZZC) na území Moravy. Jedná se o přijímací středisko Vyšní Lhoty, pobytová střediska Zastávka, Zbýšov a Havířov. Pracovníci SOZE zde poskytují žadatelům o udělení mezinárodní ochrany právní vzdělávání a podílí se na zajišťování volnočasových aktivit. Právní vzdělávání realizují v i ZZC Poštorná a Frýdek-Místek. V dalších dvou ZZC totéž činí Česká katolická charita (V. Přílepy a Bělá-Jezová) a OPU (tamtéž).“

„Správa uprchlických zařízení má rovněž smlouvy dle zákona o dobrovolnické službě. Jakožto vysílající organizace v oblasti dobrovolnické služby vystupují hned tři občanská sdružení - OPU, ADRA a SOZE. Dobrovolníci zmíněných organizací se podílejí na zajišťování volnočasových aktivit ve Stráži pod Ralskem, Kostelci, Zbýšově, Zastávce a Vyšních Lhotách.

Vedle nevládních organizací spolupracujících se Správou uprchlických zařízení na základě smluvního vztahu působí v azylových zařízeních některé další organizace. Jedná se např. o Poradnu pro uprchlíky, která zajišťuje volnočasové aktivity, právní vzdělávání a poradenství nebo výuku českého jazyka, a dále i regionální nevládní organizace.“¹⁵⁶

4. 4. Obecné zásady řízení

Ačkoliv je nepochybné, že je řízení podle rakouského azylového zákona 2005 řízením zvláštním ve vztahu k obecnému správnímu řízení podle obecného správního řádu¹⁵⁷, azylový zákon 2005 na něj nově obecně neodkazuje. V § 23 předchozího azylového zákona 1997 bylo výslovně stanoveno, že pakliže není v tomto zákoně stanoveno jinak, použijí se na

¹⁵⁶ <http://www.mvcr.cz/ministerstvo/suz/spoluprace.html>.

¹⁵⁷ zák. č. 1991/51 Sbírky spolkových zákonů.

řízení obecná ustanovení obecného správního řádu. Tuto konstrukci legislativa pro nový azylový zákon 2005 zachovala, nicméně je stanovena v ustanovení článku II cifry 34 a cifry 43a tzv. úvodního zákona k zákonům upravujícím správní řízení¹⁵⁸, a vztahuje se na veškerá úřední řízení spolkového azylového úřadu, stejně jako Nezávislého spolkového azylového senátu.¹⁵⁹ Subsidiární platnost obecného správního řádu pro azylové řízení je zachována, a tedy přes veškeré odchylky zakotvené rakouským azylovým zákonem 2005 platí obecné zásady řízení, jak jsou vyjádřeny v rakouském obecném správním řádu.

Azylové úřady mají podle § 39 odst. 2 obecného správního řádu zjistit stav věci z úřední povinnosti. To znamená, že úřady mají bez nutnosti kladení návrhu důkazu provést veškerá nutná důkazní řízení. Nadto mají azylové úřady působit ve všech stadiích řízení na to, že veškeré pro rozhodnutí relevantní údaje jsou uvedeny a veškeré objasňující prostředky jsou označeny.

V azylovém řízení platí zásada volného hodnocení důkazů podle § 45 odst. 2 obecného správního řádu. Dle této zásady má úřad za pečlivého zohlednění výsledků zjišťovacího řízení podle svého svobodného přesvědčení určit, zda lze určitou skutečnost považovat za prokázanou. To znamená, že všechny důkazní prostředky, jako výslech, výpovědi svědků, listiny a jiné objasňující prostředky jsou zásadně rovnocenné. Za důkazní prostředek lze podle § 46 obecného správního řádu považovat všechno, co přispěje k zjištění rozhodného stavu věci a co je k tomu vhodné.

Vzhledem k tomu, že v azylovém řízení hraje výslech žadatele o mezinárodní ochranu pro posouzení jeho věrohodnosti rozhodnou roli, předpokládá azylový zákon 2005 odchylku od ustanovení obecného správního řádu, a to takovou, že žadatel o mezinárodní ochranu musí být

¹⁵⁸ Zákon č. 50/1991 Sbírky spolkových zákonů, ve znění poslední novely ze dne 14. června 2006.

¹⁵⁹ Přičemž se § 64 obecného správního řádu aplikuje pouze tehdy, když není stanoveno něco jiného. A § 67d pouze s podmínkou, že lze upustit od ústního jednání, pakliže se stav věci ze stavu spisu ve spojení s odvoláním jeví jako vyřešený.

sám vyslechnut orgánem příslušným k rozhodnutí, jestliže je to bez nadměrného úsilí možné.

Žadatelé o mezinárodní ochranu musí být ze strany azylových úřadů v azylovém řízení slyšeni. To znamená, že úřady žadatele o mezinárodní ochranu informují o výsledku důkazního řízení a zajistí mu možnost v úměrné lhůtě se k těmto výsledkům vyjádřit. Vyvstane – li na straně úřadu pochybnost o správnosti údajů poskytovaných žadatelem, musí mu být dána možnost se k tomu vyjádřit. Ustanovení, podle něhož přísluší výpovědi v přijímacím středisku zvýšená důvěryhodnost, odporuje obecným správním řádem zakotvené zásadě neomezenosti důkazních prostředků a volného hodnocení důkazů.¹⁶⁰

Řízení o udělení mezinárodní ochrany je v Rakousku v zásadě neveřejné, řízení v druhém stupni před Nezávislým spolkovým azylovým senátem je však veřejné, ačkoliv se i v tomto případě jedná o řízení správní, neboť tento senát je správním úřadem. Jedná se však o výjimku, přičemž ale i z toho řízení může být veřejnost vyloučena.¹⁶¹

Český azylový zákon výslovně stanoví, že na řízení o udělení mezinárodní ochrany a na řízení o odnětí azylu nebo doplňkové ochrany se použije správní řád, s výjimkou ustanovení o doručování na adresu pro doručování nebo elektronickou adresu sdělenou účastníkem, ustanovení o doručování písemností určených do vlastních rukou a doručovaných na požádání jiným způsobem, ustanovení o doručování adresátům zdržujícím se v cizině, dále ustanovení o úřední desce, o ustanovení opatrovníka osobám neznámého pobytu a osobám, které se zdržují v cizině, pokud se jim nedaří doručovat, a o ustanovení zástupce pro doručování, a dále ustanovení o umožnění nahlížení do spisu jiným osobám než účastníkům a jejich zástupcům, o ústním jednání, o vydání stejnopisu výroku rozhodnutí

¹⁶⁰ Viz *Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung*, Wien 2004, str. 95.

¹⁶¹ § 20 odst. 2, věta druhá rakouského azylového zákona 2005.

na požádání účastníka, o lhůtách pro vydání rozhodnutí a ustanovení o odvolacím řízení a řízení o rozkladu.¹⁶²

Základní zásady činnosti správních orgánů, jak jsou vyjádřené v hlavě druhé českého zákona č. 500/2004 Sb., které se díky mnohem širší věcné působnosti nového správního řádu vztahují nejen na klasické správní řízení, ale – a to nejen "přiměřeně", ale v plném rozsahu - na veškerou činnost orgánů veřejné správy, tedy i na řízení o udělení mezinárodní ochrany.

Ve vztahu k řízení o udělení mezinárodní ochrany se jedná především o obecnou zásadu zákonnosti, resp. právnosti, výkonu veřejné správy. Pro správní orgány obecně platí, že jsou ve své činnosti vázány celým právním řádem, tzn. všemi právními předpisy, které jsou součástí právního řádu, počínaje ústavními zákony a konče právními předpisy územních samosprávních celků. Kromě toho jsou v ustanovení § 2 odst. 1 výslovně zmíněny též mezinárodní smlouvy, které jsou součástí právního řádu. Správní řád na rozdíl od mezinárodních smluv, které jsou součástí právního řádu, nezmiňuje vůbec právní předpisy Evropských společenství, resp. Evropské unie, nicméně správnímu řádu, resp. jakémukoliv "běžnému" zákonu nepřísluší jakkoliv regulovat právní účinky působení práva ES/EU v právním řádu ČR. Primární i sekundární právo se staly od 1. 5. 2004 součástí vnitrostátního práva na základě Smlouvy o přistoupení ČR k Evropské unii.

Další zásadou je zásada zákazu zneužití pravomoci, resp. zneužití správního uvážení, je obsažena v § 2 odst. 2 správního řádu. Správní orgány mohou podle tohoto ustanovení uplatňovat svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž jim byla zákonem svěřena, a v rozsahu, v jakém jim byla svěřena. Tato zásada v předchozím správním řádu upravena výslovně nebyla, vyplývá nicméně již ze zásady legality, tedy ze zásady vázanosti správních orgánů právním řádem. Jsou – li správní orgány obecně vázány právními předpisy, pak tato zásada samozřejmě

¹⁶² § 9 českého zákona o azylu.

musí platit i pro výkon, resp. způsob výkonu jejich pravomocí, tedy při používání právních prostředků, které slouží k výkonu působnosti.

Správní orgán může zasahovat do práv jen za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném rozsahu podle tzv. zásady proporcionality.¹⁶³

Podle § 2 odst. 4 správní orgán dbá na to, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.

I nadále shodně s rakouskou právní úpravou lze v českém správním řádu nalézt v § 3 požadavek na postup správního orgánu směřující ke zjištění skutečného stavu věci.

V ustanovení § 4 odst. 2 je stanovena zásada poskytnutí přiměřeného poučení dotčené osoby o jejích právech a povinnostech. V třetím odstavci pak je stanovena povinnost správního orgánu informovat za účelem hájení jejích práv dotčenou osobu o úkonu, který učiní. Správní orgán umožní dotyčným osobám uplatňovat svá práva a oprávněné zájmy.

V § 6 je vyjádřen požadavek na vyřizování věci bez zbytečných průtahů a zásada hospodárnosti.

V § 7 je vyjádřena zásada rovnosti dotčených osob při uplatňování svých procesních práv, správní orgán vůči nim postupuje nestranně a vyžaduje plnění jejich procesních povinností rovnou měrou.

Vedle základních zásad obsažených v ustanoveních §§ 2 až 8 obsahuje správní řád ještě další obecné procesní zásady, mající nepochybně význam pro řízení o udělení mezinárodní ochrany a které vyplývají z některých dalších ustanovení zákona. Mezi ně patří zejména zásada písemnosti správního řízení¹⁶⁴, zásada neveřejnosti správního řízení¹⁶⁵, zásada oficiality¹⁶⁶ a dispoziční zásada¹⁶⁷. Dále zásada

¹⁶³ § 2 odst. 3 českého správního řádu.

¹⁶⁴ § 15 odst. 1 českého správního řádu.

¹⁶⁵ zejména § 49 a 15 odst. 3 českého správního řádu.

¹⁶⁶ § 46 českého správního řádu.

¹⁶⁷ § 44 českého správního řádu.

dvoustupňovosti správního řízení¹⁶⁸, zásada jednotnosti řízení¹⁶⁹ a zásada koncentrace řízení¹⁷⁰, zásada vyšetřovací¹⁷¹ a zásada projednací¹⁷² nebo zásada volného hodnocení důkazů¹⁷³.

Nezbývá než konstatovat, že rakouský obecný správní řád se opírá o významně shodné principy jako správní řád český.

4. 5. Protokolovaný výslech

V Rakousku i České republice je nejzávažnějším procesním úkonem v řízení o udělení mezinárodní ochrany, a zároveň nejdůležitějším důkazním prostředkem, výslech žadatele o mezinárodní ochranu, aby z hlediska udělení azylu relevantní pronásledování bylo v případě Rakouska učiněno věrohodným, v případě České republiky aby byla skutečnost pronásledování nebo odůvodněné obavy z pronásledování zjištěna. Vzhledem k tomu, že zcela výjimečně je žadatel o mezinárodní ochranu žádán doložit své tvrzení o pronásledování dokumenty nebo výpovědí svědků, představuje jeho protokolovaná výpověď k důvodům útěku často jediný centrální důkazní a vysvětlující prostředek v azylovém řízení.

Výslech je třeba provést před orgánem, který bude poté o žádosti rozhodovat. Podle české právní úpravy provede výslech žadatele o mezinárodní ochranu pověřený pracovník Ministerstva vnitra.¹⁷⁴ V Rakousku se uplatňuje obdobný postup. Žadatele vyslechne orgán povoláný k danému rozhodnutí Spolkovým azylovým úřadem. Tento postup se uplatní ale pouze v případě, je – li to bez nepoměrného úsilí možné.¹⁷⁵

¹⁶⁸ § 81 odst. 1 českého správního řádu.

¹⁶⁹ § 36 odst. 1 českého správního řádu.

¹⁷⁰ zejména § 82 odst. 4 českého správního řádu.

¹⁷¹ zejména § 50 odst. 2 a 3 českého správního řádu.

¹⁷² § 141 odst. 4 a 142 odst. 3 českého správního řádu.

¹⁷³ § 50 odst. 4 českého správního řádu.

¹⁷⁴ § 23 odst. 1 českého zákona o azylu.

¹⁷⁵ § 19 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

V Rakousku předchází prvnímu výsledku v povolovacím řízení dotazování, které se nemá vztahovat k bližším důvodům útěku, během něhož se zjišťuje identita žadatele a trasa jeho útěku. Toto dotazování provede orgán bezpečnostní služby po podání žádosti nebo již během povolovacího řízení v přijímacím středisku. Poté se přistoupí k provedení výše zmíněného výsledku, který se týká již samotných důvodů útěku.

V případech obou srovnávaných právních úprav, nehovoří – li žadatel o mezinárodní ochranu dostatečně jazykem, ve kterém je řízení o udělení mezinárodní ochrany vedeno, přizve se z úřední povinnosti k výsledku tlumočnick.¹⁷⁶ Žadatel o mezinárodní ochranu má právo přizvat si k výsledku svého důvěrníka nebo svého vlastního tlumočnicka.¹⁷⁷ Mimo to má samozřejmě právo být přítomen výsledku i zmocněný zástupce žadatele.¹⁷⁸ Na rozdíl od české právní úpravy může být výsledku přítomen v rakouském případě i jeho zástupce, případně důvěrník žadatele, a to i v případě, že je právní zástupce přítomen.¹⁷⁹ Nezletilí žadatelé o azyl směji být vyslýcháni pouze za přítomnosti svého zákonného zástupce.¹⁸⁰

Rakouský i český azylový zákon připouštějí možnost žadatele být vyslýchán osobou stejného pohlaví. Česká právní úprava navíc stanoví, že Ministerstvo vnitra zajistí, je – li to v jeho možnostech, i tlumočení osobou stejného pohlaví. Jako titul pro tento postup stanoví český azylový zákon důvody hodné zvláštního zřetele nebo výslovnou žádost žadatele. Rakouská právní úprava tuto možnost omezuje pouze na případy, odůvodňuje – li žadatel o mezinárodní ochranu své obavy zásahy do svého sexuálního sebeurčení.¹⁸¹

O výsledku se vyhotoví protokol.¹⁸²

Během výsledku může snadno dojít k nedorozuměním a chybám v zaprotokolování. Podle rakouské praxe se proto žadateli na konci

¹⁷⁶ § 65 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005 a § 22 odst. 1 českého zákona o azylu.

¹⁷⁷ § 22 odst. 2 českého zákona o azylu.

¹⁷⁸ § 19 odst. 5 rakouského azylového zákona 2005 a § 21 odst. 3 českého zákona o azylu.

¹⁷⁹ § 19 odst. 5 rakouského azylového zákona 2005.

¹⁸⁰ § 19 odst. 5, věta druhá rakouského azylového zákona 2005.

¹⁸¹ § 20 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005 a § 23 odst. 3 českého zákona o azylu.

¹⁸² § 23 odst. 1, věta druhá českého zákona o azylu.

výslechu celý protokol o výslechu předloží, během čehož by měly být opraveny veškeré chyby a nedorozumění. Nebyly – li proti protokolu vzneseny žádné námitky, poskytuje protokol plný důkaz o správnosti průběhu a obsahu výslechu. Protokol má z toho důvodu plnou průkaznost veřejné listiny. Protokol o výslechu musí podepsat všichni, kteří byli výslechu přítomni.¹⁸³

V Rakousku se vyhotoví, jestliže to žadatel o mezinárodní ochranu nebo jeho zástupce vyžadují, kopie tohoto protokolu, případně se jim zašle. Podle české právní úpravy Ministerstvo vnitra kopie spisu ani jeho částí nepožízuje.¹⁸⁴

4. 6. Práva žadatele o mezinárodní ochranu

Vzhledem k tomu, že je žadatel o mezinárodní ochranu během celého azylového řízení „stranou“ ve smyslu rakouského obecného správního řádu, náležejí mu podle rakouské právní úpravy během tohoto řízení následující práva:

1. Podle § 10 rakouského obecného správního řádu se může žadatel nechat v azylovém řízení zastupovat. Zástupcem může být každá zletilá osoba, tedy osoba starší osmnácti let. Mladiství žadatelé o azyl (14 až 18 let), jejichž zájmy nemohou být chráněny ze strany zákonného zástupce, budou zastoupeni v povolovacím řízení právními poradci z přijímacího střediska a v řádném azylovém řízení územně příslušným nositelem sociální péče o mládež. Územní příslušnost se přitom řídí podle místa, na které byl nezletilý poprvé odkázán z prvotního přijímacího místa.
2. Podle § 17 rakouského správního řádu má žadatel právo nahlížet do spisů. Smí nahlížet do svého spisu, opisovat jeho obsah,

¹⁸³ Viz *Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung*, , Wien 2004, str. 95.

¹⁸⁴ § 23a českého zákona o azylu.

- v případě dostupnosti kopírovacího stroje pořizovat na své náklady kopie.
3. Žadatel o mezinárodní ochranu má právo být slyšen a právo vyjádřit se k výsledkům dokazování.
 4. Žadatel o mezinárodní ochranu má právo namítnout vůči vyslychajícímu orgánu, tlumočnicku a přibranému znalci věci předpojatost. Pokračuje – li orgán i přes námitku předpojatosti v řízení dál, může toto být relevantní pro případné podání odvolání.
 5. Žadatel o mezinárodní ochranu má právo na doručení rozhodnutí stejně jako na podání opravných prostředků.
 6. Žadatel o mezinárodní ochranu je za splnění podmínek oprávněn během řízení k pobytu na spolkovém území. Spolkový azylový úřad vydá v případě povolení řízení průkaz opravňující jej k pobytu na celém spolkovém území.
 7. Žadatel o mezinárodní ochranu nemůže být za splnění předpokladů vyjádřených v §§ 12 a 13 azylového zákona 2005 vyhoštěn do své země původu během azylového řízení
 8. Žadatel o mezinárodní ochranu má právo přizvat si k výslechu tlumočnicka podle své volby. V takovém případě ale nese náklady tlumočnictví sám žadatel a nikoli stát, jak je tomu v běžných případech, kdy je tlumočnick žadateli přidělen.
 9. Žadatel o mezinárodní ochranu má podle § 63 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005 právo kdykoliv se obrátit na Vysokého komisaře pro uprchlíky (UNHCR).
 10. Žadatel o mezinárodní ochranu má právo kontaktovat uprchlické poradce dosazené spolkovým ministrem vnitra nebo azylovými úřady (§ 66 rakouského azylového zákona 2005).
 11. Žadatel o mezinárodní ochranu nemusí hradit náklady řízení, jako například náklady tlumočnicka. Stejně tak jsou veškerá podání,

plné moci, zápisy, osvědčení atd. osvobozeny od poplatků (§ 70 rakouského azylového zákona 2005).

12. Žadatel o mezinárodní ochranu má právo na poskytnutí pomoci při integraci, skrze kterou by mu mělo být zajištěna možnost plného zapojení do rakouského hospodářského, kulturního a společenského života a umožněn mu tak rovnost šancí s rakouskými státními občany v těchto oblastech. Integrační pomoci jsou především jazykové, vzdělávací a rekvalifikační kurzy, kulturní akce, osvětlující rakouskou historii a tradice, setkání s rakouskými státními občany apod. (§ 68 rakouského azylového zákona 2005).
13. Žadatel o mezinárodní ochranu má právo na pomoc při svém případném návratu, jak je to stanoveno v § 67 rakouského azylového zákona 2005. Jedná se o poradenství a eventuální poskytnutí finanční pomoci.
14. Žadatel o mezinárodní ochranu v povolovacím řízení má právo na základní péči podle ustanovení §§ 2, 3 a 6 zákona o základní péči.¹⁸⁵ Co je základní péče stanoví dohoda o základní péči ve svém článku 6.¹⁸⁶

Práva žadatele o mezinárodní ochranu zakotvena českým právem jsou téměř shodná s drobnými výjimkami.

1. Podle § 20 odst. 2 českého zákona o azylu má účastník řízení právo nechat se po celou dobu azylového řízení zastupovat na základě plné moci. Podstatnou náležitostí této plné moci je úřední ověření podpisu účastníka řízení, pokud není zastoupen advokátem. Jedinou výjimkou výslovně vyjádřenou v zákoně, kdy zastoupení není možné, je případ převzetí rozhodnutí Ministerstva vnitra ve věci mezinárodní ochrany.

¹⁸⁵ Zákon č. 1991/405 Sbírky spolkových zákonů.

¹⁸⁶ Srov. *Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung*, Wien 2004, str. 97, 98.

2. Podle § 38 odst. 1 českého správního řádu mají účastníci a jejich zástupci právo nahlížet do spisu, a to i v případě, že je rozhodnutí ve věci již v právní moci. Dále je s právem nahlížet do spisu spojeno právo činit si výpisy nebo jeho části (odst. 4), s tím, že Ministerstvo vnitra kopie spisu nebo jeho částí nepožízuje.¹⁸⁷ Podle § 9 českého zákona o azylu jsou ze subsidiární platnosti správního řádu vůči zákonu o azylu vyloučena ustanovení týkající se možnosti jiných osob než účastníků řízení a jejich zástupců nahlížet do spisu.¹⁸⁸
3. Podle ustanovení § 36 odst. 2 českého správního řádu mají účastníci řízení právo vyjádřit v řízení své stanovisko. Podle třetího odstavce musí být žadatelům o mezinárodní ochranu dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, které správní orgán použil a na něž odkazuje. Toto se netýká žadatele, jehož žádosti se v plném rozsahu vyhovuje a který se práva vyjádřit se k podkladům vzdal.
4. Také česká právní úprava stanoví, že pracovník správního orgánu je vyloučen z projednávání a rozhodování věci, jestliže se zřetelem na jeho poměr k věci, k účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti.¹⁸⁹
5. Podle § 24a českého zákona o azylu má účastník řízení právo na doručení stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí v místě a čase stanoveném v písemné výzvě k převzetí rozhodnutí. Samozřejmě i podle české právní úpravy náleží účastníku řízení o udělení mezinárodní ochrany právo podat opravný prostředek ve formě žaloby proti rozhodnutí správního orgánu ke krajskému soudu.

¹⁸⁷ § 23 a českého zákona o azylu.

¹⁸⁸ Ustanovení § 38 odst. 2 se tedy nepoužije; otázka by byla, zda je ze subsidiární použitelnosti vyloučeno i ustanovení § 38 odst. 3 v případě nevidomého žadatele a jeho průvodce.

¹⁸⁹ § 14 českého správního řádu.

6. Žadatel o udělení mezinárodní ochrany udělí policie vízum za účelem řízení o udělení mezinárodní ochrany, a to až na 60 dní, které policie může prodloužit o dalších 60 dnů. Ministerstvo vydá žadateli o udělení mezinárodní ochrany průkaz žadatele o udělení mezinárodní ochrany nejpozději do 3 dnů od prohlášení o mezinárodní ochraně.¹⁹⁰
7. Cizinec má postavení žadatele o azyl od doby podání žádosti, ale fakticky se na něho vztahuje ochrana před vyhoštěním od prohlášení o úmyslu požádat o azyl.¹⁹¹
8. Stejně jako v Rakousku i v České republice má žadatel o mezinárodní ochranu právo přizvat si k výsledku svého tlumočnicka, za kterého ale pak nese náklady sám.¹⁹²
9. Podle § 38 českého azylového zákona má účastník řízení právo být po celou dobu řízení ve styku s Úřadem Vysokého komisaře pro uprchlíky.
10. Dále má žadatel právo být ve styku i s jinými organizacemi, které se zabývají ochranou práv uprchlíků.¹⁹³
11. Podle § 34 odstavce 1 českého zákona o azylu nese náklady správního řízení ve věci mezinárodní ochrany Ministerstvo vnitra.
12. Stejně jako v Rakousku i v České republice mají azylanti a osoby požívající doplňkové ochrany právo na pomoc při zajištění jejich začlenění do společnosti. Součástí tzv. státního integračního programu, který k těmto účelům slouží je i vytvoření předpokladů pro získání znalostí českého jazyka a v případě azylantů také zajištění bydlení. V oblasti zajištění bydlení jej realizují krajské úřady formou jednorázové nabídky bydlení azylantovi z prostředků státu. V oblasti získání znalostí českého jazyka jej

¹⁹⁰ § 72 českého zákona o azylu.

¹⁹¹ § 3 a násl. zák. o azylu ve spojení s § 3 téhož zákona.

¹⁹² § 22 odst. 2 českého zákona o azylu.

¹⁹³ § 38 českého zákona o azylu.

realizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy formou bezplatného jazykového kurzu.¹⁹⁴

13. V případě svého dobrovolného návratu má cizinec i podle české právní úpravy právo zažádat o eventuální finanční příspěvek.¹⁹⁵ O poradenství se ve vztahu k dobrovolné repatriaci český zákon o azylu nezmiňuje.
14. Na rozdíl od rakouského azylového zákona 2005 řeší základní péči přímo český zákon o azylu. V ustanoveních §§ 42 až 44 jsou upraveny práva žadatele o udělení mezinárodní ochrany v azylovém zařízení i mimo něj.

4. 7. Povinnosti úřadu vůči žadateli o mezinárodní ochranu

Jelikož jsou žadatelé o mezinárodní ochranu neznalí práva, přísluší orgánům činným v řízení o udělení mezinárodní ochrany v Rakousku i České republice speciální povinnost poučení.¹⁹⁶

V Rakousku musí být žadateli o mezinárodní ochranu nejpozději při předložení žádosti o mezinárodní ochranu vydán srozumitelný leták, ze kterého jsou patrné jeho práva a povinnosti stejně jako průběh azylového řízení.¹⁹⁷

Rakouské azylové úřady jsou povinny směřovat žadatele o mezinárodní ochranu k tomu, aby poskytli veškeré nutné údaje, doplnil nepřesné a ne celé údaje a předložil veškeré osvědčující prostředky. Tato povinnost poučení podle § 14 odst. 2, § 15 odst. 4, § 20 odst. 1 a 2, § 22 odst. 1, § 25 odst. 2, § 33 odst. 1, § 38 odst. 1, § 55 odst. 5 rakouského azylového zákona 2005 překračuje široce rámec této povinnosti, než jak je vyjádřena v rakouském obecném správním řádu.¹⁹⁸ Odpovídá spíše

¹⁹⁴ §§ 68 – 72 českého zákona o azylu; více k tomuto tématu viz <http://www.mvcr.cz/ministerstvo/suz/spoluprace.html>.

¹⁹⁵ § 54a českého zákona o azylu.

¹⁹⁶ § 4 odst. 2 českého správního řádu.

¹⁹⁷ § 29 odst. 1 rakouského azylového zákona.

¹⁹⁸ § 13a obecného správního řádu.

povinnosti poučení, jak je vyjádřena v §§ 182 a násl. rakouského občanského soudního řádu.¹⁹⁹ Úřad je povinen připojit k výroku rozhodnutí poučení o možnosti podat opravné prostředky stejně jako poukázání na možnost podání stížnosti k Správním soudnímu dvoru nebo Ústavnímu soudnímu dvoru. Úřad má povinnost nezastoupené osoby, které nejsou zastoupeny zástupcem z povolání (např. advokátem), poučit ohledně provedení nutných procesních úkonů a o bezprostředních právních následcích jejich konání či nekonání. Vedlo – li porušení této povinnosti úřadem k zmeškání lhůty, jelikož úřad špatně či vůbec nepoučil žadatele o mezinárodní ochranu ohledně možnosti předložit odvolání případně lhůty k jeho předložení, představuje toto porušení důvod k obnově řízení.²⁰⁰

Povinnost poučení je zakotvena samozřejmě i v českém zákoně o azylu, a to v § 10 odst. 5, podle kterého v písemné výzvě k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany písemně žadatele o udělení mezinárodní ochrany poučí v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět, o jeho právech a povinnostech a právu kdykoliv se obrátit se žádostí o pomoc na fyzickou nebo právnickou osobu zabývající se poskytováním právní pomoci či ochranou zájmů uprchlíků a na Úřad Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky, přičemž nelze-li poučení uvést ve výzvě, poučí Ministerstvo písemně žadatele o udělení mezinárodní ochrany v přiměřené lhůtě, nejpozději však do 15 dnů od prohlášení o mezinárodní ochraně. Další povinnost poučení vyplývá z ustanovení § 68 odst. 1 a 5 správního řádu, ve kterém stojí, že každé správní rozhodnutí obsahuje výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků, ve kterém se uvede, zda je možné proti rozhodnutí podat opravný prostředek a v jaké lhůtě lze tak učinit.

Podle rakouské právní úpravy by měl Úřad dále skrze cílené dotazování osvětlit případné nejasnosti, skutečné nebo domnělé rozpory či

¹⁹⁹ Dále také § 246, 414, 432, 435 rakouského občanského soudního řádu, zák. č. 113/1895 Sbírky říšských zákonů.

²⁰⁰ Srov. Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung, Wien 2004, str. 98, 99.

nedorozumění. Vyslýchající orgán je povinen žadatele o mezinárodní ochranu vyzvat k opravě a doplnění jeho žádosti, případně podání. Nedojde – li k tomuto vyzvání, představuje tato skutečnost významný nedostatek řízení, který může být uplatněn v případném odvolání proti zamítavému rozhodnutí.

Úřad musí zjistit skutečný stav věci z úřední povinnosti. Z toho důvodu musí působit na to, že veškeré osvědčující prostředky, především listiny, budou předloženy, případně dodatečně obstarány Úřadem. Úřad musí vyslechnout svědky a přibrat znalce stavu věci. Především při tvrzeném zážitku mučení či v případech viditelných stop mučení přibere znalce z oboru medicíny.²⁰¹

4. 8. Práva úřadů

Rakouský Spolkový azylový úřad může vydat příkaz k zadržení vůči cizinci,

- a. který se vyhýbal řízení, tedy když není Spolkovému azylovému úřadu z důvodu porušení jeho povinností k součinnosti místo jeho pobytu známo nebo není lehce zjistitelné nebo žadatel dobrovolně opustí spolkové území, a řízení se neodloží jako bezpředmětné,²⁰² nebo
- b. který se neoprávněně vzdálí z přijímacího střediska, tedy se přes výzvu nedostaví v povolovacím řízení v jemu Spolkovým azylovým úřadem stanovených termínech a není – li k zastížení v přijímacím středisku, přičemž se zvláště pobyt v nemocnici nepokládá za neoprávněné vzdálení se z přijímacího střediska.²⁰³

Zadržení cizince, vůči němuž byl vydán příkaz k zadržení, se neprodleně ohlásí Spolkovému azylovému úřadu, který musí sdělit, kdy a

²⁰¹ § 18 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²⁰² § 26 odst. 1 cifra 1 ve spojení s § 24 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²⁰³ § 26 odst. 1 cifra 2 ve spojení s § 24 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005.

do jakého přijímacího střediska nebo pobočky má být cizinec předveden. Zadržení cizince na základě příkazu k zadržení nesmí překročit 72 hodin a skončí po provedení všech potřebných procesních úkonů.²⁰⁴

Příkaz k zadržení se odvolá, když

1. je řízení přerušeno a pokračování v něm je již nepřípustné, tedy po uplynutí dvou let od okamžiku přerušeni,
2. žadatel sám od sebe oznámí své místo pobytu úřadu a nelze z určitých skutečností vyvozovat, že se bude řízení opět vyhýbat, nebo
3. se žadatel o mezinárodní ochranu v povolovacím řízení sám od sebe znovu dostaví do přijímacího střediska a nelze z určitých skutečností vyvozovat, že se znovu neoprávněně vzdálí.²⁰⁵

Spolkový azylový úřad oznámí bezpečnostním úřadům vydání a odvolání příkazu k zadržení.²⁰⁶

Podle rakouské i české právní úpravy může být cizinec, který byl předveden na letišti do přijímacího střediska, nucen zdržovat se na určitém místě oblasti hraniční kontroly nebo v oblasti přijímacího střediska v tranzitním prostoru letiště.²⁰⁷

Dále je podle české právní úpravy cizinec, jenž učinil prohlášení o mezinárodní ochraně nebo podal žádost o udělení mezinárodní ochrany, za podmínek stanovených zákonem o pobytu cizinců, povinen strpět umístění v zařízení pro zajištění cizinců.²⁰⁸

Podle hlavy XI zákona o pobytu cizinců²⁰⁹ je policie oprávněna zajistit cizince za účelem správního vyhoštění nebo za účelem jeho předání či průvozu.

Problematiku vyhoštění upravuje vedle zákona o cizinecké

²⁰⁴ § 26 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

²⁰⁵ § 26 odst. 3 rakouského azylového zákona 2005.

²⁰⁶ § 26 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005.

²⁰⁷ § 32 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²⁰⁸ § 85a českého zákona o azylu; Velké Přílepy, Frýdek Místek a Poštorná a Bělá -

Jezová.

²⁰⁹ Zák. č. 326/1999 Sb.

policii²¹⁰ i přímo rakouský azylový zákon 2005.²¹¹

Rozhodnutí se spojí s rozhodnutím o vyhoštění, pakliže byla žádost zamítnuta nebo odmítnuta, nebo byl cizinci odňat status osoby s právem azylu nebo na subsidiární ochranu.²¹²

Řízení o vyhoštění se podle azylového zákona 2005 zahájí, pakliže

- a. v povolovacím řízení Spolkový azylový úřad žadateli správním příkazem sdělí, že hodlá jeho žádost o mezinárodní ochranu zamítnout nebo odmítnout;
- b. řízení před Nezávislým spolkovým azylovým senátem bylo přerušeno a rozhodnutí Spolkového azylového úřadu bylo v tomto řízení spojeno s rozhodnutím o vyhoštění.²¹³

Nadto je možné zahájit řízení o vyhoštění tehdy, pakliže doposud provedená šetření odůvodňují zamítavé i odmítavé rozhodnutí vzhledem k udělení mezinárodní ochrany a je zvláštní veřejný zájem na zrychleném provedení řízení.²¹⁴ Zahájení tohoto řízení se zdokumentuje poznámkou ve spisu, přičemž zvláštním veřejným zájmem je v tomto případě skutečnost, že cizinec byl

- a. pravomocně odsouzen z důvodu soudně trestného jednání, které se stíhá z úřední povinnosti a bylo spácháno úmyslně;
- b. byla na něj podána žaloba státním zastupitelstvím z důvodu soudně trestného jednání, které spadá do působnosti soudního dvora v první instanci a které bylo spácháno pouze úmyslně, nebo
- c. přistižen při páčání zločinu.^{215, 216}

Zahájené řízení o vyhoštění se přeruší, pakliže je řízení povoleno, nebo když doposud provedená šetření neodůvodňují vydání

²¹⁰ Zák. č. 2005/100 Sbírký spolkových zákonů I.

²¹¹ §§ 4, 12, 13, 27, 37, 38 rakouského azylového zákona.

²¹² § 10 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005

²¹³ § 27 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²¹⁴ § 27 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

²¹⁵ § 17 rakouského trestního zákoníku, zák. č. 1974/60 Sbírký spolkových zákonů.

²¹⁶ § 27 odst. 3 rakouského azylového zákona 2005.

zamítavého nebo odmítavého rozhodnutí vzhledem k udělení mezinárodní ochrany nebo jestliže žadatel o mezinárodní ochranu sám od sebe sdělí Nezávislému spolkovému azylovému senátu místo svého pobytu a na základě určitých skutečností se lze domnívat, že se již řízení nebude vyhýbat, nebo pakliže předpoklady pro zahájení řízení o vyhoštění přestaly existovat, přičemž přerušování řízení nestojí v cestě jeho pozdějšímu opětovnému zahájení. Řízení, během kterého bylo zahájeno řízení o vyhoštění, se rozhodne nejrychleji jak je to možné, nejdéle však do tří měsíců od zahájení vykazovacího řízení nebo od podání odvolání, které má odkladný účinek.²¹⁷

V České republice je správní vyhoštění prováděno podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, konkrétně podle jeho §§ 119 – 123. Obsah těchto ustanovení se vztahuje až na drobné výjimky i na žadatele o mezinárodní ochranu, přičemž rozhodnutí o správním vyhoštění cizince, který požádal Českou republiku o mezinárodní ochranu, je obdobně jako v Rakousku vykonatelné po nabytí právní moci rozhodnutí, jímž se

- a) mezinárodní ochrana neuděluje,
 - b) žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítá jako zjevně nedůvodná,
 - c) řízení o udělení mezinárodní ochrany zastavuje, nebo
 - d) azyl nebo doplňková ochrana odmítá,
- jestliže marně uplynula lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany nebo jestliže podání žaloby proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany nemá odkladný účinek.²¹⁸

„Správní vyhoštění ve smyslu § 118 odst. 1 zákona o pobytu cizinců je definováno jako ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území. Správní vyhoštění je svým obsahem

²¹⁷ § 27 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005

²¹⁸ § 119 odst. 5 českého zákona o azylu.

rozhodnutím nikoli sankční povahy, ale správním rozhodnutím, které obsahově vyjadřuje zájem státu na tom, aby se jím dotčený cizinec na území státu nezdržoval. Uvedený zákaz pobytu není sankcí, resp. trestem uloženým v trestním řízení, ale správním opatřením omezujícím cizince ve svobodě jeho volného pohybu.²¹⁹

Právě ve skutečnosti, že správní vyhoštění nemá v České republice sankční charakter, lze spatřovat významný rozdíl od rakouské právní úpravy, neboť z ustanovení § 27 odst. 1 bodu 2 ve spojení s § 24 odst. 2 je možné usuzovat na určitou sankční rovinu daného ustanovení, zvláště když není uvalení odsunovací vazby jako trest za neoprávněné vzdálení se z přijímacího střediska nebo uvalení odsunovací vazby v případě tzv. následné žádosti pokryto ustanovením článku 5 EÚLP či článku 2 odst. 1 cifry 7 Spolkového ústavního zákona k ochraně osobní svobody.²²⁰

4. 9. Povinnosti žadatele o mezinárodní ochranu

Podle rakouské právní úpravy má žadatel o mezinárodní ochranu povinnost podat veškerá potřebná vysvětlení stejně jako předložit veškeré podklady a listiny, které má při sobě a které mají pro řízení o udělení mezinárodní ochrany význam, jako např. rozsudky, příkazy k uvalení vazby, předvolání, lékařská osvědčení apod. Nemá – li tyto osvědčující prostředky u sebe, měl by si je – je – li to možné – nechat následně zaslat. Případně by měl Spolkovému azylovému úřadu sdělit, že tyto podklady očekává, aby mohl Spolkový azylový úřad vyčkat jejich doručení a zohlednit je při svém rozhodování. Dále má žadatel o mezinárodní ochranu povinnost v řízení podávat údaje ke svým personáliím, aby prokázal svou identitu.²²¹

²¹⁹ rozs. NSS: čj. 2 Azs 107/2005-60.

²²⁰ zák. č. 1862/87 Sbírky říšských zákonů.

²²¹ § 15 rakouského azylového zákona 2005.

Podle české právní úpravy je cizinec povinen při podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany odevzdat ministerstvu na dobu řízení svůj cestovní doklad. Pobývá – li však na českém území na základě povolení k pobytu, odevzdávat svůj cestovní doklad, ale pouze jej předloží.²²² Dále má žadatel o udělení mezinárodní ochrany v České republice povinnost přiznat finanční prostředky, které má k dispozici, a odevzdat věc ohrožující život či zdraví osob nebo alkohol a jinou návykovou látku.²²³

Pakliže existuje důvodné podezření, že žadatel tak neučinil nebo skrývá něco, co lze užít jako podklad pro vydání rozhodnutí, zejména cestovní doklad či jiný doklad, je povinen strpět osobní prohlídku a prohlídku svých věcí, kterou provede česká policie na žádost ministerstva vnitra při příchodu cizince do přijímacího střediska nebo kdykoliv během pobytu v azylovém zařízení. O provedení prohlídky sepíše policie záznam.²²⁴

Stejně tak jsou rakouské bezpečnostní orgány a pro tuto činnost vyškolené orgány Spolkového azylového úřadu zmocněny prohledat ošacení a zavazadla žadatele o mezinárodní ochranu za existence obdobných důvodů, jaké zná český azylový zákon. Prohlídku provede v obou případech osoba stejného pohlaví.²²⁵ Je otázkou, zda nedochází v tomto případě k porušení článku 8 EÚLP z důvodu nepoměrného zásahu na respektování soukromé sféry.²²⁶

Schovává – li nebo zničí – li žadatel o mezinárodní ochranu své doklady, bude to ze strany rakouských úřadů považováno za otřesení věrohodnosti, neboť se lze domnívat, že žadatel jednal se záměrem skrýt svou pravou identitu. Nechal – li však své doklady v zemi svého původu, nebo byly – li zničeny převaděčem či byly – li jím zadrženy, je věrohodnost žadatele o mezinárodní ochranu nedotčena. Uprchlíci často nevlastní žádný

²²² § 41 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²²³ § 45 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²²⁴ § 45 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

²²⁵ § 44 odst. 2, 3, 4 rakouského azylového zákona 2005.

²²⁶ Srov. *Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung*, Wien 2004, str. 100.

cestovní doklad, jelikož úřady domovského státu žádný cestovní doklad nevydají právě z toho důvodu, aby zabránily případnému útěku, nebo není v dotyčném státě jednoduše není běžné cestovní doklad vlastnit.²²⁷

V následujícím průběhu řízení musí být žadatel o mezinárodní ochranu azylovým úřadům k dispozici. To znamená, že musí vyhovět předvoláním ze strany úřadů nebo se v případě překážky své nedostavení se včas omluvit.²²⁸

Nedostavil – li se žadatel o mezinárodní ochranu na předvolání bez omluvy k Spolkovému azylovému úřadu nebo vzdálil – li se neoprávněně z přijímacího střediska, řízení se zastaví, ledaže by bylo možno stav věci objasnit i tak.²²⁹

V zastaveném řízení lze pokračovat tehdy, kdy je opět možné zjistit skutečný stav věci, tedy podá – li žadatel o mezinárodní ochranu opět žádost o pokračování řízení. Pokračování v řízení je přípustné ve lhůtě do tří let od zastavení řízení. Po opětovném započetí řízení běží lhůta pro vydání rozhodnutí podle § 73 odst. 1 obecného správního řádu od počátku.²³⁰

Žadatel o mezinárodní ochranu má dále povinnost neprodleně nahlásit každou případnou změnu své adresy. Nevyhoví – li obsílce, může být řízení zastaveno. Zároveň ale může být vydáno rozhodnutí, které bude doručeno zveřejněním (vývěska na úřední desce Spolkového azylového úřadu).²³¹

Nadto se žadatel o mezinárodní ochranu musí podrobit identifikačním úkonům. Při prvotním výsledku v přijímacím středisku je žadatel vyfotografován a jsou mu sejmuty otisky prstů.

²²⁷ Srov. Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, *Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung*, Wien 2004, str. 101.

²²⁸ § 15 odst. 1 čísla 2, 4.

²²⁹ § 24 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

²³⁰ § 24 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

²³¹ § 15 odst. 1 čísla 4 rakouského azylového zákona 2005.

4. 10. Žádost o mezinárodní ochranu

Důležitou změnou, kterou přinesla nutnost transpozice Směrnice Rady 2004/83/ES do obou srovnávaných právních úprav, je nahrazení pojmu žádosti o azyl pojmem žádosti o mezinárodní ochranu, jež v sobě obsahově zahrnuje i žádost o eventuální udělení doplňkové, neboli subsidiární ochrany.²³²

V Rakousku tedy již neexistuje v současnosti institut žádosti o azyl, nýbrž tzv. žádost o mezinárodní ochranu. V rámci této žádosti je žádáno jak o udělení azylu, tak i o eventuální udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu, v případě, že byla žádost o mezinárodní ochranu, co se týče udělení azylu, zamítnuta.

V České republice nabyla 1. září 2006 účinnosti novela zákona, která též zavádí nový pojem žádosti o mezinárodní ochranu.²³³

Konstrukce je v obou státech téměř totožná. Podle rakouské právní úpravy je třeba žádost o mezinárodní ochranu ohledně udělení statusu osoby s právem azylu nejprve zamítnout, teprve poté se přistoupí ke zkoumání, zda žadatel nenaplní požadavky na udělení subsidiární ochrany.²³⁴ Podle české právní úpravy se vše zkoumá v rámci jednoho řízení a vydává se následně pouze jedno rozhodnutí.²³⁵

Z této konstrukce následně vychází i možnost přiznání dvou možných druhů statusů, a to statusu osoby s právem azylu a statusu osoby s právem na subsidiární ochranu, resp. udělení azylu a udělení doplňkové ochrany.

Rakouský azylový zákon na rozdíl od českého zákona o azylu nepoužívá pojem azylanta, ačkoliv slovo „Asylant“ se v německém jazyce vyskytuje. Má však drobný pejorativní nádech a je považováno za

²³² § 2 odst. 1 cifra 13 rakouského azylového zákona 2005; § 2 odst. 3 českého zákona o azylu.

²³³ Zák. č. 165/2006 Sb.

²³⁴ § 8 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²³⁵ § 14a odst. 1 českého zákona o azylu; PSP tisk, Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon o azylu, ASPI.

nespisovné. Rakouský azylový zákon používá termín „osoby s právem azylu“ (Asylberechtigter).²³⁶

Podmínky přiznání statusu osoby s právem azylu je upraven v § 3 rakouského azylového zákona 2005. Podle odstavce 1 se cizinci, jestliže se daná žádost kvůli bezpečnosti třetí země nebo kvůli příslušnosti k projednání žádosti jiným státem, neodmítne, udělí status osoby s právem azylu, jestliže je věrohodné, že cizinci hrozí v zemi jeho původu pronásledování ve smyslu článku 1 A 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Rakouský azylový zákon 2005 na rozdíl od českého zákona o azylu²³⁷ neopisuje ustanovení této Úmluvy, nicméně na ní pouze odkazuje.

Podstatným v tomto ustanovení rakouské právní úpravy je pojem tzv. věrohodnosti. Elementy uprchlické vlastnosti nemusejí být žadatelem prokázány, nýbrž „pouze“ učiněny věrohodnými. To spočívá v tom, že žadatel dokazuje pouze jejich pravděpodobnost. Zatímco pro „plný důkaz“ musí úřad dospět k přesvědčení, že existence skutečnosti je nepochybná, postačí pro dosažení věrohodnosti pouze přesvědčení o pravděpodobnosti zjištěného stavu věci.

Český zákon o azylu oproti tomu ve svém § 12 stanoví, že se azyl cizinci udělí, bude – li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec je pronásledován nebo má odůvodněný strach z pronásledování z taxativně vymezených důvodů. Novela 165/2006 Sb. však tento úplný výčet oproti důvodům vyjádřeným v Úmluvě o právním postavení uprchlíků rozšířila o další důvod pronásledování, a to pohlaví.

V druhém odstavci § 3 rakouského azylového zákona 2005 je upraven institut tzv. pozdějšího útěku. V praxi se totiž vyskytovaly případy, když žadatel o mezinárodní ochranu opustil svou zemi původu za absence úmyslu utéci, nicméně okolnosti, které vyvstaly během jeho pobytu mimo území jeho domovského státu, zakládají existenci vlastnosti uprchlíka.

²³⁶ § 3 rakouského azylového zákona 2005.

²³⁷ § 12 českého zákona o azylu.

V takovém případě je třeba rozlišovat mezi objektivními a subjektivními důvody útěku. V prvním případě se jedná o skutečnosti, které nastaly v zemi jeho původu bez ohledu na činnost nebo osobu žadatele o mezinárodní ochranu. Druhé zmíněné se naopak vztahují k osobě žadatele, a to s tou podmínkou, že činnost, která by podmiňovala v případě jeho návratu eventuální pronásledování, jím musela být provozována již před jeho odjezdem nebo se musí jednat prokazatelně o vyjádření a pokračování přesvědčení, které zastával již před svým odjezdem ze země původu.²³⁸

Toto specifikum rakouské právní úpravy azylového práva však český zákon o azylu bohužel neobsahuje.

Žádost o mezinárodní ochranu se zamítne, jestliže žadatel splnil jeden z vylučujících důvodů, kterými jsou podle § 6 azylového zákona 2005 především důvody vyjmenované v exkluzivní klauzuli legální definice uprchlíka vyjádřenou v článku 1 F Úmluvy o právním postavení uprchlíků, o které bylo podrobně pojednáno výše. Dalším vylučujícím důvodem je skutečnost vyjádřená v článku 1 D Úmluvy o právním postavení uprchlíků, a to po dobu, po kterou cizinec požívá ochranu podle tohoto ustanovení. Dále je cizinec z udělení statusu osoby s právem azylu vyloučen, když představuje ze závažných důvodů ohrožení bezpečnosti Rakouské republiky a konečně, když byl vnitrostátním (za určitých podmínek i cizozemským) soudem pravomocně odsouzen pro mimořádně těžký zločin a z tohoto důvodu ztělesňuje nebezpečí pro společnost. Existence jednoho z výše popsaných důvodů může být titulem k zamítnutí žádosti bez dalšího prověření.

Ačkoliv žadatel naplnil jeden z těchto vylučujících důvodů, nebrání to ovšem možnosti udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu.²³⁹ V tomto případě se jedná o zvlášť závažný rozdíl od české právní úpravy (viz níže).

²³⁸ Srov. Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, *Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung*, Wien 2004, str. 45.

²³⁹ § 8 rakouského azylového zákona 2005.

Český zákon o azylu tuto exkluzivní klauzuli obsaženou v článku 1 F Úmluvy opisuje ve svém § 15. V odst. 2 dále rozšiřuje působnost, byť v souladu s ustanovením článku 12 odst. 3 tzv. Kvalifikační směrnice²⁴⁰, tohoto vylučujícího ustanovení na osoby, které ke spáchání trestných činů uvedených v odst. 1 podněcují nebo se jejich spáchání účastní. Bylo by možné v tomto ohledu namítat, že se v tomto případě jedná o Směrnici Rady 2004/83/ES a následně i českým zákonem o azylu zakotvený extenzivní výklad ustanovení Úmluvy o právním postavení uprchlíků, který lze považovat za nepřipustný (viz výše).

Status osoby s právem azylu může být cizinci odňat, a to v případě existence jednoho z exkluzivních důvodů vyjádřených v § 6 azylového zákona 2005 nebo v případě existence suspenzivních důvodů vyjádřených v článku 1 C Úmluvy o právním postavení uprchlíků, o kterých bylo blíže pojednáno výše nebo v případě, že osoba s právem azylu vede život v jiném státě. Azyl zpravidla nelze odejmout po pěti letech, co byl žadateli udělen a cizinec má trvalé bydliště na spolkovém území. Aby bylo možné i v takovém případě možné azyl cizinci odejmout, musí být splněny určité podmínky. Rozhodnutí o odnětí je zároveň konstatováním, že cizinec již více nenaplnuje znaky kvalifikující ho jako uprchlíka. Praktickými důsledky je pak nutnost odevzdat průkazy, jež jeho status osoby s právem azylu nebo jeho status uprchlíka potvrzovaly.²⁴¹

Novelou č. 165/2006 Sb. byl i do českého azylového práva zaveden pojem osoby požívající doplňkovou ochranu, ačkoliv zásada Non – refoulement byla v českém zákoně o azylu zakotvena již dříve, a to konkrétně v ustanovení § 91.

V Rakousku se status osoby s právem na subsidiární ochranu udělí osobě, jejíž žádost byla ve vztahu k azylu zamítnuta nebo které byl odňat status osoby s právem azylu a zároveň by případný návrat pro cizince představoval ohrožení jeho života, hrozilo by mu mučení nebo trest

²⁴⁰ „Odstavec 2 se vztahuje též na osoby, které podněcují k páčání zločinů v něm uvedených nebo se na jejich páčání jinak účastní.“

²⁴¹ § 7 odst. 3 rakouského azylového zákona 2005.

smrti, stejně jako by byl jeho život a nedotknutelnost ohrožena svévolným násilím během zuřícího mezistátního nebo vnitrostátního válečného konfliktu.²⁴²

V české úpravě azylového práva je tato konstrukce obdobná té rakouské a je nově zakotvena v § 14a zákona o azylu. V souladu s ustanovením článku 15 Směrnice Rady 2004/83/ES²⁴³ se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, a v jeho případech jsou důvodné obavy, že v případě jeho navrácení do státu, jehož je státním občanem nebo do státu jeho posledního trvalého bydliště by mu hrozilo nebezpečí vážné újmy, kterou se rozumí uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání nebo vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo, a to na rozdíl od rakouské právní úpravy, pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

Novela č. 165/2006 Sb. českého azylového zákona ve snaze vyhovět povinnosti transpozice Směrnice Rady 2004/83/ES vnesla do českého azylového práva i ustanovení §15a, v jehož ustanovení odst. 1 lit. a a c se nachází exkluzivní klauzule vyjádřená v článku 1 F Úmluvy o právním postavení uprchlíků aplikovatelná i na osoby vyžadující doplňkovou ochranu. Ačkoliv je možné částečně subsumovat důvody vyjádřené v §15a pod ustanovení článku 33 odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, lze konstatovat, že se jedná prakticky o zpětné popření zásady Non – refoulement, jak je vyjádřena v § 14a. Tato skutečnost je především seznatelná, představíme – li si situaci, během níž cizinec, který se dopustí trestného činu, opustí zemi svého původu pouze s cílem vyhnout se

²⁴² § 8 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²⁴³ "Vážnou újmu se rozumí

- a) uložení nebo vykonání trestu smrti nebo
- b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo
- c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu."

trestnímu stíhání za ně. Ačkoliv jde o skutky, za něž by bylo možno v České republice uložit trest odnětí svobody, je představitelné, že trestní právo v dané zemi je odlišné od práva v České republice a že cizinci může v daném případě hrozit během trestního stíhání nebezpečí vážné újmy, jak je vyjádřeno v § 14a odst. 2. Určitou výjimku z vyloučení by bylo možno spatřovat v ustanovení § 14a odst. 2 lit. d, kterým český zákonodárce implementoval ustanovení článku 21 odst. 1 Směrnice Rady 2004/83/ES, kde je uvedeno, že „členské státy budou respektovat zásadu „non-refoulement“ v souladu se svými mezinárodními závazky“. Mezinárodní závazek ve výše uvedeném smyslu bezpochyby vyplývá pro Českou republiku z Ženevské úmluvy z roku 1951, vzhledem ale k legální konstrukci, podle které nejdříve musí cizinec splňovat podmínky pro udělení doplňkové ochrany, aby z jejího udělení mohl být následně vyloučen, pozbývá toto ustanovení z hlediska této problematiky na významu. Jako určité řešení se v této situaci může jevit ustanovení § 33 odst. 1 lit. a ve spojení s ustanovením § 179 odst. 5 zákona o pobytu cizinců na území České republiky, jehož novelizované znění bylo součástí zák. č. 165/2006 Sb., a které upravuje důvody znemožňující vycestování. Jedná se o zákonné vyjádření zásady nenavrácení spolu s vylučujícími důvody, stejně, jak je upravuje český zákon o azylu. Důležité ustanovení v tomto směru je však především ustanovení odst. 5, ve kterém stojí, že v případě existujících exkluzivních důvodů se cizinci umožní vyhledat si nejdéle do 60 dnů přijetí v jiném státě. Pokud cizinec doloží, že přijetí v jiném státě nezískal, umožní mu policie podat žádost o udělení víza, a to nad 90 dnů.²⁴⁴

Jako jediné řešení, které by bylo s to sledovat cíle zásady Non – refoulement, se jeví myšlenka vyjádřená již v judikatuře Nejvyššího správního soudu v rámci podané kasační stížnosti o aplikační přednosti

²⁴⁴ § 85 českého zák. o azylu – „Při ukončení pobytu a vycestování cizince se postupuje podle zvláštního právního předpisu - tedy zákona č. 326/1999 Sb. - pokud tento zákon nestanoví jinak.“

mezinárodního práva ve vztahu k zákonu o azylu.²⁴⁵ Soud vyslovil nezpochybnitelnou aplikační přednost mezinárodních smluv zahrnutých do vymezení článku 10 Ústavy, přičemž „není sporu ani o tom, že takovou mezinárodní smlouvou mající tuto aplikační přednost je i Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951“. „Pokud by se v konkrétním případě dostala do rozporu aplikace § 91 tehdejšího zákona o azylu a aplikace, která by vyplynula z čl. 33 Ženevské úmluvy, musela by být podle čl. 10 Ústavy použita přímo a přednostně Ženevská úmluva. Pokud by tedy hrozilo vyhoštění osoby, u níž by nebyla zkoumána přítomnost překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu, jednalo by se však přitom o uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy, kterému by hrozily neblahé následky zakotvené v čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy, musela by být přednostně aplikována Ženevská úmluva a taková osoba by v konkrétním případě nesměla být vyhoštěna či jiným způsobem vrácena, neboť by to vedlo k porušení mezinárodních závazků ČR rozpornému ze své povahy i s čl. 1 odst. 2 Ústavy.“²⁴⁶

Rakousko, co se týče ustanovení článku 17 tzv. Kvalifikační směrnice²⁴⁷, požadavku transpozice nevyhovělo.

²⁴⁵ Sb. NSS 2005, 12/1085, 2 Azs 343/2004-56.

²⁴⁶ Tamtéž, pozn. č. 245.

²⁴⁷ „Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti není způsobilá k podpůrné ochraně, existují-li vážné důvody se domnívat, že

- a) se dopustil zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;
- b) se dopustil vážného nepolitického zločinu;
- c) je viněn činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v člancích 1 a 2 Charty OSN;
- d) představuje nebezpečí pro společnost nebo pro bezpečnost členského státu, ve kterém se nachází.

2. Odstavec 1 se vztahuje též na osoby, které podněcují k páčání zločinů v něm uvedených nebo se na jejich páčání jinak účastní.

3. Členské státy mohou vyloučit státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti z možnosti získat podpůrnou ochranu, pokud před svým přijetím v členském státě spáchal jeden nebo více zločinů, na které se odstavec 1 nevztahuje a za které lze uložit trest odnětí svobody, kdyby byl spáchán v dotyčném členském státě, a pokud dotyčná osoba opustila svou zemi původu pouze proto, aby se vyhnula trestům za uvedené zločiny.“

Dále Rakousko nevyhovělo ani požadavku transpozice ustanovení článku 21 tzv. Kvalifikační směrnice²⁴⁸, týkající se ochrany před navracením, které ve svém druhém odstavci prakticky odpovídá článku 33 odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíka. Vzhledem k tomu, že však Rakousko netransponovalo ani obsah článku 17, dalo by se říci, že rakouský zákonodárce vyhověl požadavku dosažení souladu s touto směrnicí a jejími cíli lépe než tomu je v České republice, kde bylo poslední novelou zrušeno ustanovení § 91, ale zároveň byly zakotveny důvody vylučující udělení doplňkové ochrany, což by ve svém důsledku mohlo znamenat faktické popření zásady Non – refoulement.

V Rakousku je základním rozdílem mezi statusem osoby s právem azylu a statusu osoby s právem na subsidiární ochranu právo k pobytu. Zatímco osobě s právem azylu náleží neomezené právo k pobytu, osobě s právem na subsidiární ochranu náleží právo k pobytu pouze na jeden rok. Jedná se o dočasný pobyt, který může být ale v případě potřeby, tedy v případě trvání výše zmíněných důvodů, prodloužen.²⁴⁹

V České republice je úprava prakticky totožná, s tím rozdílem, že žádost o prodloužení je třeba podat nejpozději do 30 dnů před uplynutím doby, na níž je doplňková ochrana udělena.²⁵⁰

Podle rakouské právní úpravy je nutné rozhodnutí o udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu spojit se zamítnutím žádosti o mezinárodní ochranu ve vztahu k azylu, nebo s odnětím statusu osoby s právem azylu, jelikož není možné, aby jedna osoba byla zároveň nositelem statusu osoby s právem azylu a statusu osoby s právem na

²⁴⁸ "1. Členské státy dodržují zásadu nenavracení v souladu se svými mezinárodními závazky.

2. Nevylučují-li to mezinárodní závazky uvedené v odstavci 1, mohou členské státy uprchlíka navrátit bez ohledu na to, zda je formálně uznán, jestliže

- a) existují závažné důvody pro to, aby byl považován za nebezpečí pro bezpečnost členského státu, v němž se nachází nebo
- b) jako osoba odsouzená pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představuje nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu.

3. Členské státy mohou odejmout, ukončit platnost nebo zamítnout prodloužení platnosti nebo přiznání povolení k pobytu uprchlíkovi, na kterého se vztahuje odstavec 2."

²⁴⁹ § 8 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005.

²⁵⁰ § 53a odst. 1 zákona o azylu.

subsidiární ochranu. Status osoby s právem na subsidiární ochranu dále zaniká za zákona, když je osobě udělen status osoby s právem azylu. Status osoby s právem na subsidiární ochranu se cizinci odejme v případě, že předpoklady pro udělení tohoto stavu neexistují či nejsou více aktuální, cizinec vede život v jiném státě, nebo získal občanství jiného státu a nelze se obávat, že jeho odmítnutí na hranicích, navrácení nebo vyhoštění by znamenalo závažné porušení jeho práva na život, zákazu mučení, zákazu trestu smrti, nebo ohrožení života nedotknutelnosti z důvodu války. Po odejmutí statusu osoby s právem na subsidiární ochranu cizinci více nenáleží právo k pobytu na spolkovém území a musí odevzdat veškeré průkazy potvrzující jeho status.

4. 10. 1. Podání žádosti o mezinárodní ochranu a prohlášení o mezinárodní ochraně

V Rakousku existuje tzv. institut podání žádosti o mezinárodní ochranu²⁵¹, což je institut prakticky shodný s českým institutem prohlášení o mezinárodní ochraně.²⁵²

V případě podání žádosti o mezinárodní ochranu v Rakousku i prohlášení o mezinárodní ochraně v České republice se tyto úkony posuzují podle svého obsahu a není na ně kladen požadavek zvláštních formálních náležitostí, s tím rozdílem, že v České republice musí být takové prohlášení o azylu učiněno písemně případně nadiktováno do protokolu.²⁵³

V České republice je možno podat prohlášení o azylu na hraničním přechodu, v přijímacím středisku Ministerstva vnitra, na odboru cizinecké a pohraniční policie za podmínky, že se cizinec dostavil dobrovolně, v zařízení pro zajištění cizinců případně v zdravotnickém zařízení nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.²⁵⁴

²⁵¹ § 17 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²⁵² § 3 českého zákona o azylu.

²⁵³ § 3 odst. 2 českého zákona o azylu.

²⁵⁴ § 3 a českého zákona o azylu; viz bod 6. 2. 2. této diplomové práce.

V Rakousku je žádost o mezinárodní ochranu podána, jakmile cizinec požádá orgán bezpečnostní služby, na bezpečnostním úřadu či v přijímacím středisku o ochranu před pronásledováním.²⁵⁵ Díky existenci ustanovení v § 17 odst. 5 azylového zákona 2005 je však možné požádat o mezinárodní ochranu prakticky na jakémkoliv úřadu na spolkovém území Rakouska. Takový úřad poté informuje územně příslušný bezpečnostní úřad nebo nejbližší orgán bezpečnostní služby.²⁵⁶

Rakouská právní úprava neobsahuje na rozdíl od české žádný zvláštní požadavek na žádost o mezinárodní ochranu, co se týče formy jejího podání. Zpravidla se podává ústně a osobně, případně s pomocí zástupce. Jediným případem, kdy ji lze podat písemně, je situace předpokládaná ustanovením § 17 odst. 3 rakouského azylového zákona 2005. Je – li podána písemně v jiných případech než v těchto, odloží se jako bezpředmětná.²⁵⁷

4. 10. 2. Žádost o mezinárodní ochranu podaná na hranici

V souvislosti se zaváděným systémem volného pohybu osob, služeb, zboží a kapitálu v rámci Evropských společenství, bylo stále více zřejmé, že jeho fungování se neobejde bez postupného odbourávání omezení při přechodu státních hranic členských států Unie. Kontrola osob na státních hranicích a s ní související bezpečnostní opatření byla některými státy právem pociťována jako zpomalující a částečně narušující volný pohyb osob a zboží. Mimo rámec Evropských společenství tak některé státy iniciovaly vznik nové formy spolupráce při odbourávání kontrol na společných státních hranicích. Tento záměr byl jasně deklarován v Schengenské dohodě uzavřené v červnu roku 1985. Tato dohoda však obsahovala v podstatě pouze proklamativní prohlášení a vyžadovala konkrétní úpravu jednotlivých konkrétních opatření. Základem pro další vývoj spolupráce v této oblasti se stala prováděcí úmluva uzavřená také

²⁵⁵ § 17 odst. 1 rakouského azylového zákona.

²⁵⁶ Viz bod 6. 2. 1. této diplomové práce.

²⁵⁷ § 25 odst. 1 čísla 4 rakouského azylového zákona 2005.

v Schengenu (Lucembursko) dne 19. června 1990, která vstoupila v platnost dne 26. března 1995. Rakousko k ní přistoupilo v roce 1995. Amsterdamskou smlouvou z roku 1997 došlo k začlenění schengenské spolupráce do rámce ES/EU (tedy tzv. komunitarizaci schengenské spolupráce od roku 1999, kdy Amsterdamská smlouva vešla v platnost). Stalo se tak protokolem o začlenění schengenského „acquis“ do rámce Evropské unie, která tak získala mnohem větší pravomoci v oblasti volného pohybu osob.²⁵⁸ Nově přistoupivší země Unie, včetně České republiky, se nestaly smluvními stranami Schengenské dohody a její prováděcí úmluvy, avšak zavázaly se přijmout potřebnou legislativu, aby se do systému mohly zapojit v nejbližších letech. Tomu se České republice podaří vyhovět, od 31. prosince 2007 se stane společně s dalšími s ní přistoupivšími státy k Evropské unii součástí tzv. schengenského prostoru. Volný pohyb osob se v rámci schengenského systému dostal na kvalitativně vyšší úroveň. V podstatě lze říci, že všechny osoby pohybující se uvnitř schengenského prostoru, nemají žádná omezení při přechodu „vnitřních“ státních hranic. Nejsou kontrolováni na hraničních přechodech, které prakticky přestaly plnit svůj původní cíl a mohou překročit vnitřní státní hranice kdekoliv. Smluvní státy mohou na přechodnou dobu obnovit kontrolu na státních hranicích a uzavřít tak tzv. „zelenou hranici“ pouze ve stanovených případech. Důvody pro dočasné uzavření hranic mohou být tedy pouze ochrana zdraví a veřejného pořádku nebo bezpečnost státu. Vzhledem k tomu, že Česká republika bude od 31. prosince 2007 spolu s Rakouskem²⁵⁹ státem bez „vnějších“ hranic, lze konstatovat, že institut podání žádosti o mezinárodní, resp. prohlášení o mezinárodní ochraně na „tradičním“ hraničním přechodu v obou státech, pozbude na významu. Významným se naopak stanou mezinárodní letiště v obou státech a institut podání žádosti, resp. prohlášení o mezinárodní ochraně uvnitř obou států.

²⁵⁸ Viz Bavor, Vít, diplomová práce na téma „Azylové řízení v České republice“, 2006, str. 69 - 72.

²⁵⁹ Rakousko přistoupilo k dohodě již v roce 1995.

4. 10. 3. Žádost o mezinárodní ochranu podaná uvnitř státu

Žádost lze považovat za podanou, když cizinec požádá v Rakousku orgán bezpečnostní služby, na bezpečnostním úřadu či v přijímacím středisku o ochranu před pronásledováním. Žádost je předložena, když je podána cizincem osobně v přijímacím středisku. Výjimka existuje pro děti, které se narodily v Rakousku žadateli nebo cizince se statusem osoby s právem azylu nebo na subsidiární ochranu. V těchto případech postačí, když je žádost předložena i na jedné z poboček Spolkového azylového úřadu. Takové žádosti mohou být podány a předloženy i písemně.²⁶⁰

Žádá – li cizinec o mezinárodní ochranu orgán nebo na úřadu na spolkovém území, které nejsou orgánem bezpečnostní služby, bezpečnostním úřadem nebo přijímacím střediskem, musí tento jiný úřad či orgán neprodleně uvědomit nejbližší orgán bezpečnostní služby nebo územně příslušný bezpečnostní úřad.²⁶¹

Podle české právní úpravy je cizinec oprávněn učinit prohlášení o mezinárodní ochraně policii, a to na hraničním přechodu, v přijímacím středisku, na oblastním ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie za podmínky, že se dostavil dobrovolně, nebo v zařízení pro zajištění cizinců, anebo ministerstvu, je-li hospitalizován ve zdravotnickém zařízení nebo vykonává vazbu anebo trest odnětí svobody.²⁶²

4. 10. 4. Žádost o mezinárodní ochranu podaná na letišti

Během přicestování skrze letiště hrozí uprchlíkům vyšší nebezpečí, že se dostane při případném chybném rozhodnutí pohraniční kontroly přímo zpět do své země původu, v níž je pronásledován nebo mu pronásledování hrozí. Z tohoto důvodu je rakouským orgánům pohraniční kontroly principiálně zakázáno zkoumat přípustnost přicestování za použití

²⁶⁰ § 17 odst. 1, 2, 3 rakouské azylového zákona 2005.

²⁶¹ § 17 odst. 5 rakouského azylového zákona 2005.

²⁶² § 3a českého zákona o azylu.

běžných ustanovení cizineckého práva.²⁶³ Uprchlíci, kteří podají žádost o mezinárodní ochranu bezpečnostnímu orgánu, se podle obou srovnávaných právních úprav předvedou do letištního přijímacího střediska (viz. níže). V Rakousku mohou být jejich žádosti o mezinárodní ochranu navíc zamítnuty jako neodůvodněné nebo být odmítnuty kvůli existující ochraně v třetím bezpečném státě jen za projeveného souhlasu UNHCR.²⁶⁴

V České republice je situace až na silné „spolupůsobení“ Úřadu Vysokého komisaře pro uprchlíky prakticky totožná. Na mezinárodním letišti Praha – Ruzyně začal již od počátku roku 2006 fungovat systém schengenské vnější hranice, kterou je možno bez větších problémů dokonale střežit. Je zde společný režim pro cestující uvnitř prostoru EU a naopak jiný režim pro cestující z tohoto prostoru a do tohoto prostoru, jakož i zcela mimo něj. Pokud se v budoucnu dá předpokládat jistý pokles počtu žadatelů o azyl v České republice vzhledem k posunutí vnější hranice schengenského prostoru na východ, potom na Mezinárodním letišti v Praze - Ruzyni tomu bude přesně naopak. Možnost požádat o azyl přímo na letišti zůstane zachována jako doposud, ale jistě se zvýší (již vzhledem k velkému nárůstu nových letů a destinací) počet odbavených osob (až na dvojnásobek!) a tím i počet migrantů a žadatelů o azyl.²⁶⁵

4. 10. 5. Žádost o mezinárodní ochranu podaná na rakouských zastupitelských úřadech

Rodinní příslušníci osob s právem azylu a osob s právem na subsidiární ochranu mohou podat žádost o mezinárodní ochranu také na rakouských zastupitelských úřadech v zahraničí. Žadatel se vydá v takovém případě formulář žádosti v jemu srozumitelné řeči, stejně jako dotazník, který musí vyplnit. Především je třeba, aby cizinec uvedl veškeré relevantní údaje ke své osobě a k hrozícímu pronásledování. Doporučuje

²⁶³ Srov. Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, *Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung*, Wien 2004, str. 116.

²⁶⁴ § 33 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

²⁶⁵ Viz Bavor, Vít, diplomová práce na téma „Azylové řízení v České republice“, 2006, str. 76.

se také předložení dokladů, listin a důkazních prostředků. Žádost o mezinárodní ochranu v rodinném řízení platí zároveň jako žádost o udělení víza.²⁶⁶

Následně musí být vyplněný formulář žádosti neprodleně předán ze strany zastupitelského úřadu spolkovému azylovému úřadu. Spolkový azylový úřad poté zkoumá, zda je udělení mezinárodní ochrany pravděpodobné a svůj závěr pak sdělí zastupitelskému úřadu, přičemž toto sdělení nemá formu rozhodnutí. Je – li udělení mezinárodní ochrany pravděpodobné, musí zastupitelský úřad vydat cizinci vízum k přicestování na území Rakouska za účelem podání a předložení žádosti o mezinárodní ochranu. Jelikož je v tomto případě rozhodováno pouze o přicestování, proběhne po přicestování normální řízení o udělení mezinárodní ochrany s rodinným příslušníkem. Uprchlík musí proto znovu po svém přicestování předložit žádost o mezinárodní ochranu v přijímacím středisku Spolkového azylového úřadu.²⁶⁷

Sdělí – li ale Spolkový azylový úřad zastupitelskému úřadu, že je udělení mezinárodní ochrany nepravděpodobné, vízum k účelu přicestování se nevydává. Z důvodu skutečnosti, že toto sdělení spolkového azylového úřadu nemá formu rozhodnutí, není možné podat proti tomuto rozhodnutí odvolání.²⁶⁸

V České republice nelze učinit prohlášení o mezinárodní ochraně na zastupitelských úřadech v zahraničí.

4. 10. 6. Oprávnění podat žádost o mezinárodní ochranu a oprávnění učinit prohlášení o mezinárodní ochraně

Žádost o mezinárodní ochranu může být podle rakouské právní úpravy podána osobně nebo zástupcem. Podle § 16 odst. 1 rakouského azylového zákona musí žadatel o mezinárodní ochranu dovršit 18. rok

²⁶⁶ § 34 rakouského azylového zákona 2005

²⁶⁷ § 35 odst. 4 ve spojení s § 17 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

²⁶⁸ Srov. Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung, , Wien 2004, str. 123 – 125.

života, aby mohl sám podat žádost o mezinárodní ochranu. Za nezletilé osoby (osoby mladší osmnácti let) musí žádost o mezinárodní ochranu podat v zásadě jejich zákonný zástupce (zpravidla rodič). Nicméně nedoprovázené nezletilé osoby starší čtrnácti let mohou podat žádost o mezinárodní ochranu podat samy. Musí být ale během povolovacího řízení v přijímacím středisku zastoupeny právním poradcem a v řádném řízení územně příslušným nositelem sociální péče o mládež.²⁶⁹

Stejně tak „všem cizincům mladším 18 let, kteří požádali v ČR o udělení azylu bez doprovodu rodičů či jiných zákonných zástupců, zabezpečuje administrativně odbor azylové a migrační politiky sociálně právní ochranu podle § 89 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů.“²⁷⁰

4. 10. 7. Forma žádosti o mezinárodní ochranu

Žádost o mezinárodní ochranu může být v Rakousku podána písemně, ústně nebo znakově. To znamená, že cizinec musí dát najevo, že v Rakousku hledá ochranu před pronásledováním.

Ústní žádost o mezinárodní ochranu může cizinec podat ve svém mateřském jazyce nebo v jiné jemu známé řeči. Pro Spolkový azylový úřad musí být z jeho projevu seznatelná skutečnost, že chce požádat o mezinárodní ochranu.

Písemné žádosti²⁷¹ o mezinárodní ochranu mohou být vedle němčiny předloženy také v jedné z úředních řečí Spojených národů. Tyto žádosti se pak přeloží do němčiny z úřední povinnosti.

Také v České republice je celé řízení, včetně prohlášení o úmyslu požádat o udělení mezinárodní ochrany, vedeno v mateřském jazyce

²⁶⁹ § 16 odst. 3 a 4 rakouského azylového zákona 2005.

²⁷⁰ <http://www.mvcr.cz/azy/nezletili.html>.

²⁷¹ § 17 odst. 3 rakouského azylového zákona 2005.

žadatele nebo s jeho souhlasem v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět, přičemž náklady na tlumočnicka hradí stát.²⁷²

4. 10. 8. Předložení žádosti o mezinárodní ochranu a podání žádosti o mezinárodní ochranu

Zatímco na právní úkon podání žádosti o mezinárodní ochranu nejsou podle rakouské právní úpravy kladeny zvláštní formální nároky, musí být žádost o mezinárodní ochranu předložena osobně, s výjimkou žádosti o mezinárodní ochranu dítěte, které se narodilo v Rakousku žadateli nebo cizinci, jemuž náleží status azylanta nebo osoby s právem na subsidiární ochranu. Takové žádosti mohou být podány i písemně a u pobočky Spolkového azylového úřadu. Jinak je třeba žádost o mezinárodní ochranu předložit osobně v přijímacím středisku. Předložením žádosti o mezinárodní ochranu začíná podle rakouské právní úpravy správní řízení, a to tzv. řízením povolovacím.²⁷³

V České republice je konstrukce téměř totožná, tedy podání žádosti o azyl znamená zahájení správního řízení o udělení azylu. Cizinec je povinen se do 24 hodin od prohlášení o azylu dostavit do přijímacího střediska Ministerstva vnitra, jestliže v něm již nepobývá, a podat zde žádost o azyl. Tuto žádost může cizinec podat též v nemocnici, jestliže je zde hospitalizován, nebo ve věznici, ve které je ve vazbě.²⁷⁴

4. 10. 9. Právní účinky podání žádosti o mezinárodní ochranu

Podle rakouské právní úpravy požívají žadatelé o mezinárodní ochranu až do vydání průkazu opravňující je k pobytu nebo až do vydání vykonatelného rozhodnutí faktickou ochranu před vyhoštěním.²⁷⁵

Po povolení řízení je žadatel o mezinárodní ochranu do pravomocného zakončení nebo do okamžiku zastavení řízení oprávněn k pobytu na spolkovém území Rakouska.²⁷⁶

²⁷² § 22 českého zákona o azylu.

²⁷³ § 17 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005.

²⁷⁴ § 10 českého zákona o azylu.

²⁷⁵ § 12 rakouského azylového zákona 2005.

Žadatel o mezinárodní ochranu nesmí být během trvání faktické ochrany před odsunutím vyhoštěn.²⁷⁷ Ustanovení § 10 rakouského azylového zákona stejně jako §§ 53 – 59 rakouského zákona o cizinecké policii týkající se vyhoštění se nepoužijí. Pro případ, že byla již před podáním žádosti o mezinárodní ochranu na žadatele uvalena odsunovací vazba, může být tato oprávněně zachována.

Dále nesmějí být zásadně žádné informace týkající se osoby žadatele předány jeho domovskému státu. Není – li ale jasná identita žadatele, mohou být po vydání rozhodnutí o vyhoštění v prvním stupni i přes následující řízení předána do země původu žadatele takové informace, které jsou potřebné k zachování povolení přicestování žadatele o mezinárodní ochranu.²⁷⁸

Žadatel o mezinárodní ochranu, který potřebuje zvláštní péči, může využít rakouského spolkového systému zaopatřování.²⁷⁹

V České republice je žadateli o udělení mezinárodní ochrany uděleno ze strany policie vízum za účelem řízení o udělení mezinárodní ochrany. Přičemž toto neplatí, pokud cizinec pobývá na území na základě povolení k pobytu uděleného podle zákona o pobytu cizinců, je umístěn v zařízení pro zajištění cizinců, nebo pokud podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v přijímacím středisku v tranzitním prostoru mezinárodního letiště. Policie udělí vízum nejpozději do 3 dnů ode dne, kdy odpadl důvod podle předchozí věty. Toto vízum pak opravňuje žadatele k pobytu až na dobu 90 dnů a lze jej prodloužit až o 90 dnů.²⁸⁰

²⁷⁶ § 28 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²⁷⁷ § 12 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²⁷⁸ § 57 rakouského azylového zákona 2005.

²⁷⁹ Kapitola 4. 6. této diplomové práce, bod 14.

²⁸⁰ § 72 českého zákona o azylu.

4. 11. Řízení v přijímacím středisku

Řízení o udělení mezinárodní ochrany je v Rakousku rozděleno na dvě části, na povolovací a materiální azylové řízení. Rozdíl v právním statusu spočívá ve skutečnosti, že po dobu povolovacího řízení přísluší žadateli o mezinárodní ochranu pouze faktická ochrana před vyhoštěním, zatímco během materiálního, již povoleného řízení je žadateli vystaven průkaz opravňující jej k pobytu.

V rámci tohoto „předřízení“ je zjišťováno, zda je řízení přípustné. Rakouský azylový zákon 2005 zná více předpokladů nepřipustnosti, které jsou vyjádřeny v §§ 4 a 5.²⁸¹ Ještě před seznámením se s důvody útěku, je zjišťováno, zda se nejedná o tzv. následnou žádost²⁸², není možné přistoupit k rodinnému řízení nebo zda žadatel nepřichází z třetí bezpečné země nebo tzv. dublinského státu.

Povolovací řízení začíná předložením žádosti o mezinárodní ochranu a vede se v přijímacím středisku Spolkového azylového úřadu. Slouží k zjištění přípustnosti žádosti o mezinárodní ochranu.

Po dobu povolovacího řízení náleží žadateli faktická ochrana před vyhoštěním. Žadateli se vystaví procesní průkaz. Tento jej opravňuje k pobytu v přijímacím středisku a účasti na péči tam poskytované. V tomto průkazu jsou zaznamenány veškeré důležité procesní kroky v rámci povolovacího řízení. Tento průkaz musí nést označení „Procesní průkaz“, musí obsahovat jméno, datum narození, státní příslušnost a fotografii žadatele.

Po předložení žádosti žadatelem, musí dojít v přijímacím středisku k prvnímu výsledku žadatele o mezinárodní ochranu, a to do 48 hodin, nejdéle však do 72 hodin. Výslech se týká trasy útěku a stavu věci relevantního pro rozhodnutí. Žadatel se před začátkem výslechu upozorní,

²⁸¹ 2. oddíl „Nepříslušnost Rakouska“ rakouského azylového zákona 2005.

²⁸² § 2 odst. 1 bod 23 rakouského azylového zákona 2005.

že jeho výpovědím v přijímacím středisku je přikládána zesílená věrohodnost. Během výslechů se přihlídně ke skutečnosti, že se žadatel stal obětí mučení nebo sexuálního násilí. V případě předpokládané psychické poruchy žadatele, jejíž vznik je reakcí na zažité mučení či jinou rovnocennou událost, a která mu znemožňuje hájit své zájmy v azylovém řízení nebo pro něj představuje nebezpečí trvalé újmy, se uplatní zvláštní postup. V těchto případech se žádost totiž neodmítne.²⁸³ Dále je žadatel během povolovacího řízení dotazován ohledně členů své rodiny a upozorní se na možnost vedení rodinného řízení.

V případě, že řízení nebylo před eventuálním povolením již meritorně rozhodnuto²⁸⁴ a odmítnutí či zamítnutí žádosti není zamýšleno,²⁸⁵ řízení se povolí vydáním průkazu opravňujícího žadatele k pobytu. V takovém případě není zvláštního rozhodnutí třeba.²⁸⁶

Vydáním průkazu opravňující k pobytu končí faktická ochrana před vyhoštěním, jelikož žadatel okamžitě nabývá právo k pobytu na celém spolkovém území.

Začíná materiální azylové řízení.

V případě, že úřad během povolovacího řízení dospěl k názoru, že je pravděpodobné, že bude cizinci udělen status osoby s právem na subsidiární ochranu, ale jeho žádost se vzhledem k udělení statusu osoby s právem azylu odmítne, sdělí tuto skutečnost cizinci procesním příkazem.²⁸⁷ Stejně bude postupovat, když dospěje k názoru, že se žádost o mezinárodní ochranu zcela odmítne nebo zamítne.²⁸⁸ Institut vydávání těchto procesních nařízení má své opodstatnění v tom, aby bylo žadateli zajištěna možnost využít pomoci ze strany právního poradce.

Zamýšlí – li ale Spolkový azylový úřad žádost o mezinárodní ochranu odmítnout či zamítnout, musí žadateli vydat kopii spisu. Žadatel se

²⁸³ § 30 rakouského azylového zákona 2005.

²⁸⁴ § 29 odst. 3 bod 2 rakouského azylového zákona 2005.

²⁸⁵ § 29 odst. 3 bod 4 a 5 rakouského azylového zákona 2005.

²⁸⁶ § 28 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²⁸⁷ § 29 odst. 3 bod 3 rakouského azylového zákona 2005.

²⁸⁸ § 29 odst. 3 bod 4 a 5 rakouského azylového zákona 2005.

seznámí s výsledkem dokazování a je mu zajištěna minimálně čtyřadvacetihodinová lhůta k zaujetí stanoviska. Zároveň je žadatel pozván k dalšímu výslechu. Předtím je ale odkázán na právního poradce. Právnímu poradci se neprodleně dají k dispozici veškeré části spisu.²⁸⁹ Dalšímu výslechu pak musí být přítomen i právní poradce. Na začátku výslechu se žadateli přednese výsledek dosavadního důkazního řízení. Následně je žadateli o mezinárodní ochranu dána možnost se k danému vyjádřit stejně jako přednést další údaje a předložit další důkazní prostředky. Po opakovaném výslechu rozhodne úřad o povolení řízení.²⁹⁰

Rozhodne – li Úřad, že je řízení nepřípustné,²⁹¹ končí faktická ochrana před vyhoštěním.

Nerozhodne – li Spolkový azylový úřad do 20 dnů od předložení žádosti o mezinárodní ochranu, uplatní se fikce vydání pozitivního rozhodnutí, tedy že žádost byla povolena, ledaže by se přistoupilo k vedení konzultací podle Dublinského nařízení nebo Smlouvy o stanovení příslušnosti státu k projednání žádosti o mezinárodní ochranu, anebo jestliže žadatel během řízení nespolupracuje nebo se mu vyhýbá nebo se řízení stalo bezpředmětným. V těchto případech se dvacetidenní lhůta neuplatní. Mimo to lze řízení o žádosti o mezinárodní ochranu považovat za povolené, když odvolání proti odmítavému rozhodnutí v povolovacím řízení má nebo mu byl přiznán odkladný účinek.²⁹²

V rámci povolovacího řízení lze žádosti vyhovět, tedy rovnou udělit i status osoby s právem azylu.²⁹³

Vydáním průkazu opravňujícího k pobytu je ukončeno řízení povolovací a zahájeno tzv. řízení materiální.²⁹⁴

Proti rozhodnutím v povolovacím řízení lze podat odvolání ke Nezávislému spolkovému azylovému senátu v rámci dvoutýdenní lhůty (v

²⁸⁹ § 29 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005.

²⁹⁰ § 29 odst. 5 rakouského azylového zákona 2005.

²⁹¹ § 4 a 5 rakouského azylového zákona 2005.

²⁹² § 28 odst. 2 a 3 rakouského azylového zákona 2005.

²⁹³ § 29 odst. 3 rakouského azylového zákona 2005.

²⁹⁴ § 28 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

letištním řízení pouze sedmidenní). Odvolání proti odmítavým rozhodnutím nemají odkladný účinek. Odvolání proti odmítavému rozhodnutí spojeného s rozhodnutím o vyhoštění má odkladný účinek pouze tehdy, je – li Nezávislým spolkovým azylovým senátem v sedmidenní lhůtě odkladný účinek přiznán.²⁹⁵ Odvolání proti jiným než odmítavým rozhodnutím mají odkladný účinek, pakliže jim není odňat.²⁹⁶

Podle české právní úpravy má žadatel povinnost dostavit se do 24 hodin od prohlášení do přijímacího střediska, kde podá žádost o mezinárodní ochranu. V přijímacím středisku provede policie s cizincem identifikační úkony. V žádosti o mezinárodní ochranu Ministerstvo vedle faktografických údajů o cizinci a jeho rodině zjišťuje důvody, které jej vedly k odchodu ze země. Po provedení všech nezbytných úkonů je žadatel o mezinárodní ochranu přemístěn do pobytového střediska, kde vyčkává rozhodnutí v prvním stupni.

4. 12. Letištní řízení

Letištní řízení je podle rakouské právní úpravy řízením zvláštním ve vztahu k povolovacímu řízení.²⁹⁷ V Rakousku je zřízeno jedno přijímací středisko na letišti, a to na letišti Vídeň Schwechat. Na toto řízení se vztahují speciální ustanovení §§ 31 až 33 azylového zákona 2005. Nevyplývá – li z těchto ustanovení něco jiného, použijí se i na toto řízení ustanovení 2. oddílu 4. části rakouského tohoto zákona, pojednávající o povolovacím řízení. Toto speciální řízení vyžaduje zvláštní úpravu z důvodu existence tzv. tranzitního prostoru, který není považován za prostor náležející státu, v němž se letiště nachází, přičemž tato fikce neplatí pro určování příslušnosti státu k projednání žádosti podle Dublinské úmluvy.

²⁹⁵ §§ 36 a 37 rakouského azylového zákona 2005.

²⁹⁶ §§ 36 a 38 rakouského azylového zákona 2005.

²⁹⁷ 3. oddíl 4. části rakouského azylového zákona 2005.

V rámci tohoto letištního řízení se totiž řeší i skutečnost, zda bude či nebude cizinci vůbec povoleno přicestovat.

O povolení přicestování rozhoduje Spolkový azylový úřad. Je – li cizinci toto přicestování povoleno, předvede se žadatel o mezinárodní ochranu nikoliv do letištního přijímacího střediska, nýbrž do vnitrostátního přijímacího střediska a následné řízení poté probíhá podle obecných ustanovení o povolovacím řízení.²⁹⁸

Podá – li cizinec po přiletu na letiště, na kterém je zřízeno spolkovým ministrem vnitra přijímací středisko, žádost o mezinárodní ochranu a není – li mu povoleno Spolkovým azylovým úřadem přicestování, je předveden do letištního přijímacího střediska. V tomto přijímacím středisku může být cizinec poté zajištěn, tj. je nucen se zdržovat v prostorách tohoto letištního přijímacího střediska, jestliže mu nebylo povoleno přicestování respektive do doby, než mu přicestování povoleno bude. V eventuálním vycestování mu ale bráněno není.²⁹⁹

Toto zajištění žadatele o mezinárodní ochranu smí trvat nejdéle po dobu šesti týdnů.³⁰⁰ Zajištění smí být udržováno pouze do konce odvolací lhůty, po dobu trvání odvolacího řízení nebo do uplynutí dne, kdy došlo k souhlasu Úřadu Vysokého komisaře Spojených národů pro uprchlíky.

Ten má v tomto zvláštním řízení velikou kontrolní kompetenci. Musí se mu sdělovat zamýšlený výsledek řízení v první instanci, a to do jednoho týdne ode dne, kdy došlo k předvedení. V případě zamýšleného odmítnutí cizince, ve smyslu nepovolení k přicestování a kvazivyhoštění cizince (jelikož mu vůbec nebylo umožněno přicestovat; v letištním řízení se o vyhoštění nerozhoduje³⁰¹) s ním Úřad Vysokého komisaře Spojených národů pro uprchlíky vyslovuje souhlas. Stejně tak lze žádost o mezinárodní

²⁹⁸ § 31 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

²⁹⁹ § 32 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

³⁰⁰ § 32 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005.

³⁰¹ § 33 odst. 5 rakouského azylového zákona 2005.

ochranu odmítnout kvůli existující ochraně v třetí bezpečné zemi nebo zamítnout jen za jeho souhlasu.³⁰²

Důvody zakládající vydání zamítavého rozhodnutí jsou pro letištní řízení taxativně vypočteny v § 33 odst. 1. Jedná se o následující předpoklady:

- 1) neexistuje žádný odůvodňující důkaz, na jehož základě by měl být udělen status osoby s právem azylu nebo na subsidiární ochranu,
- 2) přednesení žadatele o mezinárodní ochranu k jeho situaci ohrožení zjevně neodpovídá skutečností,
- 3) žadatel neuplatnil pronásledování v zemi původu,
- 4) žadatel pochází z bezpečné země původu.³⁰³

Proti rozhodnutí v letištním řízení je samozřejmě možné se odvolat, odvolací lhůta ale v tomto případě činí pouhých sedm dní. Stejně tak je zkrácena lhůta k vydání rozhodnutí v druhé instanci, tedy Nezávislým spolkovým azylovým senátem, která je dvoudenní.³⁰⁴

Jak již bylo zmíněno výše, v letištním řízení se nerozhoduje o vyhoštění, jelikož cizinec nebyl na spolkové území vůbec vpuštěn. Hovoříme proto o tzv. odmítnutí, o kterém se v rámci letištního řízení nerozhoduje, jelikož se jedná o provedení, neboli výkon zcela zamítavého, popřípadě odmítavého rozhodnutí.

Také v České republice procházejí žadatelé o mezinárodní ochranu na letišti poněkud odlišnou procedurou než žadatelé jinde, protože se zde nenacházejí na území České republiky, ale v tranzitním prostoru mezinárodního letiště, v němž často setrvávají až do rozhodnutí správního orgánu o udělení mezinárodní ochrany. V případě, že cizinec učiní prohlášení o mezinárodní ochraně v tomto prostoru, umístí ho policie do přijímacího prostoru v tranzitním prostoru Mezinárodního letiště Praha – Ruzyně. Do jiného, tedy vnitrostátního přijímacího střediska jej dopraví

³⁰² § 33 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

³⁰³ § 39 rakouského azylového zákona 2005.

³⁰⁴ § 33 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005.

tehdy, jestliže ministerstvo vnitra nevydá rozhodnutí do pěti dnů od zahájení řízení nebo nevydá – li soud rozhodnutí do 45 dnů od podání žaloby proti rozhodnutí ministerstva. Cizinec toto přijímací středisko v tranzitním prostoru letiště nesmí opustit do doby vycestování mimo území České republiky v době nabytí právní moci rozhodnutí, jímž se mezinárodní ochrana neuděluje, žádost se zamítá jako zjevně nedůvodná nebo se řízení udělení mezinárodní ochrany zastavuje.

4. 13. Rodinné řízení

Oba srovnávané právní řády upravují udělení mezinárodní ochrany za účelem sloučení rodiny.³⁰⁵

Tato úprava je výrazem respektování základního práva člověka na rodinný život, jak je vyjádřen v článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách. Má zajistit, že příslušníkům alespoň tzv. nukleární rodiny bude udělen ten samý stupeň mezinárodní ochrany v tom samém státě a bude jim touto cestou umožněno pokračovat v již započatém rodinném životě.

Osobami oprávněnými podat žádost o mezinárodní ochranu jsou podle obou srovnávaných právních úprav manžel, svobodné dítě mladší 18 let, rodič osoby, od jejíhož statusu se udělení stejného stupně ochrany odvozuje, která je mladší 18 let. Česká právní úprava navíc na rozdíl od rakouské výslovně zmiňuje zletilou osobu odpovídající za nezletilou osobu bez doprovodu.³⁰⁶

V obou srovnávaných právních úpravách je důraz kladen především na již existující manželství v zemi původu.³⁰⁷ Česká úprava však

³⁰⁵ §§ 34, 35 rakouského azylového zákona 2005; §§ 13 a 14b českého zákona o azylu.

³⁰⁶ § 13 odst. 2 a § 14b odst. 2 českého zákona o azylu; § 2 odst. 1 čísla 22 rakouského azylového zákona 2005.

³⁰⁷ § 13 odst. 3 a § 14b odst. 3 českého zákona o azylu; § 2 odst. 1 čísla 22 rakouského azylového zákona 2005.

oproti rakouské výslovně vylučuje možnost udělení mezinárodní ochrany více manželům v případě polygamního manželství.³⁰⁸

V případech rodinného řízení či řízení o udělení mezinárodní ochrany za účelem sloučení rodiny se uděluje mezinárodní ochrana, tedy status osoby s právem azylu / azyl nebo status osoby s právem na subsidiární / doplňkovou ochranu, nikoliv na základě existence jednoho z předpokladů určených inkluzivní klauzulí Úmluvy o právním postavení uprchlíků, ale na základě určitého stupně trvajících příbuzenského vztahu.

309

Podá – li proto rodinný příslušník žadatele o mezinárodní ochranu nebo osoby, již byl udělen status osoby s právem azylu / azyl nebo s právem na subsidiární/ doplňkovou ochranu, je třeba tuto žádost považovat jako žádost o ten samý stupeň ochrany, který byl osobě již přiznán nebo jí teprve přiznán bude. Je ale možné přiznat rodinnému příslušníku osoby, již byl udělen status osoby s právem na subsidiární ochranu, mezinárodní ochranu jiného vyššího stupně, a to status osoby s právem azylu / azyl.

Rozdílem od české právní úpravy je skutečnost, že rakouský Spolkový azylový úřad zkoumá žádosti rodinných příslušníků odděleně, ačkoliv řízení se poté vedou společně. Každý žadatel obdrží vlastní rozhodnutí.

Mimo to je dalším významným rozdílem, že rodinným příslušníkům cizince, kterému byl udělen status osoby s právem azylu nebo osoby s právem na subsidiární ochranu, umožněno podat žádost na rakouském zastupitelském úřadě v zahraničí.³¹⁰ Jedná se o jediný okruh osob, kterému to je podle azylového zákona 2005 umožněno. Tato žádost je zároveň i žádostí o udělení titulu k přicestování, zpravidla víza. U rodinných příslušníků cizinců, kterým byl udělen status osoby s právem na

³⁰⁸ § 13 odst. 4 a § 14b odst. 4 českého zákona o azylu.

³⁰⁹ § 13 odst. 1 a § 14b odst. 1 českého zákona o azylu; § 34 rakouského azylového zákona 2005.

³¹⁰ § 35 rakouského azylového zákona 2005

subsidiární ochranu, je tato možnost podání žádosti časově omezena a to tak, že lze žádost podat až po prvním prodloužení dočasného práva k pobytu jeho příbuzného v Rakousku, kterému byl již udělen status osoby s právem na subsidiární ochranu.³¹¹ Žadatelé je umožněno přicestování, zpravidla vydáním víza, jestliže nelze předpokládat, že důvody k udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu jeho příbuzného v Rakousku, již neexistují nebo v brzké době přestanou existovat. Žádost se podává vyplněním formuláře žádosti, poté ji zastupitelský úřad postoupí Spolkovému azylovému úřadu v Rakousku.³¹² Následně, jestliže Spolkový azylový úřad sdělil, že je udělení statusu osoby s právem azylu nebo na subsidiární ochranu pravděpodobné, udělí zastupitelský úřad cizinci titul k přicestování, tedy vstupní vízum. Takovéto sdělení Spolkového azylového úřadu je přitom podmíněno sdělením Spolkového ministerstva vnitra, že v tomto případě eventuální přicestování neodporuje veřejným zájmům předpokládaným v článku 8 odst. 2 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách. Žádost je možno považovat za předloženou až po jejím osobním předložení rodinným příslušníkem v přijímacím středisku v Rakousku.³¹³

4. 14. Oprávnění k pobytu

Žadatelé o mezinárodní ochranu, jejichž řízení o udělení mezinárodní ochrany bylo povoleno, jsou automaticky oprávněni až k pravomocnému ukončení tohoto řízení k pobytu na spolkovém území Rakouska.

Oprávnění k pobytu je doloženo vydaným průkazem opravňujícím k pobytu. Tento průkaz slouží k prokázání identity a oprávněnosti pobytu žadatele o mezinárodní ochranu.

³¹¹ § 35 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005

³¹² § 35 odst. 3 rakouského azylového zákona 2005

³¹³ § 35 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005

Po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany se průkaz opravňující k pobytu odevzdá zpět spolkovému azylovému úřadu.³¹⁴

V České republice se cizinci, jenž učinil prohlášení o mezinárodní ochraně udělí tzv. vstupní vízum platné 30 dnů ode dne jeho udělení. Za účelem řízení o udělení mezinárodní ochrany je žadateli uděleno k tomu určené speciální vízum, na dobu až 90 dnů, které je možné prodloužit. Vízum k pobytu nad 90 dní za účelem strpění pobytu na území udělí policie na žádost žadatele, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany, přičemž časovou platnost víza za účelem strpění pobytu stanoví policie na dobu nezbytně nutnou, nejdéle však na dobu 1 roku. Na žádost cizince, není-li řízení o kasační stížnosti ukončeno, může být doba platnosti víza za účelem strpění pobytu prodloužena, a to i opakovaně.³¹⁵

4. 15. Zjišťovací řízení

Rakouský Spolkový azylový úřad musí podniknout veškeré zjišťovací kroky, které mu jsou k dispozici. Centrálním důkazním prostředkem v řízení zůstává samozřejmě výslech žadatele o mezinárodní ochranu.³¹⁶

Nadto je třeba zkoumat také veškeré žadatelem předložené důkazní a objasňující prostředky stejně jako rešerše o aktuální situaci v zemi původu. Dalšími možnými procesními kroky je výslech svědků stejně jako vyžádání odborných posudků (lékařských nebo geopolitických).³¹⁷

Veškeré důkazní prostředky, které žadatel o mezinárodní ochranu označil, by měl úřad v řízení zohlednit.

³¹⁴ § 51 rakouského azylového zákona 2005.

³¹⁵ §§ 72 – 78d českého zákona o azylu.

³¹⁶ § 19 odst. 2, 3, 4, 5, 6 rakouského azylového zákona 2005.

³¹⁷ § 21 rakouského azylového zákona 2005.

Po ukončení důkazního řízení sdělí Spolkový azylový úřad podle § 45 obecného správního řádu žadateli o mezinárodní ochranu výsledek důkazního řízení a dá mu možnost se k tomuto výsledku vyjádřit.

Pohovor je z hlediska posouzení celkové situace cizince nejdůležitější částí správního řízení i v České republice. Je veden za účelem spolehlivého zjištění skutečného stavu věci v souladu s principem oficiality, se zásadou vyhledávací a zásadou materiální pravdy, které ovládají správní řízení.

Při pohovoru může žadatel především popsat své problémy a situaci v zemi původu a přednést důkazy pro svá tvrzení. Tyto důkazy a jejich doplnění však může předkládat po celou dobu správního řízení.

V České republice neexistuje instituce obdobná Rakouskému centru pro výzkum a dokumentaci v oblasti zemí původu a azylu (ACCORD), jehož zaměstnanci jsou často přibráni k řízení o udělení mezinárodní ochrany nebo k jejichž geopolitickým posudkům se během rozhodování přihlíží.

Nicméně i v České republice jsou informace o zemích původu pro řízení o udělení mezinárodní ochrany získávány z širokého spektra informačních zdrojů, a to jak domácích, tak i zahraničních, vládních, nevládních, akademických, či mezinárodních, přičemž je kladen důraz na jejich objektivitu a nestrannost. Z převážné většiny se jedná o zdroje veřejně přístupné na internetu, dostupné zejména přes databáze ECOINET vedené výše zmíněným rakouským ACCORDEM a REFWORD Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Další informace jsou získávány od různých státních orgánů ČR, zejména Ministerstva zahraničních věcí ČR, dále v rámci spolupráce s partnerskými úřady a organizacemi v zahraničí a na jednáních v orgánech Evropské unie.³¹⁸

³¹⁸ <http://www.mvcr.cz/azyl/azyl.htm#puvod>.

4. 16. Rozhodovací činnost úřadů činných v řízení o udělení mezinárodní ochrany

Po ukončení zjišťovacího řízení rozhoduje Spolkový azylový úřad o žádosti o udělení mezinárodní ochrany rozhodnutím.³¹⁹ Od doručení tohoto rozhodnutí žadateli o mezinárodní ochranu začínají běžet lhůty pro podání opravných prostředků.³²⁰

Žádost o mezinárodní ochranu v povolovacím řízení se odmítne jako nepřijatelná, když je k řízení o této žádosti příslušný jiný stát podle Smlouvy o stanovení příslušnosti státu k projednání žádosti o azyl nebo mezinárodní ochranu nebo podle Dublinského nařízení. V případě vydání tohoto odmítavého rozhodnutí s ním musí Úřad spojit stanovení státu, který je příslušný k projednání žádosti nebo dokonce musí rozhodnutím stanovit příslušný stát.³²¹

Mimo odmítavého rozhodnutí lze vydat v rámci povolovacího řízení i rozhodnutí zamítavé nebo je možné žádosti o mezinárodní ochranu vyhovět již v povolovacím řízení, v obzvlášť jasných případech. K těmto dvěma případům dochází však zřídka.³²²

Dále se v rámci povolovacího řízení vydá odmítavé rozhodnutí v případě, že již byla daná věc již pravomocně rozhodnuta (následná žádost³²³) a vyvstala zde tedy překážka rei iudicatae.

Žádost se odmítne jako nepřijatelná, jestliže žadatel o mezinárodní ochranu může najít ochranu v jiném státě, než ve kterém momentálně o azyl žádá, v tzv. třetím bezpečném státě.

Takovým státem je stát, ve kterém není žadatel ohrožen na životě ani mu nehrozí mučení nebo újma na životě a jeho nedotknutelnosti z důvodu válečného konfliktu mezinárodního i vnitrostátního, ve kterém je možné, aby jeho žádost byla projednána v řízení k udělení právního

³¹⁹ § 22 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

³²⁰ § 23 rakouského azylového zákona 2005.

³²¹ § 5 rakouského azylového zákona 2005.

³²² § 29 odst. 3 bod 2 a 3 rakouského azylového zákona 2005.

³²³ § 2 odst. 1 bod 23 rakouského azylového zákona 2005.

postavení uprchlíka podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků, ve kterém je během tohoto azylového řízení oprávněn k pobytu a je pro něj možné, najít v tomto státě ochranu před vyhoštěním do své země původu.³²⁴

Tyto předpoklady jsou v daném státě vyvratitelně dány, jestliže stát ratifikoval a zákonem stanovil azylové řízení, jež je transformací zásad Úmluvy o právním postavení uprchlíků, Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách a Protokolů č. 6, 11 a 13. Je důležité, že jsou tyto předpoklady ve státě dány pouze vyvratitelně, nebylo – li by je možné vyvrátit, jednalo by se o omezení působnosti Úmluvy o právním postavení uprchlíků, což je nemyslitelné.³²⁵

Ačkoliv existuje možnost uchýlit se pod ochranu třetího bezpečného státu, žádost o mezinárodní ochranu se jako nepřipustná neodmítne, jestliže by takové odmítnutí porušilo právo na rodinný život podle článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách.³²⁶

Rozhodnutí o odmítnutí pozbývá platnosti po uplynutí lhůty tři měsíců od vydání tohoto rozhodnutí, jestliže žadatel z důvodů, jež se nezakládají v jeho osobě, nemohl být během této doby navrácen do země původu nebo vykázán z Rakouska.³²⁷

Řízení o udělení mezinárodní ochrany se zásadně přeruší tehdy, když zjišťování stavu věci nelze či nelze zcela provést bez dalšího výslechu nebo nemůže – li dojít k jednání, jestliže se žadatel řízení o udělení mezinárodní ochrany vyhýbal, tedy porušil povinnost k součinnosti, tak jak je stanovena v ustanovení § 15 rakouského azylového zákona 2005, tedy především když:

- a. se žadatel o mezinárodní ochranu před dohodou o přípustnosti neoprávněně vzdalil z přijímacího střediska,³²⁸

³²⁴ § 4 rakouského azylového zákona 2005.

³²⁵ § 4 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

³²⁶ § 4 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005.

³²⁷ § 4 odst. 5 rakouského azylového zákona 2005.

³²⁸ § 24 odst. 4 rakouského azylového zákona 2005.

- b. žadateli o mezinárodní ochranu po povolení řízení podle § 21 doručovacího zákona³²⁹ (doručení do vlastních rukou) nemůže být doručena písemnost, protože žadatel o mezinárodní ochranu uloženou písemnost nevyzvedne, další doručovací místo nemůže být lehce zjištěno a stav věci nemůže být objasněn, nebo
- c. není známo místo pro doručování a stav věci nemůže být objasněn.³³⁰

Dalším důvodem k přerušení řízení je pak dobrovolné opuštění rakouského spolkového území, pakliže se řízení neodloží jako bezpředmětné.³³¹

V zastavených řízeních se pokračuje, jakmile je zjištěno rozhodného stavu věci opět možné. Po uplynutí dvou let od přerušení řízení není pokračování v řízení více přípustné.³³²

Žádosti o mezinárodní ochranu v rodinném řízení na rakouských zastupitelských úřadech v zahraničí se odloží jako bezpředmětné, když spolkový azylový úřad zastupitelskému úřadu sdělí, že je udělení mezinárodní ochrany nepravděpodobné.³³³

Stejně tak se odloží písemné žádosti o mezinárodní ochranu jako bezpředmětné, když se cizinec osobně nedostaví do rakouského přijímací střediska.³³⁴ Dalšími důvody pro vyslovení bezpředmětnosti žádostí o mezinárodní ochranu je podle rakouské právní úpravy skutečnost, že cizinec dobrovolně vycestuje do své země původu nebo žádost podá písemně, ačkoliv to bylo nepřipustné.³³⁵

Také žádosti o zpětvzetí žádosti o mezinárodní ochranu se odloží po poučení jako bezpředmětné, přičemž je zpětvzetí žádosti v prvním stupni podle rakouské právní úpravy možné pouze v případě, že je žadatel

³²⁹ Zákon č. 1982/200 Sbírky spolkových zákonů.

³³⁰ § 24 odst. 1 cifra 1 rakouského azylového zákona 2005.

³³¹ § 24 odst. 1 cifra 2 rakouského azylového zákona 2005.

³³² § 24 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

³³³ § 25 odst. 1 cifra 1 rakouského azylového zákona 2005.

³³⁴ § 25 odst. 1 cifra 2 rakouského azylového zákona 2005.

³³⁵ § 25 odst. 1 cifra 3 a 4 rakouského azylového zákona 2005.

v Rakousku trvale usídlen. Zpětvzetí žádosti o mezinárodní ochranu v druhém stupni řízení o udělení mezinárodní ochrany platí za zpětvzetí odvolání.³³⁶

Stejně jako rakouské úřady³³⁷ i české ministerstvo vnitra má pro řízení stanoveny určité lhůty. Musí vydat rozhodnutí ve věci do 90 dnů od zahájení řízení, tedy od podání žádosti o azyl. Nelze-li však vzhledem k povaze věci rozhodnout v této lhůtě, může Ministerstvo vnitra lhůtu přiměřeně prodloužit, o čemž účastníka řízení písemně vyrozumí.³³⁸ Rozhoduje-li však ministerstvo o žádosti zamítavě pro její zjevnou nedůvodnost v tzv. zrychleném řízení, lze vydat takové rozhodnutí nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení.

Rakouský azylový zákon 2005 nově institut velmi často kritizovaný institut zjevně neodůvodněných žádostí a s nimi spojenou možnost vydání odmítavého rozhodnutí v jakémkoliv stadiu řízení již neobsahuje. Zachovala se pouze jedna ze složek, a to tzv. nepřipustná žádost³³⁹, svým obsahem totožná se stejně pojmenovanou dle české právní úpravy (viz níže).

Rozhodnutí českého Ministerstva vnitra ve věci azylu nabývá právní moci dnem doručení žadateli. V případě kladného rozhodnutí cizinec získává status azylanta či status osoby požívající doplňkové ochrany. Pokud mezinárodní ochrana není udělena v žádné ze svých forem, cizinecká policie vystaví cizinci výjezdní příkaz.

„Ministerstvo vnitra může vydat také procesní rozhodnutí, kterým nerozhoduje ve věci samé, a to tím, že zastaví správní řízení.³⁴⁰ Stane se tak, pokud například žadatel o udělení azylu vzal žádost o udělení azylu zpět, dále jestliže se žadatel bez vážného důvodu opakovaně nedostavuje k pohovoru nebo neposkytuje informace nezbytné pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci a na základě dosud zjištěných skutečností nelze

³³⁶ § 25 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

³³⁷ Např. §§ 28 odst. 2, 33 odst. 3, 4, 41 odst. 2 rakouského azylového zákona 2005.

³³⁸ § 27 českého zákona o azylu.

³³⁹ §§ 4 a 5 rakouského azylového zákona 2005.

³⁴⁰ § 25 českého zákona o azylu.

rozhodnout, nebo když žadatel o udělení azylu v průběhu řízení neoprávněně vstoupil na území jiného státu nebo se o neoprávněný vstup na území jiného státu pokusil ale též v případě, že získal státní občanství České republiky. Řízení se zastavuje i v případě tzv. nepřipustných žádostí.³⁴¹ Žádost o udělení azylu je nepřipustná, byla-li podána občanem Evropské unie, nebo je-li k posuzování žádosti o udělení azylu příslušný jiný členský stát Evropské unie.^{342, 343}

4. 17. Odvolání a žaloba

„V rámci sekundárního komunitárního práva bylo přijato několik směrnic týkajících se azylového řízení, z nichž nejdůležitější je směrnice Rady ES „o stanovení minimálních standardů azylového řízení,“³⁴⁴ obsahující zakotvení opravného prostředku. Směrnice ES zavazují členské státy Unie k provedení jejich ustanovení a je na samotných členských státech, jakým způsobem a formou tato ustanovení promítnou do vnitrostátní legislativní úpravy. Směrnice doporučuje svěřit přezkoumávání správního rozhodnutí soudu nebo jinému nezávislému orgánu příslušnému k přezkoumávání. V jednotlivých členských státech ES jsou zpravidla k přezkoumávání správního rozhodnutí o žádosti o udělení azylu příslušné správní soudy, v některých případech jsou to „správní tribunály“, které jsou součástí moci soudní, event. stojí na půli cesty mezi mocí výkonnou a mocí soudní. V některých zemích Unie těžiště kontroly rozhodnutí správního orgánu obecně zůstává ve vnitřní kontrole moci výkonné. Tento systém však v případě, kdy správní orgány rozhodují přímo o právech a povinnostech fyzických osob (jako je tomu v případě rozhodování ve věci azylu) může být v rozporu s evropskými standardy práva na spravedlivý proces a standardy řízení o řádném opravném prostředku.“³⁴⁵

³⁴¹ § 25 písm. i) českého zákona o azylu.

³⁴² § 10a českého zákona o azylu.

³⁴³ Viz *Bavor, Vít*, diplomová práce na téma „Azylové řízení v ČR“, 2006, str. 30.

³⁴⁴ Směrnice Rady EU č. 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004.

³⁴⁵ Viz *Bavor, Vít*, diplomová práce na téma „Azylové řízení v ČR“, 2006, str. 49.

Odvolání je směřováno k úřadu, který rozhodnutí vydal, to znamená k Spolkovému azylovému úřadu. Odvolání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti kterému směřuje a odůvodnění. To znamená, že žadatel o mezinárodní ochranu musí vyjádřit, proč nesouhlasí s napadaným rozhodnutím vydaným Spolkovým azylovým úřadem. Musí být určeno, proč je napadané rozhodnutí protiprávní resp. proč žadatel o mezinárodní ochranu má nárok na její přiznání. Neobsahuje – li totiž odvolání vůbec žádný podklad, na kterém by měla spočívat protiprávnost rozhodnutí, může být zamítnuto jako nepřipustné.

Odůvodnění odvolání může být doplněno do doby vydání rozhodnutí Nezávislým spolkovým azylovým senátem.

Odvolací řízení ovládá tzv. zásada zákazu novace. To znamená, že žadatel o mezinárodní ochranu může uvádět v odvolání jen omezeně nové, Spolkovým azylovým úřadem ještě nezaznamenané skutečnosti.

Podle § 40 odst. 1 azylového zákona 2005 smějí být nové skutečnosti a důkazní prostředky předloženy jen tehdy,

1. když se stav věci, který byl základem rozhodnutí, po rozhodnutí první instance podstatně změnil,
2. když bylo řízení první instance nedostatečné,
3. když byly tyto žadateli nepřipustné až do okamžiku rozhodnutí první instance, nebo
4. když žadatel o mezinárodní ochranu nebyl s to je přednést.

Toto omezení přezkumné pravomoci představuje nepřístupnou odchylku od ustanovení obecného správního řádu. Článek 11 odst. 2 spolkového ústavního zákona stanoví, že spolek může vytvořit jednotný právní systém upravující správní řízení, je – li možno vydávání jednotných předpisů považovat za existující. Od jednotlivých předpisů se lze podle článku 11 odchýlit pouze tehdy, je – li to potřebné pro regulaci předmětu. Jelikož ale z ustanovení azylového zákona 2005 ani z materiálů není patrné, že je tato od obecného správního řádu odchylující se úprava

potřebná, odporuje zákaz novace článku 11 Spolkového ústavního zákona.³⁴⁶

Dále je celé skutečností i právní kogniční zmocnění Nezávislého spolkového azylového senátu předpokladem pro řízení o udělení mezinárodní ochrany v souladu se zásadami právního státu.

Přezkumná pravomoc Nezávislého spolkového azylového senátu relevantního stavu věci z hlediska zásady *Non – refoulement* nemůže být v žádném případě omezena, jelikož Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách stanoví, že opožděné podání odvolání žadatelem o mezinárodní ochranu, které poukazuje na hrozící mučení nebo ponižující zacházení v cílovém státě nesmí být ze strany národních orgánů generelně odmítnuto jako opožděné a na základě toho jako irelevantní.

Poukazuje – li žadatel o mezinárodní ochranu ve svém odvolání na hrozící porušení článku 3 EÚLP, musí být relevance tohoto tvrzení obsáhle prověřena.³⁴⁷

Odvolání může být předloženo žadatelem o mezinárodní ochranu v němčině i v jiných úředních jazycích Spojených národů. Takové odvolání se pak přeloží do německého jazyka z úřední povinnosti.

V rodinném řízení platí pro odvolací řízení zvláštní právní úprava podle § 36 odst. 3 rakouského azylového zákona 2005. Podle ní jsou ve stejném rozsahu spolu napadána rozhodnutí všech rodinných příslušníků, ačkoliv předložil odvolání pouze jeden z nich. To znamená, že, jakmile je předloženo odvolání, nemůže žádné rozhodnutí zbylých rodinných příslušníků nabýt právní moci.

O odvolání rozhoduje Nezávislý spolkový azylový senát rozhodnutím. V odvolacím řízení musí Nezávislý spolkový azylový senát provést ústní jednání. K tomuto jednání se pozvou žadatel o mezinárodní ochranu stejně jako zástupce Spolkového azylového úřadu jako strany

³⁴⁶ Srov. *Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung, Wien 2004, str. 118, 119.*

³⁴⁷ Srov. *Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung, Wien 2004, str. 115.*

odvolacího řízení.³⁴⁸ Jednání jsou zpravidla veřejná, veřejnost může být za existence důležitých důvodů vyloučena.³⁴⁹

Jednání jsou přítomni vedle stran také vedoucí řízení, zapisovatel a tlumočník. Ve spoustě případů je k jednání přibrán i znalec (znalec z oboru medicíny nebo geopolitický znalec). Samozřejmě náleží i v odvolacím řízení žadateli o mezinárodní ochranu právo nechat se zastupovat právním zástupcem. O jednání se zřizuje podrobný protokol.

Odvolání proti rozhodnutí, kterým byla žádost odmítnuta, nemá odkladný účinek. Odvolání proti odmítavému rozhodnutí spojenému s vyhoštěním má odkladný účinek pouze, když jej Nezávislý spolkový azylový senát přizná. Odvolání proti ostatním rozhodnutím a s nimi spojeným vyhoštěním má oproti tomu odkladný účinek, pakliže není odňat. Nemá – li odvolání proti rozhodnutí spojenému s vyhoštěním odkladný účinek, je rozhodnutí o vyhoštění vykonatelné. S jeho výkonem se však posečká až do chvíle uplynutí lhůty k podání opravného prostředku a byl – li opravný prostředek podán až do okamžiku uplynutí sedmého dne od jeho podání. Je – li podáno odvolání proti vyhoštění spojenému s odmítavým rozhodnutím žádosti, Nezávislý spolkový azylový senát přizná tomuto odvolání odkladný účinek do sedmi dnů od jeho předložení, když lze předpokládat, že odmítnutí, navrácení nebo vyhoštění představuje reálné nebezpečí porušení čl. 2 EÚLP, čl. 3 EÚLP nebo Protokolů č. 6 nebo 13 k Úmluvě nebo by s sebou neslo pro něj jako civilní osobu závažné ohrožení života nebo nedotknutelnosti jako následek svévolného násilí v rámci mezinárodního nebo vnitrostátního konfliktu. O takovém odvolání rozhodne pak Nezávislý spolkový azylový senát do dvou týdnů.

Odvolání proti zamítavému rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu a s ním spojenému vyhoštění může Nezávislý spolkový azylový senát odkladný účinek také odejmout, a to v případě, když

³⁴⁸ § 41 odst. 1 rakouského azylového zákona 2005.

³⁴⁹ § 67a rakouského obecného správního řádu.

1. žadatel o mezinárodní ochranu pochází z bezpečné země původu,
2. žadatel se již před podáním žádosti zdržoval v Rakousku alespoň tři měsíce,
3. žadatel o mezinárodní ochranu se pokusil úřad přes poučení o následcích podvést, co se týče jeho pravé identity, státního občanství nebo pravosti jeho dokumentů,
4. žadatel o mezinárodní ochranu nepřednesl důvody svého pronásledování,
5. přednesení žadatele o mezinárodní ochranu k jeho situaci ohrožení zřejmě neodpovídá skutečností, nebo
6. proti žadateli o mezinárodní ochranu bylo vydáno před podáním žádosti o mezinárodní ochranu vykonatelné rozhodnutí o vyhoštění nebo o zákazu pobytu.

Vyloučení odkladného účinku je v rozporu se základními zásadami právního státu. Tato skutečnost totiž ve svém důsledku znamená, že žadatel může být vyhoštěn ještě před rozhodnutím Nezávislého spolkového azylového senátu. Tuto skutečnost by bylo možno ještě více kritizovat ve vztahu k případu Jabari proti Turecku, ve kterém se Evropský soud pro lidská práva zabýval právem na účinný opravný prostředek na základě článku 13 EÚLP.³⁵⁰

"Proti rozhodnutí českého Ministerstva vnitra může účastník řízení podat žalobu ke krajskému soudu místně příslušnému podle místa hlášeného pobytu cizince v době podání žaloby, ve lhůtě 15, resp. 7 dní (v případech jmenovaných zákonem). O podané žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra rozhoduje již specializovaný samosoudce krajského soudu."³⁵¹

Je otázkou, zdali je současná právní úprava v České republice vyhovující a v souladu s požadavky výše uvedené směrnice Rady ES.

³⁵⁰ Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, Handbuch Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung, Wien 2004, Manz, str. 115.

³⁵¹ Viz Bavor Vít, diplomová práce na téma "Azylové řízení v ČR", 2006, str. 50.

Žadatel o mezinárodní ochranu má možnost přezkumu rozhodnutí správního orgánu, i když až prostřednictvím soudu po podané žalobě.

Nejdůležitější pro ochranu postavení žadatele je v tomto smyslu otázka stejně jako v Rakousku odkladného účinku žaloby. Pokud žaloba nemá odkladný účinek, ztrácí cizinec status žadatele. Na cizince, který není považován za žadatele o azyl, se potom vztahují obecné předpisy cizineckého práva.³⁵²

„Odkladný účinek žaloby upravuje § 32 odst. 3 - 5 zák. o azylu. Důležitou změnou, kterou přinesla novela azyl. zák. č. 350/2005 Sb. je právě nové znění § 32 azylového zákona a to zejména ta jeho část, týkající se odkladného účinku rozhodnutí Ministerstva vnitra ve věci azylu po podané žalobě. Odkladný účinek už nemá každá podaná žaloba. Od této novely jej nemá žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra o zastavení řízení dle § 25 zákona o azylu a také v případech, kdy žadatel - stejně jako v Rakousku - přichází z tzv. „bezpečné země původu“, resp. „třetí bezpečné země“ nebo pokud má více než jedno státní občanství. Do doby účinnosti novely měla žaloba odkladný účinek vždy, přímo ze zákona.“³⁵³

“V podané žalobě je možno napadnout rozhodnutí správního orgánu pouze pro jeho tvrzenou nezákonnost. Touto nezákonností může být rozpor s veškerým právním řádem včetně komunitárního práva a mezinárodních smluv závazných pro Českou republiku, nicotné (nulitní) rozhodnutí nebo překročení hranic v rámci správní úvahy. Soud však nikdy nezkoumá správnost (hospodárnost a účelnost) správní úvahy. V případě, že je správnímu orgánu dána absolutně volná správní úvaha, tak rozhodnutí soudu nelze přezkoumat soudem, což je případ udělení azylu z humanitárních důvodů. „Vlastní rozhodnutí udělit či neudělit azyl z humanitárního důvodu je věcí volného uvážení správního a ve vztahu k výsledku tohoto rozhodnutí není možný přezkum soudem.“^{354,355}

³⁵² především zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

³⁵³ Viz Bavor Vít, diplomová práce na téma „Azylové řízení v ČR“, 2006, str. 25, 26.

³⁵⁴ Nález ÚS 532/02.

³⁵⁵ Viz tamtéž, pozn. 353.

4. 18. Opravné prostředky k Ústavnímu a Správnímu soudnímu dvoru a kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu

Proti odmítavému rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu může být v Rakousku do šesti týdnů ode dne doručení rozhodnutí podána stížnost k Ústavnímu soudnímu dvoru nebo k Správnímu soudnímu dvoru. Tato stížnost musí být podepsána advokátem. Z důvodu chybějící legitimace pro podání stížnosti žadatelem o mezinárodní ochranu existuje možnost tzv. pomoci v řízení, což znamená, že žadatel o mezinárodní ochranu nemusí náklady řízení a advokáta nést sám. Žádost o přiznání pomoci v řízení musí být Ústavnímu nebo Správnímu soudnímu dvoru podána do šesti týdnů ode dne doručení rozhodnutí Nezávislého spolkového azylového senátu. Musí k ní být přiloženo napadené rozhodnutí a žadatelem vyplněné a podepsané prohlášení o majetku.

Po rozhodnutí Ústavního nebo Správního soudního dvora o přiznání pomoci v řízení začíná běžet šestitýdenní lhůta pro předložení stížnosti od počátku, a to buď pro daného advokáta, nebo – když byla žádost o přiznání pomoci v řízení odmítnuta – pro žadatele o mezinárodní ochranu. Tomu je tedy dána opětovně šestitýdenní lhůta k podání stížnosti skrze jím zvoleného a hrazeného advokáta.

Ústavní soudní dvůr má právo odmítnout zabývat se stížností, když napadené rozhodnutí nemá základ v žádném protiústavním zákoně a ani nezraňuje v žádném stěžovateli ústavně zaručeném právu. Od dne doručení usnesení Ústavního soudního dvora může být do dvou týdnů podána žádost o postoupení stížnosti Správnímu soudnímu dvoru.

Také Správní soudní dvůr má právo odmítnout zabývat se stížností, když vydání rozhodnutí nezáleží na vyřešení právní otázky zvláštního významu. Takovou otázkou je otázka, jestliže se Nezávislý spolkový azylový senát odchýlí od ustálené rozhodovací praxe Správního

soudního dvora nebo právní otázka nebyla ještě vůbec Správním soudním dvorem jednotně vyřešena.

Stížností k rakouským nejvyšším soudům nemají odkladný účinek. Může být ale o jeho přiznání zvlášť požádáno.

Nevydá – li Nezávislý spolkový azylový senát do šesti týdnů od obdržení odvolání rozhodnutí o odvolání, lze se obrátit k Správnímu soudnímu dvoru se stížností na zdržování podle článku 132 Spolkového ústavního zákona. I tato stížnost musí být podepsána advokátem. Nicméně i pro účely podání stížnosti na zdržování může být požádáno o přiznání pomoci v řízení.

Nezávislý spolkový azylový senát musí poté rozhodnout ve lhůtě stanovené Správním soudním dvorem, jinak rozhodne Správní soudní dvůr o odvolání sám.³⁵⁶

V České republice rozhoduje o kasační stížnosti předseda senátu Nejvyššího soudu a čtyři soudci. Jedná se o speciální ustanovení SŘS pro rozhodování o kasační stížnosti. Takové složení soudního senátu se v jiných řízeních než v řízení ve věcech mezinárodní ochrany nepoužívá. Podle § 75 s. ř. s. vychází krajský soud při přezkoumání rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu a přezkoumává napadené výroky rozhodnutí v mezích žalobních bodů. Kasační soud pak ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř.s. nepřihlíží ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí. Zákonné ustanovení, podle kterého, jestliže kasační stížnost ve věcech azylu svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost³⁵⁷, bylo základem pro vydání publikovaného rozhodnutí 1 Azs 13 2006 – 39 ze dne 26. dubna 2006.

Podle tohoto judikátu „přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného

³⁵⁶ Viz Huber, Öllinger, Steiner – Pauls, Eine Darstellung aller relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung, Wien 2004, Manz, str. 115.

³⁵⁷ § 104a s. ř. s.

subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

Přijatelnost kasační stížnosti je třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřijatelnosti (§ 104 s. ř. s.) apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.).

V zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu je nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů kasační stížnosti, stanovených v § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž též uvést, v čem stěžovatel spatřuje – v mezích kritérií přijatelnosti – v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.”

Na základě tohoto “pilotního” rozhodnutí byla vydána dlouhá řada odmítavých rozhodnutí, právě z důvodu nepřijatelnosti. Je nepochybné, že se jedná již o ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu a že tento soud nyní zkoumá a již vždy v budoucnosti zkoumat bude, vedle přípustnosti a důvodnosti i přijatelnost kasačních stížností, opírající se právě o onen přesah vlastních zájmů stěžovatele. Je zcela zřejmé, že se jedná o důležité rozhodnutí i ve vztahu k “odlehčení” agendy (především

azylové), kterou je v současnosti Nejvyšší správní soud zavalen, jak je ostatně zřejmé z níže uvedených statistik.

4. 19. Humanitární azyl

Další možností získání azylu je podle českého zákona o azylu institut tzv. humanitárního azylu, který lze udělit v případě, kdy žadatel nespĺňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12, nicméně lze přihlídnout k případu hodného zvláštního zřetele.³⁵⁸ Před správními orgány se zde otevírá široký prostor pro správní uvážení. „Ustanovení § 14 zákona o azylu, je kombinací neurčitého právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je "případ zvláštního zřetele hodný" a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy "lze udělit humanitární azyl" představuje správní uvážení."³⁵⁹

Jedná se o české specifikum. Rakouský právní řád institut podobný českému humanitárnímu azylu zná pouze ve formě vydání humanitárního víza podle zákona o cizinecké policii³⁶⁰ a udělení práva k pobytu z humanitárních důvodů podle usídlovacího a pobytového zákona.³⁶¹

Tato možnost udělení azylu z humanitárních důvodů není v České republice příliš často využívána. Případy, kdy byl udělen azyl z humanitárních důvodů, se týkaly především špatné zdravotní situace žadatelů.

³⁵⁸ § 14 českého zákona o azylu.

³⁵⁹ Sb. NSS 2004, 11/980.

³⁶⁰ § 22 rakouského zákona o cizinecké policii.

³⁶¹ §§ 72, 73 rakouského usídlovacího a pobytového zákona.

5. Závěr

Hlavním cílem Evropské unie v oblasti společné azylové politiky a společného evropského azylového systému je bezesporu postupné vytváření oblasti svobody, bezpečí a spravedlnosti otevřené osobám, které – donuceny okolnostmi – legitimně hledají ochranu v Evropském společenství.

Tzv. Kvalifikační směrnice měla na jedné straně zajistit, aby členské státy uplatňovaly společná kritéria pro určení toho, které osoby skutečně potřebují mezinárodní ochranu, a na straně druhé, aby rozsah, v jakém jsou těmto osobám dostupné výhody a dávky, byl ve všech státech obdobný. Smyslem přibližování pravidel o uznávání a obsahu uprchlického statusu, jakož i statusu subsidiární či doplňkové ochrany, je omezení sekundárního pohybu žadatelů o azyl, resp. mezinárodní ochranu, mezi členskými státy, který je způsobován pouze rozdíly mezi jednotlivými právními rámci.³⁶²

Zmíněná směrnice zůstává prozatím nejrozsáhlejším legislativním počinem již účinného sekundárního komunitárního práva. Tomuto tvrzení odpovídá i skutečnost, že za účelem vyhovění požadavku transpozice bylo nutné přijmout v České republice poměrně rozsáhlou a zásadní novelu stávajícího zákona o azylu. V Rakousku byl z tohoto důvodu přijat dokonce zcela nový zákon.

Tyto harmonizující, standardizační a unifikační snahy Evropského společenství, které v současné době opanovaly oblast institutu azylu v jednotlivých členských zemích, však ještě zdaleka nedosáhly dostatečné intenzity mající za následek uniformitu tohoto zvláštního správního řízení v celé Evropě.

Na předchozích stránkách je zaznamenán pokus o srovnání dvou rozdílných právních úprav, jejich snahy vyhovět požadavkům ze strany evropského práva v souboji s vůlí a zároveň potřebou zachovat již určitým

³⁶² Důvodová zpráva k návrhu zák. č. 165/2006 Sb.

způsobem ztradicionalizovaný model řízení, byť v případě České republiky z důvodu historickopolitických nelze přímo hovořit o „tradici“ udělování azylu.

Z tohoto důvodu zřejmě české Ministerstvo vnitra zůstává již po mnoho let na pozici spíše restriktivního výkladu podmínek pro přiznání statutu uprchlíka podle Ženevské konvence. Rakousko je v přiznávání azylu daleko velkorysejší. Možná nejen z rozdílné ekonomické zkušenosti obou států, ale i z této diferencované praxe udělování mezinárodní ochrany pramení rapidní rozdíl v počtech žadatelů obracejících se na tyto státy.

Ovšem vzhledem k nutnosti transpozice další evropské legislativy v blízkém časovém horizontu, konkrétně Směrnice Rady č. 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005, o minimálních procesních standardech pro udělování a odjímání postavení uprchlíka, která musí být z velké části transponována do 1. prosince 2007 a která, vzhledem k smělým závěrům formulovaným Radou během zasedání v Tampere, jistě není v tomto směru posledním zákonodárným počinem ze strany Evropských společenství, není odvážené konstatovat, že v budoucnosti dojde jistě k rovnoměrnějšímu rozložení „azylového zatížení“ nejen mezi Rakouskem a Českou republikou, nýbrž v rámci celé Evropské unie.

6. Přílohy

6.1. Statistiky

Počet žádostí o azyl / mezinárodní ochranu v Rakousku (stav k 01.03.2007)

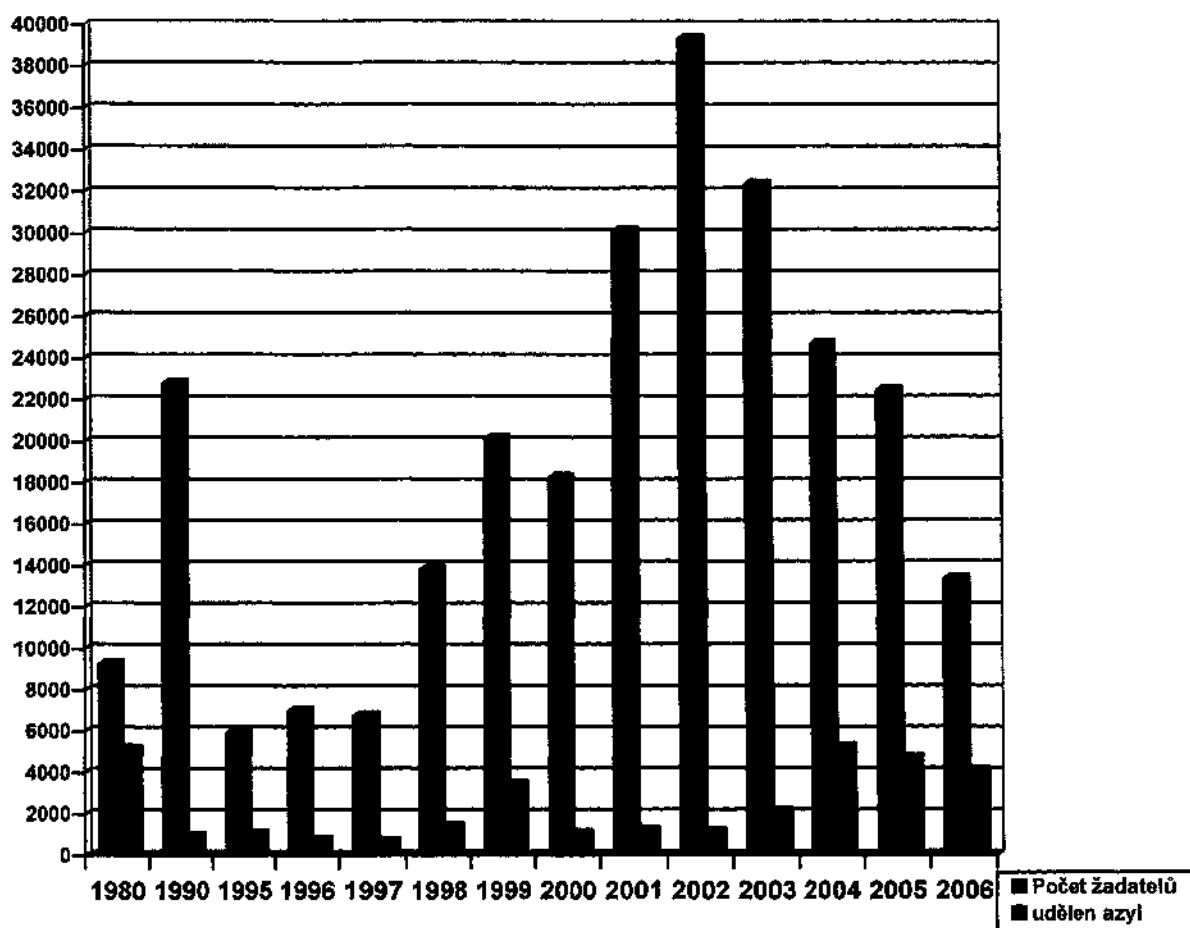
	2006	2005	Rozdíl
Leden	1.295	1.354	-4,36 %
Únor	971	1.235	-21,38 %
Březen	1.133	1.610	-29,63 %
Duben	945	1.694	-44,21 %
Květen	1.019	1.606	-36,55 %
Červen	973	1.669	-41,70 %
Červenec	1.069	1.774	-39,74 %
Srpen	1.103	2.230	-50,54 %
Září	1.183	2.260	-47,65 %
Říjen	1.274	2.268	-43,83 %
Listopad	1.178	2.436	-51,64 %
Prosinec	1.206	2.325	-48,13 %
Celkem:	13.349	22.461	-40,57 %

Počet žádostí o azyl / mezinárodní ochranu v Rakousku v jednotlivých letech

Rok	Počet žádostí	Azyl udělen
2006	13.349	4063
2005	22.461	4650
2004	24.676	5208
2003	32.359	2084
2002	39.354	1073
2001	30 127	1152
2000	18.284	1002
1999	20.129	3393
1998	13.805	1369
1997	6719	639
1996	6991	716
1995	5920	993
1990	22 789	864
1980	9259	5127

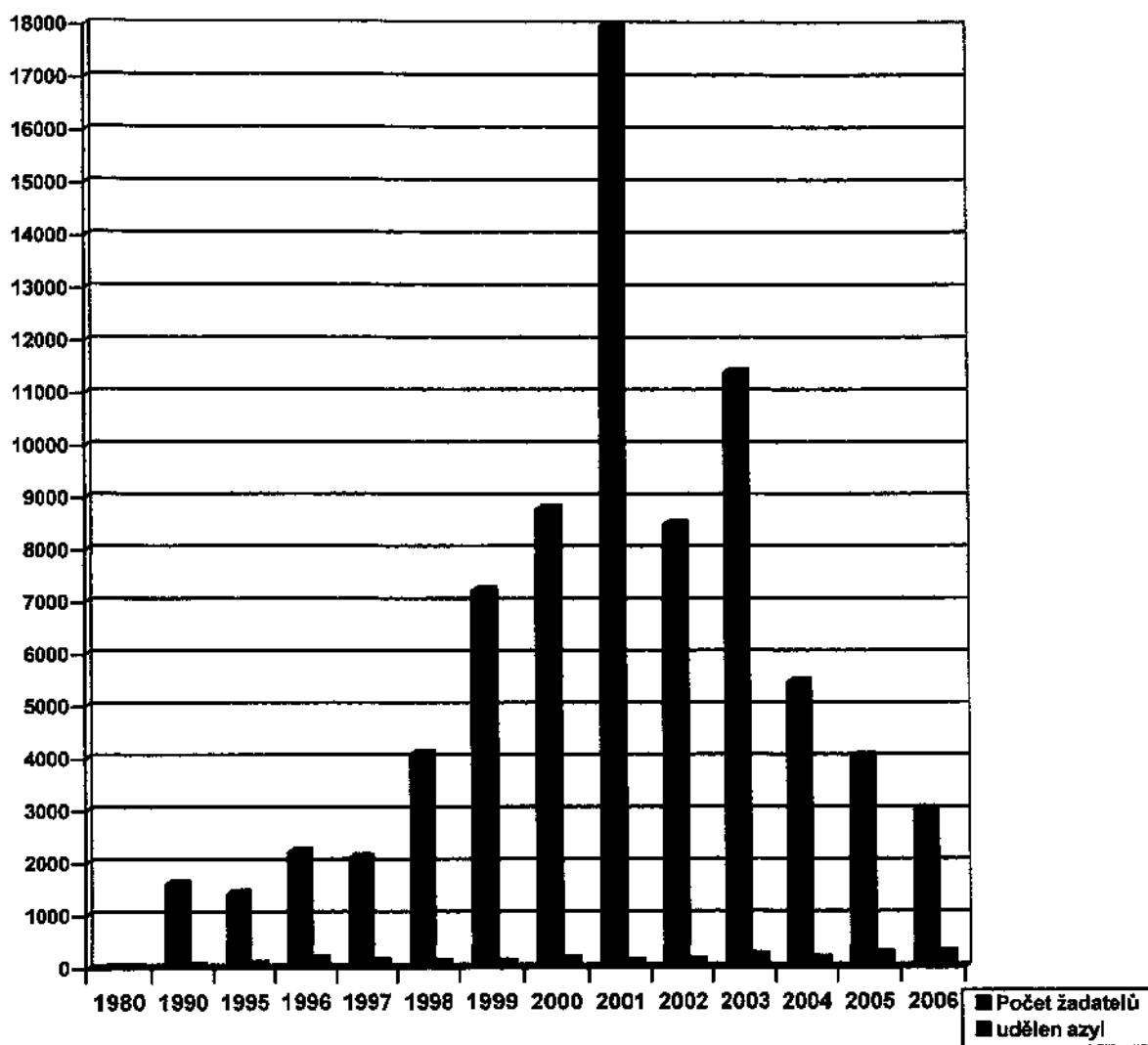
Zdroj: www.unhcr.at

Poměr počtu žadatelů a případů udělení azylu v jednotlivých letech v Rakousku

Zdroj: údaje z www.bmi.gv.at, Spolkového ministerstvo vnitra

Poměr počtu žadatelů a případů udělení azylu v jednotlivých letech v České republice

Zdroj: údaje z www.mvcr.cz, Ministerstvo vnitra ČR

Počet rozhodnutí obou instancí, kterými byl azyl udělen v jednotlivých letech 1990 - únor 2007 v České republice, www.mvcr.cz

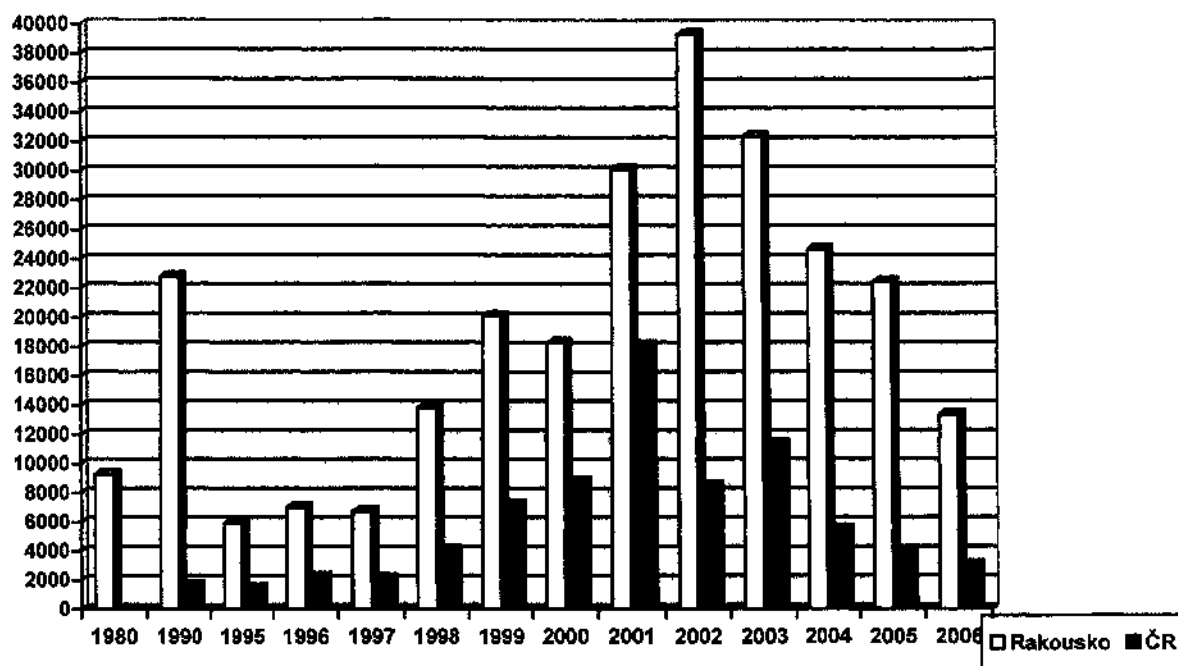
Státní příslušnost	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Celkem
Afgánistán	-	31	16	27	24	15	23	14	15	20	22	9	17	30	7	5	5	-	280
Albanie	-	31	5	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46
Alžírsko	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Angola	-	21	7	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32
Arménie	-	-	7	32	36	8	22	4	-	3	16	1	6	26	9	19	7	-	196
Ázerbajdžan	-	4	1	6	1	-	1	3	7	-	6	-	3	-	-	-	4	1	37
Bělorusko	-	3	2	-	-	-	-	5	7	11	24	25	28	20	29	47	66	11	276
bez státní příslušnosti	-	-	1	8	-	-	2	6	5	3	3	1	1	-	2	1	23	1	57
Bosna a Hercegovina	-	-	-	14	-	1	5	16	3	4	1	-	-	1	-	-	3	-	48
Bulharsko	-	39	15	2	3	-	1	1	-	7	4	-	-	-	-	1	-	-	73
Burundi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Čad	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Čína	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	1	-	8
Džibutsko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Etiopie	-	3	4	-	-	-	1	-	-	2	-	-	1	-	-	2	1	-	14
Gambie	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Ghana	-	1	2	1	3	-	7	3	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	23
Gruzie	-	-	4	5	3	-	8	1	5	-	-	3	-	8	4	4	-	-	45
Guinea	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	4	1	1	7
Chorvatsko	-	-	-	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Indie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
Irák	1	16	18	1	2	9	9	9	6	2	7	4	8	7	4	1	7	8	119
Írán	-	13	-	2	6	1	1	-	-	2	1	10	-	3	3	4	-	-	46
Jihoafrická republika	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4
Jordánsko	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Jugoslávie	-	-	-	-	-	-	2	-	-	9	9	9	1	4	1	5	-	-	40
Jugoslávie (byvalá)	-	12	24	12	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53
Kambodža	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Kamerun	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Kazachstán	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	-	11	10	18	31	-	76
Kongo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2
Konžská dem rep	-	-	-	-	-	-	-	-	9	5	4	4	-	-	-	2	2	-	26
Kuba	-	16	5	1	2	1	4	2	-	-	1	-	4	5	-	3	-	-	44
Kypr	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kyrgyzstan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	4	5	-	17
Libanon	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Libérie	-	-	1	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Libye	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Makedonie	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Maroko	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Moldavsko	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	1	-	12
Mongolsko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2

Myanmar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	-	1	8	
nezjištěna	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	5	1	1	10
Nigérie	-	10	1	2	1	-	2	6	1	1	1	1	-	2	-	-	-	28	
Nikaragua	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	
Pakistán	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	5	-	2	4	12	
Palestina	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Rumunsko	23	325	26	54	11	1	28	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	474	
Rusko	-	20	26	12	4	-	2	1	4	1	8	3	28	62	45	69	51	2	338
Rwanda	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Senegal	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	
Sierra Leone	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	
Somálsko	-	-	-	1	-	4	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	7	6	21
Srbsko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Srbsko a Čer hora (- ex)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3
Sovětský svaz (byvalý)	5	150	12	3	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	175
Sri Lanka	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	5	-	1	2	-	2	-	13	
Sudán	-	-	-	1	-	4	-	1	1	-	1	-	1	4	1	2	-	16	
Syrie	-	1	-	2	-	3	1	-	-	-	1	-	4	4	-	-	3	19	
Tadžikistan	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	5	
Togo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	
Tunisko	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Turecko	-	13	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	1	5	-	-	22	
Turkmenistán	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	-	-	-	-	3	1	10	
Ukrajina	-	26	10	7	3	1	5	-	-	1	7	3	2	6	5	9	31	10	126
Uzbekistán	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	1	17	2	-	23
Vietnam	-	30	52	34	7	2	10	13	3	2	1	2	1	3	3	1	-	-	164
Zair (byvalý)	-	6	5	5	-	6	9	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33
Celkem	30	776	251	250	116	59	162	96	78	79	133	83	103	208	142	251	268	44	3 129

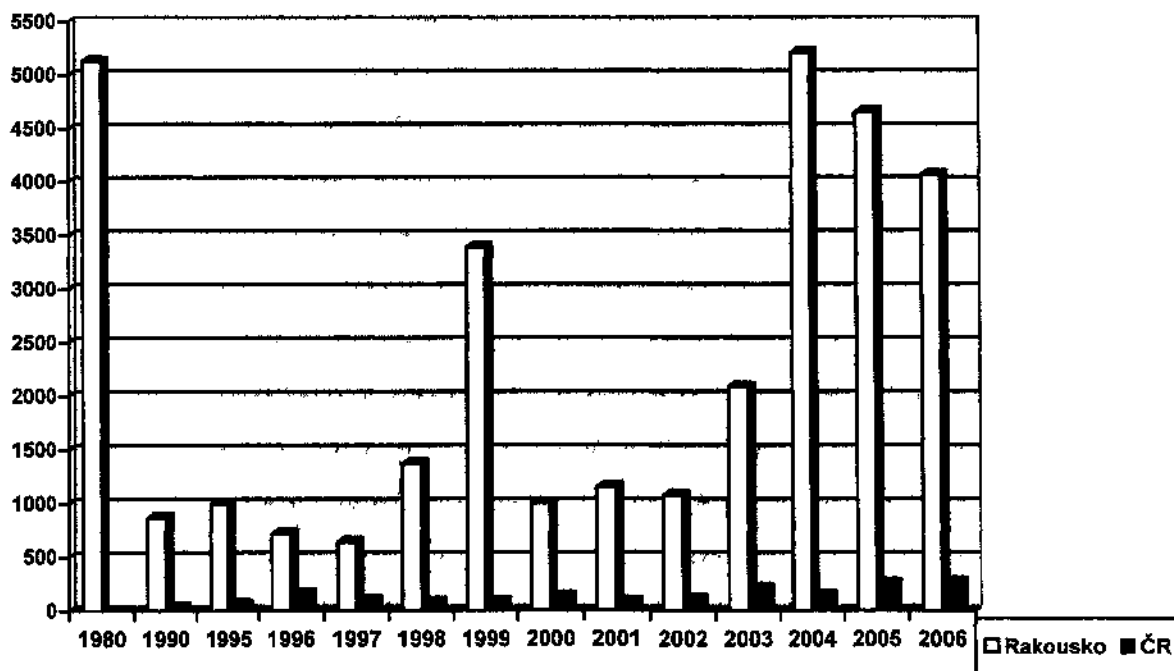
Počet žadatelů o mezinárodní ochranu podle roků a měsíců zahájení řízení v České republice, www.mvcr.cz

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006>	2007	Celkem
leden		395	138	30	172	55	57	212	219	602	593	1228	1334	686	552	346	262	153	7 034
únor		330	39	45	125	65	125	191	175	430	384	1228	679	704	588	297	235	130	5 770
březen		233	45	65	97	201	138	201	144	583	514	1635	726	588	968	307	263		6 728
duben		165	61	71	100	147	118	193	127	569	557	1539	762	1187	603	280	218		6 697
květen		248	39	141	80	211	89	114	96	604	545	1600	604	964	420	261	246		6 262
červen		235	64	101	64	150	187	115	119	537	942	1698	525	899	317	312	286		6 551
červenec	1	104	95	169	121	89	372	185	142	611	666	1614	580	925	354	330	292		6 650
srpen	231	137	67	198	95	118	332	151	273	581	691	1780	579	1167	300	489	426		7 615
září	146	77	82	814	90	155	171	168	252	699	749	1497	610	965	282	432	193		7 382
říjen	355	80	76	334	70	69	198	119	792	551	919	1498	773	1557	378	348	235		8 352
listopad	432	122	70	129	65	73	226	210	711	726	1232	1355	630	997	370	348	208		7 904
prosinec	437	100	65	110	108	84	198	250	1035	727	996	1422	682	761	307	271	152		7 705
Celkem	1 602	2 226	841	2 207	1 187	1 417	2 211	2 109	4 085	7 220	8 788	18 094	8 484	11 400	5 459	4 021	3 016	283	84 650

Poměr počtu žadatelů v jednotlivých letech v Rakousku a České republice

Poměr počtu případů udělení azylu v jednotlivých letech v Rakousku a České republice

**Nejvyšší správní soud - průběh řízení kasačních stížností
2006, www.mvcr.cz**

Státní příslušnost	Počet cizinců s kas stíž k 1 1 2006*	Počet nových kasač stížností	Zamítnutí kasač stížnosti	Odmítnutí kasač stížnosti	Řízení zastaveno	Věc vrácena k řízení krajskému soudu	Počet rozhodnutí celkem	Předaná rozhodnutí	Počet cizinců s kas stíž k 31 12 2006*
Evropa	1491	629	579	410	222	59	1270	1264	806
Asie	716	331	327	165	108	33	633	611	407
Amerika	1	2	0	0	0	1	1	0	2
Afrika	84	93	31	15	35	10	91	74	93
bez státní příslušnosti	10	2	3	2	2	-	7	9	3
nezjištěna	2	1	1	-	-	-	1	2	1
Celkem	2 304	1 058	941	592	367	103	2 003	1 960	1 312

Po převzetí negativního rozhodnutí krajského soudu (po nabytí právní moci rozhodnutí) přestává být osoba žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. Proti rozhodnutí krajského soudu může cizinec podat kasační stížnost k nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Při splnění zákonných podmínek mu může být uděleno vízum za účelem strpění pobytu.

* Počet cizinců s kasační stížností = počet cizinců, o jejichž kasačních stížnostech nebylo dosud pravomocně rozhodnuto.

Pozn. Jsou evidovány pouze kasační stížnosti, o kterých bylo Ministerstvo vnitra vyzooměno soudy.

**Nejvyšší správní soud - průběh řízení kasačních stížností
Únor 2007, www.mvcr.cz**

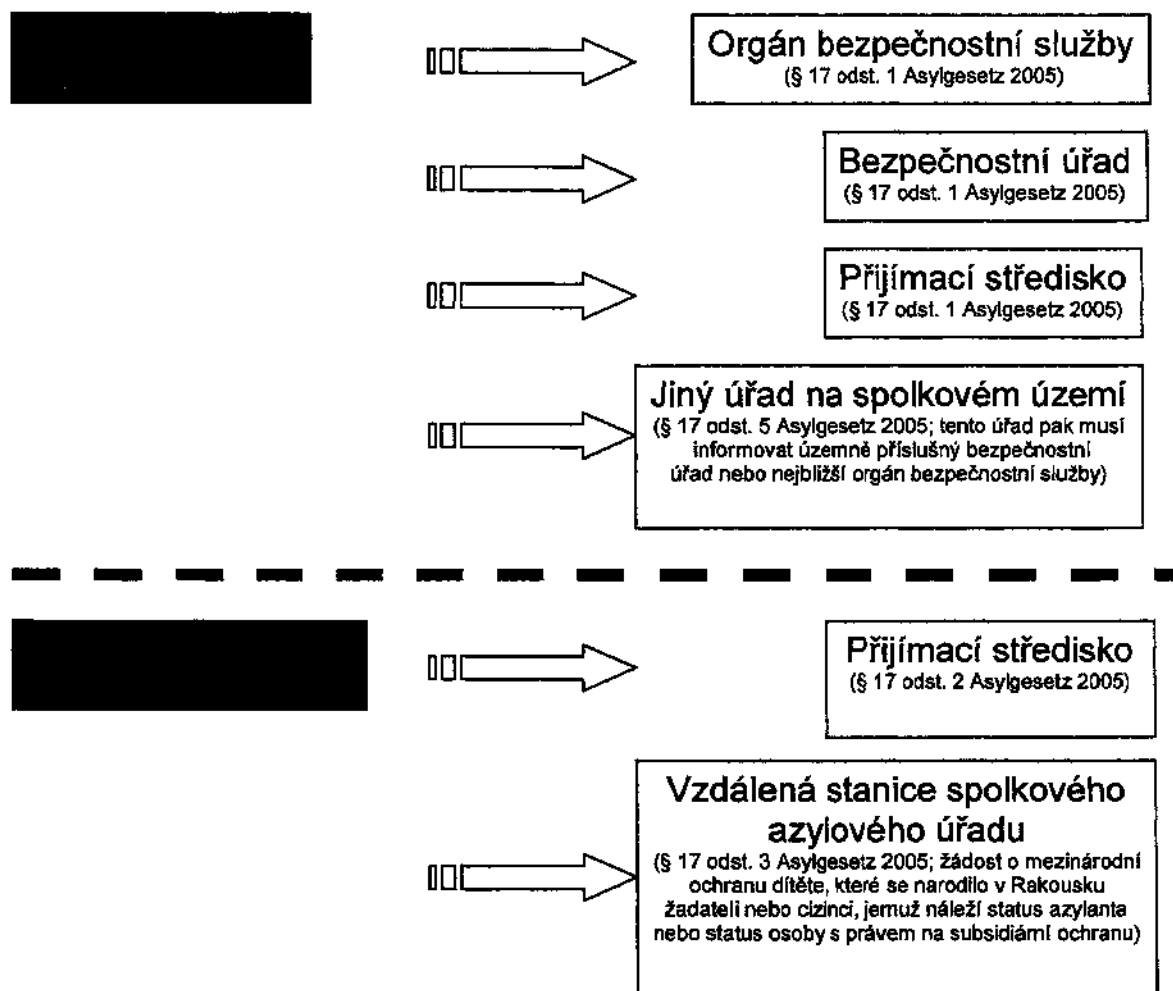
Státní příslušnost	Počet cizinců s kas stíž k 1 2 2007*	Počet nových kasač stížností	Zamítnutí kasač stížnosti	Odmítnutí kasač stížnosti	Řízení zastaveno	Věc vrácena k řízení krajskému soudu	Počet rozhodnutí celkem	Předaná rozhodnutí	Počet cizinců s kas stíž k 28 2.2007*
Evropa	762	21	0	20	5	0	25	36	748
Asie	401	15	2	15	3	0	20	21	395
Amerika	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Afrika	90	4	0	1	2	0	3	3	91
bez státní příslušnosti	5	-	-	-	1	-	1	-	5
nezjištěna	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Celkem	1 260	40	2	36	11	0	49	60	1 241

Po převzetí negativního rozhodnutí krajského soudu (po nabytí právní moci rozhodnutí) přestává být osoba žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. Proti rozhodnutí krajského soudu může cizinec podat kasační stížnost k nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Při splnění zákonných podmínek mu může být uděleno vízum za účelem strpění pobytu.

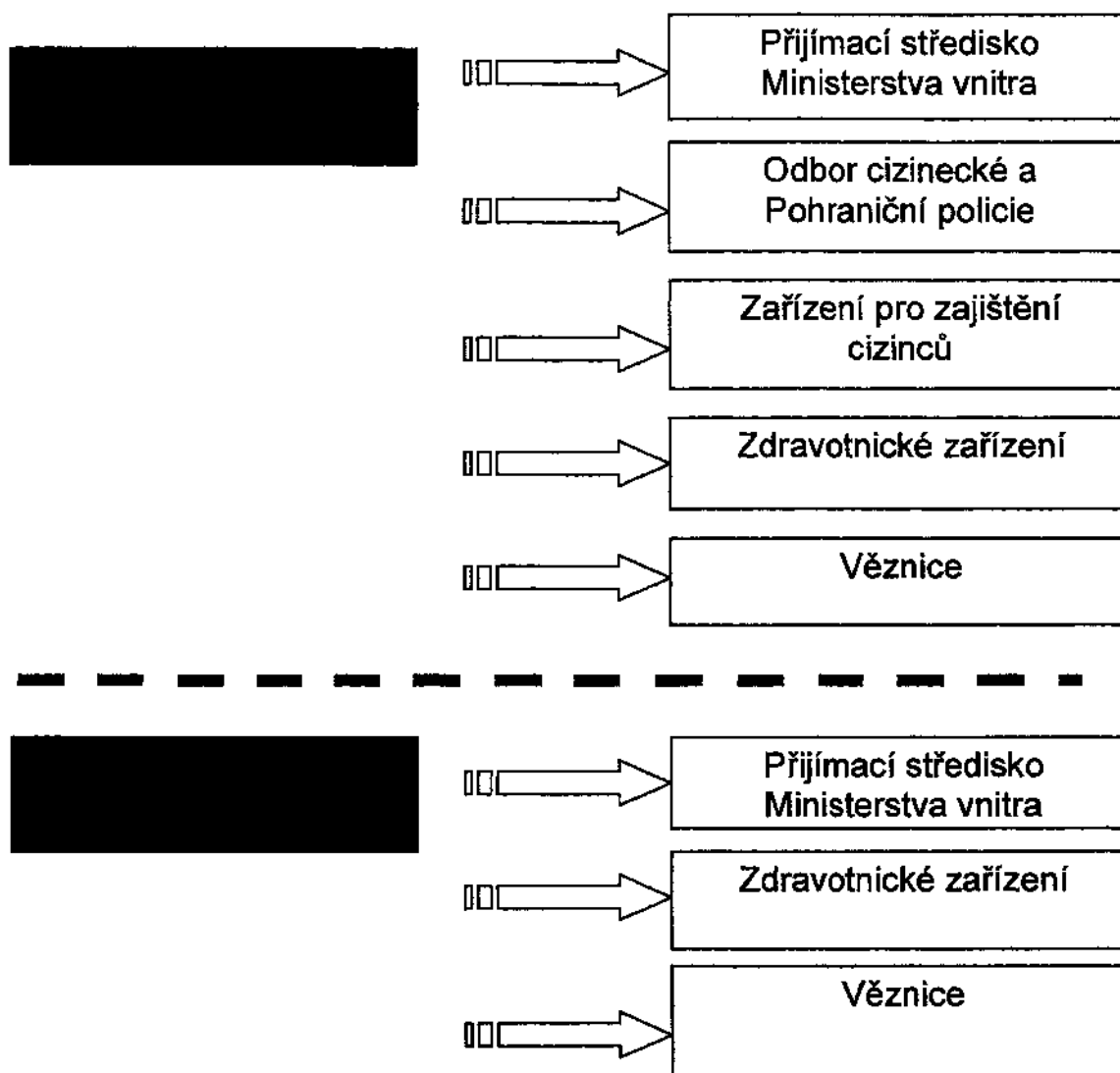
* Počet cizinců s kasační stížností = počet cizinců, o jejichž kasačních stížnostech nebylo dosud pravomocně rozhodnuto.

6. 2. Schémata

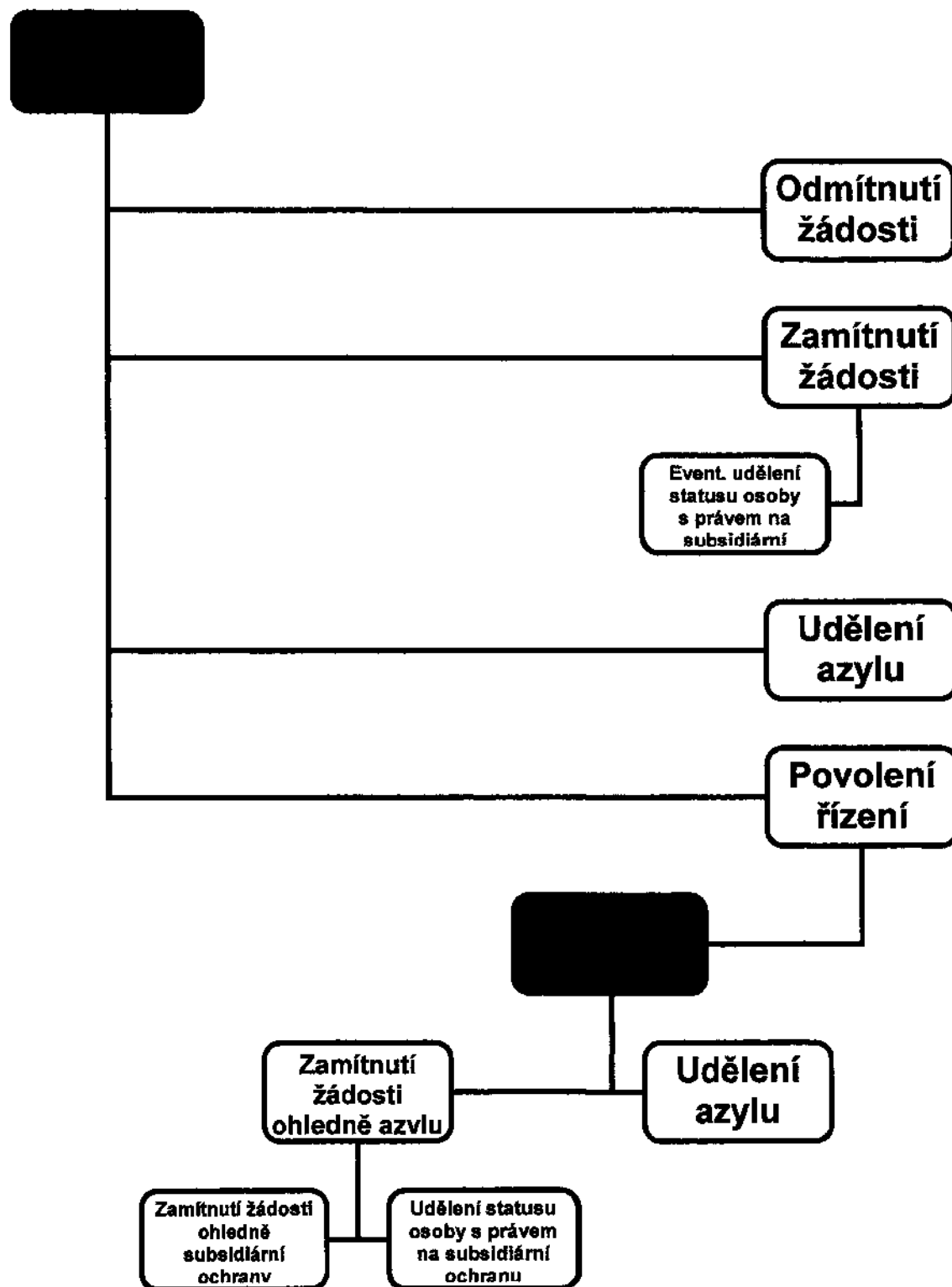
6. 2. 1. Zahájení azylového řízení v Rakousku

6. 2. 2. Zahájení azylového řízení v České republice

6. 2. 3. Přehled průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany v Rakousku

6. 3. Úplné znění rakouského azylového zákona 2005

Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl (Asylgesetz 2005 - AsylG 2005)

Inhaltsverzeichnis

1. Hauptstück: Anwendungsbereich und Begriffsbestimmungen

- § 1 Anwendungsbereich
- § 2 Begriffsbestimmungen

2. Hauptstück: Status des Asylberechtigten und des subsidiär Schutzberechtigten

1. Abschnitt: Status des Asylberechtigten

- § 3 Status des Asylberechtigten

2. Abschnitt: Unzuständigkeit Österreichs

- § 4 Drittstaatsicherheit
- § 5 Zuständigkeit eines anderen Staates

3. Abschnitt: Ausschluss von der Zuerkennung und Aberkennung des Status des Asylberechtigten

- § 6 Ausschluss von der Zuerkennung des Status des Asylberechtigten
- § 7 Aberkennung des Status des Asylberechtigten

4. Abschnitt: Status des subsidiär Schutzberechtigten

- § 8 Status des subsidiär Schutzberechtigten
- § 9 Aberkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten

5. Abschnitt: Gemeinsame Bestimmungen

- § 10 Verbindung mit der Ausweisung
- § 11 Innerstaatliche Fluchtalternative

3. Hauptstück: Rechte und Pflichten der Asylwerber

1. Abschnitt: Aufenthalt im Bundesgebiet während des Asylverfahrens

- § 12 Faktischer Abschiebeschutz
- § 13 Aufenthaltsrecht
- § 14 Wiedereinreise

2. Abschnitt: Mitwirkungspflichten

- § 15 Mitwirkungspflichten von Asylwerbern im Verfahren

4. Hauptstück: Verfahrensrecht

1. Abschnitt: Allgemeines Verfahren

- § 16 Handlungsfähigkeit
- § 17 Verfahrensablauf
- § 18 Ermittlungsverfahren
- § 19 Befragungen und Einvernahmen
- § 20 Einvernahmen von Opfern bei Eingriffen in die sexuelle Selbstbestimmung
- § 21 Beweismittel
- § 22 Entscheidungen
- § 23 Zustellungen
- § 24 Einstellung des Verfahrens und ungerechtfertigtes Entfernen aus der Erstaufnahmestelle
- § 25 Gegenstandslosigkeit und Zurückziehen von Anträgen
- § 26 Festnahmeauftrag
- § 27 Einleitung eines Ausweisungsverfahrens

2. Abschnitt: Sonderbestimmungen für das Zulassungsverfahren

- § 28 Zulassungsverfahren
- § 29 Verfahren in der Erstaufnahmestelle
- § 30 Opfer von Gewalt

3. Abschnitt: Sonderbestimmungen für das Flughafenverfahren

- § 31 Anreise über einen Flughafen und Vorführung
- § 32 Sicherung der Zurückweisung
- § 33 Besondere Verfahrensregeln für das Flughafenverfahren

4. Abschnitt: Sonderbestimmungen für das Familienverfahren

- § 34 Familienverfahren im Inland
- § 35 Anträge im Familienverfahren bei Berufsvertretungsbehörden

5. Abschnitt: Berufungen

- § 36 Wirkung von Berufungen
- § 37 Zuerkennung der aufschiebenden Wirkung einer Berufung
- § 38 Aberkennung der aufschiebenden Wirkung einer Berufung
- § 39 Sichere Herkunftsstaaten

6. Abschnitt: Sonderbestimmungen für das Verfahren in 2. Instanz

- § 40 Vorbringen in der Berufung
- § 41 Verfahren in der zweiten Instanz
- § 42 Leitentscheidungen

5. Hauptstück: Mitwirkung der Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes

- § 43 Stellen des Antrages auf internationalen Schutz bei einer Sicherheitsbehörde oder bei Organen des öffentlichen Sicherheitsdienstes
- § 44 Befragung, Durchsuchung und erkennungsdienstliche Behandlung
- § 45 Durchführung der Vorführung
- § 46 Vorführung nach Befassung der Fremdenpolizeibehörde
- § 47 Eingriffe in das Recht auf persönliche Freiheit
- § 48 Abnahme von Karten
- § 49 Ausübung unmittelbarer Zwangsgewalt

6. Hauptstück: Karten für Asylwerber und subsidiär Schutzberechtigte

- § 50 Verfahrenskarte
- § 51 Aufenthaltsberechtigungskarte
- § 52 Karte für subsidiär Schutzberechtigte
- § 53 Entzug von Karten

7. Hauptstück: Verwenden personenbezogener Daten

- § 54 Allgemeines
- § 55 Verwenden erkennungsdienstlicher Daten
- § 56 Zentrale Verfahrensdatei; Informationsverbund
- § 57 Besondere Übermittlungen

8. Hauptstück: Österreichische und internationale Behörden, Rechts- und Flüchtlingsberater

1. Abschnitt: Österreichische Behörden, Staatendokumentation und Amtsbeschwerde

- § 58 Bundesasylamt
- § 59 Erstaufnahmestellen
- § 60 Staatendokumentation
- § 61 Unabhängiger Bundesasylsenat
- § 62 Amtsbeschwerde

2. Abschnitt: Internationaler Schutz der Asylwerber und Flüchtlinge

- § 63 Internationaler Schutz der Asylwerber und Flüchtlinge

3. Abschnitt: Rechtsberatung, Förderung der Asylwerber und Flüchtlinge, Rückkehrhilfe

- § 64 Rechtsberatung im Zulassungsverfahren
- § 65 Anforderungsprofil für Rechtsberater
- § 66 Flüchtlingsberater
- § 67 Rückkehrhilfe
- § 68 Integrationshilfe

9. Hauptstück: Schlussbestimmungen

- § 69 Sprachliche Gleichbehandlung
- § 70 Gebühren
- § 71 Verweisungen
- § 72 Vollziehung
- § 73 Zeitlicher Geltungsbereich
- § 74 Verhältnis zur Genfer Flüchtlingskonvention
- § 75 Übergangsbestimmungen

1. Hauptstück

Anwendungsbereich und Begriffsbestimmungen

Anwendungsbereich

§ 1. Dieses Bundesgesetz regelt

1. die Zuerkennung und die Aberkennung des Status des Asylberechtigten und des subsidiär Schutzberechtigten an Fremde in Österreich;
2. in welchen Fällen eine Entscheidung nach diesem Bundesgesetz mit einer Ausweisung zu verbinden ist;
3. das Verfahren zur Erlangung einer Entscheidung nach den Z 1 und 2.

Begriffsbestimmungen

§ 2. (1) Im Sinne dieses Bundesgesetzes ist

1. die Genfer Flüchtlingskonvention: die Konvention über die Rechtsstellung der Flüchtlinge vom 28. Juli 1951, BGBl. Nr. 55/1955, in der durch das Protokoll über die Rechtsstellung der Flüchtlinge vom 31. Jänner 1967, BGBl. Nr. 78/1974, geänderten Fassung;
2. die EMRK: die Konvention zum Schutze der Menschenrechte und Grundfreiheiten, BGBl. Nr. 210/1958;
3. das Protokoll Nr. 6 zur Konvention: das Protokoll Nr. 6 zur Konvention zum Schutze der Menschenrechte und Grundfreiheiten über die Abschaffung der Todesstrafe, BGBl. Nr. 138/1985;
4. das Protokoll Nr. 11 zur Konvention: das Protokoll Nr. 11 zur Konvention zum Schutze der Menschenrechte und Grundfreiheiten über die Umgestaltung des durch die Konvention eingeführten Kontrollmechanismus, BGBl. III Nr. 30/1998;
5. das Protokoll Nr. 13 zur Konvention: das Protokoll Nr. 13 zur Konvention zum Schutze der Menschenrechte und Grundfreiheiten über die vollständige Abschaffung der Todesstrafe, BGBl. III Nr. 22/2005;
6. der EU-Vertrag: der Vertrag über die Europäische Union in der Fassung BGBl. III Nr. 85/1999, geändert durch BGBl. III Nr. 4/2003 und BGBl. III Nr. 20/2004;
7. das Dublin Übereinkommen: das am 15. Juni 1990 in Dublin unterzeichnete Übereinkommen über die Bestimmung des zuständigen Staates für die Prüfung eines in einem Mitgliedstaat der Europäischen Gemeinschaften gestellten Asylantrags, BGBl. III Nr. 165/1997;
8. die Dublin – Verordnung: die Verordnung 2003/343/EG zur Festlegung der Kriterien und Verfahren zur Bestimmung des Mitgliedstaates, der für die Prüfung eines von einem Drittstaatsangehörigen gestellten Asylantrags in einem Mitgliedstaat gestellten Asylantrags zuständig ist, ABl. L 50 vom 25.2.2003, S. 1;

9. die Statusrichtlinie: die Richtlinie 2004/83/EG über Mindestnormen für die Anerkennung und den Status von Drittstaatsangehörigen oder Staatenlosen als Flüchtlinge oder als Personen, die anderweitig internationalen Schutz benötigen, und über den Inhalt des zu gewährenden Schutzes, ABl. L 304 vom 30.9.2004, S. 12;
10. die Grundversorgungsvereinbarung: die Vereinbarung zwischen dem Bund und den Ländern gemäß Art. 15a B-VG über gemeinsame Maßnahmen zur vorübergehenden Grundversorgung für hilfs- und schutzbedürftige Fremde (Asylwerber, Asylberechtigte, Vertriebene und andere aus rechtlichen oder faktischen Gründen nicht abschiebbare Menschen) in Österreich, BGBl. I Nr. 80/2004;
11. Verfolgung: jede Verfolgungshandlung im Sinne des Art. 9 Statusrichtlinie;
12. ein Verfolgungsgrund: ein in Art. 10 Statusrichtlinie genannter Grund;
13. ein Antrag auf internationalen Schutz: das – auf welche Weise auch immer artikuliert – Ersuchen eines Fremden in Österreich, sich dem Schutz Österreichs unterstellen zu dürfen; der Antrag gilt als Antrag auf Zuerkennung des Status des Asylberechtigten und bei Nichtzuerkennung des Status des Asylberechtigten als Antrag auf Zuerkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten;
14. ein Asylwerber: ein Fremder ab Einbringung eines Antrags auf internationalen Schutz bis zum rechtskräftigen Abschluss, zur Einstellung oder Gegenstandslosigkeit des Verfahrens;
15. der Status des Asylberechtigten: das dauernde Einreise- und Aufenthaltsrecht, das Österreich Fremden nach den Bestimmungen dieses Bundesgesetzes gewährt;
16. der Status des subsidiär Schutzberechtigten: das vorübergehende, verlängerbare Einreise- und Aufenthaltsrecht, das Österreich Fremden nach den Bestimmungen dieses Bundesgesetzes gewährt;
17. ein Herkunftsstaat: der Staat, dessen Staatsangehörigkeit der Fremde besitzt, oder - im Falle der Staatenlosigkeit - der Staat seines früheren gewöhnlichen Aufenthaltes;
18. ein Mitgliedstaat: jeder Staat, der Vertragspartei des EU-Vertrages (Z 6) ist;
19. ein EWR-Staat: jeder Staat, der Vertragspartei des Abkommens über den Europäischen Wirtschaftsraum (EWR-Abkommen) ist;
20. ein Drittstaat: jeder Staat, der nicht Mitgliedstaat der Europäischen Union ist;
21. EWR-Bürger: jedermann, der Staatsangehöriger eines EWR-Staates (Z 19) ist;
22. Familienangehöriger: wer Elternteil eines minderjährigen Kindes, Ehegatte oder zum Zeitpunkt der Antragstellung unverheiratetes minderjähriges Kind eines Asylwerbers oder eines Fremden ist, dem der Status des subsidiär Schutzberechtigten oder des Asylberechtigten zuerkannt wurde, sofern die Familieneigenschaft bei Ehegatten bereits im Herkunftsstaat bestanden hat;
23. ein Folgeantrag: jeder einem bereits rechtskräftig erledigten Antrag nachfolgender weiterer Antrag;
24. Zivilperson: jede Person, die Teil der Zivilbevölkerung im Sinne der Art. 50 Abs. 1 des Zusatzprotokolls vom 10. Dezember 1977, BGBl. Nr. 527/1982, zu den Genfer Abkommen vom 12. August 1949 über den Schutz der Opfer internationaler bewaffneter Konflikte, BGBl. Nr. 155/1953, ist und

(2) Im Sinne dieses Bundesgesetzes sind erkennungsdienstliche Daten: Lichtbilder, Papillarlinienabdrücke der Finger, äußerliche körperliche Merkmale und die Unterschrift.

2. Hauptstück

Status des Asylberechtigten und des subsidiär Schutzberechtigten

1. Abschnitt

Status des Asylberechtigten

Status des Asylberechtigten

§ 3. (1) Einem Fremden, der in Österreich einen Antrag auf internationalen Schutz gestellt hat, ist, soweit dieser Antrag nicht wegen Drittstaatsicherheit oder Zuständigkeit eines anderen Staates zurückzuweisen ist, der Status des Asylberechtigten zuzuerkennen,

wenn glaubhaft ist, dass ihm im Herkunftsstaat Verfolgung im Sinne des Art. 1 Abschnitt A Z 2 Genfer Flüchtlingskonvention droht.

(2) Die Verfolgung kann auch auf Ereignissen beruhen, die eingetreten sind, nachdem der Fremde seinen Herkunftsstaat verlassen hat (objektive Nachfluchtgründe) oder auf Aktivitäten des Fremden beruhen, die dieser seit Verlassen des Herkunftsstaates gesetzt hat, die insbesondere Ausdruck und Fortsetzung einer bereits im Herkunftsstaat bestehenden Überzeugung sind (subjektive Nachfluchtgründe). Einem Fremden, der einen Folgeantrag (§ 2 Z 23) stellt, wird in der Regel nicht der Status des Asylberechtigten zuerkannt, wenn die Verfolgungsgefahr auf Umständen beruht, die der Fremde nach Verlassen seines Herkunftsstaates selbst geschaffen hat, es sei denn, es handelt sich um in Österreich erlaubte Aktivitäten, die nachweislich Ausdruck und Fortsetzung einer bereits im Herkunftsstaat bestehenden Überzeugung sind.

(3) Der Antrag auf internationalen Schutz ist bezüglich der Zuerkennung des Status des Asylberechtigten abzuweisen, wenn

1. dem Fremden eine innerstaatliche Fluchtalternative (§ 11) offen steht oder
2. der Fremde einen Asylausschlussgrund (§ 6) gesetzt hat.

(4) Einem Fremden ist von Amts wegen und ohne weiteres Verfahren der Status des Asylberechtigten zuzuerkennen, wenn sich die Republik Österreich völkerrechtlich dazu verpflichtet hat.

(5) Die Entscheidung, mit der einem Fremden von Amts wegen oder auf Grund eines Antrags auf internationalen Schutz der Status des Asylberechtigten zuerkannt wird, ist mit der Feststellung zu verbinden, dass diesem Fremden damit kraft Gesetzes die Flüchtlingseigenschaft zukommt.

2. Abschnitt

Unzuständigkeit Österreichs

Drittstaatsicherheit

§ 4. (1) Ein Antrag auf internationalen Schutz ist als unzulässig zurückzuweisen, wenn der Fremde in einem Staat, zu dem ein Vertrag über die Bestimmungen der Zuständigkeit zur Prüfung eines Asylantrages oder eines Antrages auf internationalen Schutz oder die Dublin – Verordnung nicht anwendbar ist, Schutz vor Verfolgung finden kann (Schutz im sicheren Drittstaat).

(2) Schutz im sicheren Drittstaat besteht, wenn einem Fremden in einem Staat, in dem er nicht gemäß § 8 Abs. 1 bedroht ist, ein Verfahren zur Einräumung der Rechtsstellung eines Flüchtlings nach der Genfer Flüchtlingskonvention offen steht oder im Wege über andere Staaten gesichert ist (Asylverfahren), er während dieses Verfahrens in diesem Staat zum Aufenthalt berechtigt ist und er dort Schutz vor Abschiebung in den Herkunftsstaat - auch im Wege über andere Staaten - hat, sofern er in diesem gemäß § 8 Abs. 1 bedroht ist. Dasselbe gilt bei gleichem Schutz vor Zurückweisung, Zurückschiebung oder Abschiebung für Staaten, die in einem Verfahren zur Einräumung der Rechtsstellung eines Flüchtlings nach der Genfer Flüchtlingskonvention bereits eine Entscheidung getroffen haben.

(3) Die Voraussetzungen des Abs. 2 sind in einem Staat widerlegbar dann gegeben, wenn er die Genfer Flüchtlingskonvention ratifiziert und gesetzlich ein Asylverfahren eingerichtet hat, das die Grundsätze dieser Konvention, der EMRK und des Protokolls Nr. 6, Nr. 11 und Nr. 13 zur Konvention umgesetzt hat.

(4) Trotz Schutz in einem sicheren Drittstaat ist der Antrag auf internationalen Schutz nicht als unzulässig zurückzuweisen, wenn eine mit der Zurückweisung verbundene Ausweisung zu einer Verletzung von Art. 8 EMRK führen würde. Die Zurückweisung wegen Schutzes in einem sicheren Drittstaat hat insbesondere zu unterbleiben, wenn

1. der Asylwerber EWR-Bürger ist;
2. einem Elternteil eines minderjährigen, unverheirateten Asylwerbers in Österreich der Status des Asylberechtigten oder des subsidiär Schutzberechtigten zuerkannt wurde oder

3. dem Ehegatten oder einem minderjährigen, unverheirateten Kind des Asylwerbers in Österreich der Status des Asylberechtigten oder des subsidiär Schutzberechtigten zuerkannt wurde.

(5) Kann ein Fremder, dessen Antrag auf internationalen Schutz gemäß Abs. 1 als unzulässig zurückgewiesen wurde, aus faktischen Gründen, die nicht in seinem Verhalten begründet sind, nicht binnen drei Monaten nach Durchsetzbarkeit des Bescheides zurückgeschoben oder abgeschoben werden, tritt der Bescheid außer Kraft.

Zuständigkeit eines anderen Staates

§ 5. (1) Ein nicht gemäß § 4 erledigter Antrag auf internationalen Schutz ist als unzulässig zurückzuweisen, wenn ein anderer Staat vertraglich oder auf Grund der Dublin – Verordnung zur Prüfung des Asylantrages oder des Antrages auf internationalen Schutz zuständig ist. Mit dem Zurückweisungsbescheid hat die Behörde auch festzustellen, welcher Staat zuständig ist.

(2) Gemäß Abs. 1 ist auch vorzugehen, wenn ein anderer Staat vertraglich oder auf Grund der Dublin – Verordnung dafür zuständig ist zu prüfen, welcher Staat zur Prüfung des Asylantrages oder des Antrages auf internationalen Schutz zuständig ist.

(3) Sofern nicht besondere Gründe, die in der Person des Asylwerbers gelegen sind, glaubhaft gemacht werden oder bei der Behörde offenkundig sind, die für die reale Gefahr des fehlenden Schutzes vor Verfolgung sprechen, ist davon auszugehen, dass der Asylwerber in einem Staat nach Abs. 1 Schutz vor Verfolgung findet.

3. Abschnitt

Ausschluss von der Zuerkennung und Aberkennung des Status des Asylberechtigten

Ausschluss von der Zuerkennung des Status des Asylberechtigten

§ 6. (1) Ein Fremder ist von der Zuerkennung des Status eines Asylberechtigten ausgeschlossen, wenn

1. und so lange er Schutz gemäß Art. 1 Abschnitt D der Genfer Flüchtlingskonvention genießt;
2. einer der in Art. 1 Abschnitt F der Genfer Flüchtlingskonvention genannten Ausschlussgründe vorliegt;
3. er aus gewichtigen Gründen eine Gefahr für die Sicherheit der Republik Österreich darstellt oder
4. er von einem inländischen Gericht wegen eines besonders schweren Verbrechens rechtskräftig verurteilt worden ist und wegen dieses strafbaren Verhaltens eine Gefahr für die Gemeinschaft bedeutet. Einer Verurteilung durch ein inländisches Gericht ist eine Verurteilung durch ein ausländisches Gericht gleichzuhalten, die den Voraussetzungen des § 73 StGB, BGBl. Nr. 60/1974, entspricht.

(2) Wenn ein Ausschlussgrund nach Abs. 1 vorliegt, kann der Antrag auf internationalen Schutz in Bezug auf die Zuerkennung des Status des Asylberechtigten ohne weitere Prüfung abgewiesen werden. § 8 gilt.

Aberkennung des Status des Asylberechtigten

§ 7. (1) Der Status des Asylberechtigten ist einem Fremden von Amts wegen mit Bescheid abzuerkennen, wenn

1. ein Asylausschlussgrund nach § 6 vorliegt;
2. einer der in Art. 1 Abschnitt C der Genfer Flüchtlingskonvention angeführten Endigungsgründe eingetreten ist oder
3. der Asylberechtigte den Mittelpunkt seiner Lebensbeziehungen in einem anderen Staat hat.

(2) Die Behörde kann einem Fremden den Status eines Asylberechtigten gemäß Abs. 1 Z 2 nicht ab-erkennen, wenn die Aberkennung durch das Bundesasylamt – wenn auch nicht rechtskräftig – nicht innerhalb von 5 Jahren nach Zuerkennung erfolgt und der Fremde seinen Hauptwohnsitz im Bundesgebiet hat. Kann nach Satz 1 nicht aberkannt

werden, hat die Behörde die nach dem Bundesgesetz über die Niederlassung und den Aufenthalt in Österreich - NAG, BGBl. I Nr. 100/2005 zuständige Behörde vom Sachverhalt zu verständigen. Teilt diese der Behörde mit, dass sie dem Fremden einen Aufenthaltstitel rechtskräftig erteilt hat, kann auch einem solchen Fremden der Status eines Asylberechtigten gemäß Abs. 1 Z 2 aberkannt werden.

(3) Die Aberkennung nach Abs. 1 Z 1 und 2 ist mit der Feststellung zu verbinden, dass dem Betroffenen die Flüchtlingseigenschaft kraft Gesetzes nicht mehr zukommt. Dieser hat nach Rechtskraft der Aberkennung der Behörde Ausweise und Karten, die den Status des Asylberechtigten oder die Flüchtlingseigenschaft bestätigen, zurückzustellen.

4. Abschnitt

Status des subsidiär Schutzberechtigten

Status des subsidiär Schutzberechtigten

§ 8. (1) Der Status des subsidiär Schutzberechtigten ist einem Fremden zuzuerkennen,

1. der in Österreich einen Antrag auf internationalen Schutz gestellt hat, wenn dieser in Bezug auf die Zuerkennung des Status des Asylberechtigten abgewiesen wird oder
2. dem der Status des Asylberechtigten aberkannt worden ist,

wenn eine Zurückweisung, Zurückschiebung oder Abschiebung des Fremden in seinen Herkunftsstaat eine reale Gefahr einer Verletzung von Art. 2 EMRK, Art. 3 EMRK oder der Protokolle Nr. 6 oder Nr. 13 zur Konvention bedeuten würde oder für ihn als Zivilperson eine ernsthafte Bedrohung des Lebens oder der Unversehrtheit infolge willkürlicher Gewalt im Rahmen eines internationalen oder innerstaatlichen Konfliktes mit sich bringen würde.

(2) Die Entscheidung über die Zuerkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten nach Abs. 1 ist mit der abweisenden Entscheidung nach § 3 oder der Aberkennung des Status des Asylberechtigten nach § 7 zu verbinden.

(3) Anträge auf internationalen Schutz sind bezüglich der Zuerkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten abzuweisen, wenn eine innerstaatliche Fluchtalternative (§ 11) offen steht.

(4) Einem Fremden, dem der Status des subsidiär Schutzberechtigten zuerkannt wird, ist von der zuerkennenden Behörde gleichzeitig eine befristete Aufenthaltsberechtigung als subsidiär Schutzberechtigter zu erteilen. Die Aufenthaltsberechtigung gilt ein Jahr und wird im Falle des weiteren Vorliegens der Voraussetzungen über Antrag des Fremden vom Bundesasylamt verlängert. Nach einem Antrag des Fremden besteht die Aufenthaltsberechtigung bis zur rechtskräftigen Entscheidung über die Verlängerung des Aufenthaltsrechts, wenn der Antrag auf Verlängerung vor Ablauf der Aufenthaltsberechtigung gestellt worden ist.

(5) In einem Familienverfahren gemäß § 34 Abs. 1 Z 2 gilt Abs. 4 mit der Maßgabe, dass die zu erteilende Aufenthaltsberechtigung gleichzeitig mit der des Familienangehörigen, von dem das Recht abgeleitet wird, endet.

(6) Kann der Herkunftsstaat des Asylwerbers nicht festgestellt werden, ist der Antrag auf internationalen Schutz bezüglich des Status des subsidiär Schutzberechtigten abzuweisen. Diesfalls ist eine Ausweisung aus dem Bundesgebiet zu verfügen, wenn diese gemäß § 10 Abs. 2 nicht unzulässig ist. § 10 Abs. 3 gilt.

(7) Der Status des subsidiär Schutzberechtigten erlischt, wenn dem Fremden der Status des Asylberechtigten zuerkannt wird.

Aberkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten

§ 9. (1) Einem Fremden ist der Status eines subsidiär Schutzberechtigten von Amts wegen mit Bescheid abzuerkennen, wenn

1. die Voraussetzungen für die Zuerkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten (§ 8 Abs. 1) nicht oder nicht mehr vorliegen;

2. er den Mittelpunkt seiner Lebensbeziehungen in einem anderen Staat hat oder
3. er die Staatsangehörigkeit eines anderen Staates erlangt hat und eine Zurückweisung, Zurückschiebung oder Abschiebung des Fremden in seinen neuen Herkunftsstaat keine reale Gefahr einer Verletzung von Art. 2 EMRK, Art. 3 EMRK oder der Protokolle Nr. 6 oder Nr. 13 zur Konvention oder für ihn als Zivilperson keine ernsthafte Bedrohung des Lebens oder der Unversehrtheit infolge willkürlicher Gewalt im Rahmen eines internationalen oder innerstaatlichen Konfliktes mit sich bringen würde.

(2) Die Aberkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten ist mit dem Entzug der Aufenthaltsberechtigung als subsidiär Schutzberechtigter zu verbinden. Der Fremde hat nach Rechtskraft der Aberkennung Karten, die den Status des subsidiär Schutzberechtigten bestätigen, der Behörde zurückzustellen.

5. Abschnitt

Gemeinsame Bestimmungen

Verbindung mit der Ausweisung

§ 10. (1) Eine Entscheidung nach diesem Bundesgesetz ist mit einer Ausweisung zu verbinden, wenn

1. der Antrag auf internationalen Schutz zurückgewiesen wird;
2. der Antrag auf internationalen Schutz sowohl bezüglich der Zuerkennung des Status des Asylberechtigten als auch der Zuerkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten abgewiesen wird;
3. einem Fremden der Status des Asylberechtigten aberkannt wird, ohne dass es zur Zuerkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten kommt oder
4. einem Fremden der Status des subsidiär Schutzberechtigten aberkannt wird.

(2) Ausweisungen nach Abs. 1 sind unzulässig, wenn

1. dem Fremden im Einzelfall ein nicht auf dieses Bundesgesetz gestütztes Aufenthaltsrecht zukommt oder
2. diese eine Verletzung von Art. 8 EMRK darstellen würden

(3) Wenn die Durchführung der Ausweisung aus Gründen, die in der Person des Asylwerbers liegen, eine Verletzung von Art. 3 EMRK darstellen würde und diese nicht von Dauer sind, ist gleichzeitig mit der Ausweisung auszusprechen, dass die Durchführung für die notwendige Zeit aufzuschieben ist.

(4) Eine Ausweisung, die mit einer Entscheidung gemäß Abs. 1 Z 1 verbunden ist, gilt stets auch als Feststellung der Zulässigkeit der Zurückweisung, Zurückschiebung oder Abschiebung in den betreffenden Staat. Besteht eine durchsetzbare Ausweisung, hat der Fremde unverzüglich auszureisen.

Innerstaatliche Fluchtalternative

§ 11. (1) Kann Asylwerbern in einem Teil ihres Herkunftsstaates vom Staat oder sonstigen Akteuren, die den Herkunftsstaat oder einen wesentlichen Teil des Staatsgebietes beherrschen, Schutz gewährleistet werden, und kann ihnen der Aufenthalt in diesem Teil des Staatsgebietes zugemutet werden, so ist der Antrag auf internationalen Schutz abzuweisen (Innerstaatliche Fluchtalternative). Schutz ist gewährleistet, wenn in Bezug auf diesen Teil des Herkunftsstaates keine wohlbegründete Furcht nach Art. 1 Abschnitt A Z 2 Genfer Flüchtlingskonvention vorliegen kann und die Voraussetzungen zur Zuerkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten (§ 8 Abs. 1) in Bezug auf diesen Teil des Herkunftsstaates nicht gegeben sind.

(2) Bei der Prüfung, ob eine innerstaatliche Fluchtalternative gegeben ist, ist auf die allgemeinen Gegebenheiten des Herkunftsstaates und auf die persönlichen Umstände der Asylwerber zum Zeitpunkt der Entscheidung über den Antrag abzustellen.

3. Hauptstück

Rechte und Pflichten der Asylwerber

1. Abschnitt

Aufenthalt im Bundesgebiet während des Asylverfahrens

Faktischer Abschiebeschutz

§ 12. (1) Ein Fremder, der in Österreich einen Antrag auf internationalen Schutz gestellt hat, kann bis zur Erlassung einer durchsetzbaren Entscheidung, bis zur Gegenstandslosigkeit des Verfahrens oder nach einer Einstellung bis zu dem Zeitpunkt, an dem eine Fortsetzung des Verfahrens gemäß § 24 Abs. 2 nicht mehr zulässig ist, weder zurückgewiesen, zurückgeschoben oder abgeschoben werden (faktischer Abschiebeschutz); § 32 bleibt unberührt. Sein Aufenthalt im Bundesgebiet ist geduldet. Ein auf Grund anderer Bundesgesetze bestehendes Aufenthaltsrecht bleibt unberührt. § 36 Abs. 4 gilt.

(2) Ein Fremder, der einen Antrag auf internationalen Schutz gestellt hat und dem kein Aufenthaltsrecht zukommt, ist für die Dauer des Zulassungsverfahrens, längstens jedoch für 20 Tage lediglich im Gebiet der Bezirksverwaltungsbehörde, in dem er versorgt wird, geduldet. Darüber hinaus ist sein Aufenthalt im gesamten Bundesgebiet geduldet, wenn und solange dies

1. zur Erfüllung von gesetzlichen Pflichten notwendig ist;
2. notwendig ist, um Ladungen von Gerichten und Verwaltungsbehörden Folge zu leisten oder
3. für die Inanspruchnahme einer medizinischen Versorgung und Behandlung notwendig ist.

Nach Ablauf des 20. Tages nach Stellung des Antrages auf internationalen Schutz ist der Fremde, solange ihm faktischer Abschiebeschutz zukommt, im gesamten Bundesgebiet geduldet.

Aufenthaltsrecht

§ 13. Ein Asylwerber, dessen Asylverfahren zugelassen ist, ist bis zur Erlassung einer durchsetzbaren Entscheidung, bis zur Einstellung oder Gegenstandslosigkeit des Verfahrens oder bis zum Entzug des Aufenthaltsrechts (§ 62 Abs. 1 FPG) zum Aufenthalt im Bundesgebiet berechtigt. Ein auf Grund anderer Bundesgesetze bestehendes Aufenthaltsrecht bleibt unberührt. Wird Asylwerbern gemäß § 62 FPG ihr Aufenthaltsrecht entzogen, kommt ihnen faktischer Abschiebeschutz (§ 12) zu.

Wiedereinreise

§ 14. (1) Einem Asylwerber, dessen Berufung gegen eine mit einer zurückweisenden oder abweisenden Entscheidung des Bundesasylamtes verbundenen Ausweisung keine aufschiebende Wirkung zukam, ist an der Grenzübergangsstelle unter Vorlage der Berufungsentscheidung die Wiedereinreise zu gestatten, wenn seiner Berufung Folge gegeben wurde und er seine Verfahrensidentität nachweisen kann. Sein Verfahren ist, wenn das Asylverfahren nicht mit der Berufungsentscheidung rechtskräftig entschieden wurde, zuzulassen.

(2) Ein Asylwerber, gegen den eine durchsetzbare, aber nicht rechtskräftige Ausweisungsentscheidung durchgesetzt wird, ist nachweislich darüber zu belehren, dass er sich für Zustellungen im Asylverfahren eines Zustellbevollmächtigten bedienen kann und dass er der Behörde auch im Ausland seinen Aufenthaltsort und seine Anschrift bekannt zu geben und Änderungen so rasch wie möglich zu melden hat (§ 15 Abs. 1 Z 4). Darüber hinaus ist ihm die Postanschrift des Bundesasylamtes und des unabhängigen Bundesasylsenates mitzuteilen. Soweit möglich, ist ihm ein schriftliches Informationsblatt in einer ihm verständlichen Sprache auszufolgen.

(3) Zum Nachweis der Verfahrensidentität genügt ein positiver Abgleich mit vorhandenen erkennungsdienstlichen Daten. Eine hierzu nötige erkennungsdienstliche Behandlung hat nur nach Antrag des Betroffenen zu erfolgen. Die im Rahmen dieser Behandlung ermittelten Daten sind nach dem erfolgten Abgleich zu löschen.

(4) Die Entscheidung über die Berufung gegen eine zurückweisende oder abweisende Entscheidung des Bundesasylamtes ist, wenn der Berufung gegen die damit verbundene Ausweisung eine aufschiebende Wirkung nicht zukam, soweit möglich, an der letzten der Behörde bekannten Zustelladresse zuzustellen; liegt die Zustelladresse im Ausland, gilt die Zustellung mit Eintreffen der Entscheidung an dieser Adresse als bewirkt.

2. Abschnitt **Mitwirkungspflichten**

Mitwirkungspflichten von Asylwerbern im Verfahren

§ 15. (1) Ein Asylwerber hat am Verfahren nach diesem Bundesgesetz mitzuwirken; insbesondere hat er

1. ohne unnötigen Aufschub seinen Antrag zu begründen und alle zur Begründung des Antrags auf internationalen Schutz erforderlichen Anhaltspunkte über Nachfrage wahrheitsgemäß darzulegen;
2. bei Verfahrenshandlungen und bei Untersuchungen durch einen Sachverständigen persönlich und rechtzeitig zu erscheinen, und an diesen mitzuwirken. Unfreiwillige Eingriffe in die körperliche Integrität sind unzulässig;
3. an der erkennungsdienstlichen Behandlung nach diesem Bundesgesetz mitzuwirken;
4. der Behörde, auch nachdem er Österreich, aus welchem Grund auch immer, verlassen hat, seinen Aufenthaltsort und seine Anschrift bekannt zu geben und Änderungen so rasch wie möglich, während des Aufenthalts in Österreich längstens binnen sieben Tagen, zu melden. Hierzu genügt es, wenn ein in Österreich befindlicher Asylwerber seiner Meldepflicht nach dem Meldegesetz 1991 – MeldeG, BGBl. Nr. 9/1992 nachkommt;
5. der Behörde alle ihm zur Verfügung stehenden Dokumente und Gegenstände am Beginn des Verfahrens, oder soweit diese erst während des Verfahrens hervorkommen oder zugänglich werden, unverzüglich zu übergeben, soweit diese für das Verfahren relevant sind.

(2) Wenn ein Asylwerber einer Mitwirkungspflicht nach Abs. 1 aus von ihm nicht zu vertretenden Gründen nicht nachkommen kann, hat er dies unverzüglich der Behörde, bei der zu diesem Zeitpunkt das Verfahren geführt wird, mitzuteilen. Die Mitteilung ist zu begründen.

(3) Zu den in Abs. 1 Z 1 genannten Anhaltspunkten gehören insbesondere

1. der Name des Asylwerbers;
2. alle bisher in Verfahren verwendeten Namen samt Aliasnamen;
3. das Geburtsdatum;
4. die Staatsangehörigkeit, im Falle der Staatenlosigkeit der Herkunftsstaat
5. Staaten des früheren Aufenthaltes;
6. der Reiseweg nach Österreich;
7. frühere Asylanträge und frühere Anträge auf internationalen Schutz, auch in anderen Staaten;
8. Angaben zu familiären und sozialen Verhältnissen;
9. Angaben über den Verbleib nicht mehr vorhandener Dokumente;
10. Gründe, die zum Antrag auf internationalen Schutz geführt haben, und
11. Gründe und Tatsachen, nach denen die Behörde ausdrücklich fragt, soweit sie für das Verfahren von Bedeutung sind.

(4) Der Asylwerber ist zu Beginn des Verfahrens auf seine Mitwirkungspflichten und die Folgen einer allfälligen Verletzung dieser nachweislich hinzuweisen. Ihm ist darüber hinaus – soweit möglich – ein schriftliches Informationsblatt in einer ihm verständlichen Sprache auszufolgen.

4. Hauptstück Verfahrensrecht

1. Abschnitt

Allgemeines Verfahren

Handlungsfähigkeit

§ 16. (1) Für den Eintritt der Handlungsfähigkeit nach diesem Bundesgesetz ist ungeachtet der Staatsangehörigkeit des Fremden österreichisches Recht maßgeblich.

(2) In Verfahren nach diesem Bundesgesetz ist jeder Elternteil für sich zur Vertretung des Kindes befugt. Widerstreiten die Erklärungen beider Elternteile bei ehelichen Kindern, ist die zeitlich frühere Erklärung relevant; ein Berufungsverzicht kann nicht gegen den erklärten Willen eines Elternteils abgegeben werden. Die Vertretung für das uneheliche Kind kommt bei widerstreitenden Erklärungen der Elternteile der Mutter zu, soweit nicht der Vater alleine mit der Obsorge betraut ist. Ein Minderjähriger, dessen Interessen von seinem gesetzlichen Vertreter nicht wahrgenommen werden können, ist berechtigt Anträge auf internationalen Schutz zu stellen.

(3) Ein mündiger Minderjähriger, dessen Interessen von seinem gesetzlichen Vertreter nicht wahrgenommen werden können, ist berechtigt, Anträge zu stellen und einzubringen. Gesetzlicher Vertreter für Verfahren nach diesem Bundesgesetz ist mit Einbringung des Antrags auf internationalen Schutz (§ 17 Abs. 2) der Rechtsberater in der Erstaufnahmestelle, nach Zulassung des Verfahrens und nach Zuweisung an eine Betreuungsstelle der örtlich zuständige Jugendwohlfahrtsträger jenes Bundeslandes, in dem der Minderjährige einer Betreuungsstelle zugewiesen wurde. Widerspricht der Rechtsberater vor der ersten Einvernahme im Zulassungsverfahren einer erfolgten Befragung (§ 19 Abs. 1) eines mündigen Minderjährigen, ist diese in seinem Beisein zu wiederholen.

(4) Entzieht sich der mündige Minderjährige dem Verfahren (§ 24 Abs. 1) oder lässt sich aus anderen Gründen nach Abs. 3 kein gesetzlicher Vertreter bestimmen, ist der Jugendwohlfahrtsträger, dem die gesetzliche Vertretung zuletzt zukam, gesetzlicher Vertreter bis nach Abs. 3 wieder ein gesetzlicher Vertreter bestimmt wurde. Hatte im bisherigen Verfahren nur der Rechtsberater die gesetzliche Vertretung inne, bleibt dieser gesetzliche Vertreter, bis die gesetzliche Vertretung nach Abs. 3 erstmals einem Jugendwohlfahrtsträger zufällt.

(5) Bei einem unmündigen Minderjährigen, dessen Interessen von seinen gesetzlichen Vertretern nicht wahrgenommen werden können, ist der Rechtsberater ab Ankunft in der Erstaufnahmestelle gesetzlicher Vertreter. Solche Fremde dürfen nur im Beisein des Rechtsberaters befragt (§ 19 Abs. 1) werden. Im Übrigen gelten die Abs. 3 und 4.

Verfahrensablauf

§ 17. (1) Ein Antrag auf internationalen Schutz ist gestellt, wenn ein Fremder in Österreich vor einem Organ des öffentlichen Sicherheitsdienstes, einer Sicherheitsbehörde oder bei einer Erstaufnahmestelle (§ 59) um Schutz vor Verfolgung ersucht.

(2) Der Antrag auf internationalen Schutz ist eingebracht, wenn er vom Fremden persönlich – auch im Rahmen einer Vorführung (§ 43 Abs. 2) – bei der Erstaufnahmestelle (§ 59) gestellt wird.

(3) Ein Antrag auf internationalen Schutz von einem in Österreich nachgeborenen Kind eines Asylwerbers oder Fremden, dem der Status des Asylberechtigten oder der Status des subsidiär Schutzberechtigten zukommt, kann auch bei einer Außenstelle des Bundesasylamtes eingebracht werden; diese Anträge können auch schriftlich gestellt und eingebracht werden. Das Familienverfahren (§ 34) eines minderjährigen, unverheirateten Kindes eines Fremden, dem der Status des Asylberechtigten oder des subsidiär Schutzberechtigten zukommt, oder dessen Verfahren zugelassen und noch nicht rechtskräftig entschieden wurde, ist mit Einbringen des Antrags zugelassen.

(4) Nach Einbringung des Antrages auf internationalen Schutz ist das Verfahren mit dem Zulassungsverfahren zu beginnen.

(5) Ersucht ein Fremder vor einer Behörde im Inland, die nicht in Abs. 1 genannt ist, um internationalen Schutz, hat diese Behörde die örtlich zuständige Sicherheitsbehörde oder das nächste Organ des öffentlichen Sicherheitsdienstes zu verständigen.

(6) Unterbleibt die Vorführung nach § 45 Abs. 1 und 2, gilt der Antrag auf internationalen Schutz nach Durchführung der Befragung und gegebenenfalls der Durchsuchung und der erkennungsdienstlichen Behandlung als eingebracht; dem Asylwerber ist binnen drei Tagen eine Verfahrenskarte auszustellen. Das Zulassungsverfahren eines Asylwerbers, dessen Vorführung gemäß § 45 Abs. 1 Z 2 unterblieb, kann auch durch eine Außenstelle des Bundesasylamtes geführt werden; es ist binnen angemessener Frist zu beginnen. Die Fristen nach dem 2. Abschnitt beginnen diesfalls mit der Setzung einer Verfahrenshandlung durch die Behörde.

(7) Ein in der Rechtsmittelfrist gestellter weiterer Antrag auf internationalen Schutz gilt als Berufung oder Berufungsergänzung gegen den zurückweisenden oder abweisenden Bescheid des Bundesasylamtes.

(8) Wird während eines anhängigen Berufungsverfahrens ein weiterer Antrag auf internationalen Schutz gestellt oder eingebracht, wird dieser Antrag im Rahmen des anhängigen Berufungsverfahrens mitbehandelt. Ein diesfalls gestellter schriftlicher Antrag auf internationalen Schutz gilt als Berufungsergänzung; das Bundesasylamt hat diesen Antrag unverzüglich dem unabhängigen Bundesasylsenat zu übermitteln.

(9) Der Bundesminister für Inneres hat ein Merkblatt über die einem Asylwerber obliegenden Pflichten und zustehenden Rechte aufzulegen. Dieses ist spätestens bei Antragsbringung in der Erstaufnahmestelle in einer dem Asylwerber verständlichen Sprache zu übergeben. Dieses Merkblatt ist in jenen Sprachen bereitzuhalten, von denen anzunehmen ist, dass die Asylwerber sie verstehen. In diesem Merkblatt ist insbesondere auf die Verpflichtung des Asylwerbers, sich den Behörden für Zwecke eines Verfahrens nach diesem Bundesgesetz zur Verfügung zu halten sowie auf die Rechtsfolgen einer Verletzung hinzuweisen.

Ermittlungsverfahren

§ 18. (1) Die Behörde hat in allen Stadien des Verfahrens von Amts wegen darauf hinzuwirken, dass die für die Entscheidung erheblichen Angaben gemacht oder lückenhafte Angaben über die zur Begründung des Antrages geltend gemachten Umstände vervollständigt, die Beweismittel für diese Angaben bezeichnet oder die angebotenen Beweismittel ergänzt und überhaupt alle Aufschlüsse gegeben werden, welche zur Begründung des Antrages notwendig erscheinen. Erforderlichenfalls sind Beweismittel auch von Amts wegen beizuschaffen.

(2) Im Rahmen der Beurteilung der Glaubwürdigkeit des Vorbringens eines Asylwerbers ist auf die Mitwirkung im Verfahren Bedacht zu nehmen.

Befragungen und Einvernahmen

§ 19. (1) Ein Fremder, der einen Antrag auf internationalen Schutz gestellt hat, ist durch Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes nach Antragstellung oder im Zulassungsverfahren in der Erstaufnahmestelle zu befragen. Diese Befragung dient insbesondere der Ermittlung der Identität und der Reiseroute des Fremden und hat sich nicht auf die näheren Fluchtgründe zu beziehen.

(2) Soweit dies ohne unverhältnismäßigen Aufwand möglich ist, ist der Asylwerber persönlich von dem zur jeweiligen Entscheidung berufenen Organ des Bundesasylamtes einzuvernehmen. Eine Einvernahme im Zulassungsverfahren kann unterbleiben, wenn das Verfahren zugelassen wird. Ein Asylwerber ist vom Bundesasylamt, soweit er nicht auf Grund von in seiner Person gelegenen Umständen, nicht in der Lage ist, durch Aussagen zur Feststellung des maßgeblichen Sachverhaltes beizutragen, zumindest einmal im Zulassungsverfahren und – soweit nicht bereits im Zulassungsverfahren über den Antrag entschieden wird – zumindest einmal nach Zulassung des Verfahrens einzuvernehmen. § 24 Abs. 3 bleibt unberührt.

(3) Eine Einvernahme kann unter Verwendung technischer Einrichtungen zur Tonaufzeichnung dokumentiert werden.

(4) Vor jeder Einvernahme ist der Asylwerber ausdrücklich auf die Folgen einer unwahren Aussage hinzuweisen. Im Zulassungsverfahren ist der Asylwerber darüber hinaus darauf hinzuweisen, dass seinen Angaben verstärkte Glaubwürdigkeit zukommt.

(5) Ein Asylwerber darf in Begleitung einer Vertrauensperson sowie eines Vertreters zu Einvernahmen vor der Behörde erscheinen; auch wenn ein Rechtsberater anwesend ist, kann der Asylwerber durch eine Vertrauensperson oder einen Vertreter begleitet werden. Minderjährige Asylwerber dürfen nur in Gegenwart eines gesetzlichen Vertreters einvernommen werden.

(6) Wird ein Asylwerber – aus welchem Grund auch immer – angehalten, ist er der Asylbehörde über deren Ersuchen vorzuführen. Die Anhaltung, insbesondere eine Schubhaft, wird durch die Vorführung nicht unterbrochen.

Einvernahmen von Opfern bei Eingriffen in die sexuelle Selbstbestimmung

§ 20. (1) Gründet ein Asylwerber seine Furcht vor Verfolgung (Art. 1 Abschnitt A Z 2 der Genfer Flüchtlingskonvention) auf Eingriffe in seine sexuelle Selbstbestimmung, ist er von einem Organwalter desselben Geschlechts einzuvernehmen, es sei denn, dass er anderes verlangt. Von dem Bestehen dieser Möglichkeit ist der Asylwerber nachweislich in Kenntnis zu setzen.

(2) Für Verhandlungen vor dem unabhängigen Bundesasylsenat ist das Verlangen nach Abs. 1 spätestens zum Zeitpunkt der Berufung zu stellen. Wenn der betroffene Asylwerber dies wünscht, ist die Öffentlichkeit in diesen Fällen von der Verhandlung auszuschließen. Von dieser Möglichkeit ist er nachweislich in Kenntnis zu setzen. Im Übrigen gilt § 67e AVG.

Beweismittel

§ 21. Sichergestellte oder gemäß § 15 Abs. 1 Z 5 übergebene Dokumente und Gegenstände sind dem Asylwerber so schnell wie möglich zurückzustellen, wenn sie für das Verfahren nach diesem Bundesgesetz, in einem Verfahren nach einem Vertrag über die Zuständigkeit zur Prüfung des Asylantrags oder des Antrages auf internationalen Schutz oder der Dublin – Verordnung nicht mehr benötigt werden. Die Sicherstellung nach anderen Bundesgesetzen bleibt unberührt. Die Beweismittel sind erforderlichenfalls der zuständigen Behörde oder dem zuständigen Gericht zu übergeben. Dem Betroffenen ist über Verlangen Auskunft zu geben und die Übergabe nach Satz 3 zu bestätigen.

Entscheidungen

§ 22. (1) Entscheidungen über Anträge auf internationalen Schutz ergehen in Bescheidform. Bescheide haben den Spruch, die Rechtsmittelbelehrung und – in letzter Instanz – den Hinweis nach § 61a AVG in einer dem Asylwerber verständlichen Sprache zu enthalten. Wird der Antrag gemäß § 4 als unzulässig zurückgewiesen, so ist dem Bescheid eine in dieser Sprache gehaltene Übersetzung der maßgeblichen Gesetzesbestimmungen beizugeben. Eine unrichtige Übersetzung begründet lediglich das Recht unter den Voraussetzungen des § 71 AVG wiedereingesetzt zu werden.

(2) Einen Bescheid, mit dem ein Antrag auf internationalen Schutz gemäß § 4 zurückgewiesen wird, ist eine auch in der Amtssprache des sicheren Drittstaates abgefasste Bestätigung beizufügen, dass der Antrag auf internationalen Schutz wegen des im sicheren Drittstaat bestehenden Schutzes nicht inhaltlich geprüft worden ist und dass der gegen diesen Bescheid eingebrachten Berufung eine aufschiebende Wirkung nicht zuerkannt wurde.

(3) Verfahren über Anträge auf internationalen Schutz sind, wenn sich der Asylwerber in Schubhaft befindet, von den Behörden der ersten und zweiten Instanz prioritär zu behandeln. Diese Fälle sind schnellstmöglich, längstens jedoch binnen je drei Monaten zu entscheiden. Wird der Asylwerber während des Verfahrens, aber vor Ablauf der jeweiligen Entscheidungsfrist, aus der Schubhaft entlassen, sind die Verfahren nach der Frist des § 73 AVG zu Ende zu führen; § 27 bleibt unberührt.

(4) Die Behörde hat die zuständige Fremdenpolizeibehörde über die Durchsetzbarkeit von Entscheidungen zu verständigen.

(5) Kommt die Richtlinie 2001/55/EG über vorübergehenden Schutz im Falle eines Massenzustroms von Vertriebenen und Maßnahmen zur Förderung einer ausgewogenen Verteilung der Belastung, die mit der Aufnahme dieser Personen und den Folgen dieser Aufnahme verbunden sind, auf die Mitgliedstaaten zur Anwendung oder wird eine Verordnung gemäß § 76 NAG erlassen, ist der Fristenlauf von Verfahren Betroffener nach diesem Bundesgesetz für die Dauer des vorübergehenden Schutzes gehemmt.

Zustellungen

§ 23. (1) Die Erstaufnahmestelle, in der sich der Asylwerber befindet oder die Unterkunft, in der der Asylwerber versorgt wird, sind Abgabestelle für eine persönliche Zustellung nach dem Bundesgesetz über die Zustellung behördlicher Dokumente – ZustG, BGBl. Nr. 200/1982.

(2) Ladungen im Zulassungsverfahren sind nur dem Asylwerber persönlich und – soweit eine Vertretung nach § 16 vorliegt oder es sich um Verfahrenshandlungen handelt, bei denen der Rechtsberater anwesend sein muss – einem Rechtsberater zuzustellen. Hat der Asylwerber auch einen gewillkürten Vertreter, ist dieser vom Rechtsberater über Ladungen und den Stand des Verfahrens schnellstmöglich zu verständigen, wenn der Asylwerber dies wünscht.

(3) Bei Zustellungen von zurück- oder abweisenden Entscheidungen, die mit einer durchsetzbaren Ausweisung (§ 10) verbunden sind, ist, soweit dem Asylwerber zum Zeitpunkt der Zustellung faktischer Abschiebeschutz (§ 12) oder ein Aufenthaltsrecht nach diesem Bundesgesetz (§ 13) zukommt, jedenfalls der Asylwerber als Empfänger zu bezeichnen. Wird diesfalls eine Zustellung an einer Abgabestelle (§ 2 Z 5 ZustG) vorgenommen, hat diese durch Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes zu erfolgen, soweit sie nicht durch eigene Organe der Behörde im Amt vorgenommen wird. Eine allenfalls notwendige Hinterlegung hat bei der nächsten Sicherheitsdienststelle zu erfolgen.

(4) Hat der Asylwerber einen Zustellbevollmächtigten ist in den Fällen des Abs. 3 auch an diesen zuzustellen. Von der Zustellung abhängige Fristen beginnen erst mit Zustellung an den Zustellbevollmächtigten zu laufen.

(5) Die Abs. 2 bis 4 gelten nicht bei Anträgen von Asylwerbern, die zum Zeitpunkt der beabsichtigten Zustellung ein nicht auf dieses Bundesgesetz gegründetes Aufenthaltsrecht haben.

(6) Ergeht eine Zustellung auf Grund der Angaben des Asylwerbers zu seinem Alter an einen Rechtsberater oder Jugendwohlfahrtsträger (§ 16) als gesetzlichen Vertreter, so ist diese auch wirksam bewirkt, wenn der Asylwerber zum Zeitpunkt der Zustellung volljährig ist.

Einstellung des Verfahrens und ungerechtfertigtes Entfernen aus der Erstaufnahmestelle

§ 24. (1) Ein Asylwerber entzieht sich dem Asylverfahren, wenn

1. der Behörde sein Aufenthaltsort wegen Verletzung seiner Mitwirkungspflichten (§ 15) weder bekannt noch sonst durch die Behörde leicht feststellbar ist oder
2. er das Bundesgebiet freiwillig verlässt, und das Verfahren nicht als gegenstandslos abzulegen ist (§ 25 Abs. 1).

(2) Asylverfahren sind einzustellen, wenn sich der Asylwerber dem Verfahren entzogen hat (Abs. 1) und eine Entscheidung ohne eine allenfalls weitere Einvernahme oder Verhandlung nicht erfolgen kann. Ein eingestelltes Verfahren ist von Amts wegen fortzusetzen, sobald die Feststellung des maßgeblichen Sachverhaltes möglich ist. Mit Fortsetzung des Verfahrens beginnt die Entscheidungsfrist nach § 73 Abs. 1 AVG zu laufen. Nach Ablauf von zwei Jahren nach Einstellung des Verfahrens ist eine Fortsetzung des Verfahrens nicht mehr zulässig. Ist das Verfahren vor dem Bundesasylamt einzustellen, ist nach § 26 vorzugehen.

(3) Steht der entscheidungsrelevante Sachverhalt fest und hat sich der Asylwerber dem Verfahren entzogen (Abs. 1), steht die Tatsache, dass der Asylwerber von der Behörde bisher nicht einvernommen wurde, einer Entscheidung nicht entgegen.

(4) Ein Asylwerber entfernt sich ungerechtfertigt aus der Erstaufnahmestelle, wenn er trotz Aufforderung zu den ihm vom Bundesasylamt im Zulassungsverfahren gesetzten Terminen nicht kommt und in der Erstaufnahmestelle nicht angetroffen werden kann. Insbesondere ist ein Krankenhausaufenthalt kein ungerechtfertigtes Entfernen aus der Erstaufnahmestelle.

Gegenstandslosigkeit und Zurückziehen von Anträgen

§ 25. (1) Ein Antrag auf internationalen Schutz ist als gegenstandslos abzulegen

1. im Familienverfahren, wenn dem Fremden nach Befassung des Bundesasylamtes die Einreise nicht gewährt wird;
2. wenn der Antrag vor einem Organ des öffentlichen Sicherheitsdienstes gestellt wird und der zum Aufenthalt in Österreich berechnigte Fremde diesen nicht binnen vierzehn Tagen persönlich in einer Erstaufnahmestelle einbringt (§ 43 Abs. 1);
3. wenn der Fremde freiwillig in den Herkunftsstaat abreist, mit seiner Ausreise oder
4. wenn der Antrag, soweit dies nicht gemäß § 17 Abs. 3 zulässig war, schriftlich gestellt wurde.

(2) Das Zurückziehen eines Antrags auf internationalen Schutz ist im Verfahren erster Instanz nicht möglich, es sei denn, der Asylwerber ist in Österreich rechtmäßig niedergelassen (§ 2 Abs. 2 NAG). Das Zurückziehen eines Antrags auf internationalen Schutz in Verfahren zweiter Instanz gilt als Zurückziehung der Berufung. Anbringen, mit denen Anträge auf internationalen Schutz zurückgezogen werden sollen, sind nach Belehrung des Asylwerbers über die Rechtsfolgen als gegenstandslos abzulegen, wenn das Anbringen nicht als Zurückziehen der Berufung gilt.

Festnahmeauftrag

§ 26. (1) Das Bundesasylamt kann gegen einen Fremden, der

1. sich dem Verfahren entzogen hat (§ 24 Abs. 1) oder
 2. sich ungerechtfertigt aus der Erstaufnahmestelle entfernt hat (§ 24 Abs. 4)
- einen Festnahmeauftrag erlassen.

(2) Die Anhaltung eines Fremden, gegen den ein Festnahmeauftrag erlassen wurde, ist dem Bundesasylamt unverzüglich anzuzeigen. Dieses hat mitzuteilen, wann und in welche Erstaufnahme- oder Außenstelle des Bundesasylamtes der Fremde vorzuführen ist. Die Anhaltung auf Grund eines Festnahmeauftrages darf 72 Stunden nicht übersteigen und ist nach Durchführung der erforderlichen Verfahrenshandlungen zu beenden.

(3) Ein Festnahmeauftrag ist zu widerrufen, wenn

1. das Verfahren eingestellt wurde und die Fortsetzung des Verfahrens nicht mehr zulässig ist (§ 24 Abs. 2);
2. der Asylwerber aus eigenem der Behörde seinen Aufenthaltsort bekannt gibt und nicht auf Grund bestimmter Tatsachen anzunehmen ist, er werde sich wieder dem Verfahren entziehen oder
3. sich der Asylwerber im Zulassungsverfahren aus eigenem wieder in der Erstaufnahmestelle einfindet und nicht auf Grund bestimmter Tatsachen anzunehmen ist, er werde sich aus dieser wieder ungerechtfertigt entfernen.

(4) Das Bundesasylamt hat die Erlassung und den Widerruf eines Festnahmeauftrags den Sicherheitsbehörden bekannt zu geben.

Einleitung eines Ausweisungsverfahrens

§ 27. (1) Ein Ausweisungsverfahren nach diesem Bundesgesetz gilt als eingeleitet, wenn

1. im Zulassungsverfahren eine Bekanntgabe nach § 29 Abs. 3 Z 4 oder 5 erfolgt und
2. das Verfahren vor dem unabhängigen Bundesasylsenat einzustellen (§ 24 Abs. 2) war und die Entscheidung des Bundesasylamtes in diesem Verfahren mit einer Ausweisung (§ 10) verbunden war.

(2) Die Behörde hat darüber hinaus ein Ausweisungsverfahren einzuleiten, wenn die bisher vorliegenden Ermittlungen die Annahme rechtfertigen, dass der Antrag auf internationalen Schutz sowohl in Hinblick auf die Gewährung des Status des Asylberechtigten als auch des subsidiär Schutzberechtigten ab- oder zurückzuweisen sein wird und wenn ein besonderes öffentliches Interesse an der beschleunigten Durchführung eines Verfahrens besteht. Die Einleitung des Ausweisungsverfahrens ist mit Aktenvermerk zu dokumentieren.

(3) Ein besonderes öffentliches Interesse an einer beschleunigten Durchführung des Verfahrens besteht insbesondere bei einem Fremden,

1. der wegen einer gerichtlich strafbaren Handlung, die von Amts wegen zu verfolgen ist und vorsätzlich begangen wurde, rechtskräftig verurteilt worden ist;
2. gegen den wegen einer gerichtlich strafbaren Handlung, die in die Zuständigkeit des Gerichtshofes erster Instanz fällt und nur vorsätzlich begangen werden kann, eine Anklage durch die Staatsanwaltschaft erhoben worden ist oder
3. der bei der Begehung eines Verbrechens (§ 17 StGB) auf frischer Tat betreten worden ist.

(4) Ein gemäß Abs. 1 Z 1 eingeleitetes Ausweisungsverfahren ist einzustellen, wenn das Verfahren zugelassen wird. Ein gemäß Abs. 1 Z 2 eingeleitetes Ausweisungsverfahren ist einzustellen, wenn die bisher vorliegenden Ermittlungen die Annahme rechtfertigen, dass der Antrag auf internationalen Schutz weder im Hinblick auf die Gewährung des Status eines Asylberechtigten noch des Status des subsidiär Schutzberechtigten ab- oder zurückzuweisen sein wird oder wenn der Asylwerber aus eigenem dem unabhängigen Bundesasylsenat seinen Aufenthaltsort bekannt gibt und nicht auf Grund bestimmter Tatsachen anzunehmen ist, er werde sich wieder dem Verfahren entziehen.

(5) Ein gemäß Abs. 2 von der Behörde eingeleitetes Ausweisungsverfahren ist einzustellen, wenn die Voraussetzungen für die Einleitung nicht mehr vorliegen.

(6) Die Einstellung eines Ausweisungsverfahrens steht einer späteren Wiedereinleitung nicht entgegen.

(7) Die Einleitung und die Einstellung eines Ausweisungsverfahrens ist der zuständigen Fremdenpolizeibehörde mitzuteilen.

(8) Ein Verfahren, bei dem ein Ausweisungsverfahren eingeleitet worden ist, ist schnellstmöglich, längstens jedoch binnen je drei Monaten nach Einleitung des Ausweisungsverfahrens oder nach Ergreifung einer Berufung, der aufschiebende Wirkung zukommt, zu entscheiden.

2. Abschnitt

Sonderbestimmungen für das Zulassungsverfahren

Zulassungsverfahren

§ 28. (1) Ist der Antrag voraussichtlich nicht zurückzuweisen, ist das Verfahren zuzulassen, soweit das Verfahren nicht vor Zulassung inhaltlich entschieden wird. Die Zulassung erfolgt durch Ausfolgung einer Aufenthaltsberechtigungskarte (§ 51); eines Bescheides bedarf es dann nicht. Die Zulassung steht einer späteren zurückweisenden Entscheidung nicht entgegen.

(2) Entscheidet das Bundesasylamt nicht binnen zwanzig Tagen nach Einbringen des Antrags auf internationalen Schutz, dass der Antrag zurückzuweisen ist, ist der Antrag zuzulassen, es sei denn es werden Konsultationen gemäß der Dublin – Verordnung oder eines Vertrages über die Zuständigkeit zur Prüfung eines Asylantrages oder eines Antrages auf internationalen Schutz geführt. Das Führen solcher Konsultationen ist dem Asylwerber innerhalb der 20-Tages-Frist mitzuteilen. Diesfalls gilt die 20-Tages-Frist nicht. Diese gilt überdies nicht, wenn der Asylwerber am Verfahren nicht mitwirkt, dieses gegenstandslos wird oder er sich diesem entzieht. Ist der Asylwerber aus in seiner Person gelegenen Gründen nicht in der Lage, am Verfahren mitzuwirken, ist der Lauf der Frist nach Satz 1 gehemmt.

(3) Eine Stattgebung oder Abweisung des Antrags im Zulassungsverfahren ersetzt die Zulassungsentscheidung (Abs. 1). Wird der Antrag im Zulassungsverfahren abgewiesen, gilt dieser Antrag als zugelassen, wenn oder sobald der Berufung gegen diese Entscheidung aufschiebende Wirkung zukommt.

(4) Dem Asylwerber in der Erstaufnahmestelle ist eine ärztliche Untersuchung zu ermöglichen.

Verfahren in der Erstaufnahmestelle

§ 29. (1) Zulassungsverfahren sind mit Einbringen von Anträgen auf internationalen Schutz zu beginnen und in einer Erstaufnahmestelle des Bundesasylamtes zu führen, soweit sich aus diesem Bundesgesetz nichts anderes ergibt. § 17 Abs. 3 und 6 gilt. Unverzüglich nach Einbringung des Antrages ist dem Asylwerber eine Orientierungsinformation und eine Erstinformation über das Asylverfahren in einer ihm verständlichen Sprache zu geben.

(2) Nach Einbringung des Antrags auf internationalen Schutz hat binnen 48 - längstens jedoch nach 72 - Stunden eine Befragung des Asylwerbers durch Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes (§ 19 Abs. 1) zu erfolgen, soweit eine solche Befragung im ausreichenden Umfang nicht bereits im Rahmen der Vorführung erfolgt ist. Samstage, Sonntage und gesetzliche Feiertage hemmen die Frist gemäß Satz 1.

(3) Nach Durchführung der notwendigen Ermittlungen hat die Behörde je nach Stand des Ermittlungsverfahrens

1. dem Asylwerber eine Aufenthaltsberechtigungskarte (§ 51) auszufolgen;
2. seinem Antrag auf internationalen Schutz durch Zuerkennung des Status eines Asylberechtigten stattzugeben (§ 3);
3. dem Asylwerber mit Verfahrensordnung (§ 63 Abs. 2 AVG) mitzuteilen, dass beabsichtigt ist, seinem Antrag auf internationalen Schutz durch Zuerkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten (§ 8 Abs. 1) stattzugeben und bezüglich des Status des Asylberechtigten abzuweisen;
4. dem Asylwerber mit Verfahrensordnung (§ 63 Abs. 2 AVG) mitzuteilen, dass beabsichtigt ist, seinen Antrag auf internationalen Schutz zurückzuweisen (§§ 4, 5 und § 68 Abs. 1 AVG) oder
5. dem Asylwerber mit Verfahrensordnung (§ 63 Abs. 2 AVG) mitzuteilen, dass beabsichtigt ist, seinen Antrag auf internationalen Schutz abzuweisen.

(4) Bei Mitteilungen nach Abs. 3 Z 3 bis 5 hat die Behörde den Asylwerber zu einem Rechtsberater zu verweisen. Dem Asylwerber ist eine Aktenabschrift auszuhändigen und eine 24 Stunden nicht zu unterschreitende Frist zur Vorbereitung einzuräumen. Der Asylwerber und der Rechtsberater sind unter einem zu einer Einvernahme zur Wahrung des Parteiengehörs nach Verstreichen dieser Frist zu laden. In dieser Frist hat eine Rechtsberatung (§§ 64, 65) zu erfolgen; dem Rechtsberater ist unverzüglich eine Aktenabschrift, soweit diese nicht von der Akteneinsicht ausgenommen ist (§ 17 Abs. 3 AVG), zugänglich zu machen (§ 57 Abs. 1 Z 3). Die Rechtsberatung hat, wenn der Asylwerber in der Erstaufnahmestelle versorgt wird, in dieser stattzufinden. Wird der Asylwerber angehalten, kann die Rechtsberatung auch in den Hafträumen erfolgen.

(5) Bei der Einvernahme zur Wahrung des Parteiengehörs hat der Rechtsberater anwesend zu sein. Zu Beginn dieser Einvernahme ist dem Asylwerber das bisherige Beweisergebnis vorzuhalten. Der Asylwerber hat die Möglichkeit, weitere Tatsachen und Beweismittel anzuführen oder vorzulegen.

Opfer von Gewalt

§ 30. Ist im Zulassungsverfahren mit hoher Wahrscheinlichkeit davon auszugehen, dass der Asylwerber durch Folter oder durch ein gleichwertiges Ereignis an einer belastungsabhängigen krankheitswertigen psychischen Störung leidet, die

1. ihn hindert, seine Interessen im Verfahren wahrzunehmen oder
2. für ihn die Gefahr eines Dauerschadens oder von Spätfolgen darstellt

hat eine Mitteilung nach § 29 Abs. 3 Z 5 nicht zu erfolgen. Der Antrag ist im Zulassungsverfahren nicht abzuweisen. Im weiteren Verlauf des Verfahrens ist auf die besonderen Bedürfnisse des Asylwerbers Bedacht zu nehmen. § 10 Abs. 3 gilt.

3. Abschnitt

Sonderbestimmungen für das Flughafenverfahren

Anreise über einen Flughafen und Vorführung

§ 31. (1) Ein Fremder, der nach Anreise über einen Flughafen (§ 1 Z 1 Flughafen-Bodenabfertigungsgesetz – FBG, BGBl. I Nr. 97/1998), in dem eine Erstaufnahmestelle am Flughafen eingerichtet ist, einen Antrag auf internationalen Schutz stellt, ist dieser Erstaufnahmestelle vorzuführen, soweit das Bundesasylamt nicht auf Grund der vorliegenden Informationen die Einreise gestattet. Auf Flughafenverfahren sind, soweit sich aus diesem Abschnitt nichts anderes ergibt, die Bestimmungen des 2. Abschnitts anzuwenden. Wird die Einreise gestattet, ist dieser Fremde einer Erstaufnahmestelle im Inland vorzuführen; auf das weitere Verfahren sind die Bestimmungen dieses Abschnitts dann nicht anzuwenden.

(2) Die Einreise ist zu gestatten, wenn auf Grund des Standes des Ermittlungsverfahrens die Zurückweisung oder die Abweisung im Flughafenverfahren nicht oder nicht mehr wahrscheinlich ist.

(3) Stellt ein Fremder während der Abschiebung über einen Flughafen, auf dem eine Erstaufnahmestelle am Flughafen eingerichtet ist, einen Antrag auf internationalen Schutz, ist er der Erstaufnahmestelle am Flughafen vorzuführen. Auf ihn sind die Bestimmungen dieses Abschnitts anzuwenden.

Sicherung der Zurückweisung

§ 32. (1) Ein Fremder, der einer Erstaufnahmestelle am Flughafen vorgeführt worden ist, kann, soweit und solange die Einreise nicht gestattet wird, dazu verhalten werden, sich zur Sicherung einer Zurückweisung an einem bestimmten Ort im Grenzkontrollbereich oder im Bereich dieser Erstaufnahmestelle aufzuhalten (Sicherung der Zurückweisung); er darf jederzeit ausreisen.

(2) Die beabsichtigte Entscheidung erster Instanz ist binnen einer Woche nach Vorführung dem Hochkommissär der Vereinten Nationen für Flüchtlinge mitzuteilen. Wenn der Antrag wegen Unzuständigkeit Österreichs auf Grund der Dublin – Verordnung oder eines Vertrages über die Zuständigkeit zur Prüfung des Asylantrages oder eines Antrages auf internationalen Schutz zurückzuweisen ist, sind binnen einer Woche die Konsultationen einzuleiten; dies ist dem Asylwerber mitzuteilen.

(3) Darüber hinaus kann die Sicherung der Zurückweisung aufrechterhalten werden

1. bis zum Ablauf des Tages, an dem die Zustimmung oder Ablehnung des Hochkommissärs der Vereinten Nationen für Flüchtlinge (§ 63) eingelangt ist;
2. bis zum Ende der Berufungsfrist oder
3. für die Dauer des Berufungsverfahrens.

(4) Die Sicherung der Zurückweisung ist zu beenden, wenn das Bundesasylamt mitteilt, dass dem Asylwerber die Einreise zu gestatten ist. Die Sicherung der Zurückweisung darf nur so lange dies unbedingt nötig ist, jedenfalls nicht länger als sechs Wochen aufrechterhalten werden.

Besondere Verfahrensregeln für das Flughafenverfahren

§ 33. (1) In der Erstaufnahmestelle am Flughafen ist die Abweisung eines Antrages nur zulässig, wenn sich kein begründeter Hinweis findet, dass dem Asylwerber der Status des Asylberechtigten oder des subsidiär Schutzberechtigten zuzuerkennen wäre und

1. der Asylwerber die Asylbehörde über seine wahre Identität, seine Staatsangehörigkeit oder die Echtheit seiner Dokumente trotz Belehrung über die Folgen zu täuschen versucht hat;
2. das Vorbringen des Asylwerbers zu seiner Bedrohungssituation offensichtlich nicht den Tatsachen entspricht;

3. der Asylwerber keine Verfolgung im Herkunftsstaat geltend gemacht hat oder
4. der Asylwerber aus einem sicheren Herkunftsstaat (§ 39) stammt.

(2) Die Abweisung eines Antrags auf internationalen Schutz nach Abs. 1 und eine Zurückweisung des Antrags wegen bestehenden Schutzes in einem sicheren Drittstaat (§ 4) darf durch das Bundesasylamt nur mit Zustimmung des Hochkommissärs der Vereinten Nationen für Flüchtlinge erfolgen. Im Flughafenverfahren genügt eine Einvernahme.

(3) Die Berufungsfrist gegen eine Entscheidung des Bundesasylamtes im Flughafenverfahren beträgt sieben Tage.

(4) Der unabhängige Bundesasylsenat hat im Flughafenverfahren binnen zwei Wochen ab Vorlage der Berufung zu entscheiden. Eine Verhandlung im Berufungsverfahren ist in der Erstaufnahmestelle am Flughafen durchzuführen. Dem betreffenden Asylwerber ist mitzuteilen, dass es sich um eine Verhandlung der Berufungsbehörde handelt.

(5) Im Flughafenverfahren ist über die Ausweisung nicht abzusprechen. Die Zurückweisung darf erst nach Rechtskraft der gänzlich ab- oder zurückweisenden Entscheidung durchgesetzt werden.

4. Abschnitt

Sonderbestimmungen für das Familienverfahren

Familienverfahren im Inland

§ 34. (1) Stellt ein Familienangehöriger (§ 2 Z 22) von

1. einem Fremden, dem der Status des Asylberechtigten zuerkannt worden ist;
2. einem Fremden, dem der Status des subsidiär Schutzberechtigten (§ 8) zuerkannt worden ist oder
3. einem Asylwerber

einen Antrag auf internationalen Schutz, gilt dieser als Antrag auf Gewährung desselben Schutzes.

(2) Die Behörde hat auf Grund eines Antrages eines Familienangehörigen eines Fremden, dem der Status des Asylberechtigten zuerkannt worden ist, dem Familienangehörigen mit Bescheid den Status eines Asylberechtigten zuzuerkennen, wenn die Fortsetzung eines bestehenden Familienlebens im Sinne des Art. 8 EMRK mit dem Familienangehörigen in einem anderen Staat nicht möglich ist.

(3) Die Behörde hat auf Grund eines Antrages eines im Bundesgebiet befindlichen Familienangehörigen eines Fremden, dem der Status des subsidiär Schutzberechtigten zuerkannt worden ist, mit Bescheid den Status eines subsidiär Schutzberechtigten zuzuerkennen, es sei denn,

1. dass die Fortsetzung eines bestehenden Familienlebens im Sinne des Art. 8 EMRK mit dem Angehörigen in einem anderen Staat möglich ist oder
2. dem Asylwerber der Status des Asylberechtigten zuzuerkennen ist.

(4) Die Behörde hat Anträge von Familienangehörigen eines Asylwerbers gesondert zu prüfen; die Verfahren sind unter einem zu führen, und es erhalten alle Familienangehörigen den gleichen Schutzzumfang. Entweder ist der Status des Asylberechtigten oder des subsidiär Schutzberechtigten zuzuerkennen, wobei die Zuerkennung des Status des Asylberechtigten vorgeht, es sei denn, alle Anträge wären als unzulässig zurückzuweisen oder abzuweisen. Jeder Asylwerber erhält einen gesonderten Bescheid.

Anträge im Familienverfahren bei Berufsvertretungsbehörden

§ 35. (1) Der Familienangehörige eines Fremden, dem der Status des Asylberechtigten oder des subsidiär Schutzberechtigten zuerkannt wurde und der sich im Ausland befindet, hat einen Antrag gemäß § 34 Abs. 1 bei der mit konsularischen Aufgaben betrauten österreichischen Berufsvertretungsbehörde im Ausland

(Berufsvertretungsbehörde) zu stellen. Dieser Antrag gilt außerdem als Antrag auf Erteilung eines Einreisetitels.

(2) Befindet sich der Familienangehörige eines Fremden, dem der Status des subsidiär Schutzberechtigten zuerkannt wurde, im Ausland, ist diesem über Antrag nach der ersten Verlängerung der befristeten Aufenthaltsberechtigung des Fremden, dem der Status des subsidiär Schutzberechtigten bereits zuerkannt wurde, die Einreise zu gewähren, es sei denn, es wäre auf Grund bestimmter Tatsachen anzunehmen, dass die Voraussetzungen für die Zuerkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten nicht mehr vorliegen oder in drei Monaten nicht mehr vorliegen werden. Darüber hinaus gilt Abs. 4.

(3) Wird ein Antrag nach Abs. 1 und Abs. 2 gestellt, hat die Berufsvertretungsbehörde dafür Sorge zu tragen, dass der Fremde ein in einer ihm verständlichen Sprache gehaltenes Antrags- und Befragungsformular ausfüllt; Gestaltung und Text dieses Formulars hat der Bundesminister für Inneres im Einvernehmen mit dem Bundesminister für auswärtige Angelegenheiten und nach Anhörung des Hochkommissärs der Vereinten Nationen für Flüchtlinge (§ 63) so festzulegen, dass das Ausfüllen des Formulars der Feststellung des maßgeblichen Sachverhalts dient. Außerdem hat die Berufsvertretungsbehörde den Inhalt der ihr vorgelegten Dokumente aktenkundig zu machen. Der Antrag im Familienverfahren ist unverzüglich dem Bundesasylamt zuzuleiten.

(4) Die Berufsvertretungsbehörde hat dem Fremden nach Abs. 1 oder 2 ohne weiteres ein Visum zur Einreise zu erteilen, wenn das Bundesasylamt mitgeteilt hat, dass die Gewährung des Status des Asylberechtigten oder des subsidiär Schutzberechtigten wahrscheinlich ist. Eine derartige Mitteilung darf das Bundesasylamt nur erteilen, wenn das zu befassende Bundesministerium für Inneres mitgeteilt hat, dass eine Einreise den öffentlichen Interessen nach Art. 8 Abs. 2 EMRK nicht widerspricht. Die Berufsvertretungsbehörde hat weiters den Fremden zu informieren, dass der Antrag erst nach persönlicher Stellung in der Erstaufnahmestelle als eingebracht gilt (§ 17 Abs. 2).

5. Abschnitt

Berufungen

Wirkung von Berufungen

§ 36. (1) Einer Berufung gegen eine Entscheidung, mit der ein Antrag zurückgewiesen wird, kommt eine aufschiebende Wirkung nicht zu. Einer Berufung gegen eine mit einer solchen Entscheidung verbundenen Ausweisung kommt die aufschiebende Wirkung nur zu, wenn sie vom unabhängigen Bundesasylsenat zuerkannt wird.

(2) Der Berufung gegen andere Entscheidungen und der damit verbundenen Ausweisung kommt die aufschiebende Wirkung zu, wenn sie nicht aberkannt wird.

(3) Wird gegen eine zurückweisende oder abweisende Entscheidung im Familienverfahren auch nur von einem betroffenen Familienmitglied Berufung erhoben, gilt diese auch als Berufung gegen die die anderen Familienangehörigen (§ 2 Z 22) betreffenden Entscheidungen; keine dieser Entscheidungen ist dann der Rechtskraft zugänglich. Allen Berufungen gegen Entscheidungen im Familienverfahren kommt aufschiebende Wirkung zu, sobald zumindest einer Berufung im selben Familienverfahren aufschiebende Wirkung zukommt.

(4) Kommt einer Berufung gegen eine Ausweisung die aufschiebende Wirkung nicht zu, ist die Ausweisung durchsetzbar. Mit der Durchführung der diese Ausweisung umsetzenden Abschiebung oder Zurückschiebung ist bis zum Ende der Rechtsmittelfrist, wird ein Rechtsmittel ergriffen bis zum Ablauf des siebenten Tages ab Berufungsvorlage zuzuwarten. Der unabhängige Bundesasylsenat hat das Bundesasylamt unverzüglich vom Einlangen der Berufungsvorlage und von der Gewährung der aufschiebenden Wirkung in Kenntnis zu setzen.

(5) Wird eine Berufung gegen eine durchsetzbare Entscheidung ergriffen oder einer solchen die aufschiebende Wirkung zuerkannt, hat die Behörde die zuständige Fremdenpolizeibehörde zu verständigen.

Zuerkennung der aufschiebenden Wirkung einer Berufung

§ 37. (1) Wird gegen eine mit einer zurückweisenden Entscheidung über einen Antrag auf internationalen Schutz verbundene Ausweisung Berufung ergriffen, hat der unabhängige Bundesasylsenat dieser binnen sieben Tagen ab Berufungsvorlage die aufschiebende Wirkung zuzuerkennen, wenn anzunehmen ist, dass eine Zurückweisung, Zurückschiebung oder Abschiebung des Fremden in den Staat, in den die Ausweisung lautet, eine reale Gefahr einer Verletzung von Art. 2 EMRK, Art. 3 EMRK oder der Protokolle Nr. 6 oder Nr. 13 zur Konvention bedeuten würde oder für ihn als Zivilperson eine ernsthafte Bedrohung des Lebens oder der Unversehrtheit infolge willkürlicher Gewalt im Rahmen eines internationalen oder innerstaatlichen Konfliktes mit sich bringen würde.

(2) Bei der Entscheidung, ob einer Berufung gegen eine Ausweisung, die mit einer Entscheidung nach § 5 verbunden ist, die aufschiebende Wirkung zuerkannt wird, ist auch auf die gemeinschaftsrechtlichen Grundsätze der Art. 19 Abs. 2 und 20 Abs. 1 lit. e der Dublin - Verordnung und die Notwendigkeit der effektiven Umsetzung des Gemeinschaftsrechts Bedacht zu nehmen.

(3) Über eine Berufung gegen eine zurückweisende Entscheidung nach Abs. 1, der in Bezug auf die Ausweisung die aufschiebende Wirkung zuerkannt wurde, hat der unabhängige Bundesasylsenat binnen zwei Wochen zu entscheiden.

(4) Ein Ablauf der Frist nach Abs. 1 steht der Zuerkennung der aufschiebenden Wirkung nicht entgegen.

Aberkennung der aufschiebenden Wirkung einer Berufung

§ 38. (1) Einer Berufung gegen eine abweisende Entscheidung über einen Antrag auf internationalen Schutz und der damit verbundenen Ausweisung kann das Bundesasylamt die aufschiebende Wirkung aberkennen, wenn

1. der Asylwerber aus einem sicheren Herkunftsstaat (§ 39) stammt;
2. sich der Asylwerber vor der Antragstellung schon mindestens drei Monate in Österreich aufgehalten hat, es sei denn, dass er den Antrag auf internationalen Schutz auf Grund besonderer, nicht von ihm zu vertretender Umstände nicht binnen drei Monaten nach der Einreise stellen konnte. Dem gleichzuhalten sind erhebliche, verfolgungsrelevante Änderungen der Umstände im Herkunftsstaat;
3. der Asylwerber die Asylbehörde über seine wahre Identität, seine Staatsangehörigkeit oder die Echtheit seiner Dokumente trotz Belehrung über die Folgen zu täuschen versucht hat;
4. der Asylwerber Verfolgungsgründe nicht vorgebracht hat;
5. das Vorbringen des Asylwerbers zu seiner Bedrohungssituation offensichtlich nicht den Tatsachen entspricht oder
6. gegen den Asylwerber vor Stellung des Antrags auf internationalen Schutz eine durchsetzbare Ausweisung und ein durchsetzbares Aufenthaltsverbot erlassen worden ist.

(2) Der unabhängige Bundesasylsenat hat der Berufung, der die aufschiebende Wirkung vom Bundesasylamt aberkannt wurde, binnen sieben Tagen ab Berufungsvorlage mit Bescheid die aufschiebende Wirkung zuzuerkennen, wenn anzunehmen ist, dass eine Zurückweisung, Zurückschiebung oder Abschiebung des Fremden in seinen Herkunftsstaat eine reale Gefahr einer Verletzung von Art. 2 EMRK, Art. 3 EMRK oder der Protokolle Nr. 6 oder Nr. 13 zur Konvention bedeuten würde oder für ihn als Zivilperson eine ernsthafte Bedrohung des Lebens oder der Unversehrtheit infolge willkürlicher Gewalt im Rahmen eines internationalen oder innerstaatlichen Konfliktes mit sich bringen würde.

(3) Ein Ablauf der Frist nach Abs. 2 steht der Zuerkennung der aufschiebenden Wirkung nicht entgegen.

Sichere Herkunftsstaaten

§ 39. (1) Sichere Herkunftsstaaten im Sinne des § 38 Abs. 1 Z 1 sind

1. Belgien;
2. Dänemark;
3. Deutschland;

4. Estland;
5. Finnland;
6. Frankreich;
7. Griechenland;
8. Irland;
9. Italien;
10. Lettland,
11. Litauen;
12. Luxemburg,
13. Malta;
14. die Niederlande;
15. Polen;
16. Portugal;
17. Schweden;
18. die Slowakei;
19. Slowenien;
20. Spanien;
21. die Tschechische Republik;
22. Ungarn;
23. das Vereinigte Königreich und
24. Zypern.

(2) Wird über begründeten Vorschlag eines Drittels der Mitgliedstaaten, des Europäischen Parlaments oder der Kommission durch den Rat mit einer Mehrheit von vier Fünftel seiner Mitglieder festgestellt, dass die eindeutige Gefahr einer schwerwiegenden Verletzung von in Artikel 6 Abs. 1 EU-Vertrag genannten Grundsätzen durch einen Mitgliedstaat besteht (Art. 7 Abs. 1 EU-Vertrag), ist Berufungen gegen Entscheidungen über Anträge von Asylwerbern aus diesem Herkunftsstaat die aufschiebende Wirkung nicht abzuerkennen.

(3) Kommt es – nachdem ein Verfahren nach Art. 7 Abs. 1 EU-Vertrag eingeleitet worden ist – zu keiner Feststellung nach Art. 7 Abs. 2 EU-Vertrag oder werden alle in diesem Zusammenhang verhängten Maßnahmen (Art. 7 Abs. 3 EU-Vertrag) aufgehoben (Art. 7 Abs. 4 EU-Vertrag), kann Berufungen gegen Anträge von Asylwerbern aus diesem Herkunftsstaat die aufschiebende Wirkung wieder aberkannt werden.

(4) Weitere sichere Herkunftsstaaten sind

1. Australien;
2. Island;
3. Kanada;
4. Liechtenstein;
5. Neuseeland;
6. Norwegen;
7. die Schweiz;
8. Bulgarien und
9. Rumänien.

(5) Die Bundesregierung ist ermächtigt, mit Verordnung festzulegen, dass

1. Berufungen von Asylwerbern, die aus einem in Abs. 4 genannten Herkunftsstaat stammen, die aufschiebende Wirkung nicht mehr aberkannt werden kann und
 2. andere als in Abs. 4 genannte Staaten als sichere Herkunftsstaaten gelten.
- Dabei ist vor allem auf das Bestehen oder Fehlen von staatlicher Verfolgung, Schutz vor privater Verfolgung und Rechtsschutz gegen erlittene Verletzungen von Menschenrechten Bedacht zu nehmen.

6. Abschnitt

Sonderbestimmungen für das Verfahren in 2. Instanz

Vorbringen in der Berufung

§ 40. (1) In einer Berufung gegen eine Entscheidung des Bundesasylamtes dürfen neue Tatsachen und Beweismittel nur vorgebracht werden,

1. wenn sich der Sachverhalt, der der Entscheidung zu Grunde gelegt wurde, nach der Entscheidung erster Instanz maßgeblich geändert hat;
2. wenn das Verfahren erster Instanz mangelhaft war;
3. wenn diese dem Asylwerber bis zum Zeitpunkt der Entscheidung erster Instanz nicht zugänglich waren oder
4. wenn der Asylwerber nicht in der Lage war, diese vorzubringen.

(2) Über die Zulässigkeit des Vorbringens neuer Tatsachen und Beweise muss nicht entschieden werden, wenn diese für die Entscheidung des unabhängigen Bundesasylsenates nicht maßgeblich sind.

Verfahren in der zweiten Instanz

§ 41. (1) Zu Verhandlungen vor dem unabhängigen Bundesasylsenat ist das Bundesasylamt zu laden; diesem kommt das Recht zu, Anträge und Fragen zu stellen.

(2) Der unabhängige Bundesasylsenat erkennt über Berufungen gegen Entscheidungen, mit denen ein Antrag im Zulassungsverfahren zurückgewiesen wurde, binnen acht Wochen, soweit der Berufung gegen die mit der Entscheidung verbundenen Ausweisung die aufschiebende Wirkung nicht zuerkannt wurde.

(3) In einem Verfahren über eine Berufung gegen eine zurückweisende Entscheidung und die damit verbundene Ausweisung ist § 66 Abs. 2 AVG nicht anzuwenden. Ist der Berufung gegen die Entscheidung des Bundesasylamtes im Zulassungsverfahren statt zu geben, ist das Verfahren zugelassen. Der Berufung gegen die Entscheidung im Zulassungsverfahren ist auch statt zu geben, wenn der vorliegende Sachverhalt so mangelhaft ist, dass die Durchführung oder Wiederholung einer mündlichen Verhandlung unvermeidlich erscheint.

(4) Über die Zuerkennung der aufschiebenden Wirkung einer Berufung, der diese von Gesetz wegen nicht zukommt (§ 37) oder der diese vom Bundesasylamt aberkannt wurde (§ 38), und über Berufungen gegen zurückweisende Entscheidungen im Zulassungsverfahren kann der unabhängige Bundesasylsenat ohne Abhaltung einer mündlichen Verhandlung entscheiden. In anderen Verfahren gilt § 67d AVG.

(5) In Verfahren gegen eine Entscheidung im Flughafenverfahren hat der unabhängige Bundesasylsenat, wenn der Sachverhalt hinreichend festgestellt wurde, eine inhaltliche Entscheidung zu treffen.

(6) Wird gegen eine Ausweisung ein ordentliches Rechtsmittel ergriffen und hält sich der Fremde zum Zeitpunkt der Erlassung der Berufungsentscheidung nicht mehr im Bundesgebiet auf, so hat der unabhängige Bundesasylsenat nur festzustellen, ob die Ausweisung zum Zeitpunkt der Erlassung rechtmäßig war. War die Ausweisung nicht rechtmäßig, ist die Wiedereinreise unter einem zu gestatten.

Leitentscheidungen

§ 42. (1) Das zur Entscheidung zuständige Mitglied kann die Sache dem zuständigen großen Senat zur Entscheidung vorlegen, wenn es der Auffassung ist, dass die zu lösende Frage von grundsätzlicher Bedeutung ist und in einer großen Anzahl von anhängigen oder in naher Zukunft anstehenden Verfahren maßgeblich sein könnte. In weiteren gleich gelagerten Verfahren kann der unabhängige Bundesasylsenat ohne Abhaltung einer mündlichen Verhandlung entscheiden, wenn durch die Leitentscheidung die für die Entscheidung maßgeblichen Fragen geklärt sind.

(2) Leitentscheidungen sind in anonymisierter Form zu veröffentlichen. In der Veröffentlichung ist auf später ergehende, auf die Leitentscheidung Bezug nehmende Erkenntnisse der Gerichtshöfe des öffentlichen Rechts hinzuweisen.

5. Hauptstück

Mitwirkung der Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes

Stellen des Antrages auf internationalen Schutz bei einer Sicherheitsbehörde oder bei Organen des öffentlichen Sicherheitsdienstes

§ 43. (1) Stellt ein Fremder, der zum Aufenthalt in Österreich berechtigt ist, einen Antrag auf internationalen Schutz bei einer Sicherheitsbehörde oder einem Organ des öffentlichen Sicherheitsdienstes, ist er aufzufordern, diesen Antrag binnen vierzehn Tagen in einer Erstaufnahmestelle einzubringen. Dem Bundesasylamt ist die Stellung des Antrags mittels einer schriftlichen Meldung zur Kenntnis zu bringen.

(2) Stellt ein Fremder, der nicht zum Aufenthalt in Österreich berechtigt ist, einen Antrag auf internationalen Schutz bei einer Sicherheitsbehörde oder einem Organ des öffentlichen Sicherheitsdienstes, ist er von Organen des öffentlichen Sicherheitsdienstes zur Sicherung der Ausweisung der Erstaufnahmestelle vorzuführen. Ebenso ist ein Fremder, der gemäß Abs. 1 einen Antrag auf internationalen Schutz gestellt hat und vor Einbringung und Gegenstandslosigkeit (§ 25 Abs. 1) des Antrags auf internationalen Schutz aber nach Ablauf seines Aufenthaltsrechtes betreten wird, der Erstaufnahmestelle vorzuführen.

Befragung, Durchsuchung und erkennungsdienstliche Behandlung

§ 44. (1) Die Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes haben einen Fremden,

1. der der Erstaufnahmestelle vorzuführen ist;
 2. dessen Vorführung nach § 45 Abs. 1 und 2 unterbleibt oder
 3. der einen Antrag auf internationalen Schutz einbringt und in diesem Verfahren noch keiner Befragung unterzogen worden ist,
- einer ersten Befragung (§ 19 Abs. 1) zu unterziehen.

(2) Die Kleidung und mitgeführten Behältnisse eines Fremden,

1. der der Erstaufnahmestelle vorzuführen ist;
2. dessen Vorführung nach § 45 Abs. 1 und 2 unterbleibt oder
3. der einen Antrag auf internationalen Schutz einbringt,

sind zu durchsuchen, soweit nicht ausgeschlossen werden kann, dass der Fremde Gegenstände und Dokumente, die Aufschluss über seine Identität, seine Staatsangehörigkeit, seinen Reiseweg oder seine Fluchtgründe geben können, mit sich führt und diese auch nicht auf Aufforderung vorlegt.

(3) Darüber hinaus sind die Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes ermächtigt, die Kleidung und mitgeführten Behältnisse eines Asylwerbers zu durchsuchen, wenn auf Grund bestimmter Tatsachen in Verbindung mit einer Einvernahme anzunehmen ist, dass der Asylwerber Dokumente und Gegenstände mit sich führt, zu deren Herausgabe er gemäß § 15 Abs. 1 Z 5 verpflichtet ist und diese auch über Aufforderung nicht freiwillig heraus gibt.

(4) Bei einer Durchsuchung oder freiwilligen Herausgabe nach Abs. 2 oder 3 sind alle Dokumente und Gegenstände, die Aufschluss über die Identität, die Staatsangehörigkeit, den Reiseweg oder die Fluchtgründe des Fremden geben können, sicherzustellen. Die Sicherstellung ist dem Asylwerber schriftlich zu bestätigen. Die sichergestellten Dokumente und Gegenstände sind der Erstaufnahmestelle gleichzeitig mit der Vorführung des Fremden zu übergeben. Unterbleibt die Vorführung (§ 45 Abs. 1 und 2), so sind sichergestellte Dokumente und Gegenstände dem Bundesasylamt so schnell wie möglich zu übermitteln.

(5) Ein Fremder, der das 14. Lebensjahr vollendet hat und

1. der der Erstaufnahmestelle vorzuführen ist;
 2. dessen Vorführung nach § 45 Abs. 1 und 2 unterbleibt oder
 3. der einen Antrag auf internationalen Schutz eingebracht hat,
- ist erkennungsdienstlich zu behandeln, soweit dies nicht bereits erfolgt ist.

(6) Die Befugnisse der Abs. 2 bis 5 stehen auch hiezu ermächtigten Organen des Bundesasylamtes (§ 58 Abs. 7) zu. Für diese Organe gilt die Verordnung des Bundesministers für Inneres, mit der Richtlinien für das Einschreiten der Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes erlassen werden - RLV, BGBl. Nr. 266/1993.

Durchführung der Vorführung

§ 45. (1) Vor Durchführung der Vorführung ist diese dem Bundesasylamt anzukündigen. Dieses kann verfügen, dass die Vorführung zu unterbleiben hat, wenn

1. der betreffende Asylwerber in Schub-, Straf- oder Untersuchungshaft angehalten wird oder
2. auf Grund besonderer, nicht vorhersehbarer Umstände die Versorgung in der Erstaufnahmestelle nicht möglich ist.

(2) Die Vorführung hat zu unterbleiben, wenn auf Grund des Ergebnisses der Befragung, der Durchsuchung und der erkennungsdienstlichen Behandlung anzunehmen ist, dass der Antrag des Fremden wegen Unzuständigkeit Österreichs (§§ 4 f) zurückzuweisen sein wird und der Fremde der Fremdenpolizeibehörde vorgeführt wird.

(3) Spätestens zeitgleich mit der Vorführung (§ 43 Abs. 2) haben die vorführenden Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes der Erstaufnahmestelle das Protokoll der Befragung sowie einen Bericht, aus dem sich Zeit, Ort und Umstände der Antragstellung sowie Angaben über Hinweise auf die Staatsangehörigkeit und den Reiseweg, insbesondere den Ort des Grenzübertritts, ergeben, zu übermitteln.

(4) Unterbleibt die Vorführung (Abs. 1 und 2), so ist das Protokoll der Befragung und der Bericht nach Abs. 3 dem Bundesasylamt so schnell wie möglich zu übermitteln.

Vorführung nach Befassung der Fremdenpolizeibehörde

§ 46. Wenn eine Vorführung vor das Bundesasylamt gemäß § 45 Abs. 2 unterblieben ist, haben die Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes den Fremden, der einen Antrag auf internationalen Schutz gestellt hat, dem Bundesasylamt zur Sicherung der Ausweisung vorzuführen, wenn Schubhaft nicht verhängt wird.

Eingriffe in das Recht auf persönliche Freiheit

§ 47. (1) Die Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes sind ermächtigt, einen Fremden, der einen Antrag auf internationalen Schutz gestellt hat, zum Zwecke der Vorführung vor die Asylbehörden festzunehmen, wenn

1. dieser Fremde nicht zum Aufenthalt im Bundesgebiet berechtigt ist oder
2. gegen diesen Fremden ein Festnahmeauftrag (§ 26) erlassen worden ist.

(2) Eine Festnahme gemäß Abs. 1 Z 1 darf nur so lange aufrecht erhalten werden, als dies notwendig ist; sie darf 48 Stunden jedenfalls nicht überschreiten.

(3) Die Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes sind ermächtigt, Asylwerber, die nicht zum Aufenthalt im Bundesgebiet berechtigt sind, am Verlassen der Erstaufnahmestelle zu hindern, bis diese – soweit dies zulässig ist – erkennungsdienstlich behandelt und durchsucht (§ 44) worden sind.

(4) Während der Zulässigkeit der Sicherung der Zurückweisung im Flughafenverfahren sind die Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes ermächtigt, zu verhindern, dass ein zurückgewiesener Asylwerber in das Bundesgebiet einreist, soweit es ihm nicht gestattet ist.

Abnahme von Karten

§ 48. Die Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes und die Sicherheitsbehörden (§ 4 des Bundesgesetzes über die Organisation der Sicherheitsverwaltung und die Ausübung der Sicherheitspolizei – SPG, BGBl. Nr. 566/1991) sind ermächtigt, Karten nach diesem Bundesgesetz jedermann abzunehmen, wenn

1. die Karten entzogen wurden (§ 53 Abs. 1);
2. diese zurückzustellen sind (§ 53 Abs. 2) oder
3. von Personen, für die die Karten nicht ausgestellt wurden, innegehabt werden, es sei denn es handelt sich um gesetzliche Vertreter von Minderjährigen.

Abgenommene Karten sind dem Bundesasylamt vorzulegen.

Ausübung unmittelbarer Zwangsgewalt

§ 49. (1) Zur Durchsetzung der Befugnisse nach diesem Hauptstück sind die Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes zur Ausübung von unmittelbarer Zwangsgewalt ermächtigt; die Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes haben den Betroffenen die Ausübung unmittelbarer Zwangsgewalt anzudrohen und anzukündigen.

(2) Wäre zur Durchsetzung einer Befugnis nach § 44 Abs. 6 die Überwindung eines Widerstands des Betroffenen erforderlich, haben die ermächtigten Organe des Bundesasylamtes ein Organ des öffentlichen Sicherheitsdienstes um die Vornahme der Amtshandlung zu ersuchen.

6. Hauptstück

Karten für Asylwerber und subsidiär Schutzberechtigte

Verfahrenskarte

§ 50. (1) Einem Asylwerber ist in der Erstaufnahmestelle eine Verfahrenskarte auszustellen. Diese berechtigt zum Aufenthalt in der Erstaufnahmestelle und zur Teilnahme an der Versorgung in dieser nach Maßgabe der Bestimmungen des Bundesgesetzes, mit dem die Grundversorgung von Asylwerbern im Zulassungsverfahren und bestimmten anderen Fremden geregelt wird – GVG-B 2005, BGBl. Nr. 405/1991. Darüber hinaus können durch die Verfahrenskarte jene Verfahrensschritte dokumentiert werden, die erforderlich sind, um das Zulassungsverfahren abzuschließen.

(2) Die nähere Gestaltung der Verfahrenskarte hat der Bundesminister für Inneres durch Verordnung zu regeln. Die Verfahrenskarte hat insbesondere zu enthalten: Die Bezeichnung „Republik Österreich“ und „Verfahrenskarte“, Namen, Geschlecht und Geburtsdatum sowie ein Lichtbild des Asylwerbers.

Aufenthaltsberechtigungskarte

§ 51. (1) Einem Asylwerber, dessen Verfahren zuzulassen ist, ist eine Aufenthaltsberechtigungskarte auszustellen. Die Karte ist bis zu einer durchsetzbaren Entscheidung, zur Einstellung oder zur Gegenstandslosigkeit des Verfahrens gültig.

(2) Die Aufenthaltsberechtigungskarte dient dem Nachweis der Identität für Verfahren nach diesem Bundesgesetz und der Rechtmäßigkeit des Aufenthaltes im Bundesgebiet. Nach Beendigung des Verfahrens oder bei Entzug des Aufenthaltsrechts ist die Aufenthaltsberechtigungskarte vom Fremden dem Bundesasylamt zurückzustellen.

(3) Die nähere Gestaltung der Aufenthaltsberechtigungskarte hat der Bundesminister für Inneres durch Verordnung zu regeln. Die Aufenthaltsberechtigungskarte hat insbesondere zu enthalten: Die Bezeichnung „Republik Österreich“ und „Aufenthaltsberechtigungskarte“, Namen, Geschlecht, Geburtsdatum, Staatsangehörigkeit, Lichtbild und Unterschrift des Asylwerbers sowie Bezeichnung der Behörde, Datum der Ausstellung und Unterschrift des Genehmigenden.

Karte für subsidiär Schutzberechtigte

§ 52. (1) Einem Fremden, dem der Status des subsidiär Schutzberechtigten zuerkannt wurde, ist eine Karte für subsidiär Schutzberechtigte auszustellen. Diese Karte dient dem Nachweis der Identität und der Rechtmäßigkeit des Aufenthaltes im Bundesgebiet. Die Karte ist nach Aberkennung des Status des subsidiär Schutzberechtigten dem Bundesasylamt zurückzustellen.

(2) Die nähere Gestaltung der Karte für subsidiär Schutzberechtigte hat der Bundesminister für Inneres durch Verordnung zu regeln. Die Karte für subsidiär Schutzberechtigte hat insbesondere zu enthalten: Die Bezeichnung „Republik Österreich“ und „Karte für subsidiär Schutzberechtigte“, Namen, Geschlecht, Geburtsdatum, Staatsangehörigkeit, Lichtbild und Unterschrift des subsidiär Schutzberechtigten sowie Bezeichnung der Behörde, Datum der Ausstellung und Unterschrift des Genehmigenden.

Entzug von Karten

§ 53. (1) Das Bundesasylamt hat Karten nach diesem Bundesgesetz zu entziehen, wenn

1. deren Gültigkeitsdauer abgelaufen ist;
2. die durch die Karte bestätigten Umstände nicht oder nicht mehr den Tatsachen entsprechen;
3. das Lichtbild auf der Karte den Inhaber nicht mehr zweifelsfrei erkennen lässt oder
4. andere amtliche Eintragungen auf der Karte unlesbar geworden sind.

Gegen den Entzug ist ein Rechtsmittel nicht zulässig.

(2) Asylwerber haben Karten nach diesem Bundesgesetz dem Bundesasylamt zurückzustellen, wenn diese entzogen wurden oder Umstände vorliegen, die eine Entziehung rechtfertigen würden.

7. Hauptstück

Verwenden personenbezogener Daten

Allgemeines

§ 54. (1) Die Asylbehörden dürfen personenbezogene Daten nur verwenden, soweit dies zur Erfüllung der ihnen übertragenen Aufgaben erforderlich ist.

(2) Die Asylbehörden dürfen personenbezogene Daten Dritter und die Sozialversicherungsnummer nur verarbeiten, wenn deren Auswählbarkeit aus der Gesamtmenge der gespeicherten Daten nicht vorgesehen ist.

(3) Nach diesem Bundesgesetz ermittelte Daten sind physisch zu löschen,

1. sobald der Behörde bekannt wird, dass der Betroffene die Staatsangehörigkeit eines Mitgliedstaates der Europäischen Union erlangt hat;
2. zehn Jahre nach rechtskräftiger Entscheidung des Verfahrens oder Zurückziehung, Einstellung oder Gegenstandslosigkeit eines Antrags auf internationalen Schutz, eines Asyl- oder Asylerstreckungsantrages oder
3. wenn der Behörde der Tod des Betroffenen bekannt wird und seither fünf Jahre verstrichen sind.

Verwenden erkennungsdienstlicher Daten

§ 55. (1) Das Bundesasylamt ist ermächtigt, Fremde, die das 14. Lebensjahr vollendet haben und

1. die einen Antrag auf internationalen Schutz stellen oder
 2. denen gemäß § 3 Abs. 4 der Status des Asylberechtigten zuerkannt werden soll
- erkennungsdienstlich zu behandeln.

(2) Erkennungsdienstliche Daten sind von Amts wegen nach Maßgabe des § 54 Abs. 3 zu löschen.

(3) Die §§ 64 und 65 Abs. 4, 5 1. Satz, 6 sowie § 73 Abs. 7 SPG gelten. Eine Personsfeststellung kann vorgenommen werden.

(4) Die erkennungsdienstliche Behandlung und Personsfeststellung kann auch von Organen des öffentlichen Sicherheitsdienstes durchgeführt werden. Sie schreiten in diesem Fall für das Bundesasylamt ein.

(5) Ein Fremder, den das Bundesasylamt einer erkennungsdienstlichen Behandlung zu unterziehen hat, ist hierzu aufzufordern. Er ist über den Grund der erkennungsdienstlichen Behandlung zu informieren. Ihm ist ein schriftliches Informationsblatt darüber auszufolgen. Dabei ist grundsätzlich danach zu trachten, dass dieses in einer ihm verständlichen Sprache abgefasst ist. Der Betroffene hat an der erkennungsdienstlichen Behandlung mitzuwirken.

(6) Kommt der Betroffene der Aufforderung nicht nach, sind die Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes ermächtigt, den Betroffenen zur Durchführung der erkennungsdienstlichen Behandlung vor die Behörde vorzuführen. Die Anhaltung zu diesem Zweck ist nur solange zulässig, als eine erfolgreiche Durchführung der erkennungsdienstlichen Behandlung unter Beachtung von § 78 SPG nicht aussichtslos erscheint.

Zentrale Verfahrensdatei; Informationsverbund

§ 56. (1) Die Asylbehörden sind ermächtigt, die von ihnen ermittelten Verfahrensdaten, das sind Verfahrensinformationen über Anträge, Entscheidungen und Rechtsmittel, gemeinsam zu verarbeiten und zu benützen. Der Bundesminister für Inneres übt dabei für die Asylbehörden sowohl die Funktion des Betreibers gemäß § 50 des Bundesgesetzes über den Schutz personenbezogener Daten – DSG 2000, BGBl. I Nr. 165/1999 als auch des Dienstleisters im Sinne des § 4 Z 5 DSG 2000 aus.

(2) Die Asylbehörden sind ermächtigt, von Fremdenpolizeibehörden sowie von Niederlassungs- und Aufenthaltsbehörden verarbeitete Verfahrensdaten zu ermitteln, wenn dies zur Erfüllung ihrer Aufgaben unbedingt erforderlich ist.

(3) Abfragen aus der zentralen Verfahrensdatei sind nur zulässig, soweit dies zur Besorgung einer nach diesem Bundesgesetz übertragenen Aufgabe erforderlich ist und der Fremde zumindest nach dem Namen, einer ihm zugeordneten Zahl oder einem Papillarlinienabdruck bestimmt wird.

(4) Für in der zentralen Verfahrensdatei verarbeiteten Daten gilt § 54 Abs. 3.

Besondere Übermittlungen

§ 57. (1) Die gemäß § 102 Abs. 1 FPG sowie § 56 verarbeiteten Daten dürfen folgenden Empfängern übermittelt werden, soweit diese sie zur Erfüllung der ihnen übertragenen Aufgaben benötigen:

1. den Sicherheitsbehörden (§ 4 SPG);
2. dem Amt des Hochkommissärs der Vereinten Nationen für Flüchtlinge in Österreich;
3. den Rechtsberatern in der Erstaufnahmestelle;
4. den Vertragsparteien eines Abkommens zur Bestimmung des für die Prüfung eines Asylantrages oder eines Antrages auf internationalen Schutz zuständigen Staates oder den Behörden der Staaten, die die Dublin – Verordnung anzuwenden haben;
5. den für die Vollziehung der Genfer Flüchtlingskonvention zuständigen ausländischen Behörden, wenn die Feststellung der Identität sowie die Asylgewährung ohne eine Übermittlung an diese Behörden nicht möglich und gewährleistet ist, dass solche Daten nicht Behörden jenes Staates zugänglich werden, in dem der Asylwerber oder der Flüchtling behauptet, Verfolgung befürchten zu müssen und
6. den Jugendwohlfahrtsträgern.

(2) Die gemäß § 102 Abs. 1 Z 1 bis 11 FPG und gemäß § 56 verarbeiteten Daten dürfen folgenden Empfängern übermittelt werden, soweit diese sie zur Erfüllung der ihnen übertragenen Aufgaben benötigen:

1. Organen des Bundes und der Länder, die Aufgaben zur Erfüllung der Grundversorgungsvereinbarung vollziehen;
2. dem Arbeitsmarktservice und den mit Betreuung und Integrationshilfe betrauten Einrichtungen der Gebietskörperschaften;
3. den Gebietskrankenkassen und dem Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger;
4. den unabhängigen Verwaltungssenaten;
5. den Zivil- und Strafgerichten und
6. dem Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten.

(3) Von den gemäß § 102 Abs. 1 FPG verarbeiteten Daten dürfen

1. Z 1 bis 9 den Personenstandsbehörden;

2. Z 1 bis 9 und 11 den Staatsbürgerschaftsbehörden;

3. Z 1 bis 9 und 11 den Meldebehörden

übermittelt werden, soweit diese sie zur Erfüllung der ihnen übertragenen Aufgaben benötigen.

(4) Die Sicherheitsbehörden haben dem Bundesasylamt die bei ihnen erarbeiteten erkennungsdienstlichen Daten von Fremden zu übermitteln, von denen das Bundesasylamt im Rahmen einer erkennungsdienstlichen Behandlung gemäß § 55 unterschiedliche Daten derselben Art ermittelt hat.

(5) Die Personenstandsbehörden haben Anträge auf Verehelichung von Asylwerbern und Fremden, denen der Status eines Asylberechtigten oder eines subsidiär Schutzberechtigten zuerkannt wurde, dem Bundesasylamt mitzuteilen. Die Staatsbürgerschaftsbehörden haben dem Bundesasylamt die Verleihung der Staatsbürgerschaft an einen Asylwerber und an einen Fremden, dem der Status eines Asylberechtigten oder eines subsidiär Schutzberechtigten zuerkannt wurde, mitzuteilen.

(6) Eine Mitteilung gemäß § 105 Abs. 2 FPG hat das Bundesasylamt dem unabhängigen Bundesasylsenat zu übermitteln, soweit das Verfahren in 2. Instanz anhängig ist. Die Sicherheitsbehörden haben dem Bundesasylamt und – soweit ein Berufungsverfahren anhängig ist – dem unabhängigen Bundesasylsenat den Verdacht der Begehung einer strafbaren Handlung durch Asylwerber unter Mitteilung der wesentlichen Umstände mitzuteilen.

(7) Die Berufsvertretungsbehörden (§ 35 Abs. 1) haben dem Bundesasylamt alle Amtshandlungen in Bezug auf Personen mitzuteilen, über die sie Kenntnis von einem in Österreich anhängigen Verfahren wegen eines Antrags auf internationalen Schutz haben.

(8) Bei einer der Asylbehörde nach dem Meldegesetz eröffneten Abfrage im zentralen Melderegister kann die Auswählbarkeit aus der Gesamtmenge aller im zentralen Melderegister verarbeiteten Daten neben dem Namen auch nach der Wohnanschrift vorgesehen werden.

(9) Sofern die Bundesregierung gemäß Art. 66 Abs. 2 B-VG zum Abschluss von Staatsverträgen ermächtigt ist, kann sie unter der Voraussetzung, dass Gegenseitigkeit gewährt wird und ein mit Österreich vergleichbares Datenschutzniveau vorhanden ist, zwischenstaatliche Vereinbarungen über das Übermitteln von Daten gemäß Abs. 1, die für Zwecke gemäß Abs. 1 benötigt werden, abschließen. Hierbei ist die Übermittlung dieser Daten dem Bundesminister für Inneres vorzubehalten und vorzusehen, dass die Löschung übermittelter Daten unter denselben inhaltlichen Voraussetzungen wie im Inland erfolgt und dass Staatsangehörige der Vertragsstaaten vom Geltungsbereich dieser Vereinbarungen ausgenommen sind.

(10) Die Übermittlung personenbezogener Daten eines Asylwerbers an den Herkunftsstaat ist, unbeschadet Abs. 11, nicht zulässig. Daten, die erforderlich sind, um die zur Einreise notwendigen Bewilligungen zu beschaffen, dürfen jedoch übermittelt werden, wenn der Antrag – wenn auch nicht rechtskräftig – ab- oder zurückgewiesen worden ist und die Identität des Asylwerbers nicht geklärt ist.

(11) Die Übermittlung personenbezogener Daten an den Herkunftsstaat für Zwecke der Sicherheitspolizei und der Strafrechtspflege ist jedoch zulässig, wenn

1. dieser ein sicherer Herkunftsstaat ist (§ 39);

2. bei Vorliegen der Voraussetzungen des § 27 Abs. 3 Z 2 oder 3 ein Ausweisungsverfahren eingeleitet wurde oder

3. in erster Instanz – wenn auch nicht rechtskräftig – der Antrag auf internationalen Schutz zurück- oder sowohl in Hinblick auf die Zuerkennung des Status des Asylberechtigten als auch den Status des subsidiär Schutzberechtigten abgewiesen wurde. Der Umstand, dass ein Antrag auf internationalen Schutz gestellt wurde, darf bei einer solchen Übermittlung keinesfalls hervorkommen.

8. Hauptstück

Österreichische und internationale Behörden, Rechts- und Flüchtlingsberater

1. Abschnitt

Österreichische Behörden, Staatendokumentation und Amtsbeschwerde

Bundesasylamt

§ 58. (1) Asylbehörde erster Instanz ist das Bundesasylamt, das in Unterordnung unter dem Bundesminister für Inneres errichtet wird. Der Sitz des Bundesasylamtes befindet sich in Wien. An der Spitze des Bundesasylamtes steht der Direktor.

(2) Das Bundesasylamt ist – bezogen auf Einzelfälle – die für den Informationsaustausch mit jenen Staaten zuständige Behörde, mit denen die Dublin – Verordnung oder ein Vertrag über die Zuständigkeit zur Prüfung eines Asylantrages oder eines Antrages auf internationalen Schutz anwendbar ist.

(3) Die Zahl der Organisationseinheiten und die Aufteilung der Geschäfte auf sie ist in einer vom Direktor zu erlassenden Geschäftseinteilung festzusetzen.

(4) Der Direktor des Bundesasylamtes kann unter Berücksichtigung der Zahl der Asylwerber, die sich in den einzelnen Verwaltungsbezirken in der Regel aufhalten, Außenstellen des Bundesasylamtes errichten, um alle anfallenden Verfahren in verwaltungswirtschaftlicher Weise und ohne unnötigen Verzug durchführen und abschließen zu können.

(5) Der Direktor hat durch Ausbildung und berufsbegleitende Fortbildung der Mitarbeiter des Bundesasylamtes deren Qualifikation sicherzustellen.

(6) Dem Bundesasylamt sind zur Besorgung der ihm übertragenen Aufgaben Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes beigegeben, unterstellt oder zugeteilt. Diese sind ermächtigt, im Rahmen der Wahrnehmung ihrer Aufgaben nach diesem Bundesgesetz die keinen Aufschub duldenden sicherheitsbehördlichen Maßnahmen zu setzen; sie schreiten dabei für die örtlich zuständige Bundespolizeidirektion oder Bezirksverwaltungsbehörde ein und haben diese unverzüglich von den getroffenen Maßnahmen in Kenntnis zu setzen. Die Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes haben das Bundesasylamt darüber hinaus bei der Erfüllung seiner Aufgaben in der Erstaufnahmestelle zu unterstützen.

(7) Der Direktor des Bundesasylamtes kann Bedienstete, die nicht Organe des öffentlichen Sicherheitsdienstes sind, zur Ausübung von nach § 44 Abs. 2 bis 5 vorgesehener Befehls- und Zwangsgewalt ermächtigen, sofern diese hierfür geeignet und besonders geschult sind.

Erstaufnahmestellen

§ 59. Der Bundesminister für Inneres ist ermächtigt, mit Verordnung Erstaufnahmestellen einzurichten. Diese sind Teil des Bundesasylamtes und dem Direktor unterstellt.

Staatendokumentation

§ 60. (1) Das Bundesasylamt hat eine Staatendokumentation zu führen, in der für das Verfahren nach diesem Bundesgesetz relevante Tatsachen zur Situation in den betreffenden Staaten samt den Quellen festzuhalten sind.

(2) Zweck der Staatendokumentation ist insbesondere die Sammlung von Tatsachen, die relevant sind

1. für die Beurteilung, ob Tatsachen vorliegen, die auf die Gefahr von Verfolgung im Sinne dieses Bundesgesetzes in einem bestimmten Staat schließen lassen;
2. für die Beurteilung der Glaubwürdigkeit der Angaben von Asylwerbern und
3. für die Entscheidung, ob ein bestimmter Staat sicher im Sinne des § 39 (sicherer Herkunftsstaat) oder des § 4 (sicherer Drittstaat) ist.

Die gesammelten Tatsachen sind länderspezifisch zusammenzufassen, nach objektiven Kriterien wissenschaftlich aufzuarbeiten (allgemeine Analyse) und in allgemeiner Form zu dokumentieren. Die Dokumentation ist in Bezug auf Fakten, die nicht oder nicht mehr den

Tatsachen entsprechen, zu berichtigen. Eine allenfalls auf diese Tatsachen aufbauende Analyse ist richtig zu stellen.

(3) Der unabhängige Bundesasylsenat und die Gerichtshöfe des öffentlichen Rechts sind berechtigt, das Bundesasylamt im Rahmen der Staatendokumentation die Sammlung von verfügbaren Informationen und die Auswertung von vorhandenen oder zu sammelnden Informationen zu einer bestimmten Frage im Wege der Amtshilfe zu ersuchen. Das Bundesasylamt hat diesem Ersuchen zu entsprechen.

(4) Beim Bundesministerium für Inneres ist ein Beirat (Beirat für die Führung der Staatendokumentation) einzurichten, der insbesondere Empfehlungen für die Führung der Staatendokumentation, der Sammlung von relevanten Tatsachen und der Bewertung der verwendeten Quellen sowie für das Erstellen der Analyse abgibt. Der Bundesminister für Inneres ernennt den Vorsitzenden und neun Mitglieder des Beirats, die über entsprechendes Fachwissen im Bereich des Asyl- oder Fremdenrechtes verfügen sollen, für eine Funktionsdauer von fünf Jahren; dem Beirat sollen jedenfalls ein Mitglied des unabhängigen Bundesasylsenates und je ein Vertreter des Hochkommissärs der Vereinten Nationen für Flüchtlinge und des Bundesministeriums für auswärtige Angelegenheiten angehören. Darüber hinaus hat der Direktor des Bundesasylamtes einen Sitz im Beirat; er kann sich in dieser Funktion von einem rechtskundigen Mitarbeiter des Bundesasylamtes vertreten lassen. Die Mitarbeit im Beirat ist ehrenamtlich. Den Mitgliedern des Beirats sind die notwendigen Reisekosten zu ersetzen. Für den Ersatz der Reisekosten gilt § 66 Abs. 4. Der Bundesminister für Inneres hat mit Verordnung eine Geschäftsordnung zu erlassen und hiebei vorzusehen, dass bei Stimmengleichheit dem Vorsitz die entscheidende Stimme zukommt; im Übrigen hat die Geschäftsordnung insbesondere die Einberufung, den Ablauf und die Protokollierung von Sitzungen, die Willensbildung bei der Erstattung von Empfehlungen und die Kriterien für das Vorliegen einer qualifizierten Mindermeinung zu regeln.

(5) Die Staatendokumentation ist öffentlich. Von der Öffentlichkeit sind Dokumente, die der Geheimhaltung unterliegen oder sonst von der Akteneinsicht ausgenommen sind (§ 17 AVG), auszunehmen. Weiters können die Asylbehörden Dokumente, die lediglich dem internen Dienstgebrauch dienen, von der Öffentlichkeit ausnehmen.

(6) Die Staatendokumentation steht

1. Behörden, die im Rahmen der Bundesvollziehung tätig sind;
 2. den ordentlichen Gerichten;
 3. Behörden und Beauftragten der Länder, die im Rahmen der Umsetzung der Grundversorgungsvereinbarung tätig sind;
 4. den Rechtsberatern (§§ 64 f);
 5. den Gerichtshöfen des öffentlichen Rechts;
 6. dem Hochkommissär der Vereinten Nationen für Flüchtlinge (UNHCR);
 7. dem Europäischen Gerichtshof für Menschenrechte (EGMR) und dem Europäischen Gerichtshof (EuGH) und
 8. ausländischen Asyl- oder Fremdenbehörden oder ausländischen Gerichten, soweit Gegenseitigkeit besteht;
- unentgeltlich zur Verfügung.

Andere Behörden oder Personen haben für die Auskunftserteilung Verwaltungsabgaben zu entrichten, die vom Bundesminister für Inneres im Einvernehmen mit dem Bundesminister für Finanzen durch Verordnung festzusetzen sind.

(7) Stellt ein Benutzer nach Abs. 6 Z 1, 2 oder 4 fest, dass eine in der Staatendokumentation enthaltene Information nicht oder nicht mehr den Tatsachen entspricht, ist dies dem Bundesasylamt mitzuteilen. Andere Personen sind berechtigt, diese Tatsachen dem Bundesasylamt mitzuteilen.

(8) Das Bundesasylamt kann sich bei der Führung der Staatendokumentation Dritter bedienen.

Unabhängiger Bundesasylsenat

§ 61. Über Berufungen gegen Entscheidungen des Bundesasylamtes entscheidet der unabhängige Bundesasylsenat durch eines seiner Mitglieder oder – soweit sich dies aus einem Bundesgesetz ergibt – durch Senat. Das zur Entscheidung zuständige Mitglied hat die Sache dem zuständigen Senat zur Entscheidung vorzulegen, wenn die Entscheidung ein Abgehen von der bisherigen Rechtsprechung des unabhängigen Bundesasylsenates bedeuten würde.

Amtsbeschwerde

§ 62. Gegen Entscheidungen des unabhängigen Bundesasylsenates kann der Bundesminister für Inneres Beschwerde wegen Rechtswidrigkeit binnen sechs Wochen nach Zustellung an das Bundesasylamt an den Verwaltungsgerichtshof erheben; dies kann sowohl zugunsten als auch zum Nachteil des betroffenen Fremden geschehen.

2. Abschnitt

Internationaler Schutz der Asylwerber und Flüchtlinge

Internationaler Schutz der Asylwerber und Flüchtlinge

§ 63. (1) Einem Asylwerber ist jederzeit Gelegenheit zu geben, sich an den Hochkommissär der Vereinten Nationen für Flüchtlinge zu wenden.

(2) Der Hochkommissär der Vereinten Nationen für Flüchtlinge ist unverzüglich zu verständigen,

1. von der Einleitung eines Verfahrens über einen Antrag auf internationalen Schutz;

2. wenn gegen einen Asylwerber ein Verfahren zur Zurückweisung, Zurückschiebung, Ausweisung, Verhängung eines Aufenthaltsverbotes, Abschiebung oder Aberkennung des Status des Asylberechtigten geführt wird.

(3) Der Hochkommissär der Vereinten Nationen für Flüchtlinge ist in allen diesen Verfahren berechtigt, Auskunft zu verlangen, Akteneinsicht zu nehmen (§ 17 AVG), bei Befragungen, Einvernahmen und mündlichen Verhandlungen vertreten zu sein und jederzeit mit den Betroffenen Kontakt aufzunehmen.

(4) Verwaltungsvorschriften zur Vollziehung dieses Bundesgesetzes sind dem Hochkommissär der Vereinten Nationen für Flüchtlinge unverzüglich zuzuleiten. Dasselbe gilt für Verwaltungsvorschriften zur Vollziehung des FPG und des NAG, soweit sie für Asylwerber oder Fremde, denen der Status eines Asylberechtigten oder eines subsidiär Schutzberechtigten zuerkannt wurde, von Bedeutung sind.

3. Abschnitt

Rechtsberatung, Förderung der Asylwerber und Flüchtlinge, Rückkehrhilfe

Rechtsberatung im Zulassungsverfahren

§ 64. (1) Im Zulassungsverfahren sind Asylwerbern rechtskundige Personen mit Spezialwissen im Bereich Asyl- und Fremdenwesen (Rechtsberater) zur Seite zu stellen; sie sind in Wahrnehmung ihrer Aufgaben zur Amtsverschwiegenheit verpflichtet.

(2) Rechtsberater sind unabhängig und haben ihre Aufgaben weisungsfrei wahrzunehmen.

(3) Die Kosten für die Rechtsberatung trägt der Bund.

(4) Rechtsberater haben Asylwerber vor jeder einer Mitteilung nach § 29 Abs. 3 Z 3 bis 5 folgenden Einvernahme im Zulassungsverfahren über ihr Asylverfahren und ihre Aussichten auf Zuerkennung des Status des Asylberechtigten oder des subsidiär Schutzberechtigten zu beraten; ihnen sind zu diesem Zweck bei Bedarf vom Bundesasylamt Dolmetscher beizugeben und das bisherige Ermittlungsergebnis im gesamten Umfang zur Verfügung zu stellen. Rechtsberater sind verpflichtet, an allen Einvernahmen zur Wahrung des Parteiengehörs im Zulassungsverfahren teilzunehmen.

(5) Bei unbegleiteten minderjährigen Asylwerbern hat der Rechtsberater als gesetzlicher Vertreter im Zulassungsverfahren bei jeder Befragung in der Erstaufnahmestelle und bei jeder Einvernahme im Zulassungsverfahren teilzunehmen.

Anforderungsprofil für Rechtsberater

§ 65. (1) Rechtsberater haben den Abschluss eines rechtswissenschaftlichen Studiums nachzuweisen, es sei denn, diese Personen sind oder waren seit mindestens 5 Jahren in einer kirchlichen oder privaten Organisation hauptamtlich und durchgehend rechtsberatend im Asylwesen tätig.

(2) Die Auswahl und Bestellung der Rechtsberater obliegt dem Bundesminister für Inneres. Er kann hierbei auf Vorschläge des Hochkommissärs der Vereinten Nationen für Flüchtlinge (UNHCR), der Länder und Gemeinden sowie des Beirates für Asyl- und Migrationsfragen (§ 18 NAG) Bedacht nehmen.

(3) Die Dauer des Rechtsberatungsverhältnisses richtet sich nach dem mit dem Bundesminister für Inneres abzuschließenden Vertrag; die Mindestvertragsdauer beträgt fünf Jahre. Eine Wiederbestellung begründet kein unbefristetes Vertragsverhältnis. Begeht ein Rechtsberater wiederholt und beharrlich Verletzungen seiner Pflichten, kann sein Vertrag mit sofortiger Wirkung gekündigt werden.

(4) Rechtsberater haben Asylwerber bei Verfahrenshandlungen, bei denen das Gesetz die Anwesenheit eines Rechtsberaters vorschreibt, und bei deren Vorbereitung zu unterstützen. Rechtsberater haben ihre Beratungstätigkeit objektiv und nach bestem Wissen durchzuführen; sie haben an der Führung des Verfahrens so mitzuwirken, dass es zu keiner unnötigen Verzögerung kommt. § 7 AVG gilt.

(5) Ein Rechtsberater hat sich während der Dauer seines Vertragsverhältnisses jeglichen Verhaltens zu enthalten, das geeignet ist,

1. die gewissenhafte Wahrnehmung seiner Aufgaben hintanzuhalten;
2. den Eindruck einer seinen Aufgaben widersprechenden Wahrnehmung seiner Pflichten zu erwecken oder
3. die Amtsverschwiegenheit zu gefährden.

Flüchtlingsberater

§ 66. (1) Zur Unterstützung von Fremden in Angelegenheiten des Asylrechts hat der Bundesminister für Inneres Flüchtlingsberater in der notwendigen Anzahl zu bestellen. Diese haben ihre Tätigkeit objektiv und nach bestem Wissen durchzuführen.

(2) Flüchtlingsberater haben Fremde auf Verlangen

1. über alle das Asylrecht betreffenden Fragen zu informieren, soweit diese nicht in die Beratungspflicht der Rechtsberater fallen;
2. bei der Stellung oder Einbringung eines Antrags auf internationalen Schutz zu unterstützen;
3. in Verfahren nach diesem Bundesgesetz oder – soweit es sich um Asylwerber handelt – nach dem FPG zu vertreten, soweit nicht die Zuziehung eines Rechtsanwaltes gesetzlich vorgeschrieben ist;
4. bei der Übersetzung von Schriftstücken und Bereitstellung von Dolmetschern behilflich zu sein und
5. gegebenenfalls Rückkehrberatung zu leisten.

(3) Die Auswahl der Flüchtlingsberater obliegt dem Bundesminister für Inneres. Er kann hierbei auf Vorschläge des Hochkommissärs der Vereinten Nationen für Flüchtlinge (UNHCR), der Länder und Gemeinden sowie des Beirates für Asyl- und Migrationsfragen (§ 18 NAG) Bedacht nehmen.

(4) Flüchtlingsberater, die Bedienstete des Bundes sind, haben Anspruch auf Ersatz von Reisekosten nach Maßgabe der Reisegebührevorschrift 1955, BGBl. Nr. 133, andere Flüchtlingsberater auf Vergütung von Reisekosten, wie sie einem auf einer Dienstreise befindlichen Bundesbeamten der Gebührenstufe 3 nach der Reisegebührevorschrift 1955 zusteht sowie auf eine Entschädigung für den Zeit- und Arbeitsaufwand, die vom

Bundesminister für Inneres im Einvernehmen mit dem Bundesminister für Finanzen festzusetzen ist.

Rückkehrhilfe

§ 67. (1) Einem Asylwerber kann in jedem Stadium des Verfahrens Rückkehrberatung gewährt werden. Die Rückkehrberatung umfasst die Abklärung der Perspektiven während und nach Abschluss des Asylverfahrens.

(2) Entschließt sich ein Asylwerber dazu, die ihm angebotene Rückkehrhilfe anzunehmen und auszureisen, kann ihm vor der Ausreise finanzielle Unterstützung gewährt werden (§ 12 GVG-B 2005). Der Rechtsberater ist in der Erstaufnahmestelle dem abschließenden Gespräch über die Gewährung von Rückkehrhilfe beizuziehen.

Integrationshilfe

§ 68. (1) Einem Fremden, dem der Status eines Asylberechtigten zuerkannt wurde, kann Integrationshilfe gewährt werden. Durch Integrationshilfe soll ihre volle Einbeziehung in das österreichische wirtschaftliche, kulturelle und gesellschaftliche Leben und eine möglichst weitgehende Chancengleichheit mit österreichischen Staatsbürgern in diesen Bereichen herbeigeführt werden.

(2) Integrationshilfe sind insbesondere

1. Sprachkurse;
2. Kurse zur Aus- und Weiterbildung;
3. Veranstaltungen zur Einführung in die österreichische Kultur und Geschichte;
4. gemeinsame Veranstaltungen mit österreichischen Staatsbürgern zur Förderung des gegenseitigen Verständnisses;
5. Weitergabe von Informationen über den Wohnungsmarkt und
6. Leistungen des Österreichischen Integrationsfonds – Fonds zur Integration von Flüchtlingen und Migranten.

(3) Zur Durchführung der Integrationshilfe sind möglichst private, humanitäre und kirchliche Einrichtungen und Institutionen der freien Wohlfahrt oder der Gemeinden heranzuziehen. Die zu erbringenden Leistungen sind in einem privatrechtlichen Vertrag festzulegen, der auch den Kostenersatz zu regeln hat.

9. Hauptstück

Schlussbestimmungen

Sprachliche Gleichbehandlung

§ 69. Soweit in diesem Bundesgesetz auf natürliche Personen bezogene Bezeichnungen nur in männlicher Form angeführt sind, beziehen sie sich auf Frauen und Männer in gleicher Weise. Bei der Anwendung der Bezeichnung auf bestimmte natürliche Personen ist die jeweils geschlechtsspezifische Form zu verwenden.

Gebühren

§ 70. Die in Verfahren nach diesem Bundesgesetz erforderlichen Eingaben, Vollmachtsurkunden, Niederschriften, Zeugnisse und ausländischen Personenstandsurkunden sowie die Verlängerung von Aufenthaltsberechtigungen sind von den Gebühren befreit. Weiters sind für Amtshandlungen auf Grund oder unmittelbar für Zwecke dieses Bundesgesetzes Verwaltungsabgaben des Bundes sowie Barauslagen nicht zu entrichten.

Verweisungen

§ 71. Soweit in diesem Bundesgesetz auf andere Bundesgesetze verwiesen wird, sind diese in der jeweils geltenden Fassung anzuwenden.

Vollziehung

§ 72. Mit der Vollziehung dieses Bundesgesetzes ist hinsichtlich der §§ 39 Abs. 5 und 57 Abs. 9 die Bundesregierung, hinsichtlich des § 70, soweit es sich um Gebühren handelt, der Bundesminister für Finanzen, hinsichtlich des § 68 der jeweils sachlich zuständige

Bundesminister, hinsichtlich der §§ 35 Abs. 1 und 57 Abs. 7 der Bundesminister für auswärtige Angelegenheiten, hinsichtlich des § 57 Abs. 5, soweit die Zivilgerichte betroffen sind, und des Abs. 6 der Bundesminister für Justiz, im übrigen der Bundesminister für Inneres, und zwar hinsichtlich des § 35 Abs. 3 2. Halbsatz im Einvernehmen mit dem Bundesminister für auswärtige Angelegenheiten und hinsichtlich der §§ 60 Abs. 6 letzter Satz und 66 Abs. 4 im Einvernehmen mit dem Bundesminister für Finanzen, betraut.

Zeitlicher Geltungsbereich

§ 73. (1) Dieses Bundesgesetz tritt mit 1. Jänner 2006 in Kraft.

(2) Das Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl (Asylgesetz 1997 – AsylG), BGBl. I Nr. 76/1997 tritt mit Ausnahme des § 42 Abs. 1 mit Ablauf des 31. Dezember 2005 außer Kraft.

(3) (**Verfassungsbestimmung**) § 42 Abs. 1 des Asylgesetzes 1997 tritt mit Ablauf des 31. Dezember 2005 außer Kraft.

(4) Verordnungen auf Grund dieses Bundesgesetzes können bereits ab dem auf seine Kundmachung folgenden Tag erlassen werden. Sie dürfen jedoch frühestens mit In-Kraft-Treten dieses Bundesgesetzes in Kraft gesetzt werden.

Verhältnis zur Genfer Flüchtlingskonvention

§ 74. Die Bestimmungen der Genfer Flüchtlingskonvention bleiben unberührt.

Übergangsbestimmungen

§ 75. (1) Alle am 31. Dezember 2005 anhängigen Verfahren sind nach den Bestimmungen des Asylgesetzes 1997 zu Ende zu führen. § 44 AsylG 1997 gilt. Die §§ 24, 26, 54 bis 57 und 60 dieses Bundesgesetzes sind auf diese Verfahren anzuwenden. § 27 ist auf diese Verfahren mit der Maßgabe anzuwenden, dass die Behörde zur Erlassung einer Ausweisung zuständig ist und der Sachverhalt, der zur Einleitung des Ausweisungsverfahrens führen würde, nach dem 31. Dezember 2005 verwirklicht wurde. § 57 Abs. 5 und 6 ist auf diese Verfahren mit der Maßgabe anzuwenden, dass nur Sachverhalte, die nach dem 31. Dezember 2005 verwirklicht wurden, zur Anwendung dieser Bestimmungen führen.

(2) Ein nach dem Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl – Asylgesetz 1991, BGBl. Nr. 8/1992, eingestelltes Verfahren ist bis zum 31. Dezember 2007 nach den Bestimmungen des Asylgesetzes 1991 fortzusetzen und gilt als anhängiges Verfahren im Sinne des Abs. 1. Ein nach dem AsylG 1997 eingestelltes Verfahren ist bis zum 31. Dezember 2007 nach den Bestimmungen des AsylG 1997 fortzusetzen und gilt als anhängiges Verfahren im Sinne des Abs. 1.

(3) Karten nach dem AsylG 1997 behalten ihre Gültigkeit bis zum vorgesehenen Zeitpunkt.

(4) Ab- oder zurückweisende Bescheide auf Grund des Asylgesetzes, BGBl. Nr. 126/1968, des Asylgesetzes 1991, BGBl. Nr. 8/1992, sowie des Asylgesetzes 1997 begründen in derselben Sache in Verfahren nach diesem Bundesgesetz den Zurückweisungstatbestand der entschiedenen Sache (§ 68 AVG).

(5) Einem Fremden, dem am 31. Dezember 2005 die Flüchtlingseigenschaft zugekommen ist, gilt, soweit es zu keiner Aberkennung oder keinem Verlust der Flüchtlingseigenschaft gekommen ist, der Status des Asylberechtigten als zuerkannt.

(6) Einem Fremden, dem am 31. Dezember 2005 eine befristete Aufenthaltsberechtigung nach den Bestimmungen des Asylgesetzes 1991 oder des AsylG 1997 zugekommen ist, gilt der Status des subsidiär Schutzberechtigten als zuerkannt.

6. 3. Překlad rakouského azylového zákona 2005

Spolkový zákon o poskytování azylu

1. část Předmět úpravy a základní pojmy	195
§ 1 Předmět úpravy	195
§ 2 Základní pojmy	195
2. část Status osoby s právem azylu a osoby s právem na subsidiární ochranu	196
1. oddíl Status osoby s právem azylu	196
§ 3 Status osoby s právem azylu	196
2. oddíl Nepříslušnost Rakouska	197
§ 4 Bezpečnost třetího státu	197
§ 5 Příslušnost jiného státu	197
3. oddíl Vyloučení z udělení a odnětí statusu osoby s právem azylu	197
§ 6 Vyloučení z udělení statusu osoby s právem azylu	197
§ 7 Odnětí statusu osoby s právem azylu	198
4. oddíl Status osoby s právem na subsidiární ochranu	198
§ 8 Status osoby s právem na subsidiární ochranu	198
§ 9 Odnětí statusu osoby s právem na subsidiární ochranu	199
5. oddíl Společná ustanovení	199
§ 10 Spojení s vykázáním	199
§ 11 Vnitrostátní alternativa útěku	199
3. část Práva a povinnosti žadatele o mezinárodní ochranu	200
1. oddíl Pobyt na spolkovém území během azylového řízení	200
§ 12 Faktická ochrana před vyhoštěním	200
§ 13 Právo k pobytu	200
§ 14 Opakovaný příjezd	200
2. oddíl Povinnosti součinnosti	201
§ 15 Povinnost poskytnout součinnost žadatele o mezinárodní ochranu během řízení ...	201
4. část Právo řízení	201
1. oddíl Obecné řízení	201
§ 16 Způsobilost k právním úkonům	201
§ 17 Průběh řízení	202
§ 18 Přípravné řízení	203
§ 19 Dotazování a výslechy	203
§ 20 Výslechy obětí při zásazích do sexuálního sebeurčení	203
§ 21 Důkazní prostředky	203
§ 22 Rozhodnutí	203
§ 23 Doručování	204
§ 24 Přerušování řízení a neoprávněné vzdání se z přijímacího střediska	204
§ 25 Bezpředmětnost a stáhnutí žádostí	205
§ 26 Příkaz k zadržení	205
§ 27 Zahájení vykazovacího řízení	205
2. oddíl Zvláštní ustanovení pro povolovací řízení	206
§ 28 Povolovací řízení	206
§ 29 Řízení v přijímacím středisku	206
§ 30 Oběti násilí	207
3. oddíl Zvláštní ustanovení pro letištní řízení	207
§ 31 Přicestování přes letiště a předvedení	207
§ 32 Zajištění cizince pro účely odmítnutí	208
§ 33 Zvláštní procesní ustanovení pro letištní řízení	208
4. oddíl Zvláštní ustanovení pro rodinné řízení	208
§ 34 Vnitrostátní rodinné řízení	208
§ 35 Žádosti v rodinném řízení u zastupitelských úřadů	209

5. oddíl Odvolání	209
§ 36 Účinek odvolání	209
§ 37 Přiznání odkladného účinku odvolání	210
§ 38 Odnětí odkladného účinku odvolání	210
§ 39 Bezpečné země původu	210
6. oddíl Zvláštní ustanovení pro řízení v 2. instanci	211
§ 40 Přednesení v odvolání	211
§ 41 Řízení v druhé instanci	212
§ 42 Vedoucí rozhodnutí	212
5. část Součinnost orgánů veřejné bezpečnostní služby	212
§ 43 Podání žádosti na mezinárodní ochranu u bezpečnostního úřadu nebo u orgánu veřejné bezpečnostní služby	212
§ 44 Dotazování, prohlídka a jednání vyšetřovací služby	212
§ 45 Výkon předvedení	213
§ 46 Předvedení po činnosti orgánu cizinecké policie	213
§ 47 Zásahy do práva na osobní svobodu	213
§ 48 Odebrání průkazů	214
§ 49 Výkon bezprostřední donucovací síly	214
6. část Průkazy žadatelů o azyl a osob s právem na subsidiární ochranu	214
§ 50 Průkaz řízení	214
§ 51 Průkaz opravňující k pobytu	214
§ 52 Průkaz osob s právem na subsidiární ochranu	215
§ 53 Odnětí průkazů	215
7. část Používání osobních dat	215
§ 54 Obecná ustanovení	215
§ 55 Používání dat vyšetřovací služby	215
§ 56 Centrální databanka řízení; informační spolek	216
§ 57 Zvláštní předávání	216
8. část Rakouské a mezinárodní úřady, právní a uprchlíčí poradci	217
1. oddíl Rakouské úřady, státní dokumentace a úřední stížnost	217
§ 58 Spolkový azylový úřad	217
§ 59 Prvotní přijímací místa	218
§ 60 Státní dokumentace	218
§ 61 Nezávislý spolkový azylový senát	219
§ 62 Úřední stížnost	219
2. oddíl Mezinárodní ochrana žadatelů o azyl a uprchlíků	219
§ 63 Mezinárodní ochrana žadatelů o azyl a uprchlíků	219
3. oddíl Právní poradenství, podpora žadatelů o azyl a uprchlíků, pomoc při návratu	220
§ 64 Právní poradenství během povolovacího řízení	220
§ 65 Požadovaný profil právního poradce	220
§ 66 Poradce uprchlíků	220
§ 67 Pomoc při návratu	221
§ 68 Pomoc při integraci	221
9. část Závěrečná ustanovení	221
§ 69 Jazykově rovné zacházení	221
§ 70 Poplatky	221
§ 71 Odkazy	221
§ 72 Výkon	222
§ 73 Časová působnost	222
§ 74 Vztah k ženevské konvenci o uprchlících	222
§ 75 Přechná ustanovení	222

1. část Předmět úpravy a základní pojmy

§ 1 Předmět úpravy

Tento spolkový zákon upravuje

1. udělení a odnětí statusu osoby s právem azylu a osoby s právem subsidiární ochrany cizincům v Rakousku;
2. v jakých případech se spojí rozhodnutí podle tohoto zákona s vykazáním;
3. řízení k dosažení rozhodnutí podle cifer 1 a 2.

§ 2 Základní pojmy

(1) Ve smyslu tohoto zákona je:

1. Ženevská úmluva o uprchlících: Úmluva o právním postavení uprchlíků z 28. července 1951, zák. č. 55/1955 Sbírky spolkových zákonů, ve znění Protokolu o právním postavení uprchlíků z 31. ledna 1967, zák. č. 78/1974 Sbírky spolkových zákonů;
2. EÚLP: Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, zák. č. 210/1958 Sbírky spolkových zákonů;
3. Protokol č. 6 k Úmluvě: Protokol č. 6 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod o zrušení trestu smrti, zák. č. 138/1985 Sbírky spolkových zákonů III;
4. Protokol č. 11 k Úmluvě: Protokol č. 11 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod o úpravě Úmluvou zavedeného kontrolního mechanismu, zák. č. 30/1998 Sbírky spolkových zákonů III;
5. Protokol č. 13 k Úmluvě: Protokol č. 13 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod o úplném zrušení trestu smrti, zák. č. 22/2005 Sbírky spolkových zákonů III;
6. Smlouva o EU: Smlouva o Evropské unii ve znění zák. č. 85/1999 Sbírky spolkových zákonů III, změněná zák. č. 4/2003 a zák. č. 20/2004 Sbírky spolkových zákonů III;
7. Dublinská úmluva: 15. června 1990 v Dublinu podepsaná Smlouva o určení příslušného státu k přezkoumání žádosti o mezinárodní ochranu podané v jednom z členských států Evropských společenství, zák. č. 165/1997 Sbírky spolkových zákonů III;
8. Dublinské nařízení: Nařízení 2003/343/ES k stanovení kritérií a řízení k určení členského státu, který je příslušný k přezkoumání žádosti o mezinárodní ochranu podané příslušníkem třetího státu v jednom z členských států;
9. Statusová směrnice: Směrnice 2004/83/ES o minimálních normách pro udělení a o statusu příslušníků třetích států nebo apatridů jako uprchlíků nebo jako osob, které jiným způsobem potřebují mezinárodní ochranu, a o obsahu udělené ochrany;
10. Dohoda o základní péči: dohoda mezi spolkem a spolkovými zeměmi podle čl. 15a Spolkové ústavního zákona o společných opatřeních k dočasné základní péči pro pomoc a ochranu potřebné cizince (žadatele o mezinárodní ochranu, osoba s právem azylu y, vyhnanec a jiné z právních nebo faktických důvodů nevyhostitelné lidi) v Rakousku, zák. č. 80/2004 Sbírky spolkových zákonů I;
11. Pronásledování: každé pronásledující jednání ve smyslu článku 9 statusové směrnice;
12. Důvod pronásledování: důvod jmenovaný v článku 10 statusové směrnice;
13. Žádost o mezinárodní ochranu: jakýmkoliv způsobem artikulovaná žádost cizince v Rakousku směřující k ochraně Rakouska; žádost platí jako žádost o udělení statusu osoby s právem azylu a při neudělení statusu osoby s právem azylu jako žádost o udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu;
14. Žadatel o mezinárodní ochranu: cizinec od podání žádosti o mezinárodní ochranu až po pravomocné skončení, přerušení nebo bezpředmětnost řízení;
15. Status osoby s právem azylu: trvalé právo k přicestování a k pobytu, které poskytuje Rakousko cizincům podle ustanovení tohoto spolkového zákona;

16. Status osoby s právem na subsidiární ochranu: dočasné, prodloužitelné právo k přicestování a k pobytu, které poskytuje rakousko cizincům podle ustanovení tohoto spolkového zákona;
 17. Země původu: stát, jehož státní příslušnost má cizinec, nebo – v případě bezdomovectví – stát jeho předchozího obvyklého pobytu;
 18. Členský stát: každý stát, který je smluvní stranou Smlouvy o EU (cifra 6);
 19. EHP – stát: každý stát, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru;
 20. Třetí stát: každý stát, který není členským státem Evropské unie;
 21. občan EHP: každý, kdo je státním příslušníkem EHP – státu (cifra 19);
 22. Rodinný příslušník: rodič nezletilého dítěte, manžel nebo v okamžiku podání žádosti neprovdané dítě žadatele o mezinárodní ochranu nebo cizince, jemuž byl udělen status osoby s právem azylu nebo osoby s právem na subsidiární ochranu, jestliže rodinná vlastnost u manželů vznikla již v zemi původu;
 23. Následná žádost: každá již pravomocně rozhodnuté žádosti následující další žádost;
 24. Civilní osoba: každá osoba, která je částí civilního obyvatelstva ve smyslu čl. 50 odst. 1 doplňujícího Protokolu z 10. prosince 1977, zák. č. 527/1982 Sbírkou spolkových zákonů, k Ženevské úmluvě z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů, zák. č. 155/1953 Sbírkou spolkových zákonů.
- (2) Ve smyslu tohoto spolkového zákona jsou daty pátrací služby: fotografie, otisky papírných linií prstů, vnější tělesné znaky a podpis.

2. část Status osoby s právem azylu a osoby s právem na subsidiární ochranu

1. oddíl Status osoby s právem azylu

§ 3 Status osoby s právem azylu

- (1) Cizinci, který podal v Rakousku žádost na mezinárodní ochranu, pokud se daná žádost kvůli bezpečnosti třetí země či příslušnosti jiného státu neodmítne, se udělí status osoby s právem azylu, pokudliže je věrohodné, že mu hrozí ve státě původu pronásledování ve smyslu článku 1 odstavce A cifry 2 Ženevské konvence o uprchlících.
- (2) Pronásledování se může také zakládat na událostech, které nastaly, poté co cizinec opustil svou zemi původu (objektivní důvody pozdějšího útěku) nebo se zakládají na aktivitách cizince, které začal provozovat od opuštění své země původu, které vyjadřují zejména vyjádřením a pokračováním již v zemi původu existujícího přesvědčení (subjektivní důvody pozdějšího útěku). Cizinci, který podá následnou žádost (§ 2 cifra 23), se zpravidla neudělí status osoby s právem azylu, když je nebezpečí pronásledování založeno na okolnostech, které cizinec vytvořil až po opuštění země původu, ledaže by se jednalo o Rakouskem povolené aktivity, které jsou průkazně vyjádřením a pokračováním již v zemi původu existujícího přesvědčení.
- (3) Žádost o mezinárodní ochranu se, co se týká udělení statusu osoby s právem azylu, zamítne, když
 1. cizinec má možnost k vnitrostátní alternativě útěku (§ 11) nebo
 2. cizinec splnil jeden z vylučujících důvodů (§ 6).
- (4) Cizinci se z úřední povinnosti udělí status osoby s právem azylu bez dalšího řízení, když se k tomu Republika Rakousko mezinárodněprávně zavázala.
- (5) Rozhodnutí, kterým byl cizinci udělen status osoby s právem azylu z úřední povinnosti nebo na základě žádosti o mezinárodní ochranu, je spojeno se zjištěním, že tomuto cizinci náleží ze zákona vlastnost uprchlíka.

2. oddíl Nepříslušnost Rakouska

§ 4 Bezpečnost třetího státu

- (1) Žádost o mezinárodní ochranu se odmítne jako nepřijatelná, jestliže může cizinec najít ochranu před pronásledováním ve státě, na nějž nelze použít ustanovení Smlouvy o stanovení příslušnosti k prověření žádosti o mezinárodní ochranu nebo žádosti o mezinárodní ochranu nebo Dublinského nařízení, najít ochranu před pronásledováním (ochrana v třetím bezpečném státě).
- (2) Ochrana v třetím bezpečném státě existuje, když je cizinci ve státě, ve kterém není ohrožen podle § 8 odst. 1, umožněno řízení k udělení právního postavení uprchlíka podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků nebo je zajištěno cestou přes jiné státy (azylové řízení), když je cizinec během tohoto řízení v tomto státě oprávněn k pobytu a může v tomto státě nalézt ochranu před vyhoštěním do země původu – také cestou přes jiné státy –, jestliže není v tomto státě ohrožen ve smyslu § 8 odst. 1. To samé platí při stejné ochraně před odmítnutím, navrácením, nebo vyhoštěním pro státy, které již v řízení o udělení právního postavení uprchlíka podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků rozhodly.
- (3) Předpoklady odstavce 2 jsou ve státě vyvrátitelné dány, jestliže stát ratifikoval a zákonem ustanovil azylové řízení, které transformovalo zásady této úmluvy, Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách a Protokolu č. 6, č. 11, č. 13 k Úmluvě.
- (4) Přes existenci ochrany v bezpečném třetím státě se žádost o mezinárodní ochranu neodmítne jako nepřijatelná, když by se zamítnutím spojené vyhoštění vedlo k porušení článku 8 EÚLP. K odmítnutí kvůli ochraně v bezpečném třetím státě se nepřistoupí, když
 1. je žadatel o mezinárodní ochranu občanem EHP – státu;
 2. jednomu z rodičů nezletilého neprovdaného žadatele o mezinárodní ochranu byl udělen status osoby s právem azylu nebo přiznán status osoby s právem na subsidiární ochranu
 3. manželovi nebo nezletilému neprovdanému dítěti žadatele o mezinárodní ochranu byl v Rakousku udělen status osoby s právem azylu nebo status osoby s právem na mezinárodní ochranu.
- (5) Nemůže – li cizinec, jehož žádost o mezinárodní ochranu podle odst. 1 byla odmítnuta jako nepřijatelná, z faktických důvodů, jež nejsou důsledkem jeho chování, v rámci tří měsíců od chvíle, kdy rozhodnutí nabylo právní moci, navrácen nebo vykázán ze země, pozbývá rozhodnutí platnosti.

§ 5 Příslušnost jiného státu

- (1) Žádost o mezinárodní ochranu nevyřízená podle § 4 se odmítne jako nepřijatelná, když je jiný stát ze Smlouvy či na základě dublínského nařízení příslušný k projednání žádosti o mezinárodní ochranu či o mezinárodní ochranu. V rozhodnutí o odmítnutí musí úřad stanovit, který stát je k projednání příslušný.
- (2) Podle odstavce 1 se také postupuje také v případě, kdy je jiný stát ze smlouvy či na základě dublínského nařízení příslušný k tomu zjistit, který stát je příslušný k projednání žádosti o mezinárodní ochranu nebo o mezinárodní ochranu.
- (3) Jestliže nejsou zvláštní důvody, které jsou dány osobou žadatele o mezinárodní ochranu, věrohodné nebo úřadu obecně známy, které hovoří pro reálné nebezpečí chybějící ochrany před pronásledováním, vychází se z toho, že žadatel najde ochranu ve státě podle odst. 1.

3. oddíl Vyloučení z udělení a odnětí statusu osoby s právem azylu

§ 6 Vyloučení z udělení statusu osoby s právem azylu

- (1) Cizinec je z přidělení statusu osoby s právem azylu vyloučen, když
 1. a po dobu co požívá podle čl. 1 D Úmluvy o právním postavení uprchlíků ochranu;

2. existuje jeden z důvodů vyjmenovaných v čl. 1 F Úmluvy o právním postavení uprchlíků;
 3. představuje ze závažných důvodů nebezpečí pro bezpečnost Rakouské republiky nebo
 4. byl před vnitrostátním soudem pravomocně odsouzen pro mimořádně těžký zločin a z důvodu tohoto trestného jednání znamená nebezpečí pro společnost. Rozsudku vnitrostátního soudu je roven rozsudek cizozemského soudu, jež odpovídá předpokladům vyjádřeným v § 73 zák. č. 60/ 1974 Sbírky spolkových zákonů.
- (2) Jestliže existuje vylučující důvod podle odstavce 1, může být žádost o mezinárodní ochranu v souvislosti s udělením statusu osoby s právem azylu bez dalšího prověření zamítnuta. § 8 platí.

§ 7 Odnětí statusu osoby s právem azylu

- (1) Status osoby s právem azylu se cizinci odejme rozhodnutím z úřední povinnosti, když
1. existuje azyl vylučující důvod podle § 6;
 2. nastal jeden z ukončujících důvodů vyjádřených v čl. 1 C Úmluvy o právním postavení uprchlíků nebo
 3. osoba s právem azylu má střed svých životních vztahů v jiném státě.
- (2) Úřad nemůže odejmout osobě s právem azylu status osoby s právem azylu podle odstavce 1 cifry 2, když odnětí spolkovým azylovým úřadem – i když ne pravomocně – neproběhne v rámci pěti let po udělení a cizinec má trvalé bydliště na spolkovém území. Jestliže azyl nelze podle věty první odejmout, musí úřad informovat o stavu věci příslušný úřad podle spolkového zákona o usídlování a pobytu, č. 100/ 2005 sbírky spolkových zákonů. Oznáme – li tento úřad, že cizinci udělil pravomocně titul k pobytu, může být i takovému cizinci odňat status osoby s právem azylu podle odst. 1 cifry 2.
- (2) Odnětí podle odst. 1 cifry a 2 se spojí se zjištěním, že dotyčnému nenáleží více vlastnost uprchlíka podle zákona. Cizinec musí po nabytí právní moci rozhodnutí o odnětí odevzdat průkazy a průkaz, které potvrzují status osoby s právem azylu nebo vlastnost uprchlíka.

4. oddíl Status osoby s právem na subsidiární ochranu

§ 8 Status osoby s právem na subsidiární ochranu

- (1) Status osoby s právem na subsidiární ochranu se udělí osobě,
1. která podala v Rakousku žádost o mezinárodní ochranu, když byla této ve smyslu udělení statusu osoby s právem azylu zamítnuta nebo
 2. které byl odňat status osoby s právem azylu, když odmítnutí, navrácení nebo vyhoštění cizince do jeho země původu by znamenalo reálné nebezpečí porušení článku 2 EÚLP, čl. 3 EÚLP nebo Protokolů č. 6 nebo 13 doplňujících Úmluvy nebo by s sebou neslo pro něj jako civilní osobu závažné ohrožení života nebo nedotknutelnosti jako následek svévolného násilí v rámci mezinárodního nebo vnitrostátního konfliktu.
- (2) Rozhodnutí o udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu podle odst. 1 je třeba spojit s zamítavým rozhodnutím podle § 3 nebo s rozhodnutím o odnětí statusu osoby s právem azylu podle § 7.
- (3) Žádosti o mezinárodní ochranu se v souvislosti s udělením statusu osoby s právem na mezinárodní ochranu zamítnou, jestliže existuje vnitrostátní alternativa útěku (§ 11).
- (4) Cizinci, jemuž byl udělen status osoby s právem na subsidiární ochranu, vydá úřad, který toto rozhodnutí vydal, oprávnění k dočasnému pobytu pro osoby s právem na subsidiární ochranu. Toto oprávnění k pobytu platí jeden rok a v případě dalšího trvání předpokladů o žádosti cizince je tímto úřadem prodlouženo. Po podání žádosti cizincem trvá oprávnění k pobytu až do vydání pravomocného rozhodnutí o prodloužení práva k pobytu, když je tato žádost podána před uplynutím oprávnění k pobytu.
- (5) V rodinném řízení podle § 34 odst. 1 cifra 2 platí odstavec 4 s podmínkou, že vydávané oprávnění k pobytu končí současně s oprávněním příbuzného, od něhož je toto oprávnění odvozeno.

- (6) Není – li možné zjistit zemi původu žadatele o mezinárodní ochranu, žádost o mezinárodní ochranu se v souvislosti se statusem osoby s právem na subsidiární ochranu zamítne. V tomto případě lze použít institut vykázání ze spolkového území, když není podle § 10 odst. 2 nepřipustný. § 10 odst. 3 platí.
- (7) Status osoby s právem na subsidiární ochranu zaniká, jestliže byl cizinci udělen status osoby s právem azylu.

§ 9 Odnětí statusu osoby s právem na subsidiární ochranu

- (1) Cizinci se status osoby s právem na mezinárodní ochranu odejme rozhodnutím z úřední povinnosti, když
 - 1. předpoklady pro udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu (§ 8 odst.1) neexistují nebo přestaly existovat;
 - 2. cizinec má střed svých životních vztahů v jiném státě nebo
 - 3. cizinec získal státní občanství jiného státu a odmítnutí, navrácení nebo vyhoštění nepředstavuje již žádné reálné nebezpečí porušení čl. 2 EÚLP, čl. 3 EÚLP nebo Protokolů č. 6 nebo 13 k Úmluvě nebo by s sebou neneslo pro něj jako civilní osobu závažné ohrožení života nebo nedotknutelnosti jako následek svévolného násilí v rámci mezinárodního nebo vnitrostátního konfliktu.
- (2) Odnětí statusu osoby s právem na subsidiární ochranu je spojen s odebráním oprávnění k pobytu pro osoby s právem subsidiární ochranu. Cizinec musí po nabytí právní moci rozhodnutí o odnětí vrátit úřadu průkazy, které potvrzují status osoby s právem na subsidiární ochranu.

5. oddíl Společná ustanovení

§ 10 Spojení s vykázáním

- (1) Rozhodnutí podle tohoto spolkového zákona se spojí s vykázáním, když
 - 1. byla žádost o mezinárodní ochranu odmítnuta;
 - 2. byla žádost o mezinárodní ochranu ve vztahu k udělení statusu osoby s právem azylu stejně jako přiznání statusu osoby s právem na mezinárodní ochranu zamítnuta;
 - 3. cizinci byl odňat status osoby s právem azylu, aniž by byl přiznán status osoby s právem na mezinárodní ochranu nebo
 - 4. byl cizinci odňat status osoby s právem na mezinárodní ochranu.
- (2) Vykázání podle odst. 1 jsou nepřipustná, když
 - 1. cizinci v jednotlivém případě náleží právo pobytu nezaložené na tomto spolkovém zákoně nebo
 - 2. by to znamenalo porušení článku 8 EÚLP.
- (3) Znamená – li by výkon vykázání z důvodů osoby žadatele porušení článku 3 EÚLP a tyto důvody nejsou trvalé, je třeba současně s vykázáním vyslovit, že se výkon o nutnou dobu odsouvá.
- (4) Vykázání, které je podle odst. 1 cifry 1 spojeno s rozhodnutím, platí vždy také jako zjištění přípustnosti odmítnutí, navrácení nebo vyhoštění do dotyčného státu. Existuje – li pravomocné vykázání, musí cizinec neprodleně vycestovat.

§ 11 Vnitrostátní alternativa útěku

- (1) Může – li být žadatelům o mezinárodní ochranu v části své země původu ochranu před státem či aktéry, kteří danou zemi původu nebo podstatnou státního území ovládají, zaručena ochrana, a může – li jim být v této části státního území připisováno právo pobytu, žádost o mezinárodní ochranu se odmítne (vnitrostátní alternativa útěku). Ochrana je zaručena, jestliže v souvislosti s touto částí země původu se nemohou vyskytovat žádné oprávněné obavy podle článku 1 odst. A cifry 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků a předpoklady pro udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu v souvislosti s tímto státem nejsou dány.

- (2) Při prověřování, zda je vnitrostátní alternativa útěku dána, je třeba vycházet z obecně daných skutečností v zemi původu a na osobní okolnosti v okamžiku rozhodování o žádosti.

3. část Práva a povinnosti žadatele o mezinárodní ochranu

1. oddíl Pobyt na spolkovém území během azylového řízení

§ 12 Faktická ochrana před vyhoštěním

- (1) Cizinec, který podal v Rakousku žádost o mezinárodní ochranu, nemůže být až do vydání pravomocného rozhodnutí, do bezpředmětnosti řízení nebo po přerušení až do momentu, kdy je pokračování řízení podle § 24 odst. 2 nepřipustné, odmítnut, navrácen či vyhoštěn (faktická ochrana před vyhoštěním); ustanovení § 32 zůstávají nedotčena. Jeho pobyt na spolkovém území je trpěn. Jiný důvod podle jiných spolkových zákonů zakládající právo k pobytu zůstává nedotčen. § 36 odst. 4 platí.
- (2) Cizinec, který podal žádost o mezinárodní ochranu a jemuž nenáleží právo k pobytu, je po dobu trvání povolovacího řízení trpěn na území okresního správního úřadu, který ho zaopatřuje, nejdéle však po dobu 20 dnů. Nadto je pobyt žadatele trpěn na celém spolkovém území, když a tak dlouho, jak je to
1. nutné k splnění zákonných povinností;
 2. nutné k uposlechnutí pozvání soudů a správních úřadů nebo
 3. nutné k využití lékařské péče a ošetření.
- Po uplynutí dvacátého dne po podání žádosti o mezinárodní ochranu je cizinec po dobu, během níž mu náleží faktická ochrana před vyhoštěním, trpěn na celém spolkovém území.

§ 13 Právo k pobytu

Žadatel o mezinárodní ochranu, jehož azylové řízení je povoleno, je do vydání pravomocného rozhodnutí, do přerušení či bezpředmětnosti řízení nebo do odebrání práva k pobytu (§ 62 odst. 1 cizineckého zákona) oprávněn k pobytu na spolkovém území. Právo k pobytu vyplývající z ustanovení jiných spolkových zákonů zůstává nedotčeno. Je – li žadatelům o mezinárodní ochranu podle § 62 cizineckého zákona odebráno jejich právo k pobytu, náleží jim faktická ochrana před vyhoštěním (§ 12).

§ 14 Opakovaný příjezd

- (1) Žadatel, jehož odvolání proti s odmítavým nebo zamítavým rozhodnutím spolkového azylového úřadu spojenému vykázání nemá odkladný účinek, se na hraničním přechodu oproti předložení rozhodnutí o odvolání povolí opakované přicestování, když bylo jeho odvolání vyhověno a on prokáže svou procesní identitu. Jeho řízení se povolí, když jeho azylové řízení nebylo rozhodnutím o odvolání pravomocně rozhodnuto.
- (2) Žadatel o mezinárodní ochranu, proti němuž bylo provedeno proveditelné ale nikoliv pravomocné rozhodnutí, se prokazatelně poučí o tom, že si může pro doručování v azylovém zařízení stanovit zmocněnce pro doručování a že musí úřadu sdělit místo svého pobytu a svou adresu i v cizině a změny co nejrychleji hlásit (§ 15 odst. 1 cifra 4). Mimo to se mu sdělí poštovní adresa spolkového azylového úřadu a nezávislého spolkového azylového senátu. Jestliže je to možné, vydá se mu písemný informační leták v jemu srozumitelné řeči.
- (3) K prokázání procesní identity postačí pozitivní srovnání s daty pátrací služby. K vyšetření pátrací službou potřebnému prokázání procesní identity se přistoupí až po podání žádosti dotyčným. V rámci tohoto vyšetřování zjištěná data se po provedení srovnání smažou.
- (4) Rozhodnutí o odvolání proti odmítavému nebo zamítavému rozhodnutí spolkového azylového úřadu se doručí, jestliže to je možné, na poslední úřadu známou doručovací adresu, když odvolání proti s tím spojenému vykázání nemá odkladný účinek; je – li doručovací adresa v zahraničí, platí doručení dodáním rozhodnutí na tuto adresu jako dosažené.

2. oddíl Povinnosti součinnosti

§ 15 Povinnost poskytnout součinnost žadatele o mezinárodní ochranu během řízení

- (1) Žadatel o mezinárodní ochranu má povinnost součinnosti na řízení, zvláště musí
 1. bez zbytečných průtahů svoji žádost odůvodnit a všechny k odůvodnění žádosti o mezinárodní ochranu nutné podklady skrze... pravdivě vyložit;
 2. při procesních úkonech a při vyšetřování odborným znalcem se dostavit včas a osobně a na těchto spolupůsobit. Nedobrovolné zásahy do tělesné integrity jsou nepřipustné;
 3. spolupůsobit na vyšetřování pátrací službou podle tohoto spolkového zákona;
 4. úřadu, i poté co opustil Rakousko z jakéhokoliv důvodu, oznámit místo svého pobytu a svou adresu a změny co nejrychleji, během pobytu v Rakousku nejdéle do sedmi dnů, hlásit. K tomu postačí, když žadatel o mezinárodní ochranu zdržující se v Rakousku dodrží svou ohlašovací povinnost podle spolkového ohlašovacího zákona, č. 9/ 1998 Sbírkou spolkových zákonů.
 5. úřadu neprodleně předá všechny dokumenty a předměty, které má k dispozici, na začátku řízení, jestliže se tyto neobjeví až během řízení nebo se stanou později přístupnými, když jsou pro řízení relevantní.
- (2) Když žadatel nemůže dostát své povinnosti k součinnosti podle odst. 1 z jím neovlivnitelných důvodů, oznámí to neprodleně úřadu, u kterého je v tomto okamžiku vedeno řízení. Oznámení je třeba odůvodnit.
- (3) K podkladům jmenovaným v odst. 1 cifra 1 náležejí zejména
 1. jméno žadatele o mezinárodní ochranu;
 2. všechna dosud v řízení používaná jména včetně pseudonymů;
 3. datum narození;
 4. státní příslušnost, v případě bezdomovectví země původu;
 5. státy předchozího pobytu;
 6. cestovní trasa do Rakouska;
 7. předchozí žádosti o mezinárodní ochranu a předchozí žádosti o mezinárodní ochranu, i v jiných státech;
 8. údaje k rodinným a sociálním poměrům;
 9. údaje, kde se nacházejí dokumenty, jež nejsou více disponibilní;
 10. důvody, které vedly k podání žádosti o mezinárodní ochranu, a
 11. důvody a skutečnosti, na které se úřad výslovně ptá, jestliže mají pro řízení význam.
- (4) Žadatel o mezinárodní ochranu se na začátku řízení prokazatelně upozorní na jeho povinnosti k součinnosti a na následky jejich eventuálního porušení. Mimo to se mu vydá – je – li to možné – písemný informační leták v jemu srozumitelné řeči.

4. část Právo řízení

1. oddíl Obecné řízení

§ 16 Způsobilost k právním úkonům

- (1) Pro vznik způsobilosti k právním úkonům podle tohoto spolkového zákona je nehledě na státní občanství cizince směrodatné rakouské právo.
- (2) V řízení podle tohoto spolkového zákona je každý rodič za sebe oprávněn k zastupování dítěte. Odporují – li si prohlášení obou rodičů u manželských dětí, je časově dřívější prohlášení relevantní; vzdát se oprávnění nelze proti projevené vůli jednoho z rodičů. Zastoupení nemanželského dítěte náleží při odporujících prohlášeních rodičů matce, pokud není péčí pověřen sám otec. Nezletilý, jehož zájmy nemohou být ze strany zákonného zástupce hájeny, je oprávněn podat žádosti o mezinárodní ochranu.
- (3) Mladistvý, jehož zájmy nemohou být hájeny ze strany zákonného zástupce, je oprávněn, podávat žádosti. Zákonným zástupcem pro řízení se podle tohoto spolkového zákona

podáním žádosti o mezinárodní ochranu stává právní poradce v přijímacím středisku, po povolení řízení a po přidělení pečovatelské instituci územně příslušný nositel sociální péče o mladistvé každého té spolkové země, ve které byl mladiství přidělen pečovatelské instituci. Odporuje – li právní poradce před prvním výsledkem v povolovacím řízení následnému dotazování (§ 19 odst.1) mladistvého, musí se toto opakovat v jeho přítomnosti.

- (4) Vyhýbá – li se mladistvý řízení (§ 24 odst. 1) nebo mu nelze z jiných důvodů podle odst. 3 stanovit zákonného zástupce, je zástupcem nositel sociální péče o mládež, jemuž naposledy příslušelo zákonné zastupování, a to do doby, než bude stanoven opět stanoven zákonný zástupce podle odst. 3. Příslušelo – li v dosavadním řízení zákonné zastupování pouze právnímu zástupci, zůstává tento zákonným zástupcem do doby, než zákonné zastupování případně nositeli sociální péče o mládež podle odst. 3.
- (5) U nezletilého mladšího 14 let, jehož zájmy nemohou být hájeny zákonným zástupcem, je zákonným zástupcem právní poradce od příchodu do přijímacího střediska. Tito cizinci smějí být dotazováni pouze za přítomnosti právního poradce. Jinak platí ustanovení odst. 3 a 4.

§ 17 Průběh řízení

- (1) Žádost o mezinárodní ochranu je podána, když cizinec požádá v Rakousku orgán bezpečnostní služby, na bezpečnostním úřadu či v přijímacím středisku (§ 59) o ochranu před pronásledováním.
- (2) Žádost o mezinárodní ochranu je předložena, když je podána cizincem osobně – i v rámci předvedení (§ 43 odst. 2) – v přijímacím středisku (§ 59).
- (3) Žádost o mezinárodní ochranu dítěte, které se narodilo v Rakousku žadateli o mezinárodní ochranu nebo cizinci, jemuž náleží status osoby s právem azylu nebo osoby s právem na subsidiární ochranu, může být předložena i u vzdálené stanice spolkového azylového úřadu; tyto žádosti mohou být podány a předloženy i písemně. Rodinné řízení (§ 34) nezletilého, svobodného dítěte cizince, jemuž náleží status osoby s právem azylu nebo osoby s právem na subsidiární ochranu, nebo jehož řízení ještě nebylo povoleno nebo ještě nebylo pravomocně rozhodnuto, je okamžikem podání žádosti povoleno.
- (4) Předložením žádosti o mezinárodní ochranu začíná povolovací řízení.
- (5) Požádá – li cizinec o mezinárodní ochranu na úřadu na spolkovém území, který není jmenován v odst. 1, musí tento úřad informovat územně příslušný bezpečnostní úřad nebo nejbližší orgán bezpečnostní služby.
- (6) Nepřistoupilo – li se k předvedení podle § 45 odst. 1 a 2, je po provedení dotazování a projednání bezpečnostní služby žádost považována za podanou; žadateli o mezinárodní ochranu se během tří dnů vystaví průkaz řízení. Povolovací řízení žadatele o mezinárodní ochranu, u něhož se nepřistoupilo k předvedení podle § 45 odst. 1 cifra 2, může být vedeno i vzdálenou stanicí spolkového azylového úřadu; musí začít v přiměřené lhůtě. Lhůty podle 2. oddílu začínají běžet v tomto případě započítáním jednání v řízení úřadem.
- (7) Další žádost o mezinárodní ochranu podaná v lhůtě pro podání opravného prostředku je považována za odvolání nebo doplnění nebo odvolání proti odmítavému nebo zamítavému rozhodnutí spolkového azylového úřadu.
- (8) Bude – li během následného odvolacího řízení podána další žádost o mezinárodní ochranu, bude tato žádost spolupředložena v rámci následného odvolacího řízení. V tomto případě je žádost o mezinárodní ochranu podaná písemně považována jako o doplnění odvolání; spolkový azylový úřad musí tuto žádost neprodleně postoupit nezávislému spolkovému azylovému úřadu.
- (9) Spolkový ministr vnitra musí pro žadatele o mezinárodní ochranu vydat listinu, v němž jsou vyznačena jim příslušející povinnosti a náležející práva. Tato listina se žadateli předá v jemu srozumitelné řeči nejpozději při podání žádosti v přijímacím středisku. Tato listina musí být připravena v těch řečech, u nichž lze předpokládat, že jim žadatelé budou rozumět. Zvláště je nutné v této listině poukázat na povinnost žadatele, být k dispozici úřadům pro účely řízení stejně jako právní následky jejího porušení.

§ 18 Přípravné řízení

- (1) Je na úřadu, aby z úřední povinnosti ve všech stádiích řízení usiloval o to, aby údaje podstatné pro řízení byly podány nebo neúplné údaje k odůvodnění žádosti byly doplněny, důkazní prostředky pro tyto údaje byly dodány a vůbec veškeré informace jevící se pro účely rozhodnutí jako nezbytné byly zjištěny. Je – li potřeba, lze přistoupit k získání důkazních prostředků i z úřední povinnosti.
- (2) V rámci posuzování věrohodnosti podání žadatele o mezinárodní ochranu se přihlédne k jeho součinnosti v řízení.

§ 19 Dotazování a výsledky

- (1) Cizinec, který podal žádost o mezinárodní ochranu, je dotazován orgánem bezpečnostní služby po podání žádosti nebo v povolovacím řízení v příjímacím středisku. Toto dotazování slouží především ke zjištění identity a trasy cizince a nemá se vztahovat k bližším důvodům útěku.
- (2) Jestliže je toto bez nepoměrného úsilí možné, vyslechne žadatele osobně orgán povolovaný k danému rozhodnutí spolkovým azylovým úřadem. Výslech v povolovacím řízení není třeba provést, jestliže je řízení povoleno. Žadatel o mezinárodní ochranu je spolkovým úřadem, jestliže to není z důvodů nepramenících v jeho osobě v stavu, jež to neumožňuje, vyzván, aby výpovědi přispěl ke zjištění rozhodného stavu věci, alespoň jednou v povolovacím řízení a - jestliže není o žádosti rozhodnuto již v povolovacím řízení – jednou po povolení řízení. § 24 odst. 3 zůstává nedotčen.
- (3) Výslech může být dokumentován použitím zařízení pro pořizování zvukových záznamů.
- (4) Před každým výsledkem je třeba žadatele upozornit na následky nepravdivé výpovědi. V povolovacím řízení je žadatele třeba mimo to upozornit, že jeho údajů je přisuzována zesílená věrohodnost.
- (5) Žadatel o mezinárodní ochranu se může k výsledku na úřad dostavit v doprovodu svého důvěrníka stejně jako svého zástupce; i když je přítomen i právní poradce, může být žadatel doprovázen svým důvěrníkem nebo zástupcem. Nezletilí žadatelé o mezinárodní ochranu smějí být vyslýcháni pouze za přítomnosti svého zákonného zástupce.
- (6) Je – li žadatel o mezinárodní ochranu – z jakéhokoliv důvodu – zadržen, musí být k azylovému úřadu na jeho žádost předveden. Zadržení, především odsunovací vazba, není předvedením přerušena.

§ 20 Výsledky obětí při zásazích do sexuálního sebeurčení

- (1) Odůvodňuje – li žadatel o mezinárodní ochranu své obavy před pronásledováním (čl. 1 A 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků) zásahy do svého sexuálního sebeurčení, je vyslýchán osobou stejného pohlaví, pakliže nepožaduje něco jiného. O existenci této možnosti je třeba žadatele o mezinárodní ochranu průkazně poučit.
- (2) Pro jednání před nezávislým spolkovým azylovým úřadem je třeba požadavek podle odst. 1 vyjádřit nejpozději v okamžik podání odvolání. Jestliže si to dotýčný žadatel o mezinárodní ochranu přeje, je veřejnost v těchto případech z jednání vyloučena. O existenci této možnosti je třeba žadatele o mezinárodní ochranu průkazně poučit. Jinak platí § 67e AVG.

§ 21 Důkazní prostředky

Zajištěné nebo podle § 15 odst. 1 písm. 5 předané dokumenty nebo předměty se navrátí žadateli o mezinárodní ochranu co nejdříve, když nejsou již více potřebné pro řízení podle tohoto spolkového zákona, v řízení podle smlouvy o příslušnosti k projednání žádosti o mezinárodní ochranu nebo žádosti o mezinárodní ochranu nebo podle dublinského nařízení. Ustanovení o zajišťování podle jiných spolkových zákonů zůstávají nedotčena. Potřebné důkazní prostředky se předají příslušnému úřadu nebo příslušnému soudu. Dotčenému se dá vědět, že je daný důkaz třeba, a o předání podle třetí věty se vydá potvrzení.

§ 22 Rozhodnutí

- (1) Rozhodnutí o žádostech o mezinárodní ochranu se vydávají formou rozhodnutí. Rozhodnutí obsahují výrok, poučení o odvolání a – v poslední instanci – poukázání podle § 67a spolkového správního řádu v žadateli srozumitelné řeči. Je – li žádost podle § 4 odmítnuta jako nepřípustná, je třeba připojit k rozhodnutí překlad do této řeči rozhodných zákonných ustanovení. Nesprávný překlad zakládá právo podle § 71 spolkového správního řádu toliko být znovu dosazen.
- (2) K rozhodnutí, jímž byla odmítnuta žádost o mezinárodní ochranu podle § 4, se připojí potvrzení v jazyce třetího bezpečného státu, že žádost o mezinárodní ochranu nemohla být obsahově projednána z důvodu existence ochrany v třetím bezpečném státě a že proti tomuto rozhodnutí podané odvolání nemá odkladný účinek.
- (3) Řízení o žádostech o mezinárodní ochranu provádějí úřady první a druhé instance prioritně, jestliže se žadatel o mezinárodní ochranu nachází v odsunovací vazbě. Tyto případy je třeba rozhodnout co možná nejrychleji, nejdéle do tří měsíců. Je – li žadatel o mezinárodní ochranu během řízení, ale před uplynutím lhůty k rozhodnutí, propuštěn z odsunovací vazby, dovede se řízení ke konci dle lhůty v § 73 spolkového správního řádu; § 27 zůstává nedotčen.
- (4) Úřad uvědomí příslušný úřad cizinecké policie o proveditelnosti rozhodnutí.
- (5) Aplikuje – li se na členské státy směrnice 2001/55/ES o dočasné ochraně v případě masového přílivu vyhnanců a opatřeních k podpoře vyváženého rozdělení zátěže, která je s přijetím těchto osob a následky přijetí těchto osob spojena, nebo je – li vydáno nařízení podle § 76 úsídlovacího a pobytového zákona, je běh lhůty řízení dotčených podle tohoto spolkového zákona po dobu dočasné ochrany zastaven.

§ 23 Doručování

- (1) Přijímací středisko, ve kterém se žadatel o mezinárodní ochranu nachází nebo ubytování, ve kterém je žadatel o mezinárodní ochranu zaopatřován, jsou místy doručení pro osobní doručování podle spolkového zákona o doručování úředních dokumentů – č. 200/1982 sbírky spolkových zákonů.
- (2) Pozvánky v povolovacím řízení se předávají žadateli o mezinárodní ochranu osobně a, jestliže existuje zastoupení podle § 16 nebo jedná – li se o jednání, během nichž je nutná přítomnost právního poradce, právnímu poradci. Má – li žadatel o mezinárodní ochranu také zplnomocněného zástupce, uvědomí právní poradce i tohoto o pozváních a stavu řízení nejrychleji, jak je to jen možné, přeje – li si to žadatel o mezinárodní ochranu.
- (3) U doručování odmítavých a zamítavých rozhodnutích, které jsou spojené s proveditelným vykázaním (§ 10), jestliže v okamžiku doručení žadateli o mezinárodní ochranu přísluší faktická ochrana před vyhoštěním (§ 12) nebo právo k pobytu podle tohoto spolkového zákona, se označí v každém případě jako příjemce žadatel o mezinárodní ochranu. Provede – li se doručení v místě doručování (§ 2 cifra 5 zákona o doručování úředních dokumentů), uskuteční se tak orgány veřejné bezpečnostní služby, jestliže nebylo doručení provedeno orgány úřadu úřední cestou. Je – li to nutné, uloží se zásilka na nejbližší služebně veřejné bezpečnosti.
- (4) Má – li žadatel zmocněnce pro doručování, doručuje se v případech podle odst. 3 i jemu. Od doručování odvislé lhůty počínají běžet až od okamžiku doručení tomuto zmocněnci.
- (5) Ustanovení odst. 2 až 4 neplatí pro žádosti žadatelů o azyl, kteří mají v okamžik zamýšleného doručení právo k pobytu založené ne na tomto spolkovém zákoně.
- (6) Má – li proběhnout doručení z důvodů údajů poskytnutých žadatelem o mezinárodní ochranu ke svému věku také do rukou právního poradce nebo nositele sociální péče o mládež, je tato skutečnost významně ovlivněna, stane – li se žadatel o mezinárodní ochranu v okamžiku doručení plnoletým.

§ 24 Přerušení řízení a neoprávněné vzdání se z přijímacího střediska

- (1) Žadatel o mezinárodní ochranu se vyhýbá azylovému řízení, když
 1. úřadu není z důvodu porušení povinností k součinnosti žadatelem (§ 15) místo jeho pobytu známo nebo není lehce zjistitelné nebo

2. žadatel dobrovolně opustí spolkové území, a řízení se neodloží jako bezpředmětné (§ 25 odst. 1).
- (2) Azylová řízení se zastaví, když se žadatel o mezinárodní ochranu řízení vyhýbal (odst. 1) a k rozhodnutí nemůže dojít bez potřebného dalšího výsledku nebo nemůže dojít k jednání. V přerušném jednání se začne z úřední povinnosti, jakmile je možné zjistit rozhodný stav věci. S pokračováním řízení začne běžet rozhodovací lhůta podle § 73 odst. 1 spolkového správního řádu. Po uplynutí dvou let od okamžiku přerušování řízení je pokračování v řízení nepřipustné. Je – li řízení přerušeno spolkovým azylovým úřadem, postupuje se podle § 26.
- (3) Je – li stav věci relevantní pro rozhodnutí zjištěn a žadatel o mezinárodní ochranu se vyhýbal řízení (odst. 1), nestojí rozhodnutí v cestě skutečnost, zda byl žadatel o mezinárodní ochranu úřadem již vyslechnut.
- (4) Žadatel se neoprávněně vzdálí z přijímacího střediska, když se přes výzvu nedostaví v povolovacím řízení v jemu spolkovým azylovým úřadem stanovených termínech a není – li k zastížení v přijímacím středisku. Zvláště pobyt v nemocnici není neoprávněným vzdálením se z přijímacího střediska.

§ 25 Bepředmětnost a stáhnutí žádostí

- (1) Žádost o mezinárodní ochranu se odloží jako bezpředmětná
1. v rodinném řízení, když nebyl cizinci po zabývání se spolkového úřadu není přicestování umožněno;
 2. když je žádost podána orgánu veřejné bezpečnostní služby a k pobytu v Rakousku oprávněný cizinec tuto během 14 dní osobně nepodá v přijímacím středisku (§ 43 odst. 1);
 3. když cizinec dobrovolně vycestuje do své země původu, jeho vycestováním nebo
 4. když byla žádost podána písemně, jestliže to nebylo podle § 17 odst. 3 přípustné.
- (2) Žádost o mezinárodní ochranu není možné stáhnout zpět v řízení v první instanci, je to možné jen v případě, že je žadatel o mezinárodní ochranu v Rakousku oprávněně usídlen (§ 2 odst. 2 usídlovacího a pobytového zákona). Stáhnutí zpět žádosti o mezinárodní ochranu v řízení v druhé instanci platí za stáhnutí zpět odvolání. Podání, kterými by měly být žádosti o mezinárodní ochranu staženy zpět, se odloží po poučení žadatele o mezinárodní ochranu o právních následcích jako bezpředmětné, když podání nelze považovat za stáhnutí zpět odvolání.

§ 26 Příkaz k zadržení

- (1) Spolkový azylový úřad může vydat příkaz k zadržení vůči cizinci,
1. který se vyhýbal řízení (§ 24 odst. 1) nebo
 2. který se neoprávněně vzdálil z přijímacího střediska (§ 24 odst. 4).
- (2) Zadržení cizince, vůči němuž byl vydán příkaz k zadržení, se neprodleně ohlásí spolkovému azylovému úřadu. Tento musí sdělit, kdy a do jakého přijímacího střediska nebo pobočky má být cizinec předveden. Zadržení cizince na základě příkazu k zadržení nesmí překročit 72 hodin a skončí po provedení všech potřebných procesních úkonů.
- (3) Příkaz k zadržení se odvolá, když
1. je řízení přerušeno a pokračování v něm již je nepřipustné (§ 24 odst. 2);
 2. žadatel sám od sebe oznámí své místo pobytu úřadu a nelze z určitých skutečností vyvozovat, že se bude řízení opět vyhýbat nebo
 3. se žadatel o mezinárodní ochranu v povolovacím řízení sám od sebe znovu dostaví do přijímacího střediska a nelze z určitých skutečností vyvozovat, že se znovu neoprávněně vzdálí.
- (4) Spolkový azylový úřad oznámí bezpečnostním úřadům vydání a odvolání příkazu k zadržení.

§ 27 Zahájení vykazovacího řízení

- (1) Vykazovací řízení se zahájí podle tohoto spolkového zákona. Když

1. v povolovacím řízení dojde k oznámení podle § 29 odst. 3 písm. 4 nebo 5 a
2. řízení před nezávislým spolkovým azylovým senátem bylo přerušeno (§ 24 odst. 2) a rozhodnutí spolkového azylového úřadu bylo v tomto řízení spojeno s vykazáním.
- (2) Úřad zahájí nadto vykazující řízení tehdy, když doposud provedená šetření odůvodňují zamítavé i odmítavé rozhodnutí vzhledem k udělení statusu osoby s právem azylu stejně jako udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu a když je zvláštní veřejný zájem na zrychleném provedení řízení. Zahájení vykazovacího řízení se zdokumentuje poznámkou ve spisu.
- (3) Zvláštní veřejný zájem na zrychleném provedení řízení je u cizince,
 1. který kvůli soudně trestnému jednání, které se stíhá z úřední povinnosti a bylo úmyslně spácháno, byl pravomocně odsouzen;
 2. proti němuž byla kvůli soudně trestnému jednání, které spadá do působnosti soudního dvora v první instanci a které bylo spácháno pouze úmyslně, byla podána státním zastupitelstvím obžaloba nebo
 3. jež byl přistižen při páčání zločinu (§ 17 trestního zákoníku).
- (4) Podle odst. 1 písm. 1 zahájené vykazovací řízení se přeruší, když je řízení povoleno. Podle odst. 1 písm. 2 zahájené vykazovací řízení se přeruší, když doposud provedená šetření odůvodňují zamítavé i odmítavé rozhodnutí vzhledem k udělení statusu osoby s právem azylu stejně jako udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu nebo když žadatel o mezinárodní ochranu sám od sebe sdělí nezávislému spolkovému azylovému senátu místo svého pobytu a na základě určitých skutečností se lze domnívat, že se již řízení nebude vyhýbat.
- (5) Podle odst. 2 úřadem zahájené vykazující řízení se přeruší, když předpoklady pro zahájení přestaly existovat.
- (6) Přerušování vykazovacího řízení nestojí v cestě pozdějšímu opětovnému zahájení.
- (7) Zahájení a přerušování vykazovacího řízení se oznámí příslušnému cizineckému úřadu.
- (8) Řízení, při kterém bylo zahájeno vykazovací řízení, se rozhodne nejrychleji jak je to možné, nejdéle však do tří měsíců od zahájení vykazovacího řízení nebo od podání odvolání, které má odkladný účinek.

2. oddíl Zvláštní ustanovení pro povolovací řízení

§ 28 Povolovací řízení

- (1) Není –li pravděpodobné, že se žádost odmítne, řízení se povolí, jestliže řízení není před povolením obsahově rozhodnuto. Povolení proběhne vydáním průkazu opravňující k pobytu (§ 51); rozhodnutí poté není třeba. Povolení nestojí pozdějšímu odmítavému rozhodnutí v cestě.
- (2) Nerozhodne – li spolkový azylový úřad do 20 dnů od podání žádosti o mezinárodní ochranu, že se žádost odmítá, je žádost povolena, ledaže by byl vedeny konzultace podle dublínského nařízení nebo smlouvy o příslušnosti k projednání žádosti o mezinárodní ochranu nebo žádosti o mezinárodní ochranu. Vedení těchto konzultací se během dvacetidenní lhůty žadateli o mezinárodní ochranu oznámí. V tomto případě dvacetidenní lhůta neplatí. Nadto tato lhůta neplatí, neposkytuje – li žadatel o mezinárodní ochranu v řízení součinnost, řízení se stane bezpředmětným nebo se mu žadatel o mezinárodní ochranu vyhýbá. Nemůže – li žadatel o mezinárodní ochranu z důvodů nepramenících v jeho osobě poskytovat v řízení součinnost, je běh lhůty podle věty první zastaven.
- (3) Vyhovění nebo zamítnutí žádosti v povolovacím řízení nahrazuje povolovací rozhodnutí (odst. 1). Je – li žádost v povolovacím řízení odmítnuta, platí tato žádost jako povolená, když nebo jakmile odvolání proti tomuto rozhodnutí má nebo je přiznán odkladný účinek.
- (4) Žadateli o mezinárodní ochranu se v přijímacím středisku umožní lékařské vyšetření.

§ 29 Řízení v přijímacím středisku

- (1) Povolovací řízení začíná podáním žádosti o mezinárodní ochranu a vede se v přijímacím středisku spolkového azylového úřadu, pakliže z tohoto zákona nevyplývá něco jiného. §

- 17 odst. 3 a 6 platí. Neprodleně po podání žádosti se žadateli poskytne orientační informace a prvotní informace o azylovém řízení v jemu srozumitelné řeči.
- (2) Po podání žádosti o mezinárodní ochranu dojde během 48 – nejdéle však 72 – hodin dotazování žadatele o mezinárodní ochranu orgánem bezpečnostní služby (§ 19 odst. 1), jestliže nedošlo k dostatečnému dotazování již v rámci předvedení. O sobotách, nedělích a svátcích neběží lhůta vyjádřená v první větě.
 - (3) Po provedení nutných zjišťování podle stavu zjišťovací řízení úřad
 1. vydá žadateli o mezinárodní ochranu kartu opravňující k pobytu (§ 51);
 2. vyhoví jeho žádosti cestou udělení statusu osoby s právem azylu (§ 3);
 3. sdělí žadateli správním příkazem (§ 63 odst. 2 spolkového správního řádu), že hodlá vyhovět jeho žádosti o mezinárodní ochranu cestou udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu a v souvislosti se statutem osoby s právem azylu ji hodlá odmítnout;
 4. sdělí žadateli správním příkazem (§ 63 odst. 2 spolkového správního řádu), že hodlá jeho žádost o mezinárodní ochranu odmítnout (§§ 4, 5 a § 68 odst. 1 spolkového správního řádu) nebo
 5. sdělí žadateli správním příkazem (§ 63 odst. 2 spolkového správního řádu), že hodlá jeho žádost o mezinárodní ochranu odmítnout.
 - (4) Při sděleních podle odst. 3 cifra 3 až 5 odkáže úřad žadatele o mezinárodní ochranu na právního poradce. Žadateli o mezinárodní ochranu se odevzdá kopie spisu a přizná se mu lhůta ne kratší 24 hodin k přípravě. Žadatel o mezinárodní ochranu a právní poradce se společně pozvou k výsledku k zachování slyšení stran po uplynutí této lhůty. Během této lhůty dojde k právnímu poradenství (§§ 64, 65); právnímu poradci se neprodleně zpřístupní kopie spisu (§ 57 odst. 1 cifra 3), jestliže není tento spis vyloučen z nahlížení do spisů (§ 17 odst. 3 spolkového správního řádu). Právní poradenství proběhne v přijímacím středisku, když je v ní žadatel o mezinárodní ochranu zaopatřován. Byl – li žadatel o mezinárodní ochranu zadržen, může právní poradenství proběhnout i ve vězeňských prostorách.
 - (5) Při výsledku k zachování slyšení stran musí být právní poradce přítomen. Na začátku výsledku se žadateli o mezinárodní ochranu vytkne celkový výsledek dosavadního dokazování. Žadatel má možnost uvádět další skutečnost a předkládat další důkazní prostředky.

§ 30 Oběti násilí

Lze – li v povolovacím řízení s vysokou pravděpodobností možné vycházet z toho, že žadatel kvůli mučení nebo rovnocenné události trpí psychickou poruchou, která

1. mu znemožňuje hájit své zájmy v řízení nebo
 2. pro něj představuje nebezpečí trvalé újmy nebo pozdějších následků
- nemusí dojít ke sdělení podle § 29 odst. 3 cifry 5. Žádost se v povolovacím řízení neodmítne. V dalším průběhu řízení se přihlédne k zvláštním potřebám žadatele o mezinárodní ochranu. § 10 odst. 3 platí.

3. oddíl Zvláštní ustanovení pro letištní řízení

§ 31 Přicestování přes letiště a předvedení

- (1) Cizinec, který po přicestování na letiště (§ 1 cifra 1 letištního pozemního odbavovacího zákona, č. 97/1998), na kterém je zřízeno letištní přijímací středisko, a podá žádost o mezinárodní ochranu, se předvede do tohoto přijímacího střediska, jestliže spolkový azylový úřad na základě existujících informací přicestování nepovolí. Na letištní řízení se aplikují, nevyplyvá – li z tohoto oddílu něco jiného, ustanovení 2. oddílu. Je – li povoleno přicestování, předvede se cizinec do vnitrostátního přijímacího střediska; na další řízení se poté ustanovení tohoto oddílu nebudou aplikovat.
- (2) Přicestování se povolí, když na základě stavu řízení není nebo není více pravděpodobné odmítnutí nebo zamítnutí v letištním řízení.

- (3) Podá – li cizinec během vyhošťování přes letiště, ve kterém je zřízeno přijímací středisko, žádost o mezinárodní ochranu, předvede se do přijímacího střediska na letišti. Poté se na toto řízení aplikují ustanovení tohoto oddílu.

§ 32 Zajištění cizince pro účely odmítnutí

- (1) Cizinec, který byl předveden na letišti do přijímacího střediska, může, pokud a dokud mu není povoleno přicestování, být nucen zdržovat se k jeho zajištění pro účely odmítnutí na určitém místě oblasti hraniční kontroly nebo v oblasti tohoto přijímacího střediska (zajištění pro účely odmítnutí); může kdykoliv vycestovat.
- (2) Zamýšlené rozhodnutí první instance se oznámí Úřadu vysokého komisaře Spojených národů pro uprchlíky do jednoho týdne po předvedení. Když je žádost z důvodu nepříslušnosti Rakouska na základě dublinského nařízení nebo Smlouvy o příslušnosti k projednání žádosti o mezinárodní ochranu nebo žádosti o mezinárodní ochranu odmítnuta, zahájí se do jednoho týdne konzultace; toto se žadateli sdělí.
- (3) Mimo to může být zajištění pro účely odmítnutí udržováno
1. do uplynutí dne, kterého došlo k souhlasu nebo zamítnutí Úřadem vysokého komisaře spojených národů pro uprchlíky,
 2. do konce odvolací lhůty nebo
 3. po dobu trvání odvolacího řízení.
- (4) Zajištění pro účely odmítnutí skončí, když spolkový azylový úřad sdělí, že je cizinci povoleno přicestování. Zajištění pro účely odmítnutí smí být udržováno pouze po dobu nezbytně nutnou, v každém případě ne déle jak 6 týdnů.

§ 33 Zvláštní procesní ustanovení pro letištní řízení

- (1) V letištním přijímacím středisku je zamítnutí žádosti přípustné jen tehdy, když neexistuje žádný odůvodňující důkaz, na jehož základě by měl být žadateli udělen status osoby s právem azylu nebo status osoby s právem na subsidiární ochranu a
1. žadatel se pokusil azylový úřad podvést ohledně své pravé identity, státní příslušnosti nebo pravosti svých dokumentů přes poučení o následcích takového jednání;
 2. přednesení žadatele o mezinárodní ochranu k jeho situaci ohrožení zjevně neodpovídá skutečností;
 3. žadatel o mezinárodní ochranu neprokázal pronásledování v zemi původu;
 4. žadatel o mezinárodní ochranu pochází z bezpečné země původu (§ 39).
- (2) K zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu podle odst. 1 a odmítnutí žádosti kvůli existující ochraně v třetí bezpečné zemi (§ 4) může ze strany spolkového azylového úřadu dojít pouze za souhlasu Úřadu vysokého komisaře pro uprchlíky. V letištním řízení postačí jeden výsledek.
- (3) Lhůta k podání odvolání činí v letištním řízení sedm dnů.
- (4) Nezávislý spolkový azylový senát rozhodne v letištním řízení do dvou dnů od podání odvolání. Jednání v odvolacím řízení se provede v letištním přijímacím středisku. Dotčenému žadateli o mezinárodní ochranu se sdělí, že se jedná o jednání odvolacího úřadu.
- (5) V letištním řízení se nerozhoduje o vykázání. Odmítnutí smí být provedeno teprve po právní moci zcela odmítavého nebo zamítavého rozhodnutí.

4. oddíl Zvláštní ustanovení pro rodinné řízení

§ 34 Vnitrostátní rodinné řízení

- (1) Podá – li rodinný příslušník (§ 2 cifra 22)
1. cizince, jemuž byl udělen status osoby s právem azylu ;
 2. cizince, jemuž byl udělen status osoby s právem na subsidiární ochranu
 3. žadatele o mezinárodní ochranu
- žádost o mezinárodní ochranu, platí tato žádost jako žádost o udělení té samé ochrany.
- (2) Úřad udělí na základě žádosti rodinného příslušníka cizince, jemuž byl udělen status osoby s právem azylu , rodinnému příslušníkovi rozhodnutím status osoby s právem azylu , když

pokračování rodinného života ve smyslu čl. 8 EÚLP s rodinným příslušníkem není v jiném státě možné.

- (3) Úřad udělí na základě žádosti rodinného příslušníka, nacházejícího se na spolkovém území, cizince, jemuž byl udělen status osoby s právem na subsidiární ochranu, rodinnému příslušníkovi rozhodnutím status osoby s právem na subsidiární ochranu, ledaže
 1. je možné pokračování v existujícím rodinném životě ve smyslu čl. 8 EÚLP s rodinným příslušníkem v jiném státě nebo
 2. žadateli o mezinárodní ochranu se udělí status osoby s právem azylu.
- (4) Úřad zkoumá žádosti rodinných příslušníků odděleně; řízení se vedou společně a všem rodinným příslušníkům je udělena ochrana stejného rozsahu. Udělí se buď status osoby s právem azylu, nebo osoby s právem na subsidiární ochranu, přičemž udělení statusu osoby s právem azylu má přednost, ledaže by všechny žádosti byly odmítnuty jako nepřipustné nebo zamítnuty. Každý žadatel o mezinárodní ochranu obdrží zvláštní rozhodnutí.

§ 35 Žádosti v rodinném řízení u zastupitelských úřadů

- (1) Rodinný příslušník cizince, kterému byl udělen status osoby s právem azylu nebo osoby s právem na subsidiární ochranu, a který se nachází v zahraničí, podá žádost podle § 34 odst. 1 na konsulární úkoly pověřeném rakouském zastupitelském úřadě v zahraničí (zastupitelský úřad). Tato žádost platí mimo to jako žádost o udělení titulu k přicestování.
- (2) Nachází – li se rodinný příslušník cizince, jemuž byl udělen status osoby s právem na subsidiární ochranu, v zahraničí, umožní se mu přicestování na základě žádosti podané po prvním prodloužení dočasného práva k pobytu cizince, jemuž byl již udělen status osoby s právem na subsidiární ochranu, ledaže by se dalo na základě určitých skutečností předpokládat, že předpoklady pro udělení statusu osoby s právem na subsidiární ochranu více neexistují nebo přestanou existovat. Mimo to platí odst. 4.
- (3) Je – li podána žádost podle odst. 1 a 2, zajistí zastupitelský úřad, že cizinec vyplní formulář žádosti a dotazovací formulář v jemu srozumitelné řeči; podobu a text tohoto formuláře stanoví spolkový ministr vnitra společně se spolkovým ministrem zahraničí po konzultaci s Úřadem vysokého komisaře spojených národů pro uprchlíky (§ 63) tak, že vyplnění formuláře může sloužit k zjištění rozhodného stavu věci. Mimo to doloží zastupitelský úřad obsah jemu předložených dokumentů záznamem. Žádost v rodinném řízení neprodleně postoupí spolkovému azylovému úřadu.
- (4) Zastupitelský úřad udělí cizinci podle odst. 1 nebo 2 bez dalšího vstupní vízum, když spolkový azylový úřad sdělil, že je udělení statusu osoby s právem azylu nebo osoby s právem na mezinárodní ochranu pravděpodobné. Takovéto sdělení smí spolkový azylový úřad vydat jen tehdy, když tímto se zabývající ministerstvo vnitra sdělilo, že přicestování neodporuje veřejným zájmům podle čl. 8 odst. 2 EÚLP. Zastupitelský úřad dále informuje cizince, že žádost platí jako podaná po osobním podání v přijímacím středisku (§ 17 odst. 2).

5. oddíl Odvolání

§ 36 Účinek odvolání

- (1) Odvolání proti rozhodnutí, kterým byla žádost odmítnuta, nemá odkladný účinek. Odvolání proti s takovým rozhodnutím spojenému vykázání má odkladný účinek jen tehdy, je – li nezávislým spolkovým azylovým senátem přiznán.
- (2) Odvolání proti ostatním rozhodnutím a s nimi spojeným vykázáním má odkladný účinek, jestliže není odňat.
- (3) Je – li podáno odvolání v rodinném řízení proti odmítavému nebo zamítavému rozhodnutí dotčeným členem rodiny, považuje se toto odvolání jako odvolání ostatních členů rodiny (§ 2 písm. 22) proti jim příslušným rozhodnutím; žádné z těchto rozhodnutí nemůže potom nabýt právní moci. Všechna odvolání v rodinném řízení mají odkladný účinek, jestliže alespoň jedno odvolání ve stejném rodinném řízení odkladný účinek má.

- (4) Nemá – li odvolání proti vykázání odkladný účinek, je toto proveditelné. S provedením vykázání realizujícího vyhoštění nebo navrácení se posečká až do uplynutí lhůty k podání opravného prostředku, byl – li podán opravný prostředek do uplynutí sedmého dne od předložení odvolání. Nezávislý spolkový azylový senát uvědomí spolkovému azylovému úřadu neprodleně o předložení odvolání a o přiznání odkladného účinku.
- (5) Bylo – li podáno odvolání proti proveditelnému rozhodnutí nebo byl – li tomuto přiznán odkladný účinek, uvědomí úřad příslušný úřad cizinecké policie.

§ 37 Přiznání odkladného účinku odvolání

- (1) Je – li podáno odvolání proti vykázání spojeném s odmítavým rozhodnutím žádosti o mezinárodní ochranu, nezávislý spolkový azylový senát přiznává tomuto odvolání odkladný účinek do sedmi dnů od jeho podání, když lze předpokládat, že odmítnutí, navrácení nebo vyhoštění nepředstavuje již žádné reálné nebezpečí porušení čl. 2 EÚLP, čl. 3 EÚLP nebo Protokolů č. 6 nebo 13 k Úmluvě nebo by s sebou neneslo pro něj jako civilní osobu závažné ohrožení života nebo nedotknutelnosti jako následek svévolného násilí v rámci mezinárodního nebo vnitrostátního konfliktu.
- (2) Při rozhodování, jestli odvolání proti vykázání, které je spojeno s rozhodnutím podle § 5, bude přiznán odkladný účinek, se přihlídnou k zásadám práva Společenství vyjádřené v čl. 19 odst. 2 a čl. 20 odst. 1 lit. E dublinského nařízení a nutnost efektivní transformace práva Společenství.
- (3) O odvolání proti odmítavému rozhodnutí podle odst. 1, jemuž byl přiznán vzhledem k vykázání odkladný účinek, rozhodne nezávislý spolkový azylový úřad do dvou týdnů.
- (4) Uplynutí lhůty podle odst. 1 nestojí přiznání odkladného účinku v cestě.

§ 38 Odnětí odkladného účinku odvolání

- (1) Odvolání proti zamítavému rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu a s ním spojenému vykázání může spolkový azylový úřad odkladný účinek odejmout, když
 1. žadatel o mezinárodní ochranu pochází z bezpečné země původu (§ 39);
 2. se žadatel již před podáním žádosti zdržoval v Rakousku alespoň tři měsíce, ledaže by nemohl žádost z důvodu zvláštních jím nepodmíněných okolností podat žádost do tří měsíce od přicestování. Tomu rovnocenné jsou vzhledem k pronásledování relevantní změny okolností v zemi původu;
 3. žadatel o mezinárodní ochranu se pokusil úřad přes poučení o následcích podvést, co se týče jeho pravé identity, státního občanství nebo pravosti jeho dokumentů;
 4. žadatel o mezinárodní ochranu nepřednesl důvody pronásledování;
 5. přednesení žadatele o mezinárodní ochranu k jeho situaci ohrožení zřejmě neodpovídá skutečností nebo
 6. proti žadateli o mezinárodní ochranu bylo vydáno před podáním žádosti o mezinárodní ochranu proveditelné vykázání nebo proveditelný zákaz pobytu.
- (2) Nezávislý azylový senát přiznává odvolání, kterému byl odňat odkladný účinek spolkovým azylovým senátem, do sedmi dnů od podání odvolání rozhodnutím odkladný účinek, když lze předpokládat, že odmítnutí, navrácení nebo vyhoštění cizince do jeho země původu by znamenalo reálné nebezpečí porušení článku 2 EÚLP, čl. 3 EÚLP nebo Protokolů č. 6 nebo 13 doplňujících Úmluvy nebo by s sebou neslo pro něj jako civilní osobu závažné ohrožení života nebo nedotknutelnosti jako následek svévolného násilí v rámci mezinárodního nebo vnitrostátního konfliktu.
- (3) Uplynutí lhůty podle odst. 2 nestojí přiznání odkladného účinku v cestě.

§ 39 Bezpečné země původu

- (2) Bezpečnými zeměmi původu ve smyslu § 38 odstavce 1 cifry 1 jsou:
 1. Belgie;
 2. Dánsko;
 3. Německo;
 4. Estonsko;
 5. Finsko;

6. Francie;
 7. Řecko;
 8. Irsko
 9. Itálie;
 10. Lotyšsko;
 11. Litva;
 12. Lucembursko;
 13. Malta;
 14. Nizozemí;
 15. Polsko;
 16. Portugalsko;
 17. Švédsko;
 18. Slovensko;
 19. Slovinsko;
 20. Španělsko;
 21. Česká republika;
 22. Maďarsko;
 23. Spojené království a
 24. Kypr
- (2) Je – li zjištěno Radou, na návrh třetiny členských států, Evropského parlamentu nebo Komise, čtyř pětinovou většinou jejích členů, že hrozí jednoznačné nebezpečí závažného porušení v čl. 6 odst. 1 Smlouvy o EU vyjádřených zásad ze strany členského státu (čl. 7 odst. 1 Smlouvy o EU), nelze odvolání proti rozhodnutí žádosti žadatelů o azyl z této země původu odejmout odkladný účinek.
- (3) Nedojde – li – poté, co bylo zahájeno řízení podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o EU – k zjištění podle čl. 7 odst. 2 Smlouvy o EU, nebo jsou – li veškerá uložená opatření (čl. 7 odst. 3 Smlouvy o EU) zrušena (čl. 7 odst. 4 Smlouvy o EU), může být odvoláním proti rozhodnutí o žádostech žadatelů o azyl z této země opět odňat odkladný účinek.
- (4) Dalšími bezpečnými zeměmi původu jsou:
1. Austrálie
 2. Island
 3. Kanada
 4. Lichtenštejnsko;
 5. Nový Zéland;
 6. Norsko;
 7. Švýcarsko;
 8. Bulharsko a
 9. Rumunsko.
- (5) Spolková vláda je zmocněna stanovit nařízením, že
1. odvoláním žadatelů o azyl, kteří pocházejí z v odst. 4 jmenovaných zemí původu, nemůže být odňat odkladný účinek.
 2. jiné než v odst. 4 jmenované státy jsou bezpečnými zeměmi původu.
- Přitom se přihlédně především k existenci nebo absenci státního pronásledování, ochrany před soukromým pronásledováním a právní ochrany proti utrpěným porušení lidských práv.

6. oddíl Zvláštní ustanovení pro řízení v 2. instanci

§ 40 Přednesení v odvolání

- (1) V odvolání proti rozhodnutí spolkového azylového úřady smějí být předneseny nové skutečnosti a důkazní prostředky jen tehdy,
1. když se stav věci, který byl základem rozhodnutí, po rozhodnutí první instance podstatně změnil;
 2. když bylo řízení první instance nedostatečné;
 3. když byly tyto žadatelé nepřipustné až do okamžiku rozhodnutí první instance nebo
 4. když žadatel o mezinárodní ochranu nebyl s to, je přednést.

- (2) O přípustnosti přednesení nových skutečností a důkazů nemusí být rozhodnuto, když tyto nejsou pro rozhodnutí nezávislého spolkového azylového senátu podstatné.

§ 41 Řízení v druhé instanci

- (1) K jednání před nezávislým spolkovým azylovým senátem se přizve spolkový azylový úřad; tomuto náleží právo, předkládat žádosti a dotazy.
- (2) Nezávislý spolkový azylový senát rozhodne o odvoláních, proti rozhodnutím, kterými byla žádost v povolovacím řízení odmítnuta, do osmi týdnů, jestliže odvolání proti s rozhodnutím spojenému vykázání nebyl přiznán odkladný účinek.
- (3) V řízení o odvolání proti odmítavému rozhodnutí a s ním spojenému vykázání se nepoužije § 66 odst. 2 spolkového správního řádu. Vyhoví – li se odvolání proti rozhodnutí v povolovacím řízení, je řízení povoleno. Odvolání proti rozhodnutí v povolovacím řízení se vyhoví také tehdy, když je existující stav věci tak nedostačující, že se provedení nebo opakování ústního řízení jeví jako nevyhnutelné.
- (4) O přiznání odkladného účinku odvolání, když tento nenáleží ze zákona nebo když byl spolkovým azylovým úřadem odňat (§ 38), a o odvoláních proti odmítavému rozhodnutí v povolovacím řízení může nezávislý spolkový azylový senát rozhodnout bez konání ústního jednání. V jiných řízeních platí § 67d spolkového správního řádu.
- (5) v řízení proti rozhodnutí v letištním řízení vydá nezávislý spolkový azylový senát, když byl dostatečně zjištěn skutkový stav věci, rozhodnutí v meritu věci.
- (6) Je – li podán proti vykázání řádný opravný prostředek a nezdržuje – li se cizinec v okamžiku rozhodnutí o odvolání již ne více na spolkovém území, zjišťuje nezávislý spolkový azylový senát pouze, zda bylo vykázání v okamžiku rozhodnutí oprávněné. Nebylo – li oprávněné, umožní se opakování přijezd.

§ 42 Vedoucí rozhodnutí

- (1) K rozhodnutí příslušný člen může věc předložit k rozhodnutí příslušnému velkému senátu, když je senát toho názoru, že řešená otázka je základního významu a mohla by být ve velkém počtu zahájených a v brzké budoucnosti nevyřízených řízeních rozhodná. V dalších podobných řízeních může nezávislý spolkový azylový senát rozhodnout bez konání ústního řízení, jestliže jsou skrze vedoucí rozhodnutí vyřešeny pro rozhodnutí směrodatné otázky.
- (2) Vedoucí rozhodnutí se zveřejňují v anonymní formě. Ve zveřejnění se odkáže na později vydaná, k vedoucímu rozhodnutí se vyjadřující poznatky soudních dvorů veřejného práva.

5. část Součinnost orgánů veřejné bezpečnostní služby

§ 43 Podání žádosti na mezinárodní ochranu u bezpečnostního úřadu nebo u orgánu veřejné bezpečnostní služby

- (1) Podá-li cizinec, který je oprávněn k pobytu v Rakousku, žádost o mezinárodní ochranu bezpečnostnímu úřadu nebo orgánu veřejné bezpečnostní služby, je vyzván, aby tuto žádost podal do 14 dnů v přijímacím středisku. Podání žádosti se sdělí spolkovému azylovému úřadu písemně.
- (2) Podá-li cizinec, který není oprávněn k pobytu v Rakousku, žádost o mezinárodní ochranu u bezpečnostního úřadu nebo u orgánu veřejné bezpečnostní služby, je předveden orgánem veřejné bezpečnostní služby k zajištění vykázání do přijímacího střediska. Stejně tak se předvede cizinec, který podle odst. 1 podal žádost o mezinárodní ochranu a před získání bezpředmětnosti (§ 25 odst. 1) ale po uplynutí práva pobytu, do přijímacího střediska.

§ 44 Dotazování, prohlídka a jednání vyšetřovací služby

- (1) Orgány veřejné vyšetřovací služby prvnímu dotazování (§ 19 odst. 1) cizince,
1. který má být předveden do přijímacího střediska;
 2. od jehož předvedení je podle § 45 odst. 1 a 2 upuštěno nebo

3. který podal žádost o mezinárodní ochranu a v tomto řízení nebyl ještě podroben žádnému dotazování
- (2) Ošacení a majetek, jež má u sebe, cizince,
 1. který má být předveden do přijímacího střediska;
 2. od jehož předvedení je podle § 45 odst. 1 a 2 upuštěno nebo
 3. který podal žádost o mezinárodní ochranu,
 se prohlédnou, jestliže nemůže být vyloučeno, že má cizinec při sobě předměty a dokumenty, které mohou přispět k objasnění jeho identity, státního občanství, jeho cesty nebo důvodů jeho útěku, a nepředloží je na vyzvání.
- (3) Nadto jsou orgány veřejné bezpečnostní služby zmocněny, prohledat ošacení a majetek, jež má u sebe, když lze na základě určitých skutečností spojených s výsledkem předpokládat, že má žadatel o mezinárodní ochranu při sobě předměty a dokumenty, jejichž vydání je podle § 15 odst. 1 cifra 5 povinen a tyto ani po vyzvání dobrovolně nevydá.
- (4) Při prohlídce nebo dobrovolném vydání podle odst. 2 a 3 se zajistí všechny dokumenty a předměty, které přispívají k objasnění cizincovy identity, státní příslušnosti, cesty nebo důvodů útěku. Zajištění se žadateli o mezinárodní ochranu písemně potvrdí. Zajištěné dokumenty a předměty se předají přijímacímu středisku současně s předvedením cizince. Uпустí – li se od předvedení (§ 45 odst. 1 a 2) a zajištěné dokumenty a předměty se odevzdají rychle, jak jen to možné, spolkovému azylovému úřadu.
- (5) Cizinec, který dosáhl 14. rok věku a
 1. který má být předveden do přijímacího střediska;
 2. od jehož předvedení je podle § 45 odst. 1 a 2 upuštěno nebo
 3. který podal žádost o mezinárodní ochranu,
 se vyšetří vyšetřovací službou, jestliže k tomu zatím nedošlo.
- (6) Oprávnění v odst. 2 a 3 náleží i k tomu zmocněným orgánům spolkového azylového úřadu (§ 58 odst. 7). Pro tyto orgány platí nařízení spolkového ministra vnitra, kterým jsou vydávány pro zakročování orgánů veřejné bezpečnostní služby – směrnice nařízení, č. 266/1993 sbírky spolkových zákonů.

§ 45 Výkon předvedení

- (1) Před provedením předvedení se toto ohlásí spolkovému azylovému úřadu. Ten může od předvedení upustit, když
 1. dotyčný žadatel o mezinárodní ochranu je zadržován v odsunovací, trestní nebo vyšetřovací vazbě nebo
 2. na základě zvláštních, nepředpokládaných okolností není možné zaopatření v přijímacím středisku.
- (2) K předvedení se dále nepřistoupí, jestliže na základě výsledku dotazování, prohlídky na vyšetření pátrací službou lze předpokládat, že žádost cizince se odmítne z důvodu nepřislušnosti Rakouska (§§ 4 a násl.) a cizinec bude předveden na úřad cizinecké policie.
- (3) Nejpozději současně s předvedením (§ 43 odst. 2) předají předvádějící orgány veřejné bezpečnostní služby přijímacímu středisku protokol o dotazování stejně jako zprávu, ze které vyplývá čas, místo a okolnosti podání žádosti o mezinárodní ochranu stejně jako údaje a odkazy na státní příslušnost a trasu cesty, zvláště místo přechodu hranice.
- (4) Je – li upuštěno od předvedení (odst. 1 a 2), předá se protokol o dotazování a zpráva podle odst. 3 spolkovému azylovému úřadu co nejrychleji.

§ 46 Předvedení po činnosti úřadu cizinecké policie

Když se upustí podle § 45 odst. 2 od předvedení spolkovému azylovému úřadu, předvedou orgány veřejné bezpečnostní služby, který podal žádost o mezinárodní ochranu, spolkovému azylovému úřadu k zajištění vykázaní, jestliže na něj není uvalena odsunovací vazba.

§ 47 Zásahy do práva na osobní svobodu

- (1) Orgány veřejné bezpečnostní služby jsou zmocněny, cizince, který podal žádost o mezinárodní ochranu, pro účely předvedení zadržet, když
 1. tento cizinec není oprávněn k pobytu na spolkovém území nebo
 2. proti tomuto cizinci byl vydán příkaz k zadržení (§ 26).
- (2) Zadržení podle odst. 1 cifra 1 smí trvat pouze tak dlouho, jak je to nutné; v každém případě nesmí překročit 48 hodin.
- (3) Orgány veřejné bezpečnostní služby jsou zmocněny, žadatelům o mezinárodní ochranu, kteří nejsou oprávněni k pobytu na spolkovém území, zamezit v opuštění přijímacího střediska, dokud nebudou – jestliže to je přípustné – vyšetřeni pátrací službou nebo prohledáni (§ 44).
- (4) Během přípustnosti zajištění odmítnutí v letištním řízení jsou orgány veřejné bezpečnostní služby zmocněny, zamezit příjezdu na spolkové území odmítnutému žadateli o mezinárodní ochranu, jestliže mu to není dovoleno.

§ 48 Odebrání průkazů

Orgány veřejné bezpečnostní služby a bezpečnostní úřady (§ 4 spolkového zákona o organizaci bezpečnostní správy a výkonu bezpečnostní policie – č. 566/1991 sbírky spolkových zákonů) jsou zmocněny, odebrat průkazů podle spolkového zákona každému, když

1. byly průkazů odňaty (§ 53 odst. 1);
2. tyto se mají navrátit (§ 53 odst. 2) nebo
3. jsou drženy osobami, pro které nebyly vydány, ledaže se jedná o zákonné zástupce nezletilých.

Odebrané průkazů se odevzdají spolkovému azylovému úřadu.

§ 49 Výkon bezprostřední donucovací síly

- (1) K provedení oprávnění dle této části jsou orgány veřejné bezpečnostní služby jsou zmocněny k použití bezprostřední donucovací síly; orgány veřejné bezpečnostní služby jsou dotyčným použitím bezprostřední donucovací síly pohroží a ohlásí.
- (2) Bylo – li by nutné k provedení oprávnění podle § 44 odst. 6 překonání odporu, požádají zmocněné orgány spolkového azylového úřadu orgán veřejné bezpečnostní služby o provedení úředního úkonu.

6. část Průkazy žadatelů o azyl a osob s právem na subsidiární ochranu

§ 50 Průkaz řízení

- (1) Žadatel o azyl se v přijímacím středisku vystaví průkaz řízení. Tento jej opravňuje k pobytu v přijímacím středisku a k podílení se na zaopatřování v tomto středisku podle pravidel vyjádřených v ustanoveních spolkového zákona, jímž je upraveno základní zaopatřování žadatelů o azyl během povolovacího řízení a dalších určitých cizinců – zák. č. 405/1991 Sbírky spolkových zákonů. Nad to se v průkazů řízení zaznamenávají procesní kroky, které jsou potřebné k uzavření povolovacího řízení.
- (2) Bližší podobu průkazů řízení upraví spolkový ministr vnitra nařízením. Průkaz řízení musí především obsahovat: označení „Republika Rakousko“ a „průkaz řízení“, jméno, pohlaví a datum narození, stejně jako fotografii žadatele o mezinárodní ochranu.

§ 51 Průkaz opravňující k pobytu

- (1) Žadatel o mezinárodní ochranu, jehož řízení bylo povoleno, se vystaví průkaz opravňující k pobytu. Tento průkaz je platný do doby vydání proveditelného rozhodnutí, do přerušeni nebo bezpředmětnosti řízení.
- (2) Průkaz opravňující k pobytu slouží k prokázání identity pro řízení podle tohoto spolkového zákona a oprávnění k pobytu na spolkovém území. Po skončení řízení nebo při odnětí práva k pobytu vrátí cizinec průkaz opravňující k pobytu spolkovému azylovému úřadu.

- (3) Bližší podobu průkazu opravňujícího k pobytu upraví spolkový ministr vnitra nařízením. Průkaz pro osoby s právem na subsidiární ochranu musí především obsahovat: označení „Republika Rakousko“ a „průkaz osob s právem na subsidiární ochranu“, jméno, pohlaví, datum narození, státní občanství, fotografii a podpis žadatele o mezinárodní ochranu stejně jako označení úřadu, datum vystavení a podpis povolivšího.

§ 52 Průkaz osob s právem na subsidiární ochranu

- (1) Cizinci, jemuž byl přiznán status osoby s právem na subsidiární ochranu, se vystaví průkaz osob s právem na subsidiární ochranu. Tento průkaz slouží k prokázání identity a oprávněnosti pobytu na spolkovém území. Průkaz se odevzdá po odnětí statusu osob s právem na subsidiární ochranu.
- (2) Bližší podobu průkazu osob s právem na subsidiární ochranu upraví spolkový ministr vnitra nařízením. Průkaz osob s právem na subsidiární ochranu musí především obsahovat: označení „Republika Rakousko“ a „průkaz osob s právem na subsidiární ochranu“, jméno, pohlaví, datum narození, státní občanství, fotografii a podpis osoby s právem na subsidiární ochranu stejně jako označení úřadu, datum vystavení a podpis povolivšího.

§ 53 Odnětí průkazů

- (1) Spolkový azylový úřad podle tohoto spolkového zákony průkazy odejme, když
1. vypršela doba jejich platnosti;
 2. průkazem potvrzené okolnosti již více neodpovídají skutečnosti;
 3. fotografie držitele průkazu jej již nenechává nepochybně rozpoznat nebo
 4. jiné úřední záznamy se staly nečitelnými.
- Proti odnětí průkazů není přípustný opravný prostředek.
- (2) Žadatel o mezinárodní ochranu odevzdá průkazy podle tohoto spolkového zákona spolkovému azylovému úřadu, když byly tyto odňaty nebo vyvstaly okolnosti, které odůvodňují odnětí.

7. část Používání osobních dat

§ 54 Obecná ustanovení

- (1) Azylové úřady smějí používat osobní data pouze tehdy, je – li to nutné ke splnění na ně přenesených úkolů.
- (2) Azylové úřady smějí zpracovávat osobní data třetích a čísla sociálního pojištění pouze tehdy, není – li jejich volitelnost z celkového množství uložených dat předvídatelná.
- (3) Podle tohoto spolkového zjištěná data se fyzicky smažou,
1. jakmile je úřadu známo, že dotyčný nabyl státní příslušnost členského státu Evropské unie;
 2. deset let po pravomocném rozhodnutí řízení nebo stažení zpět, zastavení nebo bezpředmětnosti žádosti o mezinárodní ochranu, žádosti o mezinárodní ochranu nebo žádosti o rozšíření azylu nebo
 3. když se úřad dozví o smrti dotčeného a od té doby uplynulo již pět let.

§ 55 Používání dat vyšetřovací služby

- (1) Spolkový azylový úřad je zmocněn, cizince, kteří dosáhli 14. rok věku a
1. kteří podali žádost o mezinárodní ochranu nebo
 2. kterým má být podle § 3 odst. 4 udělen status osoby s právem azylu
- vyšetřit vyšetřovací službou.
- (2) Data vyšetřovací služby se smažou za podmínek vyjádřených v § 54 odst. 3 z úřední povinnosti.
- (3) §§ 64 a 65 odst. 4,5 věta první, 6 stejně jako § 73 odst. 7 spolkového zákona o bezpečnostní policii platí. Může být provedeno zjištění osoby.
- (4) Vyšetření vyšetřovací službou a zjištění osoby může být provedeno také orgány veřejné bezpečnostní služby. V tomto případě vystupují za spolkový azylový úřad.

- (5) Cizinec, kterého hodlá spolkový azylový úřad hodlá podrobit vyšetření vyšetřovací službou, je k tomu vyzván. Informuje se o důvodech vyšetření pátrací službou. Vydá se mu o tom informační leták. Přitom je třeba především dbát na to, aby byl tento vyhotoven v jemu srozumitelné řeči. Dotčený musí při vyšetřování pátrací službou spolupracovat.
- (6) Neuposlechne – li dotčený výzvy, jsou orgány veřejné bezpečnostní služby zmocněny, dotčeného k provedení vyšetření vyšetřovací službou předvést. Zadržení k tomuto účelu je přípustné jen tak dlouho, dokud se úspěšné provedení vyšetření vyšetřovací službou v souladu s § 78 spolkového zákona o bezpečnostní policii nejví jako beznadějně.

§ 56 Centrální databanka řízení; informační spolek

- (1) Azylové úřady jsou zmocněny, jimi zjištěná procesní data, což jsou procesní informace o žádostech, rozhodnutích a opravných prostředcích, společně zpracovávat a používat. Spolkový ministr vnitra přitom vykonává pro azylového úřadu funkci provozovatele v souladu s § 50 spolkového zákona o ochraně osobních dat – č. 165/ 1999 sbírky spolkových zákonů stejně jako služebního vedoucího ve smyslu § 4 čísla 5 spolkového zákona o ochraně osobních dat.
- (2) Azylové úřady jsou zmocněny získávat procesní data zpracovaná úřady cizinecké policie a úsídlovacími a pobytovými úřady, jestliže to je bezpodmínečně nutné ke splnění jejich úkolů.
- (3) Dotazy z centrální procesní databanky jsou přípustné pouze tehdy, je – li to nutné k obstarání tímto spolkovým zákonem přeneseného úkolu a cizinec je určen alespoň jménem, jemu náležejícím číslem nebo otiskem papírárních linií.
- (4) Pro data zpracovávaná v centrální procesní databance platí § 54 odst. 3.

§ 57 Zvláštní předávání

- (1) Podle § 102 odst. 1 spolkového zákona o cizinecké policii a stejně podle § 56 zpracovaná data smějí být předána následujícím příjemcům, jestliže je to nutné ke splnění na ně přenesených úkolů:
 1. bezpečnostním úřadům (§ 4 spolkového zákona o bezpečnostní policii);
 2. Úřadu vysokého komisaře spojených národů pro uprchlíky;
 3. právním poradcům v přijímacím středisku;
 4. smluvním stranám dohody k určení příslušného státu k projednání žádosti o mezinárodní ochranu nebo žádosti o mezinárodní ochranu nebo úřadům států, na které se aplikuje dublinské nařízení;
 5. cizozemským úřadům, které jsou příslušné k výkonu Úmluvy o právním postavení uprchlíků, když zjištění identity stejně jako udělení statusu osoby s právem azylu není možné bez předání těmto úřadům není možné a je zajištěno, že tato data nebudou přístupná úřadům toho kterého státu, ve kterém žadatel o mezinárodní ochranu nebo uprchlík tvrdil, že se obává pronásledování a
 6. Nositelům sociální péče o mládež.
- (2) Podle § 102 odst. 1 čísla 1 až 11 cizineckého zákona a podle § 56 zpracovaná data mohou být předána následujícím příjemcům, jestliže je toto potřebuje ke splnění na ně přenesených úkolů:
 1. orgánům spolku a země, které vykonávají ke splnění Dohody o základní péči;
 2. službě pracovního trhu a pečovatelům a integrační pomocí pověřeným zařízením územně správních celků;
 3. územním nemocenským pojišťovnám a hlavnímu svazu rakouských nositelů sociálního pojištění;
 4. nezávislým správním senátům;
 5. civilním a trestním soudům a
 6. spolkovému ministru zahraničí.
- (3) Ze zpracovaných dat podle § 102 odst. 1 zákona o cizinecké policii smějí být
 1. čísla 1 až 9 matričním úřadům
 2. čísla 1 až 9 a 11 státoobčanským úřadům
 3. čísla 1 až 9 a 11 ohlašovacím úřadům

- předány, jestliže je tyto potřebují ke splnění na ně přenesených úkolů.
- (4) Bezpečnostní úřady předají spolkovému azylovému úřadu jimi zpracovaná pátrací službou získaná data cizinců, u nichž spolkový azylový úřad v rámci vyšetřování pátrací službou podle § 55 zjistil rozdílná data stejného druhu.
 - (5) Matriční úřady oznámí spolkovému azylovému úřadu podání žádosti o sňatek žadatelů o azyl a cizinců, jimž byl udělen status osoby s právem azylu nebo osoby s právem na subsidiární ochranu. Státoobčanské úřady oznámí spolkovému azylovému úřadu udělení státního občanství žadateli o mezinárodní ochranu a cizinci, jemuž byl udělen status osoby s právem azylu nebo osoby s právem na subsidiární ochranu.
 - (6) Oznámení podle § 105 odst. 2 spolkového zákona o cizinecké policii předá spolkový azylový úřad nezávislému spolkovému azylovému senátu, jestliže je zahájeno řízení v druhé instanci. Bezpečnostní úřady sdělí spolkovému azylovému úřadu a – jestliže bylo zahájeno řízení o odvolání – nezávislému spolkovému azylovému senátu podezření ze spáchání trestného jednání žadatelem o mezinárodní ochranu oznámením podstatných okolností.
 - (7) Zastupitelské úřady (§ 35 odst. 1) sdělí spolkovému azylovému úřadu veškeré úřední úkony ve vztahu k osobám, o kterých je jim známo, že bylo v Rakousku zahájeno řízení o jejich žádosti o mezinárodní ochranu.
 - (8) U dotazu podaného azylovým úřadem podle ohlašovacího zákona v centrálním ohlašovacím registru může být volitelnost určena z celkového množství všech v centrálním registru zpracovaných dat vedle jména i podle adresy.
 - (9) Pokud je spolková vláda v souladu s čl. 66 odst. 2 Spolkového ústavního zákona zmocněna k uzavírání státních smluv, může za předpokladu, že je zajištěna vzájemnost a existence s Rakouskem srovnatelné ochrany informací, uzavírat mezistátní dohody o předávání dat v souladu s odst. 1, které jsou nutné pro účely podle odst. 1. Přitom je vyhrazeno a určeno spolkovému ministru vnitra, že mazání předaných dat probíhá za stejných obsahových předpokladů stejně jako ve vnitrozemí a že státní příslušníci smluvních států jsou z působnosti těchto dohod vyřazeni.
 - (10) Předávání osobních údajů žadatele o mezinárodní ochranu zemi jeho původu je, nehledě na odst. 11, nepřipustné. Avšak data potřebná k získání povolení nutných k přicestování, mohou být předány, když byla žádost – i když nepravomocně – zamítnuta nebo odmítnuta a identita žadatele není objasněna.
 - (11) Předání osobních dat zemi původu pro účely bezpečnostní policie a trestního soudnictví je ale přípustné, když
 1. tento stát je bezpečnou zemí původu (§ 39);
 2. při existenci předpokladů vyjádřených v § 27 odst. 3 písm. 2 nebo 3 bylo zahájeno vykazovací řízení nebo
 3. v první instanci – i když nepravomocně – byla žádost o mezinárodní ochranu odmítnuta nebo zamítnuta ve vztahu k udělení statusu osoby s právem azylu i osoby s právem na mezinárodní ochranu. Skutečnost, že byla podána žádost o mezinárodní ochranu, nesmí při takovémto předávání v žádném případě vyjít najevo.

8. část Rakouské a mezinárodní úřady, právní a uprchlickí poradci

1. oddíl Rakouské úřady, státní dokumentace a úřední stížnost

§ 58 Spolkový azylový úřad

- (1) Azylovým úřadem první instance je spolkový azylový úřad, který je zřízen a jako podřízený úřad spolkovému ministru vnitra. Sídlo spolkového azylového úřadu se nachází ve Vídni. V čele spolkového azylového úřadu stojí ředitel.
- (2) Spolkový azylový úřad je – ve vztahu k jednotlivým případům – úřad příslušný k výměně informací se státy, na které je aplikovatelné dublinské nařízení nebo smlouva o příslušnosti k projednání žádosti o mezinárodní ochranu nebo žádosti o mezinárodní ochranu.

- (3) Počet organizačních jednotek a rozdělení úloh mezi ně vyplývá z ředitelem vydaného rozdělení úloh.
- (4) Ředitel spolkového azylového úřadu může s ohledem na počet žadatelů o azyl, kteří se zpravidla v jednotlivých správních obvodech zdržují, zřizovat pobočky spolkového azylového úřadu, k provedení a ukončení všech vyskytujících se řízení správněekonomickým způsobem a bez zbytečných průtahů.
- (5) Ředitel zajišťuje vzděláváním a školením při zaměstnání spolupracovníků spolkového azylového úřadu jejich kvalifikaci.
- (6) Spolkovému azylovému úřadu jsou přiděleny a jemu podřízeny k plnění jemu přenesených úkolů orgány veřejné bezpečnostní služby. Tyto jsou zmocněny provádět bezodkladné zákroky k splnění jejich úkolů podle tohoto spolkového zákona; přitom vystupují v pozici územně příslušného spolkového policejního ředitelství nebo okresního správního úřadu a musí je neprodleně informovat o použitých zákrocích. Orgány veřejné bezpečnostní služby podporují nadto spolkový azylový úřad při plnění jeho úkolů v přijímacím středisku.
- (7) Ředitel spolkového azylového úřadu může pověřit zaměstnance, kteří nejsou orgány veřejné bezpečnostní služby, k výkonu v § 44 odst. 2 až 5 předpokládané rozkazovací a donucovací moci, jestliže jsou k tomu způsobilí a zvláště vyškolení.

§ 59 Prvotní přijímací místa

Spolkový ministr vnitra je zmocněn nařízením zřizovat prvotní přijímací místa. Tato jsou součástí spolkového azylového úřadu a jsou podřízena řediteli.

§ 60 Státní dokumentace

- (1) Spolkový azylový úřad vede státní dokumentaci, ve které se shromažďují relevantní skutečnosti k situaci v dotčených státech včetně jejich pramenů pro účely řízení podle tohoto spolkového zákona.
- (2) Účelem státní dokumentace je zvláště shromažďování skutečností, jež jsou relevantní
 1. pro posouzení, jestli existují skutečnosti, dle nichž lze předpokládat pronásledování v určitém státě ve smyslu tohoto spolkového zákona;
 2. pro posouzení věrohodnosti skutečností uvedených žadatelem o mezinárodní ochranu
 3. pro rozhodnutí, zda je určitý stát bezpečný ve smyslu § 39 (bezpečná země původu) nebo ve smyslu § 4 (bezpečná třetí země).

Nashromážděné skutečnosti se shrnou podle zemí, zpracují se vědecky dle objektivních kritérií (obecná analýza) a zdokumentují se v obecné formě. Dokumentaci je třeba opravovat v závislosti na faktech, které neodpovídají nebo již více neodpovídají skutečnosti. Bude-li třeba, opraví se z těchto skutečností vycházející analýza.
- (3) Nezávislý spolkový azylový senát a soudní dvory veřejného práva jsou oprávněny, požádat spolkový azylový úřad v rámci státní dokumentace o sbírku disponibilních informací a vyhodnocení existujících nebo sloučených informací k určité otázce cestou úřední pomoci. Spolkový azylový úřad musí této žádosti vyhovět.
- (4) Při spolkovém ministerstvu vnitra se zřídí poradní sbor (poradní sbor pro vedení státní dokumentace), který vydává zejména doporučení pro vedení státní dokumentace, sběr relevantních skutečností a vyhodnocování použitých pramenů, jakož i pro vyhotovování analýzy. Spolkový ministr vnitra jmenuje předsedu a devět členů poradního sboru, kteří by měli mít odpovídající znalosti v oblasti azylového nebo cizineckého práva, na funkční období v délce pěti let; v poradním sboru by měl být přinejmenším jeden člen nezávislého spolkového azylového senátu, jeden zástupce Úřadu nejvyššího komisaře spojených národů pro uprchlíky a jeden zástupce spolkového ministerstva zahraničí. Nadto přísluší jedno křeslo v poradním sboru řediteli spolkového azylového úřadu; ředitel se může nechat v této funkci zastupovat spolupracovníkem spolkového azylového úřadu znalým práva. Spolupráce v poradním sboru je čestnou funkcí. Členům poradního sboru se hradí cestovní náklady. Pro náhradu cestovních nákladů platí § 66 odst. 4. Spolkový ministr vnitra vydá nařízením jednacím řád, v němž stanoví, že při rovnosti hlasů je určujícím hlasem hlas předsedy; dále jednacím řád upravuje zvláště svolání, průběh a protokolování zasedání,

tvorbu vůle při vydávání doporučení a kritéria pro existenci kvalifikovaného menšinového názoru.

- (5) Státní dokumentace je veřejná. Z veřejnosti jsou vyňaty dokumenty, které podléhají zachování tajemství a jinak jsou vyloučeny z nahlížení do spisů (§ 17 spolkového správního řádu). Dále mohou azylové úřady dokumenty, které toliko slouží interní služební potřebě, vyjmout z veřejnosti.
- (6) Státní dokumentace je bezplatně k dispozici
 1. úřadům, které jsou činné v rámci spolkové výkonné moci;
 2. řádným soudům;
 3. úřadům a zmocněncům zemí, které jsou činné v rámci ...
 4. právním poradcům (§§ 64 a násl.);
 5. soudním dvorům veřejného práva;
 6. úřadu nejvyššího komisaře spojených národů pro uprchlíky (UNHCR);
 7. evropskému soudnímu dvoru pro lidská práva a evropskému soudnímu dvoru a
 8. cizozemským azylovým a cizineckým úřadům nebo cizozemským soudům, jestliže existuje vzájemnost.Další úřady a osoby musí za podání informace zaplatit správní poplatky, které stanoví spolkový ministr vnitra spolu se spolkovým ministrem financí nařízením.
- (7) Zjistí – li uživatel podle odst. 6 čísla 1, 2 nebo 4, že informace obsažená ve státní dokumentaci neodpovídá nebo již více neodpovídá skutečnostem, sdělí to spolkovému azylovému úřadu. Další osoby jsou oprávněny, tyto skutečnosti spolkovému azylovému úřadu sdělit.
- (8) Spolkový azylový úřad může při vedení státní dokumentace užívat třetí osoby.

§ 61 Nezávislý spolkový azylový senát

O odvoláních proti rozhodnutím spolkového azylové úřadu rozhodují členové nezávislého spolkového azylového senátu - pakliže to vyplývá ze spolkového zákona – v senátu. K rozhodnutí příslušný člen musí věc předložit příslušnému senátu, pakliže by dané rozhodnutí znamenalo odchýlení se od ustálené rozhodovací praxe nezávislého spolkového azylového senátu.

§ 62 Úřední stížnost

Proti rozhodnutí nezávislého spolkového azylového senátu může spolkový ministr vnitra podat stížnost správnímu soudnímu dvoru ve lhůtě šesti týdnů od podání žádosti spolkovému azylovému úřadu; tato stížnost může být podána k dobru i k tíži dotčeného cizince.

2. oddíl Mezinárodní ochrana žadatelů o azyl a uprchlíků

§ 63 Mezinárodní ochrana žadatelů o azyl a uprchlíků

- (1) Žadatelé o mezinárodní ochranu je dána kdykoliv možnost obrátit se na Úřad vysokého komisaře spojených národů pro uprchlíky.
- (2) Úřad vysokého komisaře spojených národů pro uprchlíky se neprodleně uvědomí,
 1. o zahájení řízení o žádosti o mezinárodní ochranu;
 2. když je proti žadatelům o mezinárodní ochranu vedeno řízení o odmítnutí, navrácení, vykázání, vydání zákazu pobytu nebo odnětí azylu.
- (3) Úřad vysokého komisaře spojených národů pro uprchlíky je ve všech těchto řízeních oprávněn požadovat informace, nahlížet do spisů (§ 17 spolkového správního řádu), být přítomen u dotazování, výsledků a ústních jednáních a kdykoliv navázat s dotyčným kontaktem.
- (4) Správní předpisy k provedení tohoto spolkového zákona se neprodleně předloží Úřadu vysokého komisaře spojených národů pro uprchlíky. To samé platí pro správní předpisy k provedení cizineckého zákona a usídlovacího a pobytového zákona, jestliže mají tyto pro žadatele o mezinárodní ochranu nebo cizince, kterým byl udělen status osoby s právem azylu nebo status osoby s právem na subsidiární ochranu, význam.

3. oddíl Právní poradenství, podpora žadatelů o azyl a uprchlíků, pomoc při návratu

§ 64 Právní poradenství během povolovacího řízení

- (1) V povolovacím řízení se přidělí žadateli o mezinárodní ochranu osoby znalé práva se speciálními znalostmi v oblasti práva azylového a cizineckého (právní poradce); tyto jsou při výkonu svých úkolů zavázány k úřední mlčenlivosti.
- (2) Právní poradci jsou nezávislí a vykonávají bez vázanosti pokyny.
- (3) Náklady právního poradenství nese Spolek.
- (4) Právní poradci radí žadateli před každým po oznámení podle § 29 odst. 3 písm. 3 až 5 následujícím výsledkem v povolovacím řízení, v jejich azylovém řízení, o jejich výhledech na udělení statusu osoby s právem azylu nebo osoby s právem subsidiární ochrany; v tomto případě se jim v případě potřeby pro tyto účely přidělí tlumočnická a dosavadní výsledek zjišťování v celém rozsahu je jim dán k dispozici. Právní poradci jsou povinni účastnit se všech výsledků k hájení slyšení stran v povolovacím řízení.
- (5) U nedoprovázených nezletilých žadatelů o azyl se právní poradce jako zákonný zástupce účastní každého dotazování v přijímacím středisku a každého výsledku během povolovacího řízení.

§ 65 Požadovaný profil právního poradce

- (1) Právní poradci prokážou ukončení studia právních věd, ledaže se jedná o osoby, které jsou nebo byly alespoň pět let činní v církevní nebo soukromé organizaci v placené funkci nebo průběžně činní v azylovém právu.
- (2) Výběr a jmenování právních poradců náleží spolkovému ministru vnitra. Může vzít přitom v potaz návrhy Úřadu vysokého komisaře Spojených národů pro uprchlíky, spolkových zemí nebo obcí stejně jako poradního sboru pro azylové nebo migrační otázky (§ 18 spolkového usídlovacího a pobytového zákona).
- (3) Trvání právněporadenského poměru se řídí podle spolkovým ministrem vnitra sjednané smlouvy; nejkratší trvání smlouvy obnáší pět let. Opětovné jmenování nezakládá časově neomezený smluvní poměr. Dopouští – li se právní poradce opakovaně a vytrvale porušování svých povinností, může být smlouva s okamžitou účinností vypovězena.
- (4) Právní poradci podporují žadatele o mezinárodní ochranu při procesních úkonech, při kterých zákon přítomnost právního poradce předepisuje a při jejich přípravě. Právní poradci vykonávají svou poradní činnost objektivně a podle svého nejlepšího svědomí; spolupůsobí na řízení tak, že nedochází k žádným zbytečným průtahům. § 7 spolkového správního řádu platí.
- (5) Právní poradce se během trvání svého smluvního poměru zdrží veškerého jednání, které je způsobilé,
 1. znemožnit mu svědomitý výkon jeho úkolů;
 2. ovlivnit výkon jeho úkolům odporujících povinností nebo
 3. ohrozit úřední mlčenlivost.

§ 66 Poradce uprchlíků

- (1) K podpoře cizinců v záležitostech azylového práva jmenuje spolkový ministr vnitra uprchlické poradce v nutném počtu. Tito provádějí svou činnost objektivně a podle svého nejlepšího svědomí.
- (2) Uprchlíckí poradci cizince na požádání
 1. informují o všech otázkách dotýkajících se azylového práva, jestliže tyto nespádají do oblasti poradenské povinnosti právního poradce;
 2. podporují je při podávání žádosti o mezinárodní ochranu;
 3. zastupují je v řízení podle tohoto spolkového zákona nebo – jestliže se jedná o žadatele o mezinárodní ochranu – podle spolkového zákona o cizinecké policii, jestliže není přibrání právního zástupce zákonem předepsáno;
 4. jsou nápomocni při překladu písemností a přípravě tlumočnicků
 5. případně poskytují poradenství pro případ návratu.

- (3) Výběr uprchlických poradců náleží spolkovému ministru vnitra. Může vzít přitom v potaz návrhy Úřadu vysokého komisaře Spojených národů pro uprchlíky, spolkových zemí nebo obcí stejně jako poradního sboru pro azylové nebo migrační otázky (§ 18 spolkového usídlovacího a pobytového zákona).
- (4) Uprchlíčí poradci, kteří jsou zaměstnanci Spolku, mají nárok na náhradu cestovních nákladů podle ustanovení předpisu o cestovních nákladech, zák. č. 133/1995 Sbírký spolkových zákonů, jiní uprchlíčí poradci na úhradu cestovních nákladů, jako náleží spolkovému úředníkovi během služební cesty na poplatkovém stupni 3 podle předpisu o cestovních nákladech, zák. č. 133/1995 Sbírký spolkových zákonů, stejně jako na odškodnění za časový a pracovní výdaj, které stanoví spolkový ministr vnitra společně se spolkovým ministrem financí.

§ 67 Pomoc při návratu

- (1) Žadatel o mezinárodní ochranu může být v každém stadiu řízení poskytnuto poradenství pro případ návratu. Poradenství pro případ návratu obnáší objasnění perspektiv během a po ukončení azylového řízení.
- (2) Rozhodne – li se žadatel o mezinárodní ochranu přijmout jemu nabízenou pomoc pro případ návratu a vycestovat, může mu být před vycestováním poskytnuta finanční podpora (§ 12 spolkového zákoníku o základní péči 2005). Právní poradce se přizve v přijímacím středisku k závěrečnému rozhodnutí o poskytnutí pomoci pro případ návratu.

§ 68 Pomoc při integraci

- (1) Žadatel o mezinárodní ochranu, jemuž byl udělen status osoby s právem azylu, může být poskytnuta integrační pomoc. Integrační pomoci má být zajištěno jeho plné zapojení do rakouského hospodářského, kulturního a společenského života a umožněna dalekosáhlá rovnost šancí s rakouskými státními občany v těchto oblastech.
- (2) Integrační pomoci jsou především:
 - 1. jazykové kurzy;
 - 2. vzdělávací a rekvalifikační kurzy;
 - 3. akce k uvedení do rakouské kultury a historie;
 - 4. společné akce s rakouskými státními občany k podpoře vzájemného porozumění;
 - 5. šíření informací o bytovém trhu a
 - 6. služby rakouského integračního fondu k integraci uprchlíků a migrantů.
- (3) K provádění integrační pomoci se přizvou, je – li to možné, soukromé, humanitární a církevní zařízení a instituce volného blaha nebo obce. Poskytnuté plnění se určí v soukromoprávní smlouvě, ve které se upraví i náhrada nákladů.

9. část Závěrečná ustanovení

§ 69 Jazykově rovné zacházení

Jestliže jsou v tomto spolkovém zákoně na fyzické osoby vztažená označení pouze v mužské podobě, vztahují se na muže i ženy stejným způsobem. Při použití označení na určitou fyzickou osobu se použije vždy pohlavně specifická forma.

§ 70 Poplatky

Podle tohoto zákona během řízení potřebná podání, plné moci, zápisy, osvědčení a cizozemské doklady o rodinném stavu stejně jako prodloužení oprávnění k pobytu jsou osvobozeny od poplatků. Dále se nehradí správní poplatky ani náklady placené v hotovosti za úřední činnost na základě nebo bezprostředně pro účely tohoto spolkového zákona.

§ 71 Odkazy

Jestliže je v tomto spolkovém zákoně odkazováno na jiné spolkové zákony, použijí se tyto vždy v jejich platném znění.

§ 72 Výkon

Výkonem tohoto spolkového zákona jsou, co se týká §§ 39 odst. 5 a 57 odst. 9, spolková vláda, co se týká § 70, jestliže se jedná o poplatky, spolkový ministr financí, co se týká § 68, vždy věcně příslušný spolkový ministr, co se týká §§ 35 odst. 1 a 57 odst. 7, spolkový ministr zahraničí, co se týká § 57 odst. 5, jestliže jde o civilní soudy, a odst. 6 spolkový ministr spravedlnosti, ve zbývajících případech spolkový ministr vnitra, přičemž, co se týká § 35 odst. 3 druhá polovina věty ve shodě se spolkovým ministrem zahraničí a, co se týká §§ 60 odst. 6 poslední věta a 66 odst. 4 ve shodě se spolkovým ministrem financí.

§ 73 Časová působnost

- (1) Tento spolkový zákon nabývá účinnosti dne 1. ledna 2006.
- (2) Spolkový zákon o poskytování azylu (Azylový zákon 1997), č. 76/1997 pozbývá s výjimkou § 42 odst. 1 uplynutím 31. prosince 2005 účinnosti.
- (3) (ustavní ustanovení) § 42 odst. 1 Azylového zákona 1997 pozbývá účinnosti uplynutím 31. prosince 2005.
- (4) Nařízení na základě tohoto spolkového zákona mohou být vydána již následující po jeho vyhlášení. Účinnosti směji ale nabýt nejdříve v den, kdy nabude účinnost tento zákon.

§ 74 Vztah k ženevské konvenci o uprchlících

Ustanovení Ženevské konvence o uprchlících zůstávají nedotčena.

§ 75 Přejídná ustanovení

- (1) Všechna řízení zahájená 31. prosince 2005 se dovedou do konce podle ustanovení azylového zákona 1997. § 44 Azylového zákona 1997 platí. §§ 24, 26, 54 až 57 a 60 tohoto spolkového zákona se aplikují na tato řízení. § 27 se na tato řízení aplikuje za předpokladu, že je úřad příslušný k vydání vykazání a stav věci, který by vedl k zahájení vykazovací řízení, nastal po 31. prosinci 2005. § 57 odst. 5 a 6 se aplikují na tato řízení za předpokladu, že pouze stavy věci, které nastaly po 31. prosinci 2005, vedou k aplikaci těchto ustanovení.
- (2) V podle spolkového zákona o poskytování azylu – Azylový zákon 1991, zák. č. 8/1992 Sbírky spolkových zákonů, zahájeném řízení se pokračuje do 31. prosince 2007 podle ustanovení Azylového zákona 1991 a platí jako zahájené řízení ve smyslu odst. 1. V podle Azylového zákona 1997 zahájeném řízení se pokračuje 31. prosince 2007 podle ustanovení Azylového zákona 1997 a platí jako zahájené řízení ve smyslu odst. 1.
- (3) Průkazy vydané podle Azylového zákona 1997 platí až do předpokládaného okamžiku.
- (4) Zamítavá nebo odmítavá rozhodnutí na základě Azylového zákona, zák. č. 126/1968 Sbírky spolkových zákonů, Azylového zákona 1991, zák. č. 8/1992 Sbírky spolkových zákonů, stejně jako Azylového zákona 1997 odůvodňují v té samé věci v řízení podle tohoto spolkového zákona skutkový stav odmítnutí rozhodnuté věci (§68 spolkového správního řádu).
- (5) Pro cizince, jemuž připadlo 31. prosince 2005 vlastnost uprchlíka, jestliže nedošlo k odnětí nebo ztrátě této vlastnosti, platí status osoby s právem azylu jako udělený.
- (6) Cizinci, jemuž připadlo 31. prosince 2005 dočasné oprávnění k pobytu podle ustanovení Azylového zákona 1991 nebo Azylového zákona 1997, platí status osoby s právem na subsidiární ochranu jako udělený.

Seznam použité literatury

- Althaler/Hohenwarter*, Torschluss. Wanderungsbewegungen und Politik in Europa, 1992
- Bavor, Vít*, diplomová práce na téma "Azylové řízení v ČR", PfUK, 2006
- Blake, Nicholas and Husain, Raza*, Immigration, asylum, and human rights, Oxford: Oxford University Press, 2003
- Čepelka, Jiřek, Šturma*, Azyl a uprchlictví v mezinárodním právu, 1997
- Davy U.*, Die Neuordnung des österreichischen Asylrechts, ZAR, 1993
- Ermacora*, Asylwerber und gesetzlicher Richter, 1965
- Geistlinger*, Der Beitrag des neuen österreichischen Fremdenrechts zur Fremdenfeindlichkeit in Österreich
- Gibney, Matthew J.*, The Ethics and Politics of Asylum, Liberal Democracy and the Response of Refugees, Cambridge University Press, 2004
- Grahl – Madsen*, The Status of Refugees in International Law, 1996
- Grussmann*, Die Entwicklung des österreichischen Ausländerrechts vor dem Hintergrund einer zunehmenden Harmonisierung der europäischen Ausländerpolitik
- Hendrych, D., a kolektiv*, Správní právo, 5. rozšířené vydání, C. H. Beck, Praha 2003
- Hermann*, Das österreichische Pass- und Fremdenrecht einschließlich der Konvention über die Rechtstellung der Flüchtlinge, 1962
- Hödl*, Der Umgang mit „Anderen“, 1996
- Huber, Öllinger, Steiner – Pauls*, Asylrecht, Die relevanten Rechtsbereiche in der Asylberatung, , Wien 2004
- Kálin*, Grundriß des Asylverfahrens, 1990
- Koziebrodzsky*, Le droit d'asyle, Leyden, 1962
- Moore, J. B.*, A Digest of International Law, Washington, 1906
- Nowak*, Verschärfung des Fremdenrechts, in Kritik und Fortschritt im Rechtsstaat. 17. Tagung der Österreichischen Juristenkommission, 1990 a 1991
- Öhlinger, Theo*, Verfassungsrecht, Wien 2005
- Pfeifer*, Das neue österreichischer Asylgesetz, 1969
- Phillipson, C.*, The International Law and Custom of the Greeks and Romans, Londýn, 1911
- Prakash Sinha, S.*, Asylum and Interanational Law, The Hague, 1971, Martinus Nijhoff
- Reale, E.*, La régime des passeports et la Société des Nations, Paříž, 1930
- Recht, C.*, The Right of Asylum, New York, 1935
- Rohrböck*, Asylpolitik und Asylgesetz in Österreich, in Althaler/Hohenwarter, Torschluss. Wanderungsbewegungen und Politik in Europa
- Rohrböck*, Das Asylgesetz 1991. Völkerrechtliche, verfassungs- und verfahrensrechtliche Probleme, 1994
- Rohrböck*, Das Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl
- Ronning, C. N.*, Diplomatic Asylum: Legal Norms and Political Reality, Haag, 1965

- Smith, H. A.*, The Law and the Custom of the Sea, Londýn, 1959
- Šturma, Pavel*, Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv, 2. doplněné vydání, C. H. Beck, 2003
- Timbal Duchaux de Martin, D.*, Le droit d'asyle, Paříž, 1939
- Trenkolme, N. M.*, The Right of Sanctuary in England. A Study in Institutional History, Columbie, Missouri, 1903
- UNHCR, Flüchtlingsalltag in Österreich, 1996
- UNHCR, Interpretace článku 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, duben 2001
- UNHCR, Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, Ženeva, 1979
- UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně: Aplikace vylučujících důvodů, září 2003
- Wallon, H. A.*, Du droit d'asyle, Paříž 1837
- Walter/ Mayer*, Bundesverfassungsrecht, 2000.
- Weiss, C.*, Historie de réfugiés de France depuis la révocation de l'Edit de Nantes jusqu'à nos jours, 1853
- Wiederin*, Aufenthaltsbeendende Maßnahmen im Fremdenpolizeirecht. Eine rechtsdogmatische Untersuchung zur Zurückschiebung, Ausweisung und Abschiebung nach dem Fremdenengesetz 1992, 1993

Internetové zdroje

<http://europa.eu/>
<http://eur-lex.europa.eu/cs/index.htm>
www.echr.coe.int
www.mvcr.cz
www.bmi.gv.at
www.nssoud.cz
www.ris.bka.gv.at
www.unhcr.at
www.unhcr.cz
www.opu.cz
www.soze.cz
www.asylum-online.at

Prameny

- Amsterdamská smlouva
- Deklarace Spojených národů o teritoriálním azylu z 14. 12. 1967.
- Dublinská konvence EU
- Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách
- Maastrichtská smlouva
- Nařízení č. 2005/2 Sbírky spolkových zákonů II
- Nařízení EURODAC č. 2725/2000, kterým se zřizuje databáze otisků prstů žadatelů o azyl starších 14 let
- Nařízení Komise (ES) č. 1560/2003 z 2. září 2003, stanovující podrobná pravidla pro aplikaci na Nařízení Rady (ES) č. 343/2003
- Nařízení o zřízení poboček Spolkového azylového úřadu č. 1992/272 Sbírky spolkových zákonů
- Nařízení Rady (ES) č. 343/2003
- Nařízení Rady (ES) č. 407/2002 z 28. února 2002, o procesních ustanoveních k nařízení Rady (ES) č. 2725/2000 z 11. prosince 2000, EURODAC, kterým se zřizuje databáze otisků prstů žadatelů o azyl starších 14 let
- Provádějící nařízení k azylovému zákonu č. 2004/12 Sbírky spolkových zákonů II.
- Rezoluce Rady ES o zjevně nedůvodných žádostech o azyl ze dne 30. listopadu 1992
- Rezoluce Rady EU z 20. 6. 1995 o minimálních zárukách pro azylová řízení
- Schengenská dohoda
- Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001, o minimálních standardech pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatření k podpoře vyváženého sdílení břemene jednotlivými členskými státy při přijetí těchto osob a důsledcích z něho vyplývajících
- Směrnice Rady 2003/9/ES ze dne 27. ledna 2003, stanovící minimální požadavky pro přijímání žadatelů o azyl
- Směrnice Rady č. 2001/40/ES ze dne 28. května 2001, o vzájemném uznávání rozhodnutí o vyhoštění příslušníků třetích států
- Směrnice Rady č. 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003, týkající se právního postavení příslušníků třetích států s dlouhodobým právem k pobytu
- Směrnice Rady č. 2003/86/ES ze dne 22. září 2003, týkající se práva na spojení rodiny
- Směrnice Rady č. 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004, o vydávání povolení k pobytu příslušníkům třetích zemí, kteří se stali oběťmi

- obchodování s lidmi nebo činů usnadňující nelegální migraci, a kteří spolupracují s příslušnými orgány;
- Směrnice Rady č. 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004, o minimálních standardech pro kvalifikaci a status občanů třetích států a osob bez státní příslušnosti jako uprchlíků a jako osob jinak vyžadujících mezinárodní ochranu (tzv. „Kvalifikační směrnice“)
 - Směrnice Rady č. 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005, o minimálních procesních standardech pro udělování a odjímání postavení uprchlíka; tato směrnice musí být transponována do 1. prosince 2007, s výjimkou jejího článku 15, jehož obsah musí být transponován do 1. prosince 2008 (tzv. „Procedurální směrnice“)
 - Spolkový úst. zák. č. 1964/59 Sbírky spolkových zákonů
 - Úmluva o právním postavení uprchlíků ve znění Protokolu (sdělení MZV ČR č. 208/1993 Sb., sdělení MZV ČR č. 208/1993 Sb., tzv. Newyorský protokol)
 - Úmluva o zamezení mučení a jiného nelidského zacházení
 - usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
 - ústavní zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
 - ústavní zák. č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
 - ústavní zák. č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem ČSFR.
 - Všeobecná deklarace lidských práv OSN
 - zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
 - zák. č. 1895/113 Sbírky říšských zákonů, rakouský občanský soudní řád
 - zák. č. 1982/200 Sbírky spolkových zákonů
 - zák. č. 1991/50 Sbírky spolkových zákonů, ve znění poslední novely ze dne 14. června 2006
 - zák. č. 1991/51 Sbírky spolkových zákonů, obecný správní řád
 - zák. č. 1992/8 ve znění zák. č. 1992/838 Sbírky spolkových zákonů
 - zák. č. 1993/437 Sbírky spolkových zákonů
 - zák. č. 1994/610 Sbírky spolkových zákonů
 - zák. č. 1997/75 Sbírky spolkových zákonů I
 - zák. č. 1997/76 Sbírky spolkových zákonů I
 - zák. č. 1997/77 Sbírky spolkových zákonů I
 - zák. č. 1997/87 ve znění zák. č. 1999/148 Sbírky spolkových zákonů I,
 - zák. č. 1998/106 Sbírky spolkových zákonů
 - zák. č. 1998/110 Sbírky spolkových zákonů
 - zák. č. 1999/128 Sbírky spolkových zákonů I
 - zák. č. 1999/196 Sbírky spolkových zákonů
 - zák. č. 1999/4 Sbírky spolkových zákonů
 - zák. č. 1999/41 Sbírky spolkových zákonů
 - zák. č. 2001/82 Sbírky spolkových zákonů
 - zák. č. 2002/126 Sbírky spolkových zákonů
 - zák. č. 2003/101 Sbírky spolkových zákonů

- zák. č. 2003/101 Sbírký spolkových zákonů I
- zák. č. 2003/105 Sbírký spolkových zákonů
- zák. č. 2004/162 Sbírký spolkových zákonů II, spolkový zákon o Nezávislém spolkovém azylovém senátu (UBASG)
- zák. č. 2004/80 Sbírký spolkových zákonů I, dohoda o zvláštní péči
- zák. č. 2005/100 Sbírký spolkových zákonů I, článek 2, rakouský azylový zákon 2005
- zák. č. 2005/100 Sbírký spolkových zákonů I, článek 3, o cizinecké policii
- zák. č. 2005/100 Sbírký spolkových zákonů I, článek 4, usídlovací a pobytový zákon
- zák. č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zejména zákona 165/2006 Sb.
- zák. č. 498/1990 Sb., o uprchlících
- zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, který nahradil dřívější zák. č. 71/1967 Sb.
- zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád